

Institucija ombudsmena/ombudsmana
za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Институција омбудсмена/омбудсмана
за људска права Босне и Херцеговине

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

***O REZULTATIMA AKTIVNOSTI INSTITUCIJE
OMBUDSMENA ZA LJUDSKA PRAVA
BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2014. GODINU***

I

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

***O POJAVAMA DISKRIMINACIJE
U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2014. GODINU***

Banja Luka, mart 2015. godine

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ
O REZULTATIMA AKTIVNOSTI INSTITUCIJE
OMBUDSMENA ZA LJUDSKA PRAVA
BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2014. GODINU

|

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ
O POJAVAMA DISKRIMINACIJE
U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2014. GODINU

SADRŽAJ

UVOD	5
POGLAVLJE I. PRAVNI OKVIR I DJELOKRUG RADA OMBUDSMENA	7
1.1. Pravni okvir za rad ombudsmena	7
1.2. Djelokrug rada ombudsmena	7
1.3. Potreba mijenjanja pravnog okvira za rad ombudsmena	8
POGLAVLJE II. OBLICI AKTIVNOSTI OMBUDSMENA	10
2.1. Neposredni kontakti sa građanima	10
2.2. Postupci po žalbama građana	10
POGLAVLJE III. STATISTIČKI POKAZATELJI O AKTIVNOSTIMA OMBUDSMENA	12
3.1. Statistički pokazatelji o aktivnostima u 2014. godini	12
3.2. Preporuke upućene organima	16
3.3. Organi na koje su se žalbe odnosile	21
3.4. Žalbe prema teritorijalnoj pripadnosti podnosilaca	22
3.5. Specijalni izvještaji u 2014. godini	23
3.6. Inicijative za izmjene i dopune zakona	24
POGLAVLJE IV. AKTIVNOSTI OMBUDSMENA U POJEDINIM OBLASTIMA LJUDSKIH PRAVA	25
4.1. POLITIČKA I GRAĐANSKA PRAVA	25
4.1.1. Zapažanja i pojave u oblasti građanskih i političkih prava	25
4.1.2. Statistika žalbi građana	26
4.1.3. Ostvareni rezultati aktivnosti	26
4.1.4. Pravosuđe	27
4.1.5. Uprava	32
4.1.6. Pravo na imovinu	34
4.1.7. Policija	36
4.1.8. Javne isprave	37
4.1.9. Izborno pravo	38
4.1.10. Ministarska, vladina i druga imenovanja	39
4.1.11. Sloboda pristupa informacijama	40
4.2. EKONOMSKA-SOCIJALNA I KULTURNA PRAVA	43
4.2.1. Zapažanja i pojave u oblasti ekonomsko-socijalnih i kulturnih prava	43
4.2.2. Statistika žalbi građana	44
4.2.3. Ostvareni rezultati aktivnosti	45
4.3. PRAVA DJECE	58
4.3.1. O značaju ostvarivanja prava djece u BiH	58
4.3.2. Zapažanja u ostvarivanju prava djece	60
4.3.3. Ostvareni rezultati u zaštiti prava djece	61
4.3.4. Zabrinutosti o ostvarivanju prava djece	62
4.4. PRAVA LICA SA INVALIDITETOM	63
4.4.1. Zapažanja i pojave u ostvarivanju prava lica sa invaliditetom	63
4.4.2. Statistika žalbi građana u ovoj oblasti	65
4.4.3. Ostvareni rezultati aktivnosti	66
4.5. PRAVA NACIONALNIH, VJERSKIH I DRUGIH MANJINA	67
4.5.1. Zapažanja i pojave u oblasti prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina	67
4.5.2. Statistika žalbi građana	68
4.5.3. Ostvareni rezultati aktivnosti	69
4.6. PRAVA PRITVORENIH/ZATVORENIH LICA	70
4.6.1. Značaj i razlozi za suzbijanje torture	70
4.6.2. Zapažanja i pojave u oblasti zaštite prava pritvorenika/zatvorenika	70
4.6.3. Statistika žalbi građana u oblasti zaštite prava pritvorenika/zatvorenika	76

4.6.4. Ostvareni rezultati aktivnosti	77
4.7.ELIMINACIJA SVIH OBLIKA DISKRIMINACIJE	77
4.7.1. Kraći osvrt na eliminaciju diskriminacije	77
POGLAVLJE V. SARADNJA SA ORGANIMA I INSTITUCIJAMA.....	80
5.1. Saradnja sa institucijama i organizacijama u BiH	80
5.2. Saradnja sa međunarodnim organizacijama i institucijama	81
5.3. Saradnja sa javnošću i medijima.....	84
5.4. Saradnja sa civilnim društvom.....	89
POGLAVLJE VI. FUNKCIONISANJE INSTITUCIJE OMBUDSMENA.....	91
6.1. Uvod	91
6.2. Osoblje.....	91
6.3. Smještaj i tehnička opremljenost Institucije	91
6.4. Budžet i finansije	92
6.5. Status Institucije	92
POGLAVLJE VII. TABELARNI PRIKAZ PREPORUKA	93
ANEKS I – PREGLED BUDŽETA 2014.....	116
ANEKS II. PREGLED OBAVEZA PO ZAKONU O SLOBODI PRISTUPA INFORMACIJAMA	118
ANEKS III. TABELARNI PRIKAZ STATISTIČKIH PODATAKA	121

UVOD

Izveštaj o aktivnostima Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH za 2014. godinu sačinjen je u skladu sa članom 34 i 35 Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH, a sadrži podatke o aktivnostima ove Institucije i obimu poštovanja ljudskih prava i sloboda radi čijeg ostvarenja su se građani i pravna lica obraćali pred javnim organima, kao i privatnim ustanovama koje obavljaju javne dužnosti.

U izvještaju su posebno istaknuti statistički pokazatelji o ukupnim aktivnostima Institucije ombudsmena, kao i aktivnostima u pojedinim oblastima ljudskih prava te rezultatima aktivnosti po žalbama građana i preporukama za otklanjanje kršenja ljudskih prava i građanskih sloboda, kao i zapažanja, konstatacije i preporuke.

Pored toga, u skladu sa Strategijom djelovanja, Institucija ombudsmena imala je značajne aktivnosti i na poduzimanju mjera što efikasnije zaštite i promocije ljudskih prava, jačanja saradnje s domaćim institucijama i organima, kao i s međunarodnim institucijama i organizacijama građanskog društva koje se bave zaštitom ljudskih prava.

Budući da se rad Institucije ombudsmena temelji prvenstveno na žalbama građana, provedenim istraživanjima po žalbama i neposrednim kontaktima sa građanima, došlo se do pokazatelja, koji otkrivaju poteškoće u ostvarivanju i zaštiti prava građana i odnosu javnih organa prema njima u ostvarivanju i zaštiti tih prava. Kao što se iz izvještaja može vidjeti, radi se, prije svega, o dugotrajnosti postupaka pred nadležnim državnim organima i organima lokalne samouprave, ali nije zanemariv ni broj žalbi građana u kojima se ukazuje na nepravедnost i na nezakonitost odluka koje su donijeli javni organi.

U 2014. godini, Instituciji ombudsmena za zaštitu ljudskih prava se obratilo se 13.178 građana, a u radu je bilo 4.737 žalbi po kojima je vođen postupak utvrđivanja kršenja ljudskih prava.

Najveći broj žalbi i kršenja ljudskih prava bio je u oblasti građanskih i političkih prava, ekonomsko-socijalnih i kulturnih prava, te prava djece, osoba sa invaliditetom, prava manjina i osoba lišenih slobode.

Posebno se ističe aktivnost Institucije ombudsmena u sprečavanju svih oblika diskriminacije. U 2014. godini je bilo 230 žalbi građana na diskriminaciju što predstavlja povećanje broja obraćanja za 16,6%. Ombudsmeni procjenjuju da ovo ne predstavlja stvarni prikaz obima diskriminacije jer postoji mnogo neprijavljenih slučajeva. Naime, za efikasnu zaštitu od diskriminacije nije dovoljno samo usvojiti zakonska rješenja usklađena sa standardima ljudskih prava. Nužno je osigurati efikasnu i pravilnu primjenu Zakona o zabrani diskriminacije u BiH kroz jačanje institucija koje pružaju zaštitu od diskriminacije što podrazumijeva stalnu podršku i obezbjeđenje neophodnih uvjeta za zaštitu od diskriminacije.

Također, ombudsmeni su izvršili analize ostvarivanja i zaštite prava djece, nacionalnih manjina, posebno Roma, kao i prava lica lišenih slobode, žena, žrtava rata, osoba sa invaliditetom. U

2014. godini izvršena je analiza realizacije preporuka u ovim oblastima ljudskih prava na osnovu čega su izneseni nalazi i mišljenja, a, također, su predložene i nove mjere nadležnim i odgovornim organima koje bi trebale unaprijediti i povećati efikasnost na zaštiti ljudskih prava ovih grupa.

U ovoj godini je posebno povećana aktivnost na podnošenju inicijativa za donošenje zakona ili njihovih izmjena i dopuna na osnovu analiza žalbi građana i rada na njima. Ovo je značajno za prevenciju kršenja prava.

Napominjemo da se u prilogu izvještaja nalazi tabelarni prikaz aktivnosti i preporuka Institucije ombudsmena, kao i pregled utrošenih budžetskih sredstava i izvršenih obaveza organa po Zakonu o slobodi pristupa informacijama.

Mart, 2015. godine

Ombudsmeni BiH

Ljubomir Sandić

Jasminka Džumhur

Nives Jukić

POGLAVLJE I. PRAVNI OKVIR I DJELOKRUG RADA OMBUDSMENA

1.1. Pravni okvir za rad ombudsmena

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Institucija ombudsmena) uspostavljena je 1996. godine, u skladu s Aneksima IV i VI Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao nezavisna institucija za promoviranje i zaštitu ljudskih prava.

Prema članu 1. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH¹ Institucija ombudsmena je nezavisna institucija uspostavljena s ciljem promoviranja dobre uprave i vladavine prava i sloboda fizičkih i pravnih lica, kako je zagarantovano Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku tog Ustava. Institucije ombudsmena nadgleda aktivnosti institucija BiH, njenih entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Institucija postupa u okviru Ustava, zakona, drugih propisa i općih akata kao i ratifikovanih međunarodnih ugovora i općeprihvaćenih pravila i standarda međunarodnog prava.

1.2. Djelokrug rada ombudsmena

Institucija ombudsmena nadležna je za razmatranje predmeta koji se odnose na slabo funkcionisanje ili povrede ljudskih prava i sloboda počinjenih od bilo kojeg organa u BiH. Može postupati po prijemu žalbe ili po službenoj dužnosti. Nakon provedene istrage može preporučiti odgovarajuće pojedinačne i opće mjere. Ne razmatra predmete koji se odnose na odluke, činjenice ili događaje koji su se desili prije 15. decembra 1995 godine.²

U djelokругu Institucije ombudsmena je da može provoditi istrage po žalbama o povredama ljudskih prava i sloboda počinjenih od vojnih vlasti³ kao i da postupa u predmetima koji se odnose na slabo funkcionisanje sudskog sistema ili nepravilno procesuiranje individualnih žalbi i da preporuči odgovarajuće opće ili pojedinačne mjere.

Pri tome je izričito regulisano da se ombudsmen neće miješati u proces odlučivanja sudova što znači da nema nadležnost preispitivanja sudskih odluka u svojstvu neke više instance.⁴

Ombudsmen može proslijediti predmete o navodnim povredama ljudskih prava najvišim sudskim organima koji su nadležni za pitanja ljudskih prava, u skladu sa pravilima kojima se reguliše ulaganje žalbe tim organima kad ustanovi da je to neophodno za efikasno obavljanje svojih dužnosti.⁵

Institucija ombudsmena ima i posebna ovlaštenja i nadležnosti po Zakonu o zabrani diskriminacije BiH⁶, a u okviru te nadležnosti prima žalbe fizičkih i pravnih lica zbog

¹ Zakon o ombudsmenu za ljudska prava BiH („Službeni glasnik BiH“, br.32/00,19/02,35/04,32/06,38/06)

² Idem, član 2.

³ Idem, član 3.

⁴ Idem, član 4.

⁵ Idem, član 6.

⁶ Zakon o zabrani diskriminacije BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 59/09)

diskriminacije, daje potrebna obavještenja o njihovim pravima, mogućnostima sudske i druge zaštite, odlučuje o pokretanju postupka po žalbama, predlaže medijaciju, prikuplja i analizira statističke podatke, podnosi godišnje izvještaje o pojavama diskriminacije, daje mišljenja i preporuke s ciljem suzbijanja i sprečavanja diskriminacije, prati zakonodavstvo, unapređuje praksu koja ima za cilj da osigura jednako postupanje.

Institucija ombudsmena ima ovlaštenja po Zakonima o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima⁷, da poduzima mjere da se ispituju prigovori žalilaca na odluke o imenovanjima. Pri tome može pokretati pitanja vezana za postupak imenovanja na koji se prigovori žalilaca odnose, može zahtijevati od odgovornog javnog službenika dokumenta i spise vezane za imenovanja.

Također, ima i posebna ovlaštenja po Zakonima o slobodnom pristupu informacijama⁸, da razmatra sačinjavanje i dostavljanje informacija kao što su vodiči, pravilnici, opće preporuke koje se odnose na primjenu ovog Zakona, uključuje ove informacije u svoj godišnji izvještaj koji sadrži aktivnosti ombudsmena o primjeni ovog Zakona, razmatra žalbe i poduzima mjere po zahtjevima i odlukama o pristupu informacijama, predlaže uputstva za osiguranje primjene ovog Zakona.

S ciljem zaštite prava građana, Institucija ombudsmena postupa po pojedinačnim i grupnim žalbama, poduzima mjere na zaštiti, obavještava fizička i pravna lica o poduzetim mjerama o njihovim pravima i obavezama, upoznaje ih sa mogućnostima sudske i druge zaštite, predlaže pokretanje postupaka medijacije i slično.

Institucija ombudsmena svake godine sačinjava godišnji izvještaj o rezultatima svojih aktivnosti koji dostavlja Predsjedništvu BiH, Parlamentarnoj skupštini BiH, Narodnoj Skupštini Republike Srpske i Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine, u kome navodi broj i prirodu primljenih žalbi, svoje nalaze u tim žalbama sa isticanjem pojava kršenja ljudskih prava, preporukama, koje su prihvaćene i koje nisu prihvaćene, kao i prikazanim troškovima budžeta Institucije u datom periodu.

1.3. Potreba mijenjanja pravnog okvira za rad ombudsmena

Na osnovu iskustava u proteklih 6 godina primjene, uočeni su razlozi za dopune i izmjene Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine. Zakon je donesen 2000. godine i mijenjan je četiri puta, uglavnom u dijelu koji se odnosio na organizaciju i transformaciju Institucije ombudsmena i nije sačinjen prečišćeni tekst Zakona što otežava njegovu primjenu, a određeni broj problema u vršenju zakonom utvrđenih ovlaštenja nastaje zbog činjenice da neka pitanja nisu uopće uređena ili se njihovom regulisanju nije pristupilo na odgovarajući način.

To se odnosi na promovisanje ljudskih prava, uključivanje promovisanja u mandat i ovlaštenja, pitanja pokretanja postupaka kod Ustavnog suda, sudova i drugih organa, finansijske nezavisnosti kao dijela ukupne nezavisnosti Institucije, pitanje sudbine prijedloga ombudsmena

⁷ Zakon o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima („Službeni glasnik BiH“, 37/03), Zakon o vladinim, ministarskim i drugim imenovanjima u FBiH (Službene novine FBiH“, br.12/03, 34/03), Zakon o vladinim, ministarskim i drugim imenovanjima Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, br.41/03)

⁸ Zakon o pristupu informacijama u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11), Zakon o slobodi pristupa informacijama Republike Srpske „Službeni glasnik RS“, br.20/01), Zakon o slobodi pristupa informacijama FBiH („Službene novine FBiH“, br.32/01)

za obustavu mjere upravnog organa, zbog sprečavanja nepopravljive štete, pitanje formalizacije saradnje sa organizacijama civilnog društva, pitanja regulisanja mandata i ovlaštenja ombudsmena utvrđena u drugim zakonima. Postoji jedan broj neadekvatnih izraza i termina koji Zakon čine nejasnim i komplikovanim za primjenu i drugih pitanja koji bi doprinijeli efikasnijem funkcionisanju i zaštiti ljudskih prava.

Imajući u vidu navedene potrebe Vijeće ministara BiH⁹ je imenovalo radnu grupu koja je zadužena da pripremi prijedlog izmjena i dopuna zakona nakon čega će biti upućen na javnu raspravu i parlamentarnu proceduru usvajanja.

⁹ Odluka Vijeća ministara BiH 01/2-02-936-3/14 od 15.7.2014.

POGLAVLJE II. OBLICI AKTIVNOSTI OMBUDSMENA

2.1. Neposredni kontakti sa građanima

U Instituciji ombudsmena, u svim Uredima, svakim radnim danom je omogućen dolazak građana i neposredni kontakti sa građanima

U toku 2014. godine, u prostorijama Institucije ombudsmena, ombudsmeni sa saradnicima su imali 13.178 obraćanja građana. Prilikom dolaska i neposrednih razgovora, građani su imali priliku da neposredno iznesu svoje probleme, činjenice vezane za neostvarivanje svojih prava i sve okolnosti vezane za njihove zahtjeve za zaštitu njihovih prava. Predstavnici Institucije ombudsmena su ih upoznali sa ljudskim pravima na koja se odnose njihovi zahtjevi, kao i sa nadležnostima i ovlaštenjima Institucije, mogućnostima podnošenja žalbe zbog povreda nekog svog prava ili obraćanja nekoj drugoj nadležnoj instituciji. Pri tome su se često i razjasnile određene situacije o postojanju kršenja ljudskih prava, o postupanju nadležnih organa, javnih službi i organizacija, a dolazilo se i do informacija o stanju ljudskih prava, dostignutim standardima zaštite i slično.

Omogućeni su i telefonski kontakti građana sa Institucijom ombudsmena pri čemu su građani ostvarivali direktne kontakte i iznosili svoje probleme i zahtjeve. Ovakvi kontakti su ostvareni u 2014. godini u 6.685 telefonskih poziva.

Građani su u 29 slučajeva kontaktirali Instituciju putem mail-a, a ovi kontakti su se, uglavnom, odnosili na traženje informacija o problemima, mišljenja o pojedinim kršenjima njihovih ljudskih prava. Pri tome su direktno odgovorima na njihove adrese dobijali informacije, mišljenja i sugestije.

Ombudsmeni i saradnici su posjetili veći broj općina, pri čemu su vršili i neposredne razgovore sa građanima i primali njihove žalbe. Održavani su i sastanci sa predstavnicima općina i tom prilikom su upoznati sa nadležnostima i ovlaštenjima Institucije ombudsmena kao i problemima i poteškoćama u ostvarivanju ljudskih prava i sloboda pred organima tih lokalnih zajednica na koje su građani ukazivali.

2.2. Postupci po žalbama građana

Najveći dio aktivnosti Institucije ombudsmena se odnosi na rad i postupanje po konkretnim, pojedinačnim ili grupnim žalbama građana i pravnih lica upućenim na kršenje njihovih ljudskih prava.

U toku 2014. Godine ukupno je bilo u radu 4.672 žalbe, od kojih su 3.131 nove registrovane žalbe po kojima su poduzimane brojne aktivnosti na istraživanju postojanja kršenja ljudskih prava.

U okviru postupanja po žalbama, poduzimano je mnogo raznih aktivnosti kao što su traženja izjašnjenja organa po žalbama, izjašnjenja po izdatim preporukama, razne vrste pismene komunikacije sa žaliocima, praćenje sudskih i upravnih postupaka, obavještanja žalioca o izjašnjenjima odgovornih strana po žalbama, slanje urgencija nadležnim organima, razni zahtjevi za objašnjenja i razjašnjenja raznih postupanja, aktivnosti prema žaliocima na dopunjavanju žalbi, razjašnjavanju postupanja i slično, zatim, izdavanje preporuka, aktivnosti na realizaciji

preporuka, donošenje obrazloženih odluka po žalbama u slučajevima neosnovanih žalbi, neblagovremenih žalbi, žalbi po kojima ne postoji nadležnost, prosljeđivanje žalbi nadležnim institucijama i slično.

Sve primljene žalbe u Instituciji ombudsmena registruju se po oblastima ljudskih prava. Žalbe mogu dostavljati fizička i pravna lica, bez obzira na nacionalnost, državljanstvo, mjesto boravka, spol, punoljetstvo, etničko porijeklo, religiju, pravnu sposobnost, boravak u zatvoru bilo koje vrste, drugim riječima, ne postoji ograničenje prava na podnošenje žalbe Instituciji ombudsmena.

Primljene žalbe često su složene jer ukazuju na višestruke povrede prava koje se odnose na različite kategorije građana koji, prema međunarodnim standardima, uživaju posebnu zaštitu, kao što su osobe sa invaliditetom, žene, djeca, manjine, povratnici. Ova pojava je posebno prisutna u oblasti ekonomskih i socijalnih prava, a žalbe, pored povrede određenih prava, ukazuju i na diskriminaciju.

Jedan broj žalbi ukazuje na kršenja prava od strane dva i više organa pa se aktivnosti po jednoj takvoj žalbi usmjeravaju prema svim naznačenim organima. To znači da ima više aktivnosti koje se odnose na više organa nego što bi se moglo zaključiti iz broja žalbi. Tako je u toku 2014. godine u odnosu na ukupan broj žalbi, a to je 4.672, Institucija imala 4.973 raznih aktivnosti kao što su traženja izjašnjenja, obrazloženja, informacija, dostavljanja dokumentacije i slično, prema organima u BiH.

POGLAVLJE III. STATISTIČKI POKAZATELJI O AKTIVNOSTIMA OMBUDSMENA

3.1. Statistički pokazatelji o aktivnostima u 2014. godini

a) Ukupan broj obraćanja

U toku 2014. godine Instituciji ombudsmena se obratilo ukupno 13.178 građana.

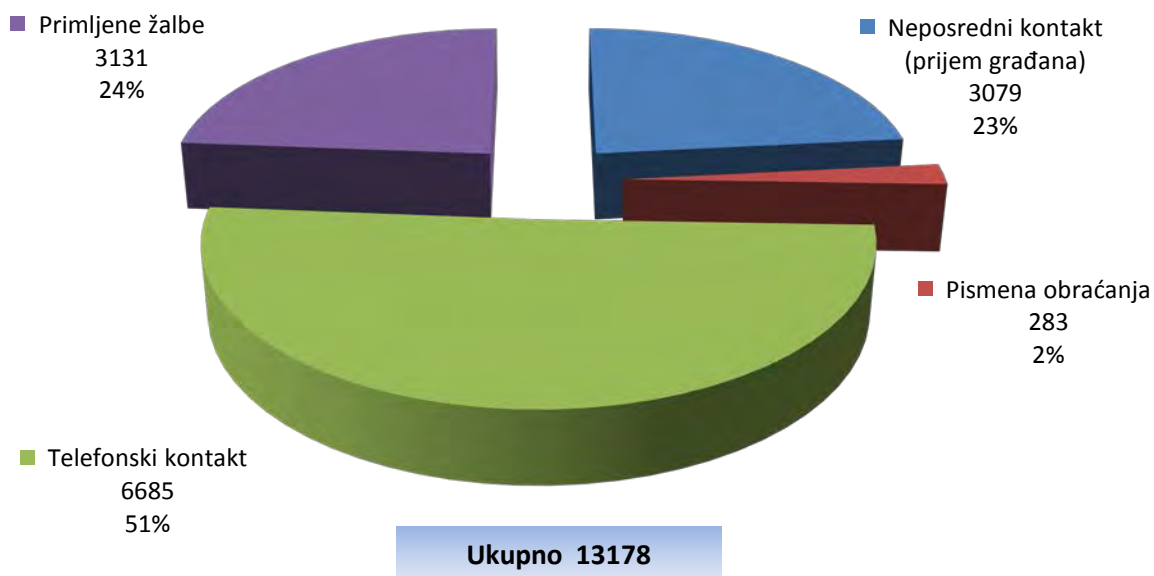
Od toga broja je 283 pismena podneska u kojima su građani tražili razna obavještenja, informacije i uputstva o njihovim problemima i pitanjima vezanim za ostvarivanje njihovih prava.

Neposredni kontakti građana u prijemnim kancelarijama Institucije ombudsmena sa ombudsmenima i saradnicima su ostvareni u 3.079 kontakata u kojima su građani na neposredan način obavljali razgovore sa ombudsmenima i saradnicima ombudsmena radi obrazloženja i razjašnjenja pojedinih slučajeva, dobijanja stručnih informacija, uputstava za daljnja postupanja u zaštiti njihovih prava.

Ostvareno je 6.685 telefonskih kontakata u prijemnim kancelarijama. Tom prilikom je građanima pružana pomoć, savjetom, podrškom, davanjem odgovarajućih savjeta, informacija, obavještenja.

U toku 2014. godine građani su podnijeli 3.131 žalbu koje su upućivale na povrede njihovih prava po kojima su vođeni postupci i istraživanja kršenja ljudskih prava

Analizom načina i broja obraćanja građana Instituciji ombudsmena uočljivo je da su najčešća obraćanja telefonom, zatim neposredno u prijemnim kancelarijama, a potom putem pismenih žalbi. To ukazuje na zaključak o težnji građana za što neposrednijim kontaktima sa ombudsmenima, kao i potrebi za što većom prisnosti Institucije sa građanima. Jedan od stalnih strateških i planskih zadataka Institucije ombudsmena koji podrazumijeva razvijanje Institucije u funkcionalnom i teritorijalnom smislu je postizanje što boljih uvjeta za što neposrednijim kontaktima i bliskosti Institucije sa građanima.

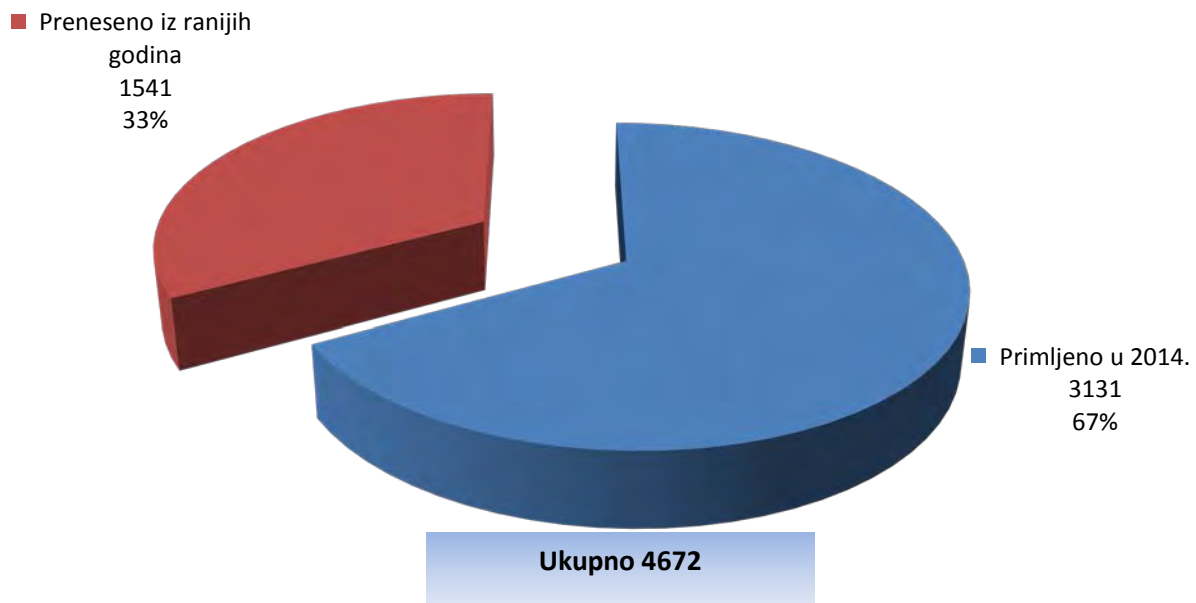

Dijagram 1. Obračanje građana u 2014. godini

b) Postupanje ombudsmena po žalbama

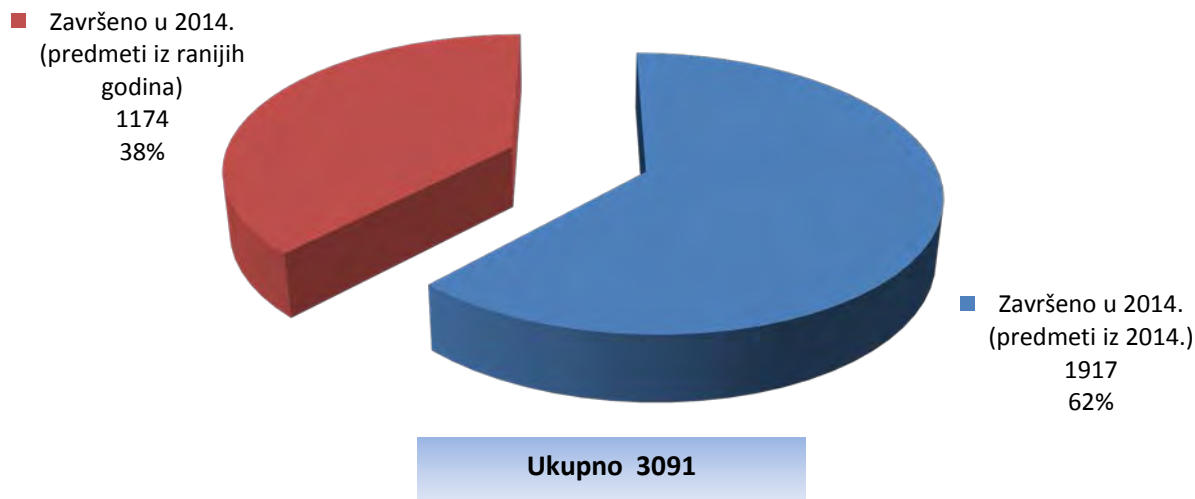
Svako fizičko ili pravno, domaće ili strano lice, koje smatra da su mu aktom, radnjom ili nečinjenjem organa vlasti povrijeđena prava, može da podnijeti žalbu Instituciji ombudsmena. Institucija ombudsmena ima obavezu da postupa po svakoj žalbi, osim, ako nema osnova za postupanje. U tom slučaju žalbu odbija kao neosnovanu i o tome obavještava žalioca, uz navođenje razloga za neosnovanost.

U 2014. godini Institucija ombudsmena je imala u radu 4.672 žalbe koje su ukazivale na kršenja ljudskih prava, od čega je 3.131 žalba primljena u 2014. godini, a 1541 žalba prenesena u 2014. godinu iz ranijih godina.

Dijagram 2. Žalbe primljene u 2014. godini i prenesene iz ranijih godina

Kao što je vidljivo iz sljedećeg dijagrama od ukupnog broja žalbi u radu, Institucija ombudsmena je završila 3.091. žalbu ili 66,20% što znači da je efikasnost u procesuiranju žalbi povećana za 1,20%. Značajno je istaći da je od ukupnog broja prenesenih žalbi iz prethodnih godina završeno 1.174 žalbe ili 76,20% što ukazuje na to da su ove žalbe bile obuhvaćene kontinuiranim postupanjem Institucije ombudsmena.

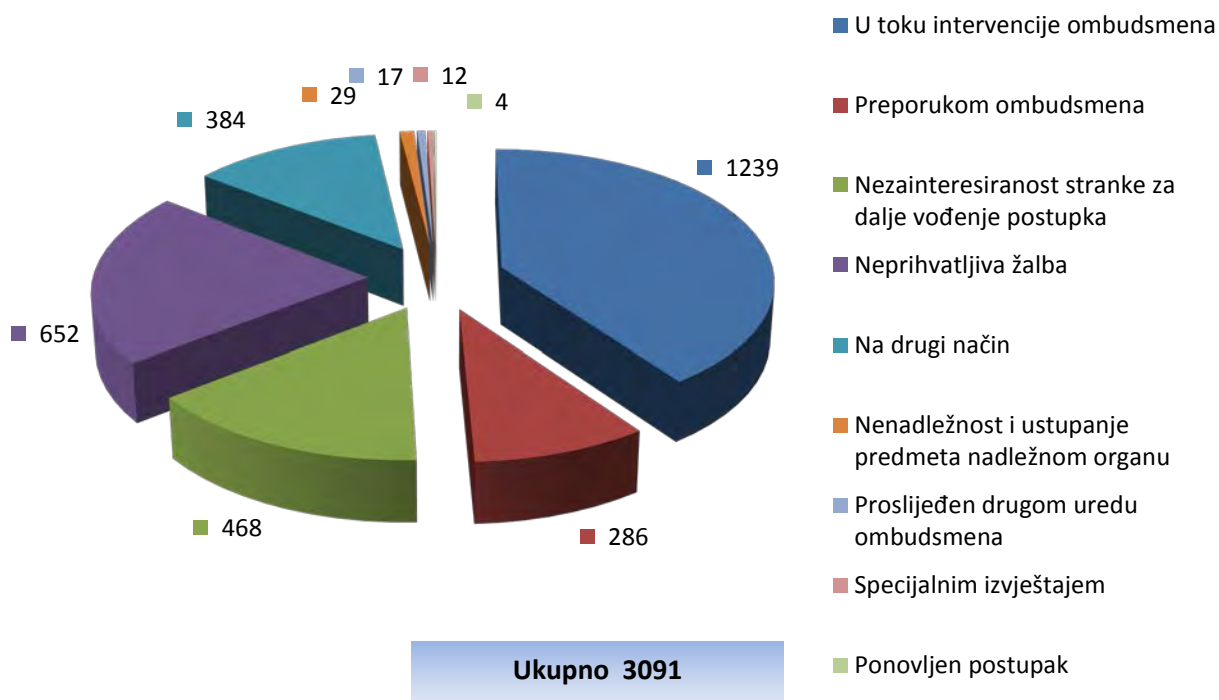
Dijagram 3. Žalbe završene u toku 2014. godine

c) Rezultati postupanja ombudsmena po žalbama

Institucija ombudsmena vodi postupak po svakoj žalbi, osim po žalbama za koje nije nadležna, koje su neblagovremene, preuranjene, neuredne ili podnesene od neovlaštenih lica.

Institucija ombudsmena obavještava podnosioca žalbe o pokretanju i završetku postupka, kao i organ protiv koga je podnesena žalba. Organi imaju zakonsku obavezu da odgovore na zahtjev ombudsmena, kao i da dostave sve tražene informacije, spise i dokumentaciju, u roku od 15 do 60 dana.

Od ukupno završenih 3.091 žalbe, najveći broj je završen u toku postupka i intervencije ombudsmena, zatim završene kao neosnovane žalbe, te preporukom i na druge načine.

Dijagram 4. Način završetka žalbi u 2014. godini

Okončanje postupka u toku intervencije

Po prijemu žalbe, obavještenju žalioca o prijemu žalbe i organa na kojeg se žalba odnosi, od organa se traži odgovor po žalbi uz dostavu određenih informacija, podataka iz spisa i odgovarajućih dokumenata. U toku ovog dijela postupka, organi imaju mogućnost da po dobijanju obavještenja o žalbi i zahtjevu ombudsmena za odgovore i informacije, sami poduzmu mjere na otklanjanju kršenja prava žalioca, obavijeste o tome Instituciju ombudsmena i žalioca pri čemu se kod Institucije po dobijanju obavještenja da su otklonjena kršenja ukazana žalbom, završava postupak odlukom o zatvaranju predmeta i obavještenjem žalioca o izvršenom otklanjanju povreda prava.

U ovoj situaciji je u 2014. godini završeno 1.239 žalbi, od kojih je 706 primljenih u 2014. godini i 533 žalbe iz ranijih godina što je 40% više završenih žalbi u toku intervencije u odnosu na ukupan broj završenih predmeta na druge načine.

Žalioci su ostvarili svoja prava bez posebnih mjera i preporuka. Ovo je jedan od najefikasnijih oblika otklanjanja kršenja ljudskih prava. Ovaj podatak ukazuje i na promjenu odnosa organa vlasti prema Instituciji ombudsmena u pravcu podizanja svijesti o ulozi i značaju ove institucije što pokazuju ova postupanja organa već nakon prvog obraćanja Institucije ombudsmena za odgovore i informacije po žalbama.

Okončanje preporukom

Od ukupnog broja završenih žalbi, 355 ili 11,50% okončano je izdavanjem preporuka, kao mjera upućenih određenim tijelima i organima za poduzimanje istih radi otklanjanja kršenja ljudskih prava.

Po žalbi se završava postupak preporukom u slučajevima kada je preporuka izvršena i otklonjeno kršenje prava po žalbi. U ostalim slučajevima izdatih preporuka koje nisu izvršene, djelimično su izvršene ili nema obavještenja o izvršenju, postupak po žalbi teče obraćanjem neposredno višim tijelima i organima do uvrštavanja u godišnji izvještaj o aktivnostima Institucije ombudsmena koji se dostavlja nadležnim parlamentima na razmatranje.

Okončanje zbog neprihvatljivosti žalbe

Od ukupnog broja završenih žalbi u 2014.god. u 652 ili 21,09% slučaja žalbe nisu prihvaćene. Razlozi neprihvatanja navedenih žalbi su, uglavnom, neosnovane žalbe, neosnovane anonimne žalbe, zlonamjerne žalbe, žalbe koje ne sadrže nikakav zahtjev, žalbe koje su upućene na narušavanje legitimnih prava treće strane, neblagovremena žalba, preuranjena žalba, žalba nepotpuna ili nerazumljiva (nije naknadno dopunjena), podnosilac odustao od žalbe, žalbe sa već razmatranim činjenicama (dupliranje žalbe) i žalbe koje se odnose na činjenično stanje od prije 15 decembra 1995. godine.

Najveći broj neprihvaćenih završenih žalbi u 2014.god. je njih 507 kao neosnovane u kojima se uglavnom ističu činjenice i informacije za koje se tokom postupka utvrdilo da nisu osnovane. Slijedi 31 žalba koja je bila preuranjena jer nisu bila iscrpljena sva pravna sredstva za ostvarivanje prava, zatim 19 žalbi po kojima su već razmatrane činjenice, te 64 žalbe okončane kao neosnovane iz raznih razloga obuhvaćenih ovom kategorizacijom.

Okončanje zbog nenadležnosti

Institucija ombudsmena je okončala 29 predmeta zbog nenadležnosti za postupanje po ovim žalbama. Najveći broj se odnosi na rad sudova, rad organa uprave, službi i ustanova u tim slučajevima se radilo o poslovima nadzora koji su u nadležnosti drugih organa i tijela.

Po osnovu nadležnosti drugih ombudsmena ustupljeno je 17 žalbi koje su se odnosile na prava potrošača i na prava u drugim susjednim državama.

Od Institucije ombudsmena, u javnim istupima i pisanim saopćenjima, nekoliko puta je ukazivano na nadležnost i mandat Institucije, posebno, na postupanja pred određenim organima, na zastupanja pred organima, na nemogućnost učešća u odlučivanju i donošenju odluka određenih organa, posebno odlučivanja sudova. Institucija ombudsmena i dalje prima jedan veći broj žalbi, a posebno neposrednih obraćanja i kontakata građana koji se odnose na rad i postupanje ovih organa, a posebno sudova. To ukazuje na još uvijek nedovoljnu informisanost građana o ovlaštenjima Institucije ombudsmena, ali i na činjenicu da o pitanju rada ovih organa postoje evidentni problemi na koje građani ukazuju u svojim žalbama.

Okončanje na druge načine

U odnosu na ukupno okončanje žalbi, u 468 žalbi je okončan postupak radi neizjašnjavanja žalilaca po zahtjevu ombudsmena i nedostavljanja izjašnjenja o nastavku vođenja postupka u slučajevima kada su pribavljeni odgovori nadležnih organa. Informacije i dokumenti dostave se žalioocu na izjašnjenja po istima, a oni argumentovano ukazuju na neosnovanosti nekih dijelova žalbe pri čemu se ispolji nezainteresovanost žaliooca za dalje postupanje.

Od ukupno okončanih žalbi, 384 žalbe su okončane na druge načine, a, uglavnom, se radi o žalbama koje se nisu mogle podvesti pod navedene kriterije i načine okončanja.

Specijalnim izvještajima je okončano 12 žalbi koje su se, uglavnom, odnosile na neka sistemska kršenja prava djece gdje su aktuelnost i hitnost zahtijevali i posebno analiziranje stanja odnosa vezanih za određena prava.

Okončana su 4 predmeta otvaranjem ponovnih postupaka, budući da u prethodnim postupcima mjere i aktivnosti nisu do kraja otklonile kršenja ljudskih prava u oblasti ekonomsko-socijalnih prava i prava invalida.

3.2. Preporuke upućene organima

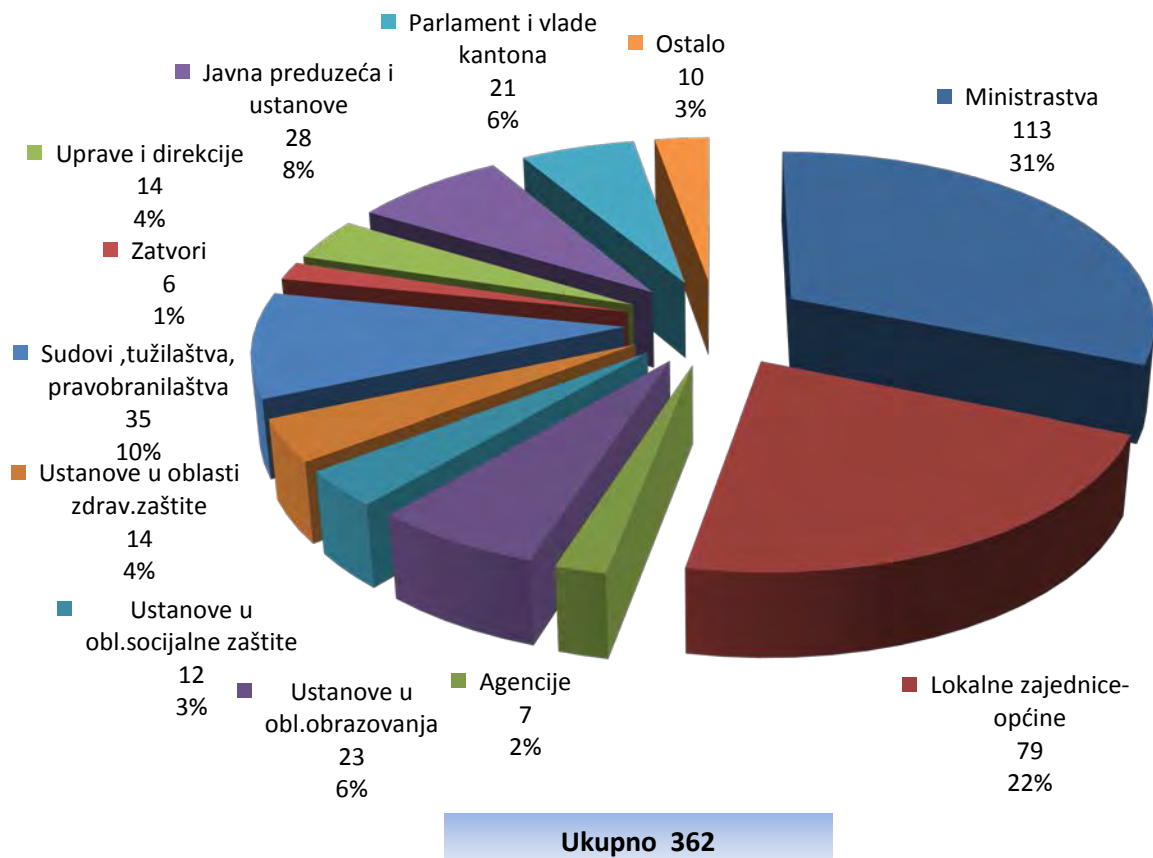
U 2014. godini ombudsmeni su uputili ukupno 326 preporuka iz postupanja u 355 žalbi (uključujući i žalbe iz prethodnih godina), koje su upućene u 362 organa kao odgovorne strane za kršenje ljudskih prava.

Izdane preporuke obuhvataju veći broj žalbi od broja preporuka budući da je u nekoliko slučajeva zbog identičnosti povreda prava i istog kršioca prava jednom preporukom obuhvaćeno više žalbi.

U odnosu na prethodnu godinu, ombudsmeni su u 2014. godini izdali manji broj preporuka za 9 preporuka ili 2,76%, a preporuke su izdate i u manjem broju žalbi za 4 žalbe ili 1,10% što su neznatni pokazatelji za davanje analize smanjenja preporuka i broja žalbi u kojima su izdati ze 2014. godinu u odnosu na prethodnu godinu.

Preporuke su izdate u 355 žalbi što je 23% od ukupnog broja(1.525) žalbi, u kojima su utvrđena kršenja ljudskih prava.

Organi kojima su upućene preporuke su, uglavnom ministarstva, javna preduzeća i ustanove, uprave i direkcije, organi pravosuđa, agencije, lokalne zajednice, ustanove u oblasti zdravstvene zaštite, socijalne zaštite, obrazovanja i drugi.

Dijagram 5. Organi kojima su upućene preporuke u 2014.god.

Iz naredne tabele vidljivo je da je najveći broj preporuka u žalbama iz 2014. godine u oblasti građanskih i političkih prava. To je 194 ili 59,50% od ukupnog broja žalbi sa preporukom. Potom, u oblasti socijalno-ekonomskih i kulturnih prava izdato je 55 preporuka ili 16,80% od ukupnog broja žalbi sa preporukom.

U oblasti prava djece izdato je 20 preporuka ili 6,13% u odnosu na ukupan broj predmeta sa preporukom.

U oblasti prava lica sa invaliditetom izdato je 9 preporuka ili 2,80% u odnosu na ukupan broj izdatih preporuka.

U oblasti prava pritvorenika/zatvorenika izdata je 21 preporuka ili 6,40% u odnosu na ukupan broj preporuka.

U oblasti prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina izdate su 2 preporuke ili 0,6% od ukupnog broja preporuka.

U oblasti eliminisanja svih oblika diskriminacije izdate su u 44 preporuke ili 13,50% od ukupnog broja preporuka.

U toku postupka istraživanja i utvrđivanja kršenja prava bez preporuka završeno je 1.239 žalbi, što je 81,20% završenih žalbi u odnosu na broj žalbi u kojima je utvrđeno kršenje ljudskih prava ili 6,50% više u odnosu na prethodnu godinu.

U oblasti političkih i građanskih prava se i dalje najviše krše prava građana zbog čega su ombudsmeni najveći broj preporuka izdali u ovoj oblasti, zatim u oblasti ekonomsko-socijalnih i kulturnih prava, u oblasti vladinih, ministarskih i drugih imenovanja, te u oblasti eliminisanja svih oblika diskriminacije.

ODJEL	Broj preporuka u 2014.god.
Oblast političkih i građanskih prava	194
Oblast ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava	55
Oblast prava osoba s invaliditetom	9
Oblast prava nacionalnih, vjerskih i dr. manjina	2
Oblast prava pritvorenika / zatvorenika	21
Oblast prava djece	20
Oblast za eliminaciju svih oblika diskriminacije	44
UKUPNO	326

Tabela 1. Broj preporuka izdatih u 2014.god. po oblastima prava

Posmatrajući narednu tabelu vidimo da je broj preporuka po žalbama u 2014.god. po pojedinim kategorijama prava najveći u oblasti upravnih prava i to u 44 predmeta, u 42 predmeta vezane su za diskriminaciju, u 28 predmeta iz oblasti slobode pristupa informacijama, u 24 predmeta iz oblasti vladinih, ministarskih i drugih imenovanja, u 21 predmetu iz oblasti radnih odnosa, u 13 predmeta iz oblasti prava na pravično i blagovremeno suđenje, u 11 predmeta iz oblasti prava djece, u 7 predmeta iz oblasti ostvarivanja prava kod policijskih organa, u 5 predmeta iz imovinsko-pravne oblasti, po 4 predmeta s preporukom imamo iz oblasti prava na penziju i prava osoba sa invaliditetom, 3 predmeta sa preporukom iz oblasti prava zatvorenika/pritvorenika, po 2 predmeta sa preporukom iz oblasti vjerskih i manjinskih sloboda, oblasti prava na obrazovanje i oblasti komunalnih usluga, te 1 predmet sa preporukom vezan za prava iz ekologije i zaštite životne sredine.

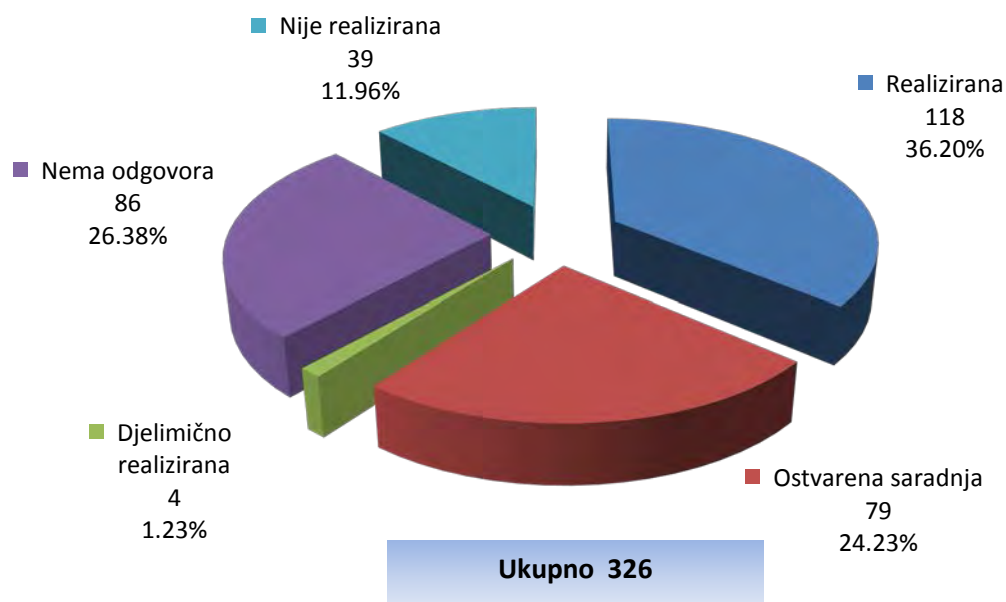
Povreda prava	Broj predmeta iz 2014.god. sa izdatom preporukom
01 - Diskriminacija	42
02 - Mediji i sloboda informisanja	0
03 - Pristup informacijama	28
04 - Vjerske slobode / religija	2
05 - Policija	7
06 - Javni prihodi	0
07 - Zatvori	3
08 - Ravnopravnost spolova	0
09 - Sudovi	13
10 - Radni odnosi	21
11 - Obrazovanje	2
12 - Osobe sa invaliditetom	4
13 - Prava djeteta	11
14 – Ekologija i zaštita okoline	1
15 – Imovinsko-pravni odnosi	5
16 – Nasilje	0
17 - Javne isprave	0
18 – Manjine	0
19 – Uprava	44
20 - Ratne štete	0
21 - Komunalne usluge	2
22 - Vladina i ministarska imenovanja	24
23 – Zdravstvo	2
24 - Socijalna zaštita	0
25 – Penzije	4
26 – Tužilaštva	2
27 – Pravobranilaštva	0
UKUPNO	216

Tabela 2. Broj predmeta iz 2014.god. sa izdatom preporukom po pojedinim kategorijama prava

Rokovi za postupanja i realizaciju preporuka koje su izdate u 2014. godini datiraju i poslije 31.12.2014 godine. Od 86 preporuka na koje nisu dostavljeni nikakvi odgovori za 70 njih istekli su rokovi, a preostalo je 16 preporuka je sa rokovima realizacije u 2015. godini i analitički pokazatelji za realizaciju su vezani za rokove i realizaciju preporuka.

Od ukupnog broja preporuka u 2014.god. na dan 31.12.2014. godine realizovano je 118 preporuka ili 36,20%, djelimično je realizovano 4 ili 1,23%, ostvarena je saradnja u realizaciji po 79 preporuka ili 24,23%. Uzimajući realizovane, djelimično realizovane i preporuke po kojima je ostvarena saradnja, od organa je prihvaćena 201 preporuka ili 61,66% upućenih preporuka koje su se odnosile na kršenja ljudskih prava.

Od izdatih preporuka nije realizovano 39 preporuka ili 13,80% dok za 70 njih ili 21,47% nisu došli odgovori (istekli rokovi). To je ukupno 109 ili 33,44%. nerealizovanih preporuka.

Dijagram 6. Načini realizacije svih preporuka izdatih u 2014. godini.

Iz sljedeće tabele se vidi koji organi nisu postupili po preporukama. Naime, sa 39 nerealizovanih preporuka obuhvaćeno je 45 organa .

Odgovorne strane	Nije realizovano	Procent
Ministarstva	11	24,44
Lokalne zajednice -općine	11	24,44
Agencije	3	6,67
Ustanove u oblasti obrazovanja	7	15,56
Ustanove u oblasti socijalne zaštite	1	2,22
Ustanove u oblasti zdravstvene zaštite	0	0,00
Sudovi, tužilaštva, pravobranilaštva	3	6,67
Zatvori	1	2,22
Uprave i direkcije	2	4,44
Javna preduzeća i ustanove	3	6,67
Parlament i vlade kantona	1	2,22
Ostalo	2	4,44
Broj organa koji nisu realizovali preporuku	45	13,80

Tabela 3. Organi koji nisu postupili po preporukama

Realizacija preporuka, po odjelima/oblastima ljudskih prava u kojima su preporuke izdate, vidljiva je iz sljedeće Tabele 4. po kojoj je u oblasti prava djece realizovano 54%, u oblasti prava lica sa invaliditetom sa 100%, u oblasti nacionalnih, vjerskih i drugih manjina 50%, u oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava sa 54%, u oblasti političkih i građanskih prava sa 64%, u oblasti eliminisanja diskriminacije sa 69% i iz oblasti prava pritvorenika/zatvorenika realizovano sa 100%.

Naziv odjela	Djelimično realizirana	Nema odgovora	Nije realizirana	Ostvarena saradnja	Realizirana	Ukupno
Odjel za praćenje prava djece	2	4	1	2	2	11
Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom	0	0	0	3	1	4
Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina	0	0	1	1	0	2
Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna pitanja	1	11	4	10	7	33
Odjel za praćenje političkih i građanskih prava	0	29	15	27	50	121
Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	1	9	4	11	17	42
Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika	0	0	0	2	1	3
Ukupno žalbi iz 2014.god. s preporukom	2	68	16	73	57	216

Tabela 4. Realizacija preporuka u predmetima iz 2014.god. po odjelima/oblastima prava

Kada se posmatra broj od 118 realizovanih preporuka i 1.239 žalbi u kojima su organi otklonili kršenja ljudskih prava u toku postupka intervencije i istraživanja ombudsmena, vidljivo je da je otklonjeno 1.357 kršenja ljudskih prava i u odnosu na 1.525 žalbi u kojima su utvrđena kršenja, to je u 88,90%% žalbi otklonjeno kršenje ljudskih prava u 2014. godini.

3.3. Organi na koje su se žalbe odnosile

Značajno je istaći pregled broja žalbi prema organima na koje su se žalbe odnosile zbog prevencije kršenja ljudskih prava, budući da se odnosi na organe vlasti koji su se u 2014. godini pojavljivali kao strana na koju je žalba upućena zbog kršenja ljudskih prava.

Ovo je značajno i zbog toga što organi odlučivanja, a prvenstveno zakonodavni i izvršni organi, koristeći svoje nadležnosti, mogu uticati na faktore koji dovode do toga da navedeni organi ne krše prava građana.

Iz priloženog pregleda vidljivo je da su i dalje kao najčešći kršioци ljudskih prava označeni kazneno-popravni zavodi, institucije penzijsko-invalidskih osiguranja, zatim, organi općinskih i gradskih vlasti.

Evidentan je veći broj žalbi koje se odnose na pravosudne organe (593 ili 19,80% u odnosu na ukupan broj žalbi) što je zabrinjavajuće, s obzirom na ulogu ovih institucija i obavezu njihovog efikasnog djelovanja u osiguravanju zaštite ljudskih prava kao jednog od stubova vlasti.

U sljedećim tabelama je dat prikaz institucija i pravosudnih organa koje su građani najčešće označavali kao kršioce njihovih prava.

R.br.	Naziv organa	Broj predmeta
1	KPZ ZENICA	81
2	PIO/MIO FBIH TUZLA	68
3	FOND PIO REPUBLIKE SRPSKE BIJELJINA	32
4	MUP KANTONA SARAJEVO	25
5	MINISTARSTVO RADA I BORAČKO INVALIDSKE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE	24
6	VLADA FEDERACIJE BIH	19
7	GRAD BANJALUKA	17
8	OPĆINA NOVI GRAD SARAJEVO	17
9	OPĆINA NOVO SARAJEVO	16
10	REPUBLIČKA UPRAVA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE BANJA LUKA	16
11	OPĆINA STARI GRAD SARAJEVO	15
12	POLICIJSKA UPRAVA LIVNO	15
13	SKUPŠTINA TUZLANSKOG KANTONA	15
14	KPZ BANJA LUKA	14
15	KPZ POLUOTVORENOG TIPA TUZLA	14
16	VLADA REPUBLIKE SRPSKE	14
17	CENTAR ZA SOCIJALNI RAD SREBRENİK	13
18	FEDERALNO MINISTARSTVO ZA PITANJA BORACA I INVALIDA OOR FBIH	13
19	FOND PIO RS, FILIJALA BANJALUKA	13
20	MUP RS	13

Tabela 5. 20 organa na koje su se građani najviše žalili

R.br.	Naziv organa	Broj predmeta
1	OPĆINSKI SUD LIVNO	64
2	OSNOVNI SUD BANJA LUKA	59
3	OPĆINSKI SUD SARAJEVO	53
4	KANTONALNI SUD SARAJEVO	51
5	OPĆINSKI SUD MOSTAR	35
6	KANTONALNI SUD LIVNO	31
7	KANTONALNI SUD TUZLA	31
8	OKRUŽNI SUD BANJA LUKA	29
9	KANTONALNI SUD HNK	20
10	OPĆINSKI SUD TUZLA	19

Tabela 6. 10 pravosudnih organa na koje su se građani najviše žalili

3.4. Žalbe prema teritorijalnoj pripadnosti podnosioca

S obzirom na strukturu Bosne i Hercegovine koja je sastavljena od: entiteta Republika Srpska i Federacija Bosne i Hercegovine unutar koje je 10 kantona i Brčko Distrikt, i budući da se na parlamentima BiH, RS, FBiH razmatra ovaj godišnji izvještaj o aktivnostima ombudsmena za ljudska prava BiH, značajno je prikazati pokazatelje o broju žalbi podnosioca žalbi po njihovoj teritorijalnoj pripadnosti. Ovi pokazatelji su relativni, budući da građani mogu podnositi žalbe bilo kojem Uredu bez obzira na boravište i prebivalište, uključujući i obraćanja građana koji žive u inostranstvu.

Isticanje teritorijalne pripadnosti žalilaca je značajno, budući da je Institucija ombudsmena teritorijalno organizovana u jedan glavni (Banja Luka), tri područna (Sarajevo Mostar i Brčko) i jedan terenski (Livno) Ured i uzimajući u obzir teritorije i sjedišta ovih Ureda.

Najčešće opredjeljenje žalilaca je da se obraćaju Uredu kojem su najbliža tijela i organi protiv kojih upućuju žalbu, a potom, Uredu kojem su najbliži po svojim boravištima i prebivalištima.¹⁰

U 2014. godini Instituciji ombudsmena obratilo se 774 građanina sa teritorije Republike Srpske, što je više za 4 u odnosu na prethodnu godinu.

Najčešća obraćanja po općinama i gradovima su Grad Banja Luka 301, Bijeljina 56, Prijedor 45, Doboj 36, Gradiška 31, Prnjavor 17, Trebinje 16, Zvornik 17, Foča 18, Šipovo 15, Istočno Sarajevo 15, Mrkonjić Grad 14, Pale i Laktaši po 13, Kneževo i Kupres po 12 obraćanja itd, a što se vidi iz Aneksa I ovog izvještaja.

U 2014. godini Instituciji ombudsmena obratilo se 2.068 građana sa teritorije FBiH, što je za 2 obraćanja više od prethodne godine.

Najčešća obraćanja po kantonima su iz Kantona Sarajevo 591 obraćanje, Tuzlanskog kantona 376, Kantona 10 337, Zeničko-dobojskog kantona 261, Hercegovačko-neretvanskog kantona 225, Unsko-sanskog kantona 139, Srednjobosanskog kantona 89, Zapadnohercegovačkog kantona 27 obraćanja, Bosansko-podrinjskog kantona 14 obraćanja.

Najčešća obraćanja po općinama u FBiH su Livno 189, Tuzla 181, Grad Mostar 177, Sarajevo Centar 175, Zenica 154, Sarajevo-Novo Sarajevo 120, Sarajevo-Novigrad 110, Sarajevo-Stari grad 81, Tomislavgrad 57, Bihać 51, Lukavac 51, Drvar 40, Živinice 35, Vogošća 35, Glamoč 32, Travnik 20 obraćanja, što je vidljivo iz Aneksa I ovog izvještaja.

U 2014. godini Instituciji ombudsmena obratilo se 93 građanina sa teritorije Brčko Distrikta što je za jedan više u odnosu na prethodnu godinu.

3.5. Specijalni izvještaji u 2014. godini.

U 2014. godini sačinjen je Specijalni izvještaj o realizaciji preporuka iz Specijalnog izvještaja o ostvarivanju prava Roma u BiH¹¹. Ovaj izvještaj sadrži sveobuhvatnu analizu izvršenja i realizacije preporuka o pravima Roma u BiH. Cilj izvještaja je da pokaže dostignuti nivo ostvarivanja prava Roma po preporukama i mjerama iz preporuka, a koji se odnose na stanje prava Roma u oblastima zapošljavanja, obrazovanja, zdravstvene zaštite i stambenog zbrinjavanja. Ova analiza je prezentirana brojnim organima i institucijama koje imaju obavezu da provedu mjere i pred kojima se ostvaruju prava Roma. Iz analize su date ocjene o djelimičnoj implementaciji preporuka, kao i djelimičnom unapređenju prava Roma. Ovim Specijalnim izvještajem su utvrđene dodatne preporuke sa dodatnima mjerama.

¹⁰ Aneks III: Tabela: Broj žalbi po entitetima, kantonima i općinama podnosilaca žalbi u 2014. god.

Tabela: Raspored žalbi po entitetima, kantonima i općinama protivne strane u 2014. god.

¹¹ Vidi Specijalni izvještaj o ostvarivanju prava Roma u BiH na WEB-stranici Institucije ombudsmena BiH; www.ombudsmen.gov.ba

U ovoj godini izvršena je i sveobuhvatna analiza implementacije preporuka iz Specijalnih izvještaja o ulozi centara za socijalni rad u zaštiti prava djece¹², zatim Specijalnog izvještaja-Djeca u konfliktnim brakovima¹³ i Specijalnog izvještaja-Djeca i slobodno vrijeme¹⁴. Ove analize su prezentirane institucijama koje se bave ostvarivanjem i zaštitom prava djece s ciljem da se u potpunosti implementiraju preporučene mjere i da se podsjetu organi i tijela na potrebu kontinuiranog procesa promocije prava djece i njihove zaštite.

Preporuke iz ovih izvještaja i analiza su upućene nadležnim tijelima i organima radi poduzimanja mjera za sprečavanje kršenja prava i mjera za jačanje institucija u ostvarivanju i zaštiti prava ovih grupa građana.

3.6. Inicijative za izmjene i dopune zakona

U okviru zakonodavnih aktivnosti, usmjerenih na unapređenje pravnih propisa na zaštiti ljudskih prava, od Institucije ombudsmena upućene su inicijative nadležnim organima i tijelima za izmjene i dopune zakona u skladu sa članom 32 stav 4 Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH:

1. Institucija ombudsmena podnijela je Parlamentu FBiH inicijativu¹⁵ za izmjenu i dopunu Zakona o radu FBiH i Zakona o javnim preduzećima BiH. Iste su upućene radi detaljnijeg uređivanja prijema u radni odnos uz regulisanje obaveze za tijela i preduzeća u kojima je vlasnik ili osnivač država. Nužno je da se prijem u radni odnos provodi uz javno oglašavanje. Ova inicijativa je u proceduri razmatranja.

2. Podnesena je inicijativa¹⁶ Parlamentu za izmjene Zakona o inspekcijama FBiH radi prava na efikasan pravni lijek i prava građana na osiguranje učešća u postupku. Ova inicijativa je u proceduri razmatranja.

3. Podnesena je Parlamentu FBiH inicijativa¹⁷ za izmjene Zakona o prekršajima FBiH radi prava na blagovremeno dostavljanje prekršajnih odluka, prava na efikasan pravni lijek. Ova inicijativa je u proceduri razmatranja.

Upućeno je nadležnim organima 5 preporuka¹⁸ za poduzimanje zakonodavnih aktivnosti u oblasti porodičnih odnosa, penzijsko-invalidskih prava, predškolskog obrazovanja i odgoja, o policijskim službenicima i besplatnoj pravnoj pomoći.

¹² Vidi Specijalni izvještaj o ulozi centara za socijalni rad u zaštiti prava djece na WEB-stranici Institucije ombudsmena BiH; www.ombudsmen.gov.ba

¹³ Specijalni izvještaj-Djeca u konfliktnim razvodima na WEB-stranici Institucije ombudsmena BiH; www.ombudsmen.gov.ba

¹⁴ Specijalni izvještaj-Djeca i slobodno vrijeme na WEB-stranici Institucije ombudsmena BiH; www.ombudsmen.gov.ba

¹⁵ Inicijativa u predmetu Ž-SA-05-269/14

¹⁶ Inicijativa u predmetu Ž-SA-05-974/14

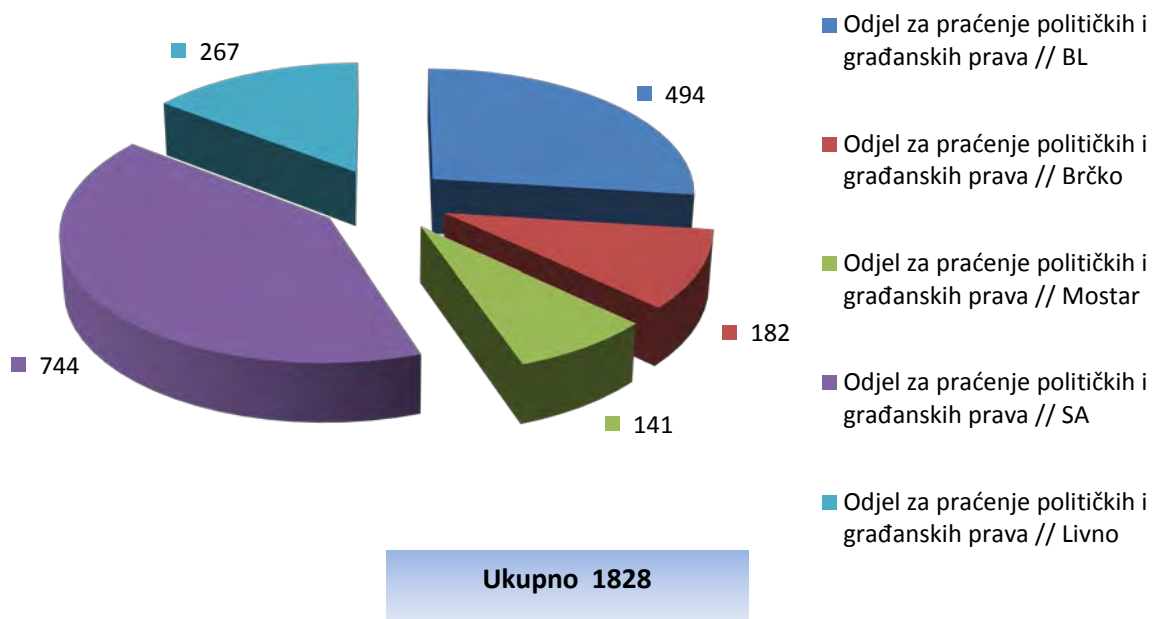
¹⁷ Inicijativa u predmetu Ž-SA-05-190/14

¹⁸ Preporuke u predmetima Ž-BL-01-632/14, Ž-BL-04-68/14, Ž-SA-05-958/14, Ž-SA-06-487/14, Ž-SA-06-317/13

POGLAVLJE IV. AKTIVNOSTI OMBUDSMENA U POJEDINIM OBLASTIMA LJUDSKIH PRAVA

4.1. POLITIČKA I GRAĐANSKA PRAVA

4.1.1. Zapažanja i pojave u oblasti građanskih i političkih prava

Dijagram 7. Pregled primljenih žalbi u Odjelu za praćenje političkih i građanskih prava u 2014. godini po Uredima

U 2014. godini, primljene su i razmatrane žalbe prema kategorijama povreda koje se odnose na: medije i slobodu informisanja, pristup informacijama, policiju, pravosuđe, predmete imovinsko-pravne prirode, javne isprave, funkcionisanje uprave, ratne štete, vladina i ministarska imenovanja, tužilaštva, pravobranilaštva, te prava u vezi sa izbornim pravima. Ne može se reći da je došlo do "uočljive" promjene statističkih pokazatelja. Značajan broj žalbi i dalje pristiže, kako od građana tako i pravnih lica.

Posmatrano po kategorijama povreda prava, analiza broja primljenih žalbi pokazuje da je, u odnosu na pojedine kategorija povreda, došlo do pada broja primljenih žalbi, a kod drugih, pak, do povećanja. Primjera radi, u odnosu na sudove primjetan je blagi pad broja primljenih žalbi dok je kod uprave došlo do povećanja. Ovakvo stanje uzrokovano je nizom faktora kao što su: neusklađenost domaće zakonodavstva sa međunarodnim standardima, neusklađenost zakonodavstva i stanja u praksi (sukob normativnog i stvarnog), izuzetno složena administrativno-upravna struktura Bosne i Hercegovine, politički faktori (posljedice rata i ratnih razaranja), ekonomsko-socijalni faktori (siromaštvo građana, nezaposlenost, štrajkovi, i dr). U konačnici, navedeni faktori imaju za posljedicu odsustvo vladavine prava što je jedna od najvećih prepreka u ostvarivanju ljudskih prava.

I dalje je prisutan trend da se građani obraćaju Instituciji ombudsmena u vezi sa pitanjima koja su, shodno Zakonu o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, izvan nadležnosti

Institucije ombudsmena. Podnosioci žalbi od Institucije ombudsmena, u konkretnim predmetima, nerijetko traže meritorno odlučivanje, besplatnu pravnu pomoć, donošenje odluke u drugom stepenu, preuzimanje uloge parnične stranke u postupku, podnošenje tužbe, pokretanje postupka pred nadležnim sudovima (parničnog, prekršajnog i dr.).

Specifičnost koja je zapažena, između ostalog, je sistemsko kršenje ljudskih prava od strane iste javne ustanove, institucije, što ukazuje na uočene slabosti menadžmenta u rukovođenju ljudskim resursima javne ustanove, institucije.

Ombudsmeni BiH iskazuju zabrinutost zbog činjenice da pojedini predstavnici organa vlasti, sudovi, javne ustanove i dalje u pojedinačnim slučajevima krše odredbe Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH i druge relevantne zakone, uz potpuni izostanak saradnje pojedinih predstavnika vlasti u odnosu na donesene preporuke. To čine nepoduzimanjem aktivnosti neposredno višeg organa s ciljem pune implementacije preporuka što za posljedicu ima dalje kršenje ljudskih prava i osnovnih sloboda građana.

4.1.2. Statistika žalbi građana

U izvještajnom periodu najveći broj primljenih žalbi registrovan je u oblasti građanskih i političkih prava. Ukupno je primljeno 1.828 žalbi, od toga u Uredu Sarajevo 744 žalbe, Ured Banja Luka 494, Ured Mostar 141, Ured Brčko Distrikt BiH 182, te Ured Livno 267. U odnosu na 2013. godinu (1880), u 2014. godini, u oblasti građanskih i političkih prava, primljen je manji broj žalbi za 2,77% (52 žalbe).

U radu je ukupno bilo 2.617 žalbi. Završeno je 1.812, a ostalo u radu iz ranijih godina zajedno sa žalbama iz 2014. godine 805 žalbi.

Posmatrano po kategorijama povreda prava, žalbe primljene u 2014. godini su: mediji i sloboda informisanja 3, pristup informacijama 218, policija 145, sudovi 579, imovinsko-pravni odnosi 162, javne isprave 20, uprava 517, ratne štete 3, vladina i ministarska imenovanja 109, tužilaštva 73 i pravobranilaštvo 1.

Predmeti iz prethodnih godina kod kojih nije okončan postupak pred Institucijom ombudsmena i koji su preneseni u 2015. godinu (151), u najvećem broju slučajeva su predmeti koji se po svom karakteru mogu okvalifikovati kao složeni predmeti i, uglavnom, se odnose na dužinu postupka pred sudovima i organima uprave u Bosni i Hercegovini. Problematika ovih predmeta u najvećem broju slučajeva, u vezi je sa neriješenim imovinsko-pravnim odnosima. U konkretnim slučajevima postupci traju niz godina, kako pred organima uprave tako i pred sudovima (upravni sporovi ili parnični postupak). Osim toga u ovim predmetima primjetno je da podnosioci žalbe na određeni način stalnim podnescima, obraćanjima, posebno u postupcima pred organima uprave doprinose neprimjerenoj dužini postupka.

4.1.3. Ostvareni rezultati aktivnosti

Od ukupnog broja 2.617 žalbi u radu (2014. i ranije godine) u ovoj oblasti prava završeno je 1.812 ili 69,23% ukupnog broja žalbi. U 2014. godini je pristiglo 1828 žalbi, a završeno je 1174 ili 64,22%, dok je iz ranijih godina u radu od 789 žalbi riješeno 638 ili 80,86%.

Potrebno je posebno istaći prisustvo dobre saradnje u nekim od organa vlasti u Bosni i Hercegovini sa Institucijom ombudsmena, posebno u nekim pojedinačnim predmetima u kojima

je povreda prava otklonjena odmah nakon preliminarnog akta upućenog odgovornoj strani. Primjeri pojedinačnih slučajeva gdje su, u cijelosti, ispoštovane preporuke ombudsmena nisu rijetki. Koristeći ovlaštenja zakonom propisana, ombudsmeni BiH, u rješavanju pojedinačnih žalbi, primijenjivali su medijaciju pa je, u prisustvu predstavnika Institucije ombudsmena, predstavnik vlasti pokazao interes da se predmet odmah riješi. Nerijetko, u predmetima vezanim za rad sudova prisustvo predstavnika Institucije ombudsmena na ročištu doprinijelo je otklanjanju povreda po osnovu člana 6 Evropske konvencije. Institucija ombudsmena često prima obavještenja podnosioca žalbi o poklonjeno povredi. Sudovi, organi uprave u pojedinačnim slučajevima pokazali su revnost i efikasnost u postupanju po zahtjevu i traženjima Institucije ombudsmena. Pojedini predmeti, nakon akta upućenog od strane Institucije ombudsmena, bez odlaganja su riješeni.

4.1.4. Pravosuđe

Opis problema i zapažanje stanja ljudskih prava u oblasti pravosuđa

Kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda zaštićenih članom 6. Evropske Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda u postupcima pred sudovima primarno karakterišu izvještajni period 2014. godine. Sudovi su i dalje jedna od odgovornih strana koja je od građana vrlo često bila označena kao potencijalni kršilac ljudskih prava. U najvećem broju slučajeva, žalbe građana vezane su za funkcionisanje pravosuđa, odnose se na neprimjerenu dužinu trajanja sudskih postupaka pred sudovima, nedjelotvorno provođenje sudskih odluka, žalbe na rad sudija radi povreda odredbi procesnih zakona, a posebno na načela nepristranosti, nedonošenja sudskih odluka na način i u zato zakonom propisanim rokovima, neujednačenosti sudske prakse. Pored gore navedenog, građani u žalbama iskazuju svoje nezadovoljstvo radom prvostepenih sudova radi odugovlačenja postupka prosljeđivanja žalbe na rad drugostepenom sudu (žalba izjavljena na prvostepenu presudu drugostepenom sudu podnosi se putem prvostepenog suda). Stanje neažurnosti sudova i dugo trajanje sudskih postupaka stvara nepovjerenje građana u sudove, te ozbiljno otežava građanima pristup sudu. Ovakvo stanje, za posljedicu ima pravnu nesigurnost i predstavlja uzrok brojnih kršenja prava građana na efikasnu sudsku zaštitu.

Sporost u postupcima i odgađanje u primjeni propisa predstavlja „negaciju pravednosti i posebnu vrstu nezakonitosti“. Ovakvo stanje u sudovima uzrokovano je mnogobrojnim faktorima kao što su nedovoljna informatiziranost sistema, neadekvatna stručna i kadrovska popunjenost sudova, naslijeđeni (nagomilani) spisi ili, nažalost, u nekim slučajevima neodgovornost u radu. Iako je uspostavljen CMS(Central Management System) kojim je osigurano jedinstvo vođenja svih predmeta u pravosudnom sistemu, što omogućava hronološko procesuiranje predmeta, i dalje, iz neposrednog obraćanja građana proizlazi da građani imaju visok stepen nepovjerenja prema sudovima zbog čega izbjegavaju tražiti zaštitu prava u sudskom postupku, čak i u slučajevima kada su sudovi jedini nadležni za rješavanje tih prava.

Žalbe primljene u Instituciji ombudsmena na rad sudova mogu se podijeliti u dvije grupe i to:

Žalbe koje se odnose na rad prvostepenih sudova u postupanju po pojedinačnim predmetima radi neuzimanja predmeta u rad postupajućeg sudije, nezakazivanje ročišta, odugovlačenje postupka donošenja i dostavljanja presude te žalbe na rad drugostepenih sudova u postupku odlučivanja po pravnim lijekovima(neprimjerena dužina trajanja postupka). U pisanoj korespondenciji sa sudovima, neprimjereno trajanje sudskog postupka, u najvećem broju slučajeva, sudovi opravdavaju činjenicom da, sudovi rade i predmete rješavaju prema Planu

rada i rješavanja zaostalih predmeta dostavljenom od VSTV BiH, da imaju veliki broj naslijeđenih predmeta, novoprimljenih predmeta, da imaju nedostatak sudijskog kadra, da je prisutna pojava čestog odsustva sudija zbog bolovanja. Primljene odgovore sudova, na naprijed navedeni način, Institucija ombudsmena u pojedinačnim predmetima cijenila je u odnosu na standarde člana 6. Evropske konvencije. Ombudsmeni BiH, u ovakvim slučajevima, donosili su preporuke, dostavljali ih sudovima na postupanje. Međutim, problem pojedinačnog slučaja i bude riješen, ali i dalje ostaje neriješeno pitanje sistemskog otklanjanja kršenja standarda razumnog roka. Posebnu zabrinutost kod ombudsmena BiH stvaraju žalbe na rad sudova u predmetima upravnog spora u postupcima povrata imovine, odnosno, provedbe Aneksa VII. Neprimjerena dužina trajanja postupaka, izbjegavanje donošenja meritornih odluka od strane kantonalnih sudova, kontinuirano vraćanje predmeta u rad prvostepenim organima (općinskim i kantonalnim službama za stambena pitanja i imovinsko-pravne poslove), primjenjujući princip "ping-pong" ukazuje i na moguću diskriminaciju podnositelja žalbe jer se najvećem broju slučajeva radi se o interno raseljenim licima ili povratnicima.

Žalbe zbog dužine postupka pred Vrhovnim sudom Federacije BiH i Vrhovnim sudom Republike Srpske u najvećem broju slučajeva okončane su u fazi preliminarnog ispitivanja navoda žalbe. U komunikaciji sa Institucijom ombudsmena Vrhovni sudovi FBiH i RS su odgovarali na način da je preliminarno bio određen rok u kojem će biti riješen predmet interesovanja podnosilaca žalbe.

Žalbe koje se odnose na neefikasnost izvršenja sudskih odluka mogu se razdvojiti u više podgrupa. Prvu grupu čine žalbe koje se odnose na nemogućnost izvršenja presuda gdje je izvršenik općina, kanton ili entitet. Ovo izvršenje sudskih odluka zasnovano je na zakonskom osnovu, jer je, prema odredbama Zakona o izvršnom postupku, izvršenje moguće samo na sredstvima koja su predviđena za tu namjenu. Kako postoje stalne restrikcije u korištenju budžetskih sredstava, ta se izdvajanja za ovu namjenu u budžetima stalno smanjuju što dovodi u pitanje pravnu sigurnost građana. Drugu grupu čine žalbe građana koji su ostvarili pravo na sudovima, protiv Republike Srpske i Federacije BiH, a način isplate obaveza regulisan je Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obaveza FBiH i Zakonom o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga RS. Građani u svojim obraćanjima vrlo često su izražavali nezadovoljstvo načinom plaćanja obveznicama, navodeći nezadovoljstvo rokovima i drugim okolnostima. Treću grupu čine žalbe u kojima građani ne mogu ostvariti svoje potraživanje zbog nelikvidnosti preduzeća u kojima su radili. Četvrtu grupu čine žalbe u vezi s izvršenjem sudskih odluka gdje podnosioci žalbi pripadaju posebno ranjivim grupama, a to su prvenstveno roditelji koji se obraćaju zbog nemogućnosti izvršenja potraživanja na osnovu neplaćanja izdržavanja od strane drugog roditelja.

U slučajevima žalbi na rad sudija radi kršenja odredbi procesnih zakona od sudije, posebno načela nepristranosti u vođenju postupaka i donošenju sudijskih odluka, Institucija ombudsmena podnosiocima žalbi upućivala je na obraćanje Uredu disciplinskog tužioca koji djeluje pri Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH, kako bi ispitaio navode žalbe. Postupajući u vezi sa žalbama građana radi kršenja načela nepristranosti u vođenju postupka, Institucija ombudsmena, u okvirima svoje nadležnosti, a i redovnih aktivnosti, vršila je monitoring u pojedinačnim predmetima. U najvećem broju slučajeva monitoring je vršen u postupcima uređenim Zakonom o parničnom postupku FBiH i RS (pravo na rad, na imovinu, prava djeteta, prekršajni postupak i dr.). Navodi žalbi građana u pojedinačnim predmetima monitoringa, odnosili su se na pristranost sudija na način davanja povlaštenog položaja tuženom ili tužiocu u

postupku iznošenja dokaza, omalovažavanja digniteta tužioca ili tužene na štetu jedne ili druge strane, neodgovornog ponašanja sudija, odugovlačenja postupka.

Žalbe vezane za kršenje odredbi Zakona o Krivičnim postupcima odnose se na pravo obavezne odbrane. Podnosioci u žalbama ističu da advokati po službenoj dužnosti ne zastupaju njihove interese adekvatno, da postupak traje neprimjereno dugo.

Institucija ombudsmena i u ovom izvještajnom periodu primala je žalbe na rad Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Ustavni sud Bosne i Hercegovine nije dio redovnog sudskog sistema. Utemeljen je članom IV Ustava Bosne i Hercegovine. Kao i u drugim zemljama u kojima postoji institucija Ustavnog suda, Ustavni sud BiH djeluje kao institucionalni garant za zaštitu ljudskih prava i sloboda ustanovljenih članom II Ustava i međunarodnim instrumentima navedenim u Aneksu I Ustava Bosne i Hercegovine. Ombudsmeni BiH poduzimali su niz aktivnosti u pojedinačnim žalbama građana gdje je odgovorna strana Ustavni sud BiH.

I dalje postoji značajan broj presuda Ustavnog suda Bosne i Hercegovine za koje nije osigurana primjena, a radi se o presudama u kojima su utvrđene povrede ljudskih prava. Neizvršavanje odluka Ustavnog suda BiH sankcionisano je članom 239. Krivičnog zakona BiH¹⁹.

Ombudsmeni ukazuju da je upravo najveći broj predmeta protiv Bosne i Hercegovine pred Evropskim sudom za ljudska prava, između ostalog, u vezi sa kršenjem člana 6. Evropske Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Institucija ombudsmena postupajući u pojedinačnim žalbama građana, koje su u vezi sa radom sudova (povrede standarda razumnog roka), ispitala je i navode žalbi građana u vezi sa radom glavnog disciplinskog tužioca VSTS. Žalbe građana na rad glavnog disciplinskog tužioca su, u vezi sa neprimjereno dugim trajanjem postupaka odlučivanja po predstavkama građana na rad sudija u pojedinačnim predmetima. U žalbama građani ističu da ni nakon brojnih urgencija u dužem vremenskom periodu nisu primili bilo kakvo obavještenje ili informaciju o toku postupka po prigovoru podnesenom glavnom disciplinskom tužiocu na rad sudije. Odgovori dostavljeni građanima i Instituciji ombudsmena od glavnog disciplinskog tužioca, su tipskog sadržaja (obrazac). Ne ulazeći ni na koji način u meritum donesenih odluka glavnog disciplinskog tužioca, u vezi provođenjem zakonitih procedura, ombudsmeni BiH izražavaju zabrinutost u vezi sa metodologijom i formom donošenja odluka glavnog disciplinskog tužioca u korespondenciji sa građanima.

Statistika žalbi građana

U 2014. godini ukupno je registrovano 579 žalbi koje se odnose na rad sudova. U Uredu Sarajevo 200 žalbi, Uredu Banja Luka 138, Uredu Brčko Distrikt BiH 80, Uredu Mostar 46, Uredu Livno 115.

U odnosu na 2013. godinu u kojoj je primljeno 606 žalbi, znači 27 manje, odnosno za 4,46% smanjen je broj registrovanih žalbi u ovoj oblasti.

Analizirajući podnesene žalbe na rad sudova, statistički pokazatelji ukazuju na činjenicu da se i dalje najveći broj žalbi odnosi na dužinu trajanja sudskog postupka 155, žalbe radi neizvršenja

¹⁹ „Službeni glasnik BiH“ broj: 3/03, član 239. „ Službena osoba u instituciji BiH, entiteta ili Brčko Distrikta, koja odbije da izvrši konačnu i izvršnu odluku Ustavnog suda BiH ili sprečava njezino izvršenje, kaznit će se zatvorom od šest mjeseci do pet godina. „

presuda 72, žalbe na rad sudija 36, ostale žalbe na rad sudova 316 (povrede procesnih prava, nedonošenje presuda, povrede pravila o dostavljanju, žalbe na rad VSTV-a, glavnog disciplinskog tužioca i dr.).

U vezi sa postupanjem sudova donesene su ukupno 23 preporuke koje su uključivale i predmete iz ranijih godina. Završeno je ukupno 593 žalbe, a od toga žalbi iz 2014. godine 408, a žalbi iz ranijih godina 185.

Ostvareni rezultati aktivnosti

Pravo na postupak pred sudom u razumnom roku je neodvojivi dio prava na pravedno suđenje, onako kako je ono definisano Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima. Da bi se osiguralo pravo na pravedno suđenje, na državi je da svoje pravosuđe organizuje na način koji će to obezbijediti osobama koje se nalaze pod jurisdikcijom te zemlje, bez obzira na njihovu finansijsku situaciju ili nivo obrazovanja, predvidive rezultate suđenja (uključujući tu i vrijeme potrebno za donošenje odluke) i efikasne pravne lijekove.

Saradnja Institucije ombudsmena sa sudovima u Bosni i Hercegovini može se ocijeniti pozitivnom. Međutim, iz odgovora sudova dostavljenih Instituciji ombudsmena, i dalje razlogom za neažurnost navode se činjenice kao što su kontinuirani nedostatak stručnog osoblja, neujednačenost logističke podrške za pojedine sudove u BiH, prisutan sve veći broj neriješenih komunalnih predmeta, neažurirani zaostali predmeti, pristigli novi predmeti, što u konačnici za posljedicu ima nerazumno odugovlačenje sudskog postupka.

Svakako, uzrok ovakvom stanju je i ljudski faktor. Međutim, dužnost države je da osigura sudovima da ispune zahtjeve koje im nameće član 6. stav 1. Konvencije. Sudovi su dio vlasti, a sudije su ti koji u ime države vrše sudsku vlast. Iako je sudstvo nezavisno, upravo zbog toga što sudski organi obavljaju jedan važan dio vlasti, neophodno je da i oni budu predmetom kontrole. Poseban vid odgovornosti leži na Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine čiji spektar nadležnosti se odnosi na popravljavanje sveukupnog stanja u pravosuđu. Predsjednici sudova kao prvi među jednakim, u skladu sa zakonom imaju dio odgovornosti u cjelokupnom sistemu rada i funkcionisanja sudova.

S obzirom na predmete koje je razmatrala ili razmatra Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, ne može se zaključiti da pravosuđe Bosne i Hercegovine ispunjava na zadovoljavajući način kriterije i standarde razumnog roka iz člana 6. Evropske konvencije.

Fragmentarnost budžeta u BiH sigurno utiče na neovisnost i efikasnost rada pravosuđa. Vlasti Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske odgovorne su prije svega za stvaranje materijalnih i finansijskih preduvjeta (kao i drugih obaveza u skladu sa svojim nadležnostima) kojima će u cijelosti podržati efikasan rad sudskog sistema. Usvajanjem novih procesnih zakona u BiH (krivičnih i građanskih), kako na nivou države, tako i na nivou entiteta uveliko su skraćeni rokovi za poduzimanje određenih radnji u postupku. Potrebno je naglasiti da je, u svjetlu precedenta Evropskog suda, sud koji vodi postupak, odgovoran za kašnjenja prouzrokovana radnjama učesnika u postupku, imajući u vidu da naprijed spomenuti zakoni predviđaju određene vrste kazni za učesnike u postupku, ukoliko se ne pridržavaju naredbi suda.

Pojedinačni predmeti koji su bili predmetom rada pred Institucijom ombudsmena u najvećem broju slučajeva odnosili su se na eventualna kršenja odredbi entitetskih Zakona o parničnom postupku. Ispitujući navode žalbe, vršeći monitoring, ombudsmeni BiH uočili su da, nerijetko

jedna od strana u postupku, a i sud odugovlače postupak. Stranka izostancima sa ročišta za koja je upitno da li su opravdana, svakodnevnim podnescima na način dostavljanja nebitnih činjenica, nedostavljanjem nalaza vještaka u roku određenom od suda, nepoduzimanjem adekvatnih mjera od suda prema strankama u postupku propisanim zakonom, ležernim, pristranim odnosom sudije sa jednom stranom u postupku ili vještakom, nepoduzimanjem adekvatnih mjera prema vještacima radi nepoštivanja rokova i dr. radnjama. U ovakvim situacijama ombudsmeni BiH tražili su eliminisanje kršenja ovih prava, a u konačnici donosili su preporuke koje su od strane suda bile ispoštovane na način da je povreda bila otklonjena.

U Bosni i Hercegovini, u oblasti reforme pravosuđa može se reći da je ostvaren ograničen napredak. Strukturalni dijalog o pravosuđu prema ocjeni ombudsmena BiH pozitivno se reflektuje na provedbu Strategije za reformu sektora pravde. Institucija ombudsmena primala je žalbe kandidata za izbor sudija i tužitelja. Navodi žalbi podnosioca bili su u vezi sa povredama člana 6. i 13. Evropske konvencije, odnosno prava na pristup sudu i prava na pravni lijek. U žalbi podnosioca ističu da, Zakonom o VSTV-u BiH nije propisana mogućnost podnošenja žalbe, niti pokretanja sudskog postupka protiv odluke VSTV BiH u procesu izbora kandidata za upražnjena mjesta sudija i tužilaca. Nakon što su okončani postupci istrage u predmetu žalbe, ombudsmeni BiH donijeli su preporuku. Pravna nemogućnost podnošenja žalbe na odluku VSTV BiH u vezi sa izborom/neizborom kandidata na mjesto sudije ili tužioca, prema ocjeni ombudsmena BiH predstavlja kršenje osnovnih ljudskih prava kandidata. U vezi s tim, Institucija ombudsmena uputila je preporuku Ministarstvu pravde BiH. U svom odgovoru Ministarstvo pravde BiH obavijestilo je Instituciju ombudsmena da su urađeni prijedlozi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV BiH, te Zakona o sudovima na teritoriji BiH, da nova zakonska rješenja predviđaju otklanjanje navedenih i drugih uočenih zakonskih rješenja koja predstavljaju izvor kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda, a što je u duhu strukturiranog dijaloga o pravosuđu.

Besplatna pravna pomoć

Određeni napredak postignut je u oblasti pristupa pravdi (besplatna pravna pomoć), u građanskim i upravnim postupcima. Sa radom su otpočele i nove agencije (zavodi, centri..) za pružanje besplatne pravne pomoći. Međutim, sistem besplatne pravne pomoći i dalje nije u potpunosti regulisan .

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine ovom prilikom ističu, kao pozitivan primjer, jedan broj organa vlasti koji su donijeli Zakone o besplatnoj pravnoj pomoći i napore istih na uspostavi institucija i mreže davaoca besplatne pravne pomoći putem kojih će građani ostvarivati pravo na besplatnu pravnu pomoć.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine podsjećaju organe vlasti u Bosni i Hercegovini (Institucije Bosne i Hercegovine, kantone) koji ni do danas nisu donijeli Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći "na obaveze utvrđene Ustavom Bosne i Hercegovine kao i članom 6. Evropske konvencije i traže da u što kraćem roku, Institucije vlasti na nivou Bosne i Hercegovine kao i na drugim nivoima vlasti koji nisu ispoštovali obavezu, donesu Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći na koji način otklanjaju diskriminaciju u ostvarivanju i zaštiti prava građana."

Tužilaštvo

Zapažanja i pojave kršenja ljudskih prava u oblasti tužilaštva

Najveći broj primljenih žalbi na rad tužilaštva odnosi se na nepoduzimanje aktivnosti u vezi sa podnesenim krivičnim prijavama od građana i pravnih lica. Postupajući u pojedinačnim predmetima, Institucija ombudsmena vršila je provjere navoda žalbi. Predmetne žalbe u najvećem broju slučajeva odnose se na upravne postupke pokrenute od građana radi ostvarivanja i zaštite imovinskih prava. Građani, radi neažurnosti, opstrukcije, i drugih eventualno nezakonitih radnji podnosili su krivične prijave protiv ovlaštenih službenih lica. Osim toga, žalbe su sadržavale i navode vezane za podnošenje krivičnih prijava podnesenih radi neizvršenja sudskih odluka, te neujednačenosti krivičnog zakonodavstva. Institucija ombudsmena nakon primljene žalbe poduzimala je aktivnosti.

Statistika žalbi građana

Institucija ombudsmena u 2014. godini primila je ukupno 73 žalbe na rad tužilaštava. Ured Sarajevo primio je 25 žalbi građana, Ured Banja Luka 17, Ured Brčko Distrikt BiH 9, Ured Mostar 5, Ured Livno 17. U 2013. godini primljeno je 68 žalbi, u 2014. godini 73, odnosno 5 ili 7,35% žalbi više u 2014. godini.

Ostvareni rezultati aktivnosti

Od svih prispjelih žalbi u ovoj oblasti građanskih i političkih prava izdate su dvije preporuke.

Po jednoj žalbi je izdata preporuka²⁰ prema kojoj je odgovorna strana bila tužilaštvo, a preporuka se odnosila na pokretanje krivičnog postupka zbog krivičnog djela izbjegavanja obaveznog izdržavanja djeteta i neizvršavanja sudske odluke.

U oblasti slobode pristupa informacijama, preporuka je izdana po žalbi²¹ zbog nedonošenja odluke o zahtjevu u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacija.

Određeni broj žalbi je ukazivao na potrebu bržeg donošenja odluka javnog tužitelja po kojima su tužilaštva postupila bez izdavanja posebnih preporuka.

4.1.5. Uprava

Zapažanja i pojave u ostvarivanju ljudskih prava u oblasti uprave

Analiza žalbi primljenih u Instituciji ombudsmena, u kojima građani kao kršitelje prava označavaju javnu upravu (administraciju), primarno ukazuje na činjenicu da zbog sporosti i nedjelotvornosti javne uprave, građani otežano ostvaruju pravo na jednak pristup javnim službama. Zbog ovakvog stanja, građani putem žalbi podnesenih Instituciji ombudsmena, izražavaju nezadovoljstvo radom javne uprave te ističu da su „nejednaki pred zakonom.“

Nedjelotvornost inspeksijskih službi, selektiranje žalbi građana od strane inspekcija prema rodbinskim, prijateljskim, stranačkim i drugim vezama. Ovakvo stanje posebno je izraženo u

²⁰ Preporuka P-108/14

²¹ Ž-SA-05-729/14

predmetima upravnog postupka u kojem se rješava o imovinskom pravu, postupku legalizacije, izdavanju dozvola za gradnju objekata kako za potrebe obavljanja privrednih djelatnosti, tako i privatnih stambenih objekata.

Obaveza javne uprave u izvršavanju vlastitih obaveza prema građanima podrazumijeva da se što više približi građanima, da garantuje poboljšanje kvaliteta rada i to tako što će voditi računa da odluke koje utječu na prava ili interese pojedinaca budu zasnovane na zakonu, da sadržaj takvih odluka bude u skladu sa zakonom, da u svom radu poštuju princip jednakog tretmana, da izbjegavaju diskriminaciju utemeljenu na nacionalnosti, polu, etničkom porijeklu, religiji, hendikepiranosti i drugo, da se prema građanima ponašaju uslužno, korektno i pristupačno, da se odluke po zahtjevu ili žalbi donose u razumnom roku, bez odlaganja sa obrazloženjem i pravnim osnovom odluke, da odluke koje mogu negativno utjecati na prava ili interese građana obavezno sadrže upute o pravnim lijekovima.

Žalbe građana na rad javne uprave odnose se na ispoljavanje neljubaznosti, neodgovarajuće radno vrijeme, upućivanje stranaka od jednog do drugog organa, pretjeranom formalizmu, nedjelotvornosti u radu, na kršenje procesnih odredbi kojim je regulisan upravni postupak. U žalbama građani iskazuju nezadovoljstvo činjenicom da upravni postupci pokrenuti po zahtjevima građana pred organima uprave se vode suprotno odredbama Zakona o upravnom postupku, na način nedonošenja odluka u zakonskim rokovima, insistiranjem na dostavi velikog broja nepotrebne dokumentacije, šutnja administracije, kršenja načela pružanja pomoći nekoj stranci, nedonošenjem odluka po žalbi, dugotrajnim postupcima odlučivanja u drugom stepenu, čestim i po nekoliko puta (princip ping-pong loptice) vraćanjem predmeta prvostepenim organima na ponovno odlučivanje, pogrešnoj primjeni materijalnih zakona itd.

Pravna zaštita od "šutnje administracije" zakonom je uređena. Analiza žalbi zaprimljenih u Instituciji ombudsmena u kojima kao kršitelje prava građani označavaju administraciju, ukazuje da se oni osjećaju nejednaki pred zakonom, da ne mogu da ostvare pravičnu raspravu u razumnom roku, da usljed sporosti administracije otežano ostvaruju pravo na imovinu, dom, jednak pristup javnim službama, pravo na rad i druga prava. U konkretnim slučajevima u postupcima istrage koji se provode na osnovu žalbi ili ex officio, Institucija prima odgovore, izjašnjenja, uglavnom u blagovremenom roku. Međutim, ta saradnja nerijetko svodi se na puku formu, nepoštivanje procedura propisanih Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine i Pravila postupka Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH što ni na koji način ne doprinosi djelotvornoj zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda niti generalno doprinosi otklanjanju povrede.

Osobito je zabrinjavajuća činjenica da pojedine institucije ispoljavaju ignorantski odnos prema Instituciji ombudsmena. Najveći broj preporuka o nesaradnji sa Institucijom ombudsmena donesen je u slučajevima gdje je odgovorna strana javna uprava. Reforma javne uprave prema ocjeni ombudsmena do sada nije dala željene rezultate. Rascjepkanost i politiziranje i dalje otežavaju stvaranje profesionalne, odgovorne, transparentne i djelotvorne državne službe, utemeljene na zaslugama i kompetentnosti.

Statistika žalbi građana

Prema statističkim pokazateljima u ovoj oblasti građanskih i političkih prava ukupno je registrovano 517 žalbi, koje se odnose na rad uprave. U Uredu Sarajevo registrovano je 220 žalbi, Uredu Banja Luka 162, Uredu Brčko Distrikt BiH 39, Uredu Mostar 7 i Uredu Livno 89 žalbi.

U odnosu na 2013. godinu kada je registrovano 484 žalbe, u 2014. godini je podneseno 517 žalbi na rad uprave što predstavlja 33 žalbe više, odnosno 6,82% povećanja broja žalbi.

Ostvareni rezultati aktivnosti

Završena je 491 žalba, od toga iz 2014. godine je završeno 320, a iz ranijih godina završeno je 171 žalba. U 44 predmeta iz 2014. g. iz oblasti uprave donesena je preporuka. U izvještajnom periodu je donesena ukupno 71 preporuka iz ove oblasti koja se odnosila na sve predmete uključujući i predmete prenesene iz prethodnih godina.

Treba istaći značajniji broj pojedinačnih slučajeva dobre suradnje organa vlasti u Bosni i Hercegovini sa Institucijom ombudsmena, odnosno u pojedinačnim predmetima u kojima povreda prava bude otklonjena odmah nakon preliminarnog akta upućenog odgovornoj strani, zatim, uspješnih intervencija u toku samog postupka, pa čak i nakon telefonske intervencije bez formalno i pravno registrovane žalbe u Instituciji ombudsmena (prvi kontakt), zatim, izvršenjem pojedinih preporuka u punom kapacitetu, zatim, učinjenih napora izvršne i zakonodavne vlasti na donošenju Zakona u skladu sa standardima ljudskih prava i osnovnih sloboda, ratifikaciji međunarodnih dokumenata kojim se osigurava zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Institucija ombudsmena vršila je monitoring i u predmetima koji se vode pred organima uprave. Ishod u ovim slučajevima bio je pozitivan i to na način da eventualna kršenja ljudskih prava tijekom monitoringa bivaju otklonjena odnosno postupak se nastavlja na način propisan zakonom. Zapažena su određena ponašanja „teških stranaka“ koji postavljaju zahtjeve pred organe uprave tako da traže zaštitu svojih prava na štetu trećih osoba, traže prioritarno postupanje mimo rokova utvrđenih zakonom, dostavljaju i traže postupanje po „neosnovanim podnescima“. Institucija ombudsmena u predmetnim slučajevima donosila je odluke kojim su žalbe odbačene kao neutemeljene.

4.1.6. Pravo na imovinu

Pravo na imovinu zaštićeno članom 1. Protokola broj 1. uz Konvenciju i dalje je vrlo aktuelno u žalbama podnositelja žalbi u ovoj oblasti građanskih i političkih prava koje su zaprimljene bilo na osnovi kršenja Aneksa VII ili se radi o povredama drugih imovinskih prava.

Zapažanja i pojave u ostvarivanju ljudskih prava u vezi sa implementacijom Aneksa VII

Ustavom BiH i ustavima entiteta izbjeglim i raseljenim licima zagantovano je pravo na slobodan povratak u svoje prijeratne domove. U svom dosadašnjem radu kao i svim ranijim izvještajima, Institucija ombudsmena veliku pažnju posvetila je ostvarivanju prava na povratak i održivi povratak. I dalje građani ulažu žalbe koje su u vezi sa Aneksom VII iz razloga što strane potpisnice ni nakon proteklog vremena, nisu na svojim teritorijima u punom kapacitetu „osigurale političke, ekonomske i socijalne uvjete koji će pridonijeti dobrovoljnom povratku i skladnoj reintegraciji izbjeglica i raseljenih lica“.

Broj žalbi u vezi sa zaštitom imovinskih prava na osnovi Aneksa VII, značajno je smanjen u odnosu na prethodne godine, međutim, Povjerenstvo za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica (CRPC) nije nastavilo rad na preostalim predmetima nakon isteka mandata 2009. godine. Iz tog razloga još uvijek se nalazi veliki broj neriješenih predmeta pred Povjerenstvom i Sudom Bosne i Hercegovine u postupcima upravnih sporova u kojima je podnesene tužbe protiv

CRPC-a. Još uvijek nema pouzdane baze podataka o neriješenim predmetima i registrima imovine.

I dalje su prisutni skupni centri u kojima je zbrinut određeni broj interno raseljenih lica. Ne može se zaključiti da je od strane vlasti uloženi dodatni napor na rješavanju pristupa drugim pravima povratničkoj populaciji kao što su socijalna zaštita, obrazovanje i upošljavanje. I dalje je prisutna diskriminacija u pogledu pristupa upošljavanju, prava u vezi sa zdravstvenom zaštitom i mirovinskim pravima. Navedena prava i dalje ne prate povratak. Interno raseljena lica i povratnici i dalje podnose žalbe vezane za netransparentno dodjeljivanje i odabir korisnika sredstava za obnovu i rekonstrukciju ratom porušenih i devastiranih objekata. Još uvijek nije uspostavljen mehanizam koordinacije politika za rješavanje zakonskih praznina koje predstavljaju prepreku održivom povratku i lokalnoj reintegraciji. Ovakva pojava naročito je zastupljena kod povratničke populacije u ruralnim (seoskim) područjima. Nerijetko, problematika se rješava pojedinačno i ad hoc, a što sigurno nije u duhu Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH.

Zapažanja i pojave u ostvarivanju ljudskih prava u vezi sa zaštitom drugih imovinskih prava

Žalbe imovinsko-pravne prirode koje su bile i/ili su razmatrane u Instituciji ombudsmena karakterizira kršenje standarda člana 6. Europske konvencije, a u vezi sa članom 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju. U konkretnim slučajevima žalbeni navodi građana odnosili su se na neprimjerenu duljinu postupka gdje se, u pojedinim slučajevima, i po više godina odluke organa uprave i sudova ne donose, neprimjerene zahtjeve za dostavom dodatne dokumentacije na koji način se građani izlažu nepotrebnom trošku, kršenje procesnih i materijalnih zakona, pristranosti u donošenju odluka, neodgovorno ponašanje postupajućeg službenika u predmetu, nezakazivanje ročišta, izbjegavanje rješavanja predmeta u meritumu i na osnovi stanja u spisu, kršenja odredbi o pravu na pravni lijek, nedjelotvorne reakcije inspekcijskih službi, nepostupanja po predstavkama građana i dr. Primjeri ovakvog postupanja osobito su vidljivi u predmetima iz oblasti stambene politike, premjera i katastra nekretnina, izgradnje nekretnina, legalizacije, bespravne gradnje, nadogradnje, ostvarivanja prava služnosti, prava pristupa javnom putu, uzurpacije vlasništva.

Reforma zakonodavstva u oblasti imovinsko-pravnih odnosa jedan od značajnih uvjeta za zadovoljavanje standarda iz člana 1 Protokola br 1. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima. Značajan je broj pritužbi građana na rad katastarskih i zemljišno- knjižnih ureda, a uglavnom se odnose na netačne i pogrešne podatke o nekretninama i ova pojava je zapažena kod povratničke populacije.

Statistika žalbi građana

Institucija ombudsmena u 2014. godini zaprimila je ukupno 162 žalbe koje se odnose na imovinsko-pravna pitanja (70 Ured Sarajevo, 24 Ured Banjaluka, 13 Ured Brčko, 53 Ured Mostar, 2 Ured Livno).

U odnosu na 2013. godinu u kojoj su zaprimljene 154 žalbe došlo je do povećanja za 5,19 %.

Izdane su preporuke u 5 predmeta iz 2014. g., odnosno izdano je ukupno 16 preporuka koje se odnose na imovinsko- pravne odnose, a koje obuhvaćaju i predmete iz ranijih godina.

U 2014. godini riješene su 162 žalbe. Od toga broja zaprimljenih u 2014. godini, riješeno je 80 žalbi, a iz ranijih godina je riješeno 82 žalbe.

Ostvareni rezultati aktivnosti

U provođenju Aneksa VII Institucija ombudsmena poduzimala je niz aktivnosti koje su imale za rezultat da su podnositelji žalbi ostvarivali pravo na dodjelu traženih nekretnina, pravo na dozvole za gradnju kuća i pratećih objekata, došli do potrebne dokumentacije za otkup stanova, došlo je do većeg stupnja transparentnosti provođenja procedura odabira korisnika donatorskih sredstava, te kvalitetnog korišćenja sredstava obnove i rekonstrukcije, te kvaliteta izvedenih radova od strane raznih izvođača, kao i ubrzanja procesa izdavanja razne dokumentacije, a posebno urbanističkih i građevinskih dozvola.

Česte su žalbe građana na rad inspeksijskih službi zbog nepoduzimanja zakonom propisanih aktivnosti i mjera. Nakon intervencije Institucije ombudsmena, podnositelji žalbi su dobivali obavijesti inspeksijskih službi o poduzetim aktivnostima i mjerama u pojedinačnim slučajevima. Izvješća o poduzetim aktivnostima ovih službi su bila argumentovana, sa dostavljenim informacijama u pojedinačnim slučajevima, podnesenim prekršajnim prijavama protiv odgovornih lica zbog neizvršenja inspeksijskih rješenja.

U 2014. godini primljen je i jedan broj žalbi građana na rad javnih upravitelja (održavanje zgrada etažnih vlasnika) i nakon izdanih preporuka, kršenja prava ovih građana su otklonjena. Zapaža se da ove žalbe osnovano ukazuju na nedovoljnu brigu održavanja zgrada etažnih vlasnika, a uglavnom iz razloga neodgovornog odnosa u provođenju postojeće zakonske i druge regulative u ovoj oblasti.

4.1.7. Policija

Zapažanja i pojave

Policija građanima pruža zaštitu njihovih osnovnih ljudskih prava i sloboda i zaštitu drugih ustavom zaštićenih vrijednosti, izvršavajući osnovne dužnosti na zaštiti života, osobne sigurnosti i imovine građana, a u sklopu ukupne sigurnosti osigurava i javni red i mir.

Institucija ombudsmena je i u ovom izvještajnom periodu, od građana primila žalbe na rad policije. Broj žalbi u odnosu na prethodnu godinu se povećao. Statusna prava policijskih službenika, provođenje natječajnih procedura vezanih za nova zapošljavanja u policiji, prekomjerna upotreba sile, rad i postupanje policije su karakteristična obraćanja građana.

U 2014. godini, kao i prethodne godine, pokazuje se da mehanizmi unutarnje kontrole nisu dali željene rezultate. Građani, radi zaštite svojih prava, u slučajevima kada postoji sumnja da su ta prava narušena od policije, koriste mehanizme unutrašnje kontrole i najčešće se obraćaju Jedinicama za profesionalne standarde i Odborima unutrašnje kontrole, sa kojima nisu zadovoljni.

U 2014. godini primljen je veći broj žalbi koje se odnose na neprimjenjivanje svih zakonskih mjera iz Zakona o nasilju u porodici. Žalbe ukazuju na propuste policije za blagovremeno intervenisanje, za nepoduzimanje odgovarajućih mjera na sprječavanju nasilja kao i na nalaze policije o nepostojanju nasilja.

Statistika žalbi građana

U 2014. godini u Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH primljeno je 145 žalbi koje se odnose na rad policije. Od toga 49 žalbi je primljeno u Uredu u Sarajevu, 37 Ured u Banja Luci, 23 Ured u Brčkom, 10 Ured u Mostaru, 26 Ured u Livnu. U odnosu na 2013. godinu u kojoj je primljeno 138 žalbi došlo je do povećanja za 5.07%.

Završene su 144 žalbe.

Ostvareni rezultati aktivnosti

Za žalbe na rad policije bitno je navesti da su policijski organi jedni od organa sa kojima Institucija ima dobru suradnju. Na akte Institucije većinom odgovaraju u ostavljenom roku i to sa detaljnim i iscrpnim odgovorima.

Ukazano je da organi unutarnje kontrole u veoma malom broju slučajeva, nakon provedenih postupaka, utvrde odgovornost policijskih službenika. Najveći broj odluka ovih organa je da nisu mogli utvrditi osnovanost niti neosnovanost žalbi građana. U tim slučajevima, faktički, nije ništa utvrđeno niti poduzeto i ostaju otvorena pitanja i navodi žalbi građana. Pri tome je ukazano na potrebu djelotvornijeg postupanja ovih organa i mijenjanja akata po kojima vode postupke, što je prihvaćeno i pristupilo se normativnom uređivanju unutarnje kontrole i revnosnijem radu unutarnje kontrole, poslije čega je za očekivati rezultate.

Istražujući i radeći prema pojedinačnim žalbama građana, vidljivi su brojni slučajevi u kojima policija adekvatno poduzima mjere iz svoje nadležnosti, a posebno, kada od policije budu zatražena izvješća i obavijesti o konkretnim mjerama na rješavanju određenih slučajeva u kojima se ispoljava narušavanje javnog reda i mira i zaštita lica.

Međutim, predstavnici policije su ukazivali na sporost u radu nadležnih organa, posebno, tužilaštava po podnesenim izvještajima o počinjenim krivičnim djelima, sporom procesuiranju i slično.

Značajno je mjesto policije u primjeni Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Institucija ombudsmena neprekidno ukazuje na potrebu sistemskog pristupa u sprečavanju i prevenciji učestalih i kontinuiranih prijetnji i zastrašivanja od počinitelja nasilja, što kod žrtava stvara stalni strah zbog koga i ne prijavljuju slučajeve nasilja. Teško se policija odlučuje na podnošenje zahtjeva za izricanje zaštitnih mjera žrtvama nasilja i pored toga što žrtve to redovno traže. Aktivnost se često završava na prekršajnom nalogu ili izvještaju protiv lica koje provodi nasilje, što često ne daje adekvatnu zaštitu. Preporuke u ovim slučajevima su ispoštovane i pokazuju djelotvornost mjera.

Žalbe koje podnose uposleni u policijskim organima, zbog kršenja njihovih prava, po osnovi rada, odnose se na prava na razne naknade, pitanja dodjele činova, napredovanja u službi, zasnivanja radnog odnosa u policijskoj službi, povrede natječajnih procedura i sl. Nakon provjera navoda žalbi, u najvećem broju slučajeva su predmeti završavani zbog neosnovanosti žalbi ili zbog nezainteresiranosti žalitelja za daljnji rad po dostavi obavijesti traženih od ombudsmena.

Veći broj žalbi je riješen tijekom postupka istraživanja po žalbama građana, a u sedam izdanih preporuka je postupljeno u otklanjanju kršenja prava građana.

4.1.8. Javne isprave

Zapažanja i pojave

Državni ili drugi ovlašćeni organi, u okviru svojih nadležnosti, u propisanoj formi izdaju javne isprave građanima (izvodi iz matične knjige rođenih, školske svjedodžbe, razna uvjerenja, izvodi iz trgovačkog registra, izvodi iz zemljišnih knjiga i druge isprave u vezi sa raznim evidencijama o rođenju, smrti, prebivalištu, boravištu, osobna dokumenta) radi ostvarivanja određenih građanskih i drugih prava.

Žalbe građana na neostvarivanje prava na javnu ispravu su prisutne, a uglavnom se odnose na dugotrajne i nejasne procedure izdavanja javnih isprava, na postupke stjecanja određenih prava i prava na javnu ispravu i sl.

Statistika žalbi građana

U 2014. godini primljeno je 20 žalbi koje se odnose na javne isprave (9 Uredu Sarajevo, 4 Uredu Banjaluka, 4 Uredu Brčko, 2 Uredu Mostar, 1 Uredu Livno).

Završeno je 16 žalbi u 2014. godini.

Ostvareni rezultati aktivnosti

U radu na navedenim predmetima može se zaključiti da nadležni organi, uglavnom, nakon prvih zahtjeva Institucije otklanjaju nastali problem.

U određenim predmetima problem se riješi nakon izdavanja preporuke.

4.1.9. Izborno pravo

Političko pravo, pravo birati i biti biran (aktivno i pasivno biračko pravo), regulisano je Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine.

Izborni rezultati provedenih općih izbora 2014. godine nisu blagovremeno implementirani u entitetu FBiH i na nivou BiH što je usporilo rad zakonodavnih tijela i uspostavu izvršne vlasti.

U konačnici ovakvo stanje odražava se i na stanje pojedinačnih ljudskih prava i osnovnih sloboda u ovom dijelu BiH tako da su mnogi zakoni od životne važnosti za građane BiH u zakonodavnim tijelima stavljeni na „čekanje“.

U entitetu Republika Srpska, izborni rezultati su implementirani u zakonskim rokovima i blagovremeno se pristupilo potrebnom radu i aktivnostima zakonodavne i izvršne vlasti.

Izborni zakon Bosne i Hercegovine donesen je 2001. godine. Pretrpio je niz izmjena, međutim, nije odgovorio, u potpunosti, zahtjevima demokratskih načela i standarda ljudskih prava i osnovnih sloboda propisanih međunarodnim dokumentima za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda po kojim je Bosna i Hercegovina obvezna postupati. Izgradnja demokratskih struktura vlasti u Bosni i Hercegovini je garancija i preduvjet poštivanja ljudskih prava. Sigurno da je zakonodavna vlast, kao donositelj zakona, najodgovornija za ostvarivanje ljudskih prava tako što nedonošenjem ili donošenjem diskriminirajućih i neprovedivih zakona, proizvodi kršenja ljudskih prava. U prilog toj tvrdnji ide i “spora implementacija” odluke Europskog suda za ljudska prava u slučaju “Sejdić-Finci”. Iz naprijed navedene odluke nesporno proizlazi da normativno-pravni okvir BiH u danim okolnostima “svakom građaninu nije pod jednakim uvjetima omogućio izborno pravo.”

Zbog neizvršenja presude Ustavnog suda BiH²² koja se odnosi na ocjenu ustavnosti Statuta grada Mostara, građani Mostara ne učestvuju u izborima već niz godina zbog čega im je uskraćeno pravo na izbore.

Učešće žena u parlamentima na svim nivoima u BiH i dalje ne bilježi značajno povećanje u odnosu na prethodne izbore. Uzimajući u obzir relevantne pokazatelje, nužna je temeljita analiza izbornog zakonodavstva kako bi se napravila kvalitetna reforma ove oblasti, a koja bi prioritetno imala za cilj stvoriti pretpostavke za prosperitet zemlje i njenih građana, jačanje demokratskog društva a sve u cilju održavanja fer, slobodnih i poštenih izbora na čitavom teritoriju države Bosne i Hercegovine

²² U-9/09 od 26.11.2010.godine

4.1.10. Ministarska, vladina i druga imenovanja

Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH kao nezavisnom tijelu za zaštitu ljudskih prava, dano je ovlaštenje preispitivanja procesa imenovanja koji se provode u skladu sa odredbama Zakona o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima BiH, Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije BiH i Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Republike Srpske²³ (u daljnjem tekstu: Zakon).

U vezi sa navedenim imenovanjima, Institucija ombudsmena je u 2014. godini zaprimila 109 žalbi, od kojih na proceduru imenovanja 79, a na propuste u postupku razrješenja 13 dok se u 17 slučajeva nije radilo o imenovanjima na koja se mogu primijeniti odredbe Zakona.

U proceduri preispitivanja postupaka imenovanja, ombudsmeni su zapazili, da se najveći broj žalbi odnosi na imenovanja kandidata koji su na funkciji u političkoj stranci ili imaju neku drugu pripadnost političkoj stranci koji u smislu Zakona o sukobu interesa u organima vlasti ne bi mogli biti imenovani kandidati zbog toga što su na funkciji u političkoj stranci, zbog toga što imaju neke funkcionalne položaje u političkim strankama i slično.

Povećan je broj žalbi vezanih za pitanje vladinih i ministarskih imenovanja u slučaju kada je kandidat član političke stranke. To otvara prostor za različitu praksu s obzirom na činjenicu da, prema Zakonu, prepreka za imenovanja je samo u slučaju ako kandidat vrši neku funkciju u političkoj stranci.

Postupajući po prigovorima na imenovanja direktora u organima u kojima vlada, kantonalni, gradski ili općinski organi vlasti imaju interes, Ombudsmeni su uočili da je i dalje prisutna praksa različitog postupanja u Federaciji BiH, u ovisnosti o tome u čijoj je nadležnosti regulirani organ. Tako, pojedini organi utvrđuju potrebu poštivanja procedure i principa utvrđenih Zakonom, dok u drugim to nije slučaj, uz obrazloženje da se kod imenovanja direktora ne radi o regulisanom organu definisanom Zakonom, s obzirom da direktore imenuje Upravni odbor, a ne organ vlasti koji samo daje svoju suglasnost na imenovanje.

Isti je slučaj i sa agencijama čije se rukovodstvo u određenim slučajevima bira u skladu sa odredbama Zakona, dok u drugim to nije slučaj, i ako konkretna pozicija ispunjava kumulativno određene uvjete iz Zakona.

Institucija ombudsmena je u izvještajnom periodu zaprimila žalbe na postupak razrješenja u organima imenovanim u skladu sa odredbama Zakona iako je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije BiH²⁴ odredba, koja reguliše ovo pitanje, brisana uz obrazloženje da je nejasna i temporalnog karaktera zbog čega upućivanje žalbi na razrješenje shodno odredbama ovog Zakona više nije moguće.

I dalje je učestala praksa imenovanja na kraći period koje organi nazivaju *privremenim*, a za koje ne postoji obveza primjene principa propisanih Zakonom. Zbog toga se građani često obraćaju žalbama na imenovanje ovako izabranih čija su ovlaštenja jednaka konačno imenovanim. Iako Zakonom utvrđeni rok na koji se imenovanje na kraći period vrši ne može biti produžen²⁵ u praksi se zakonsko određenje ne poštuju te se mandati „privremenih” tijela, u pravilu, produžavaju.

²³ “Službeni glasnik BiH”, broj 7/03, “Službene novine FBiH”, broj 34/03 i 65/13, “Službeni glasnik RS”, broj 25/03

²⁴ “Službene novine FBiH” broj 65/13

²⁵ Zakon BiH i RS određuje rok od najviše 2 mjeseca, dok Zakon FBiH određuje rok od najviše 3 mjeseca

Ombudsmeni dalje zapažaju da su kriteriji za imenovanje često uopćeni i ne odnose se na potrebe konkretnog organa pa se tako ne uzima u obzir dužina radnog iskustva na poslovima iz djelatnosti regulisanog organa i veći i odgovarajući stupanj stručne spreme srodnog zanimanja. Ombudsmeni su postupajući po jednom takvom prigovoru izrazili sumnju u vezi poštivanja načela kvalitete s obzirom da je u jedan Nadzorni odbor imenovan viši trener sportske rekreacije dok su podnositelji žalbi diplomirani ekonomisti i diplomirani pravници ukazivali na kršenja odredbi Zakona u vezi struke i kvalitete, a posebno imajući u vidu da sa kandidatima nije obavljen ni intervju niti je sačinjena bodovna lista²⁶.

U izbornim procedurama, u kojima je intervju osnovni kriterij za bodovanje kandidata, ombudsmeni vrlo teško mogu ustvrditi povredu načela „kvaliteta“ koji nalaže da izabrani kandidat po svojim sposobnostima, iskustvu i kvalitetama mora odgovarati potrebama pozicije na koju se vrši imenovanje. Ombudsmeni nisu u mogućnosti valorizirati iskazane sposobnosti i opći utisak kandidata na intervjuu te mogu jedino konstatirati da izabrani kandidat ne posjeduje bolje kvalifikacije za konkretnu funkciju.

Ombudsmeni zaključuju da je i dalje prisutno nepovjerenje građana prema upravljačkim i nadzornim strukturama za koje smatraju da ne posjeduju potrebne kvalifikacije koje bi osigurale kvalitetan rad i upravljanje već su imenovani sa ciljem političke kontrole nad resursima javnih ustanova i poduzeća. Takvom stavu svakako doprinosi činjenica da političke stranke javno iznose svoje dogovore o podjeli mjesta u upravljačkim tijelima privrednih društava i agencija.

Ombudsmeni ističu da dosljedna primjena Zakona može biti osnov kvalitetnog rada i upravljanja koji bi osigurao ekspeditivnost, racionalnije poslovanje i bolju kontrolu u reguliranim organima. Dosadašnja praksa imenovanja lica po političkoj pripadnosti, uz zanemarivanje njihove stručnosti, u organima koji su od posebnog društvenog značaja (u oblasti obrazovanja, zdravstvene i socijalne zaštite), može imati nesagledive posljedice kada je u pitanju ostvarivanje prava građana.

4.1.11. Sloboda pristupa informacijama

Pravo na pristup informacijama predstavlja osnovno ljudsko pravo, izvedeno iz prava na slobodu izražavanja, utvrđeno članom 10. EKLJP²⁷. Bosna i Hercegovina je 2000. godine dobila Zakon o slobodi pristupa informacijama (ZoSPI), prvo na državnom nivou, a zatim 2001. godine i u oba entiteta²⁸ kao važno sredstvo u osiguravanju vladavine prava i dobrog upravljanja. Ni nakon 14. godina od početka njegove primjene ne možemo govoriti o tome da smo osigurali transparentan rad i otvorenost rada organa vlasti niti o razvijenoj svijesti kako građana, tako i predstavnika vlasti o nužnosti funkcioniranja organa vlasti na način kako to Zakon propisuje.

U predmetu²⁹ u kojem podnositeljica žalbe pozivajući se na ZoSPI, a u kojem je tražila dostavljanje informacija neophodnih u ostvarivanju prava iz radnih odnosa, nakon mnogobrojnih usmenih i pismenih obraćanja Agenciji i Odboru državne službe za žalbe FBiH, tijekom postupka pred Institucijom ombudsmena dostavljene su joj tražene informacije. Ovakvo ponašanje organa u najvećem broju žalbi koje su razmatrane pokazuje nespremnost organa vlasti da primjenjuju ZoSPI i da nisu spremni osigurati građanima tražene i neophodne informacije kao i na nedostatak odgovornosti za obavljanje poslova iz osnovne djelatnosti.

²⁶ Ž-SA-05-76/14, Ž-SA-05-104/14

²⁷ Europska Konvencija o osnovnim ljudskim pravima i slobodama

²⁸ Zakon o slobodi pristupa informacijama BiH, Sl. glasnik BiH, broj: 28/2000; Zakon o izmjenama zakona o slobodi pristupa informacijama BiH, Sl. glasnik broj: 45/2006, 102/2009, 62/2011, 100/13; Zakon o slobodi pristupa informacijama FBiH, Sl. novine FBiH, broj: 32/2001, Zakon o izmjenama Zakon o slobodi pristupa informacijama FBiH, Sl. novine FBiH, broj: 48/11, Zakon o slobodi pristupa informacijama RS, Sl. glasnik RS, broj: 20/2001

²⁹ Ž-SA-05-151/14

Slična situacija je i u predmetima po žalbama³⁰ gdje na podnesene zahtjeve za pristup informacijama nije nikada odgovoreno, ali je nakon intervencije ombudsmena prema zahtjevima postupljeno.

Uočeno je, također, da javni organi prilikom postupanja po zahtjevima za pristup informacijama odluke donose suprotno propisanoj zakonskoj formi.³¹ Naime, u navedenim predmetima odgovorni organ, Tužilaštvo kantona Sarajevo, je odluku donijelo u formi zaključka, a ne rješenja, kako to ZoSPI propisuje, pa je nakon donošenja preporuka i nalaganja otklanjanja nedostataka, postupljeno u skladu sa Zakonom i preporuka ispoštovana.

Drastičniji primjer nepoznavanja ZoSPI i neadekvatne primjene ZoSPI je žalba Instituciji³² gdje je Centar za socijalni rad Tuzla, u slučaju kada je izjavljena redovna žalba na rješenje o odbijanju zahtjeva za pristup informacijama kompletan spis prosljedila Instituciji ombudsmena na odlučivanje pa je nakon izdate preporuke otklonjeno nezakonito postupanje i postupljeno u skladu sa odredbama Zakona.

U predmetu³³ u kome je podnositeljica žalbe od Pravnog fakulteta Sarajevo tražila uvid u test koji je radila tijekom ispita, zahtjev je odbijen samo zato što je bio određen datum kada se može vršiti uvid u pisane ispite što ukazuje na to da se fakultet, kao javni organ, nije upuštao u odlučivanje o meritumu predmeta, nije provodio ni test javnog interesa, niti ukazao na odlučne činjenice i razloge zbog kojih je pristup informacijama odbijen. Radi se o očiglednom nepoznavanju ZoSPI jer fakultet smatra da su objavljivanjem datuma kada je moguće izvršiti uvid u ispitne materijale ispoštovan član 56. stav 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

U žalbama koje su podnosile NVO³⁴ s ciljem prikupljanja informacija, a radi provođenja određenih istraživanja, odgovorni organ FPIO Republike Srpske nakon nepostupanja po zahtjevu i urgencija nije informacije dostavio u skladu sa članom 14. ZoSPI, odnosno u formi akta na koji se može izjaviti redovno pravno sredstvo – žalba nego je tek nakon izdane preporuke postupio u skladu sa Zakonom.

Primjeri koji ukazuju na nepoznavanje Zakona i nedosljednu primjenu ZoSPI su i slučajevi³⁵ gdje javni organi traže od podnosioca zahtjeva da navode razloge traženja informacije ili dokazuju pravni interes za dobijanje informacija što je izričito zabranjeno odredbama Zakona jer je namjera zakonodavca bila da svakome omogući pristup traženim informacijama, bez ograničenja, kao i da doprinese transparentnosti rada javnih organa i povećanju njihove odgovornosti prema građanima. U predmetima³⁶ koji su podneseni Instituciji ombudsmena se izričito traži da Institucija smanji troškove kopiranja ili visinu naknada propisanih posebnim zakonima za izdavanje izvoda ili dokumenata iz službenih evidencija što ukazuje na to da građani ili ne poznaju dovoljno ZoSPI ili zloupotrebljavaju zakon da bi besplatno dobili tražene informacije.

Drugačiji zaključak nije moguć jer onaj koji poznaje Zakon zna i da postoji obveza plaćanja naknada i troškova, ukoliko se traži veći broj stranica kopija informacije od broja propisanog Zakonom.

³⁰ Ž-BL-05-588/14, Ž-BL-05-693/14, Ž-LI-05-254/14,, Ž-LI-05-256/14, Ž-LI-05-32/14, Ž-LI-05-33/14, Ž-LI-05-299/14, Ž-MO-05-162/14, Ž-MO-05-40/14

³¹ Ž-SA-05-718/14 i Ž-SA-05-729/14

³² Ž-SA-05-193/14

³³ Ž-SA-05-481/14

³⁴ Ž-SA-05-612/14, Ž-SA-05-613/14

³⁵ Ž-BL-05-305/14, Ž-BL-05-89/14,

³⁶ Ž-LI-298/14,, Ž-MO-05-171/14

Tokom 2014. godine razmatrane su i žalbe³⁷ u kojima se traže informacije ili više njih, a između ostalog i informacije koje sadrže određene podatke koje javni organi tretiraju kao zaštićene i odbijaju davanje takvih podataka. Ponovno naglašavamo činjenice koje smo iznosili i u ranijim izvješćima vezanim za slobodu pristupa informacijama i pitanja pristupa informacijama ukoliko te informacije sadrže neki osobni podatak.

Zakon o slobodi pristupa informacijama kao izuzetak za odbijanje davanja informacije definiše i zaštitu prava na privatnost, a ne zaštitu osobnog podatka, ali dozvoljava odbijanje zahtjeva tek nakon što se izvrši test javnog interesa. Naime, Zakon o slobodi pristupa informacijama utvrđuje: „da svaka osoba ima pravo pristupa informacijama u najvećoj mogućoj mjeri u skladu sa javnim interesom, te da javna tijela imaju odgovarajuću obvezu objavljivanja informacije“. Shodno tome, svi javni organi imaju obvezu da primjenjuju ZoSPI na način kako je propisano, sve dok se eventualno ne donesu izmjene Zakona koje će na drugačiji način regulirati postupanje javnih organa. Također, u BiH se primjenjuje i Zakon o zaštiti osobnih podataka zbog čega se svaki pojedinačni slučaj treba zasebno cijeniti jer ne postoji prioritet u primjeni određenog zakona. Pravo na pristup informacijama kao i pravo na privatnost su zaštićeni Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda tako da mora postojati ravnoteža između pristupa informacijama i prava na privatnost.

Analiza zaprimljenih žalbi ukazuje da su i dalje prisutne identične slabosti u primjeni ZoSPI na koje je Institucija ombudsmena ukazivala u svojim ranijim godišnjim izvješćima.

Od ukupno 218 žalbi, koje su primljene u Instituciji ombudsmena, najveći broj se odnosio na neodlučivanje u zakonskom roku (60 žalbi)³⁸, odbijanje pristupa informacijama (35 žalbi)³⁹, a preostali broj žalbi na sve ostale situacije (neprihvatljive i neosnovane žalbe, odluke donesene protivno zakonom propisanoj formi, odluke bez obrazloženja, bez pouke o pravnom lijeku i sl.)

Tijekom godine doneseno je 40 preporuka, od kojih je 20 realiziranih, 3 preporuke nisu realizovane, za 6 preporuka nije dostavljen odgovor o realizaciji, a u 11 slučajeva je sa organima ostvarena saradnja. Ove preporuke su se odnosile i na predmete iz ranijih godina koji su preneseni u rad u 2014. g.

Iako su i dalje prisutni uočeni problemi u primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama postoje i određeni pomaci koje treba istaći, a to je da najveći broj javnih organa odmah po prijemu zahtjeva za izjašnjenje Institucije ombudsmena dostavljaju izjašnjenja, da službenici za informisanje u slučaju nejasnoća kontaktiraju Instituciju i traže mišljenje/ savjet na koji način da postupe, ali generalna konstatacija za najveći broj javnih organa je da ne poznaju Zakon i ne znaju na koji način da ga primjene što ukazuje na potrebu permanentne obuke i edukacije javnih službenika na svim nivoima vlasti.

Ono što i dalje predstavlja problem je da javni organi ne daju tražene podatke i informacije te odbijaju zahtjeve da bi njihovim objavljivanjem došlo do kršenja i grubih povreda Zakona o zaštiti ličnih podataka.

Ponovno ukazujemo na okolnosti, iznesene i u ranijim izvješćima, da do donošenja Zakona o zaštiti osobnih podataka, u praksi nisu registrirani problemi vezani za primjenu ZoSPI, te ukoliko

³⁷ Ž-SA-05-592/14, Ž-BL-05-741/14, Ž-BL-05-742/14, Ž-BL-05-749/14, Ž-SA-05-592/14,

³⁸ Ž-BL-05-28/14, Ž-BL-05-115/14, Ž-BL-05-151/14,, Ž-SA-05-433/14,, Ž-MO-05-70/14,, Ž-SLI05-143/14,, Ž-BR-21405-1714,, etc.

³⁹ Ž-BL-05-260/14, Ž-BL-05-740/14,, Ž-MO-05/14,, Ž-MO-05-40/14,, , Ž-SA—05-1086/14, , Ž-SA-05-720/14,, etc.,,

je informacija sadržavala neki osobni podatak, a koji bi mogao ugroziti privatnost građanina, javni organ je korištenjem testa javnog interesa mogao donijeti odluku o izuzetku.

Bez obzira na ovakve odredbe i test javnog interesa koji su javni organi dužni provoditi, a nakon razmatranja Izvješća o radu Agencije za zaštitu osobnih podataka BiH za 2011. godinu, na Predstavničkom domu, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, zadužila je Vijeće ministara BiH da donese zaključak o pokretanju postupka Izmjena i dopuna Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini s ciljem usaglašavanja sa Konvencijom Vijeća Europe o pristupu službenim dokumentima (CETS 205). Nakon formiranja radne grupe, Ministarstvo pravde BiH je sačinilo Nacrt izmjena i dopuna Zakona o slobodi pristupa informacijama na koji je dostavljeno više od 200 primjedbi nevladinih organizacija, ali i međunarodnih organizacija koje djeluju na području Bosne i Hercegovine. Rasprava o dostavljenim primjedbama nije provedena pa je Vijeće ministara BiH 06.11.2013. godine donijelo Odluku o formiranju interresorne radne grupe za izradu Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, broj: 251/13, koju je objavila u Službenom glasniku BiH, broj 95 od 09.12.2013. godine.

Navedenom Odlukom je Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH imenovana u interresornu radnu grupu sa obavezom da sa ostalim imenovanim predstavnicima izvrši analizu Zakona i njegove usuglašenosti te predloži izmjene i dopune Zakona.

Svojim aktom, broj Oi-K-01/14 od 06.01.2014. godine ombudsmeni BiH su izvjestili Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine i Agenciju za zaštitu osobnih podataka u BiH da Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH nije resor Vijeća ministara i da kao takva ne može biti imenovana u interresorne grupe za izradu i predlaganje Zakona nego da je nadležno, resorno ministarstvo za izradu navedenog Zakona, Ministarstvo pravde BiH.

Također su naveli da bi, Institucija ombudsmena mogla, u skladu sa Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava i mandatom koji ima, samo davati mišljenja na utvrđene prijedloge Zakona, kada ocijeni da nisu uopće ili u dovoljnoj mjeri ugrađeni usvojeni standardi ljudskih prava. Ukazano je i na pitanje nespojivosti – inkompatibilnosti u slučajevima potrebe davanja mišljenja na prijedloge Zakona u čijoj bi izradi eventualno i učestvovala Institucija.

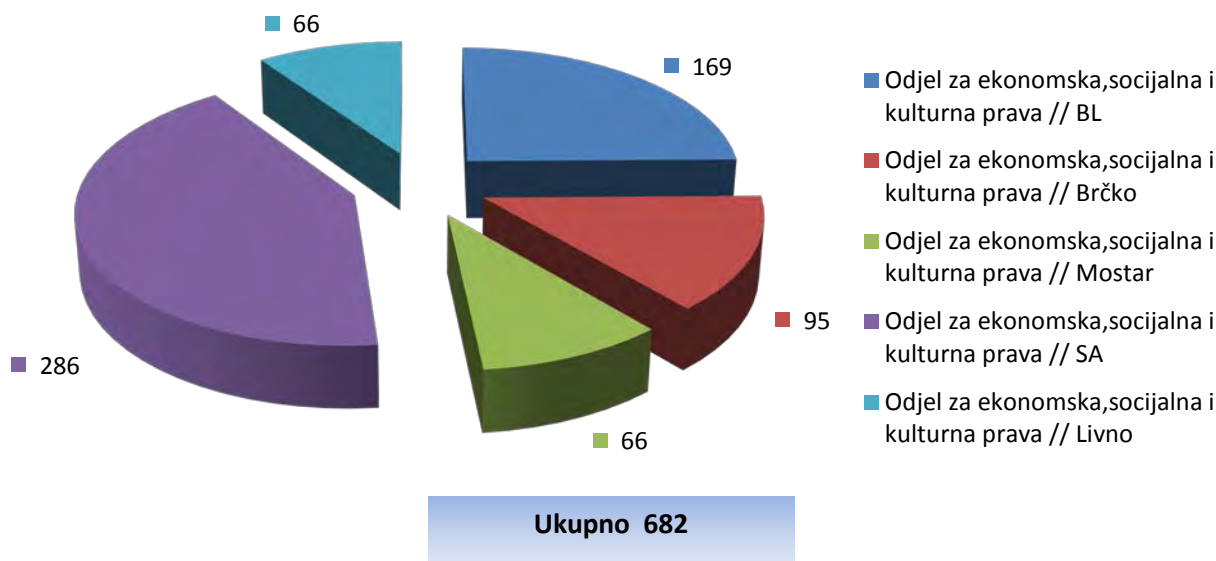
4.2.EKONOMSKO, SOCIJALNA I KULTURNA PRAVA

4.2.1. Zapažanja i pojave u oblasti ekonomsko socijalnih i kulturnih prava

Zapažanja su da je i u 2014. godini veliki broj žalbi u oblasti ekonomsko socijalnih prava odmah iza oblasti građanskih i političkih prava što je posljedica teškog ekonomskog stanja, visokog stupnja nezaposlenosti i ekonomskih teškoća u ostvarivanju socijalnih prava građana.

Neznatno je manji broj žalbi u odnosu na prethodnu godinu, a najveći broj se odnosi na oblast radnih odnosa i oblast ostvarivanja mirovinskih prava.

Vidan je porast žalbi i obraćanja građana vezanih za prava u obrazovanju, prava vezana za komunalne usluge i prava iz zdravstvene zaštite.

Dijagram 8. Pregled primljenih žalbi u Odjelu za ekonomska, socijalna i kulturna prava u 2014. godini po Uredima

4.2.2. Statistika žalbi građana

Tokom 2014. godine primljeno je 682 žalbe, a iz prethodnih godina je preneseno 326 žalbi pa je ukupno u radu bilo 1008 žalbi. Od tog ukupnog broja riješeno je 654 žalbe, a u radu je ostalo 354 žalbe. Riješeno je 415 žalbi iz 2014. godine, a u radu je ostalo još 267 žalbi, a iz ranijih godina je riješeno 239 žalbi, a ostalo je 87 žalbi iz prethodnih godina.

S obzirom na kategoriju povreda prava ističemo da je po osnovu povrede prava iz radnih odnosa zaprimljena 291 žalba, pravo na penziju 155, komunalne usluge 70, socijalnu zaštitu 65, zdravstvo 58, obrazovanje 33, ekologija i zaštita okoline 4, ratne štete 3, te 3 žalbe iz oblasti javnih prihoda.

Nakon analize statističkih podataka može se konstatovati da je u poređenju sa prethodnim izvještajnim periodom (2013. god.), u 2014. godini primljeno 16 žalbi manje, a razlika u procentima iznosi 2,29%.

U odnosu na ukupan broj uložених žalbi u ovoj oblasti prava, a posmatrano po teritorijalnoj organizaciji Institucije, vidljivo je da je u Područnom uredu u Sarajevu primljeno 286 žalbi, u Glavnom uredu u Banjoj Luci primljeno je 169 žalbi, u Područnom uredu u Brčkom primljeno je 95 žalbi, u Područnom uredu u Mostaru 66 žalbi i u Terenskom uredu u Livnu 66 žalbi.

Prema strukturi primljenih žalbi, kao i u proteklim izvještajnim periodima, gdje je situacija slična, najveći broj žalbi primljenih tokom 2014. godine odnosi se na povrede prava iz oblasti radnih odnosa 291, ali u poređenju sa 2013. godinom, u ovoj godini primljeno je 27 žalbi manje ili izraženo u procentima manje za 8,49%. Broj žalbi kojima se ukazivalo na povrede prava na penziju iznosi 155, a tokom 2013. godine je primljeno 176 žalbi, dakle broj žalbi koji se odnosi na navedenu oblast se smanjio za 21 ili za 11,93%. Međutim, u ovom izvještajnom periodu bilježi se porast žalbi po osnovu povrede prava na obrazovanje (33) u odnosu na prethodnu godinu (27). Također, može se istaći da je tokom izvještajnog perioda došlo do povećanja broja žalbi koje se odnose na komunalne usluge (70) u odnosu na broj žalbi iz prethodne godine (66),

broj povreda prava iz oblasti zdravstvene zaštite je povećan za 34 ili 88% odnosno, primljeno je 58 žalbi u odnosu na prošlu godina kada su primljene 43 žalbe. Što se tiče ostalih povreda prava iz ove oblasti, u pogledu broja primljenih žalbi ne evidentiraju se značajnija odstupanja u poređenju sa primljenim žalbama u prethodnoj izvještajnoj godini.

Žalbe podnesene zbog povrede prava iz radnih odnosa su najzastupljenija kategorija u strukturi povreda prava. Riješeno je 157 takvih žalbi, a 108 žalbi je riješeno iz ranijih godina što ukupno predstavlja broj od 265 riješenih žalbi. Po osnovu povreda prava na penziju, kao druge najzastupljenije kategorije u strukturi povreda prava iz ove oblasti, riješeno je 113 žalbi podnesenih u 2014. godini te 58 žalbi iz ranijih godina što daje ukupnu brojku od 171 riješene žalbe.

Postupajući po žalbama iz 2014. godine izdata je preporuka u 33 predmeta. S obzirom na najveći broj žalbi koje se odnose na radne odnose, može se konstatovati da se i najveći broj predmeta sa preporukom odnosi na oblast iz radnih odnosa(21), zatim slijede predmeti iz oblasti povrede prava na penziju(4), oblast obrazovanja(2), zdravstvo(2), komunalne usluge(2) i ekologija i zaštita okoline(1).

Od 33 predmeta u kojima su izdate preporuke potpuno su realizovane preporuke u 7 predmeta, u 9 predmeta je ostvarena saradnja na realizaciji preporuke, dok preporuka u 1 predmetu nije realizovana, a u 16 predmeta sa izdatom preporuka još nije dostavljen odgovor o njihovoj realizaciji.

U ovoj oblasti u 2014. godini uključujući i predmete prenesene iz ranijih godina izdato je 55 preporuka (radni odnosi 29, obrazovanje 3, ekologija i zaštita okoline 1, komunalne usluge 2, zdravstvo 6, socijalna zaštita 2, penzije 8 i ostalo 4).

Relizovano je 17, ostvarena saradnja u 11, nema odgovora organa o realizaciji u 21 i nije realizovano 6 preporuka.

4.2.3. Ostvareni rezultati aktivnosti

A) Pravo na rad

U oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, najveći broj žalbi odnosi se na kršenja prava iz radnog odnosa. U 2014. godini u Instituciji ombudsmena primljena je 291 žalba. U ovom izvještajnom periodu broj žalbi je smanjen u odnosu na 2013. godinu⁴⁰ za 27 predmeta ili 8,49 %.

Pravo na rad i prava radnika imaju odlučujuću ulogu u ostvarenju ljudske sigurnosti. Zavise od društvenih i ekonomskih predispozicija države. Pravo na rad ide mnogo dalje od pukog preživljavanja zbog toga što zadovoljenje osnovnih potreba nije dovoljno za povećanje ekonomske sigurnosti ljudi. Prava radnika podrazumijevaju osiguranje dostojnih i pristojnih uvjeta rada i treba da štite od izrabljivanja radnika i svakog oblika diskriminacije na radnom mjestu.

Kao i prethodnih godina, razlozi, zbog koji se građani BiH obraćaju Instituciji ombudsmena su, uglavnom, istovjetni i odnose se na povrede pozitivnih zakonskih propisa i očituju se na sljedeći način: izostanak prijavljivanja radnika na zavode/fondove za penzijsko i invalidsko osiguranje, a

⁴⁰ 318 žalbi iz radnih odnosa

s tim ide neuplaćivanje doprinosa za penzijsko, socijalno osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti, neuplaćivanje prekovremenog rada, nemogućnost izmirenja potraživanja radnika nakon okončanja stečajnih postupaka, a radi nedovoljne stečajne mase, nemogućnost realizacije prava na penziju radi neizmirenih potraživanja i dugovanja koje poslodavci imaju prema radnicima, nemogućnost izvršenja pravosnažnih sudskih odluka u radnim sporovima (isplate zaostalih plaća i potraživanja, povrat na posao) radi likvidacije preduzeća.

Neke od žalbi⁴¹ primljenih u Instituciji ombudsmena i dalje ukazuju na problem zapošljavanja bez konkursnih procedura, po osnovu ugovora o radu na određeno vrijeme. Navedeni slučajevi ukazuju i dalje na praksu poslodavaca da izbjegavaju zaključivanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme već prekidaju radni odnos u trajanju od dvije sedmice kako bi izbjegli zapošljavanje na neodređeno vrijeme. U predmetima, a nakon provođenja istražnih radnji i utvrđivanja činjeničnog stanja, može se primijetiti da podzakonski akti poslodavaca u rijetkim slučajevima propisuju obavezu raspisivanja konkursa. Navedeno poslodavci pravdaju činjenicom da Zakon o radu FBiH⁴² poznaje institut ugovora na određeno i neodređeno vrijeme dok decidno ne propisuje način i proceduru zasnivanja radnog odnosa u formi obaveznog raspisivanja javnih oglasa. Ombudsmeni BiH su primijetili da je zapošljavanje bez raspisivanja konkursa često u javnim ustanovama pa je u vezi sa navedenim u toku 2014. godine Institucija ombudsmena uputila dvije inicijative Parlamentu Federacije BiH po žalbi⁴³ koja se odnosila na regulisanje zapošljavanja, odnosno, davanja jednake mogućnosti svim građanima da apliciraju na radna mjesta u javnim službama.

Tako je u inicijativi⁴⁴ predložena izmjena Zakona o radu Federacije BiH na način da se ubuduće radni odnos na neodređeno vrijeme u privrednim društvima, javim preduzećima i javim ustanovama čiji je osnivač Federacija BiH, kantoni, gradovi i općine može zasnovati samo u slučaju kada je za navedeno radno mjesto objavljen javni oglas. Na taj način Institucija ombudsmena je željela postići veću transparentnost pri zapošljavanju, a u svjetlu Deklaracije Međunarodne organizacije rada (u daljem tekstu: MOR) iz 1998. godine, prema kojoj sve države članice imaju obavezu da poštuju, promovišu i ostvaruju načela ukidanja diskriminacije na zaposlenje i zanimanje, ta načela razrađena su u konvencijama MOR-a broj 100 i 101, koje od država članica, između ostalog, traže da osiguraju da se politika jednakosti primjenjuje na rad pod vladinom kontrolom, posebno u građanskoj službi i javnim preduzećima. Navedena inicijativa nalazi se pred Odborom za rad i socijalnu zaštitu Predstavničkog doma Parlamenta FBiH.

U okviru inicijative⁴⁵ koju je izdala Institucija ombudsmena predložena je izmjena Zakona o javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine na način da se u nedopuštene aktivnosti uvrsti prijem lica u radni odnos na neodređeno vrijeme bez provedenog javnog oglasa. Navedena inicijativa se nalazi pred Predstavničkim domom Parlamenta FBiH.

Može se spomenuti i žalba⁴⁶ u kojoj je Institucija ombudsmena izdala mišljenje u kojem je Federalno ministarstvo pravde pozvano da razmotri potrebu za donošenjem uputstava ili drugih

⁴¹ Ž-SA-04-22614, Ž-SA-04-1003/14, Ž-SA-04-832/14., Ž-SA-04-448/14

⁴² "Službene novine Federacije BiH" broj: 43/99, 32/00 i 29/03

⁴³ Ž-SA-05-269/14

⁴⁴ P- 231/14

⁴⁵ P-256/14

⁴⁶ Ž-SA-04-960/14 i P-257/14

vrsta podzakonskih akata koje bi za cilj imale postizanje izbalansiranog odnosa između žena čuvara i muškaraca čuvara u ustanovama za izvršenje krivičnih sankcija.

Kao i proteklih godina, veliki broj žalbi se odnosio na konkursne procedure u kojima žalitelji ukazuju na netransparentnost zapošljavanja, nezakonitosti procedura, nedefinisano kriterija zapošljavanja i favorizovanje već zaposlenih kandidata. U nekim od žalbi ukazuje se i na sporost konkursnih procedura i nedostavljanje pravovremenih informacija od strane organa. Kao jedna od tih žalbi, može se izdvojiti žalba⁴⁷ prema kojoj je žaliteljica rješenjem ministra Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko-sanskog kantona Bihać, a nakon provedene konkursne procedure, postavljena na radno mjesto stručnog saradnika. Protiv navedenog rješenja bila je dozvoljena žalba Odboru državne službe za žalbe FBiH. S obzirom na činjenicu da nije imala nikakvu informaciju u vezi sa postavljanjem na radno mjesto, uputila je urgenciju Agenciji za državnu službu FBiH da ispoštuju rokove i proceduru i dostave rješenje i uputu nadležnim u MUP-u USK-a. Međutim, uprkos urgiranju nije dobila informacije koje se odnose na uspostavljanje radno-pravnog statusa. Nakon intervencije iz Institucije ombudsmena u Agenciji za državnu službu Federacije BiH, podnositeljica žalbe započela je sa radom u MUP-u USK.

Još jedna od žalbi⁴⁸ koja ukazuje na odugovlačenje konkursnih procedura je i primjer žalitelja koji je nakon provođenja konkursne procedure u općini Kladanj, po javnom oglasu raspisanom u januaru 2010. godine, rješenjem općinskog načelnika od juna 2013. godine, postavljen za državnog službenika na radno mjesto stručnog saradnika. U konkretnom slučaju, žalitelj se obratio radi toga što nije stupio u radni odnos, iako se u više navrata obraćao općinskom načelniku. Nakon intervencije Institucije ombudsmena žalitelj je stupio na rad u martu 2014. godine. Odugovlačeni postupak je trajao više od 4 godine.

U određenim slučajevima⁴⁹, a nakon poduzimanja istražnih radnji Institucije ombudsmena, primijećeno je da odgovorni organi nakon ukazanih spornih postupanja prilikom provođenja konkursnih procedura ili objave konkursa za dodjelu specijalizacija u zdravstvenim ustanovama, oglašavaju poništavanje javnih oglasa. Dakle, u konkretnim slučajevima, inicijalnim aktima Institucija ombudsmena je tražila dostavljanje izjašnjenja na upitna postupanja, nakon čega su odgovorni organi samoinicijativno odlučili da ponište raspisane konkurse.

Kao jedna od zanimljivih žalbi može se navesti žalba⁵⁰ o proceduri zapošljavanja višeg stručnog saradnika u Agenciji za policijsku podršku Ministarstva sigurnosti BiH. Naime, nakon istražnog postupka, Institucija ombudsmena je, s obzirom na činjenicu da su utvrđene izvjesne nepravilnosti, izdala preporuku⁵¹. Preporuka je ukazala na određene nedosljednosti u postupanju organa, međutim, označena strana, u konačnici, nije postupila po istoj. Po navedenoj žalbi Odbor državne službe za žalbe BiH nije odlučio u korist žalitelja, koji se, koristeći pravo žalbe, obratio Sudu Bosne i Hercegovine koji je presudom poništio rješenje Odbora državne službe za žalbe BiH i predmet vratio na ponovni postupak. U maju 2014. godine Institucija ombudsmena je aktom Agencije za policijsku podršku⁵², obaviještena da je žalitelj započeo sa radom početkom maja 2014. godine.

⁴⁷ Ž-MO-04-41/14

⁴⁸ Ž-SA-04-169/14

⁴⁹ Ž-SA-04-498/14; Ž-SA-04-84/14

⁵⁰ Ž-SA-04-161/13

⁵¹ P-116/13

⁵² Broj: 15-3-34-2-626-33/12 od 08.05.2014.godine

Pojedine žalbe u Instituciji ombudsmena ukazuju da žalitelji i dalje imaju problema sa povratom dokumentacije iz personalnih dosjea, a koja im je potrebna radi ostvarivanja prava na penziju. U žalbi⁵³ žaliteljica, bivša uposlenica Policijske uprave Visoko, obratila se radi toga što nakon prekida radnog odnosa, za vrijeme izbijanja ratnih sukoba, nije dobila radnu knjižicu. Nakon intervencije Institucije ombudsmena, te koordinacije između PU Visoko i Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova, žaliteljica je ostvarila povrat dokumenta. Također, u žalbi⁵⁴ žalitelj je nakon intervencije Institucije ombudsmena od Službe za zajedničke poslove organa i tijela Federacije Bosne i Hercegovine uspio dobiti svoja dokumenta iz personalnog dosjea.

Institucija ombudsmena je tokom 2014. godine primila nekoliko žalbi⁵⁵ bivših radnika fabrike Birač i Alumina iz Zvornika. Radnici su prestali sa radom, zaključena im je radna knjižica, međutim, nisu im uplaćeni doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje. Prilikom obraćanja Instituciji ombudsmena, radnici su ukazali da imaju obećanja nadležnih iz Vlade Republike Srpske i sindikata da će obaveze biti izmirene. Dakle, u konkretnim predmetima, radilo se o pitanjima od životnog značaja za žalitelje, s obzirom da navedena preduzeća više ne rade, da bivši radnici ispunjavaju uvjete za sticanje starosnih penzija, ali kako im doprinosi iz PIO nisu uplaćeni, nisu mogli ostvariti prava na starosnu penziju, a već duži vremenski period nemaju nikakva primanja. Vlada Republike Srpske je ispunila obećano i navedenim radnicima uplatila doprinose iz PIO.

Postupajući po žalbi⁵⁶ žaliteljice, bivše zaposlenice Aluminijske zavode dd. Mostar koja još uvijek nije regulisala svoj status, uvezivanje radnog staža, povrat dokumentacije iz personalnog dosjea pa je povodom navedenog od Institucije ombudsmena tražila uputu za ostvarivanje spomenutih prava, traženo je izjašnjenje od Vlade FBiH. Vlada FBiH izvijestila je Instituciju ombudsmena o aktivnostima Komisije za utvrđivanje liste zaposlenika koji su bili na listi privrednog društva "Aluminij" dd. Mostar 31.12.1991. godine. Institucija ombudsmena žaliteljici je dostavila informacije, kompletnu dokumentaciju i poučila žaliteljicu da se u svrhu ostvarivanja prava obrati upravi Aluminijske zavode dd. i Sindikatu bivših uposlenika Aluminijske zavode koji, u koordinaciji sa Vladom FBiH, regulišu neizmirena potraživanja radnika.

Tokom rada u 2014. godini Institucija ombudsmena je registrovala manji broj žalbi⁵⁷ u kojima žalitelji i dalje insistiraju za isplatom otpremnina za u skladu s članom (152) 182 Zakona o radu RS-a i člana 143 Zakona o radu u FBiH. Međutim, prema statističkim pokazateljima, odnosno primljenim žalbama, evidentno je da su obraćanja građana za realiziranje ovih potraživanja manja.

U nekima od žalbi, evidentno je da Žalici ukazuju da rješenja nadležnih inspekcija rada nisu provedena u cijelosti, odnosno da nisu ispoštovana zakonske procedure i nisu iskorišteni, u potpunosti, mehanizmi zaštite prava radnika. U tom svjetlu, kao primjer registrovan u Instituciji ombudsmena može se navesti predmet⁵⁸ gdje je žalom ukazano na postupanje poslodavca prema radnicama u privatnoj firmi. U konkretnom slučaju, Republička uprava za inspeksijske poslove RS, Inspekcija rada, donijela je rješenje kojim je poslodavcu naloženo da ukloni nedostatke utvrđene prilikom vršenja inspeksijskoga pregleda, međutim isto nije izvršeno.

⁵³ Ž-SA-04-848/14

⁵⁴ Ž-SA-04-397/14

⁵⁵ Ž-BL-05-57/14; Ž-BL-05-78/14; Ž-BL-05-77/14; Ž-BL-05-76/14; Ž-BL-05-75/14; Ž-BL-04-68/14; Ž-BL-05-73/14; Ž-BL-05-72/14; Ž-BL-05-71/14

⁵⁶ Ž-SA-04-292/14

⁵⁷ Ž-SA-04-726/14; Ž-SA-04-1214/14

⁵⁸ Ž-BL-04-509/14

Nakon finaliziran istražnog postupka, Institucija ombudsmena je izdala preporuku⁵⁹ Inspekciji rada da poduzme sve mjere i radnje predviđene Zakonom o inspekcijama RS kako bi se rješenje Inspekcije odmah izvršilo, te da u slučaju neizvršenja navedenog rješenja poduzmu mjere u skladu sa zakonom kako bi se poslodavac sankcionisao. Institucija ombudsmena je primila odgovor Inspekcije rada kojim se ukazuje da je inspektor rada u navedenom predmetu poduzeo sve mjere koje su propisane zakonom, te da je protiv navedenog poslodavca pokrenut prekršajni postupak izdavanjem prekršajnog naloga i pokrenut postupak prinudno izvršenja rješenja.

U kontekstu zaštite prava koja proizlaze iz radnih odnosa u Instituciji ombudsmena registrovana je i žalba⁶⁰ na postupanje jedne od osnovnih škola u Banjoj Luci jer u konkretnom slučaju nije poskupljenij u skladu sa rješenjem prosvjetnog inspektora kojim je naloženo školi da otkloni nedostatke u popuni norme žaliteljice. Nakon obraćanja Institucije ombudsmena, škola je obavijestila da je postupljeno po rješenju inspekcije.

Posebnu pažnju o ovom izvještaju potrebno je posvetiti zapošljavanju u obrazovanju, odnosno osnovnim i srednjim školama u FBiH. Oblast zapošljavanja nastavnika, sekretara škola i drugog osoblja, detaljnije je definisana podzakonskim aktima, odnosno pravilnicima koje donose nadležna ministarstva obrazovanja u kantonima, a kojima se definišu kriteriji i procedura za prijem zaposlenika. Pored činjenice da se pravilnici nerijetko razlikuju od kantona do kantona, što i nije sporno s obzirom na ustavno uređenje države, ipak, Institucija ombudsmena zabilježila je veći broj žalbi⁶¹ u kojima žalioци ukazuju na sporne odredbe i nelogična rješenja. Kao primjeri se mogu istaći predmeti u kojima žalioци ukazuju na član 17 stav 1 Pravilnika sa kriterijima za prijem zaposlenika u radni odnos u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama kao javnim ustanovama na području Kantona Sarajevo⁶² (u daljem tekstu: Pravilnik). Prema spomenutom članu "direktor ustanove, nakon obavljenog završnog razgovora sa kandidatima, vrši izbor između tri najbolje rangirana kandidata sa konačne bodovne rang-liste i uz adekvatno obrazloženje donosi Odluku o izboru zaposlenika. Institucija ombudsmena je provela istražne radnje prema označenim školama, nakon čega je utvrđeno da isti doslovno tumače navedenu odredbu Pravilnika i biraju nerijetko drugog ili trećeg kandidata, što je njihovo zakonsko pravo, međutim u konkretnim slučajevima primijećeno je da u odlukama o prijemu direktori dovoljno ili nikako ne obrazlažu svoju odluku, odnosno da izostane adekvatno obrazloženje. U nekim od predmeta evidentiranim u Instituciji ombudsmena primijećeno je da direktori nakon konkursnih procedura odaberu nastavnike sa manjim brojem bodova i to one koji su prije po različitim osnovama bili zapošljavani u školama, te iz tog razloga vjerovatno favorizovani. Vezano za navedenu odredbu i njeno tumačenje, Institucija ombudsmena se u više navrata obratila Ministarstvu za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo te izdala preporuku.⁶³ Iako je Ministarstvo dostavilo odgovor iz kojeg proizlazi da je preporuka realizirana i da će se pristupiti izmjenama Pravilnika pri čemu će se preporuka uzeti obzir, međutim, evidentno je da Pravilnik nije mijenjan od januara 2013. godine. Navedeno se ističe i u ovom izvještajnom periodu zbog činjenice da su ponovo primljene žalbe sa istim pravnim osnovom. Ombudsmeni BiH zaključuju da u konkretnom slučaju nisu poduzete aktivnosti koje će doprinijeti otklanjanju diskriminatorskih odredbi iz Pravilnika i na taj način omogućiti jednak tretman svim kandidatima na javnim konkursima.

⁵⁹ P-216/14

⁶⁰ Ž-BL-04-421/14

⁶¹ Ž-SA-04-744/14; Ž-SA-04-956/14; Ž-SA-04-961/14; Ž-SA-04-1061/14; Ž-SA-05-1143/14

⁶² januar 2013.godine

⁶³ P-284/14

B) Pravo na penziju

U oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih, prava u 2014. godini, primljeno je 155 žalbi koje se odnose na ostvarivanje prava na penziju. U odnosu na prethodni izvještajni period, može se primijetiti da se broj žalbi smanjuje, odnosno primljena je 21 žalba manje ili izraženo u procentima evidentirano je smanjenje za 11,93%.

Kao i prethodnih godina, žalbe koje se odnose na oblast ostvarivanja prava na penziju mogu se svrstati u nekoliko kategorija. Najčešće su žalbe koje se odnose na dužinu postupka nakon podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na penziju⁶⁴. Manji broj žalbi se odnosio na postupanje drugostepenog organa, odnosno neodlučivanje u rokovima u žalbama na rješenja prvostepenog organa⁶⁵. Instituciji ombudsmena se obraćaju i žalitelji koji nisu zadovoljni visinom određene penzije, a Institucija ombudsmena s tim u vezi informiše građane da nije u mogućnosti mijenjati rješenja upravnih organa, već se građani upućuju da koriste pravne lijekove i ulažu žalbe drugostepenim organima.

Kao posebno spore procedure donošenja rješenja o penzionisanju su one koje se odnose na utvrđivanje radnog staža ukoliko je žalitelj ostvario isti u drugim državama. Dakle, u ovim slučajevima riječ je o određivanju srazmjernog dijela penzije koji pada na teret različitih nosilaca osiguranja u skladu sa sporazumima o socijalnom osiguranju koje je BiH potpisala sa drugim državama. Iako, u konkretnim slučajevima, postoji obaveza međusobne službene saradnje fondova/zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje, postupci mogu duže trajati u ovisnosti o složenosti prikupljanja dokumentacije na temelju koje se utvrđuje radni staž i uplaćeni doprinosi. Prilikom rada na žalbama koje spadaju u ovu kategoriju, na osnovu izjava o saradnji, Institucija ombudsmena je ostvarila uspješnu saradnju sa ombudsmenima zemalja regije, koja je nakon komunikacije sa fondovima, rezultirala uspješnim okončanjem predmeta i donošenjima rješenja⁶⁶.

U određenim slučajevima zabilježena je i sporst nadležnih organa u donošenju rješenja nakon okončanja upravnih sporova pokrenutih pred drugostepenim organima. U predmetu⁶⁷ izdata je preporuka⁶⁸ Fondu PIO RS radi toga što je Fond uporno odugovlačio sa donošenjem novog rješenja, iako je u predmetu donesena i presuda Okružnog suda u Banjoj Luci, u maju 2013. godine, a kojom je poništeno rješenje Fonda od februara 2012. godine i predmet vraćen Filijali Banja Luka na ponovni postupak i odlučivanje. Tokom rada na žalbi upućeno je više akata Fondu kojim je traženo postupanje po presudi i donošenje novog rješenja, međutim tek nakon izdavanja preporuke Fond je postupio po traženom i donio rješenja.

U Instituciji ombudsmena registrovana je žalba⁶⁹ u kojoj je žalilac započeo postupak ostvarivanja prava na starosnu penziju tokom 2001. godine, te je zahtjev žalilaca tri puta "prošao" upravne i sudske instance, a svaki put upravni organ bi istovjetno postupio kao u prethodnim slučajevima. Žalilac je zatim, četvrti put, nezadovoljan rješenjem direktora FZ PIO/MIO pokrenuo upravni spor pred Kantonalnim sudom u Sarajevu, a Institucija ombudsmena je sačinila preporuku⁷⁰ kojom je od Kantonalnog suda tražila da razmotri mogućnost meritornog rješavanja zahtjeva žalitelja. Kantonalni sud obavještava Instituciju

⁶⁴ Ž-SA-04-231/14; Ž-BL-04-423/14; Ž-BL-04-496/14; Ž-BL-04-222/14; Ž-MO-04-198/14

⁶⁵ Ž-SA-04-61/14;

⁶⁶ Ž-SA-04-102//14; Ž-SA-04-525/14; Ž-SA-04-58/14

⁶⁷ Ž-BL-04-625/13

⁶⁸ P-57/14

⁶⁹ Ž-SA-04-667/14

⁷⁰ P-151/14

ombudsmena da se predmeti rješavaju hronološki, međutim, kada predmet bude uzet u rad, postupajući sudija će imati u vidu preporuku ombudsmena BiH.

Kroz primjere sa kojima se susretala Institucija ombudsmena, ostvarivanje prava na penziju nerijetko zavisi od mogućnosti poslodavaca da realizuju pravosnažne sudske odluke, a čija se nerealizacija pravda teškim ekonomskim i finansijskim stanjem i nedovoljnim budžetskim sredstvima koja se dodjeljuju za isplate plata, doprinosa i drugih potraživanja iz radnog odnosa.⁷¹

Evidentirani su i predmeti gdje žalioци nisu zadovoljni zbog smanjenja penzije⁷², a riječ je o vojnim penzijama. Međutim, donošenjem presude Ustavnog suda FBiH⁷³ utvrđeno je da Uredba o stjecanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše Vojske Federacije Bosne i Hercegovine i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane⁷⁴ nije u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine iz razloga što je Vlada Federacije kao donosilac navedene uredbe prekoračila svoju Ustavom utvrđenu nadležnost jer je regulisala materiju koja spada u nadležnost Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine. Postupak ponovnog određivanja visine penzije pokrenut je po službenoj dužnosti od strane FZ PIO/MIO u smislu Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata⁷⁵ te u skladu sa navedenim zakonom na jedinstven način je propisano korištenje penzije.

Kao posebna grupa žalbi⁷⁶ koje su primljene, su žalbe penzionera iz zemalja regije, odnosno Republike Srbije i Republike Hrvatske, a u kojima žalioци ukazuju na činjenicu da im se srazmjeran dio penzije koji pada na teret bosanskohercegovačkog nosioca osiguranja isplaćuje kasnije u odnosu na ostale penzionere u BiH. Nakon pokretanja istražnog postupka i traženja izjašnjenja od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje, nastavak postupka istraživanja Institucija ombudsmena smatrala je neosnovanim. Iz izjašnjenja proizilazi da Upravni odbor Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje, svaki mjesec u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju donosi odluku o dinamici isplate penzija, kao i visini penzija, odnosno, isplatnom koeficijentu u tekućem mjesecu. Datum početka isplate penzija, kao i sama dinamika isplate ovisi o prikupljenim sredstvima od uplaćenih doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.

C) Komunalne usluge

U oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava zabilježen je veći priliv žalbi koje se odnose na komunalne usluge. Institucija ombudsmena je tokom 2014. godine iz ove oblasti primila 70 žalbi što u odnosu na prethodni izvještajni period, kada je primljeno 66 žalbi ne čini znatnu razliku (6,06%).

Priličan broj žalbi iz ove oblasti, može se povezati sa teškim ekonomskim stanjem i socijalnim prilikama u kojima se nalaze građani BiH te visokom stopom nezaposlenosti, a s druge strane sa relativno visokim cijenama pojedinih usluga (o ovisnosti o cijeni energenata) i monopolskim pozicijama koje zadržavaju neke od kompanija na tržištu BiH.

⁷¹ Ž-SA-05-1317/13; P-22/14

⁷² Ž-SA-04-135/14

⁷³ U-40/10 od 5. aprila 2011. godine („Službene novine FBiH“, broj 34/11)

⁷⁴ „Službene novine FBiH“, br. 75/06, 58/07, 73/07, 89/07 i 31/08

⁷⁵ „Službene novine FBiH“ broj: 41/13

⁷⁶ Ž-MO-04-122/14; Ž-SA-04-803/14; Ž-SA-04-1195/14

Određeni broj žalbi⁷⁷ zbog ograničenja u zakonskim nadležnostima Institucije ombudsmena, prosljeđen je Instituciji ombudsmena za zaštitu potrošača u BiH u Mostaru te žalbe istih su bile predmet postupanja navedenog ombudsmena.

Radi teškog socijalnog stanja građani su često u situaciji da nisu u mogućnosti podmirivati svoje obaveze za neophodne komunalne usluge, te Institucija ombudsmena, telefonskim putem, a i pismeno, prima žalbe građana. Međutim, u konkretnim slučajevima, riječ je o žalbama zbog kojih već postoje sudske presude koje utvrđuju dugovanja žalioaca prema određenom javnom komunalnom preduzeću. Obično je u tim slučajevima riječ o socijalnim kategorijama građana. Međutim, u takvim predmetima, s obzirom na činjenicu da ne može mijenjati sudske odluke, Institucija ombudsmena pristupa zatvaranju predmeta⁷⁸.

D) Socijalna zaštita

Statistički pokazatelji ukazuju da je Institucija ombudsmena u 2014. u odnosu na prošlu godinu zaprimila neznatno manji broj žalbi iz oblasti socijalne zaštite (65). Taj broj u proteklom izvještajnom periodu iznosio je 70 žalbi što predstavlja razliku od 5 predmeta ili smanjenje za 7, 14%. Brojčani pokazatelji i nisu slika stvarnog stanja jer nerijetko se građani obraćaju neposredno ili putem telefona, te nakon obavljenog razgovora sa osobljem Institucije ombudsmena, žalbe ne budu primljene radi nedostatka pravnog osnova. To je obično slučaj sa nezaposlenim licima koja ne rade niz godina jer ne mogu da nađu zaposlenje, a ipak ne ispunjavaju uvjet za stalnu socijalnu pomoć jer je riječ o radno-sposobnim licima.

Socijalna zaštita se konvencionalno definiše kao skup politika koje za cilj imaju zaštitu pojedinaca i porodica od socijalnih rizika kao što su nezaposlenost, bolest, invaliditet i bijeda, te pružanje podrške radi podizanja životnog standarda porodica i djece izloženih riziku siromaštva i socijalne isključenosti⁷⁹.

Država ima direktnu obavezu da pruži pomoć onima koji ne mogu ostvariti pristup ili očuvati osnovna prava kao što su: zdravstvena njega, osnovni stambeni uvjeti, voda i sanitarije, hrana, osnovni oblici obrazovanja⁸⁰.

Bosna i Hercegovina je ratifikovala osnovne međunarodne sporazume iz oblasti zaštite ljudskih prava. Međutim, trenutno stanje i primjeri ukazuju na nedosljednost između standarda i postojećeg zakonodavstva i prakse koji čine sistem socijalne zaštite, pod kojim se podrazumijeva, da svako ima pravo na pristup osnovama socijalnih prava, odgovarajući stepen socijalne zaštite, na sprečavanje socijalnog isključivanja itd.

⁷⁷ Ž-SA-04-107/14; Ž-SA-04-1342/14

⁷⁸ Ž-LI-04-51/14, P-182/14, Ž-SA-04-290/14, Ž-LI-04-327/14, Ž-LI-04-335/14, P-321/14

⁷⁹ "Sistemi socijalne zaštite osmišljeni su na način da ljude štite od rizika povezanih sa nezaposlenošću, roditeljskim odgovornostima, bolesti/zdravstvenom zaštitom i invaliditetom, gubitkom supružnika ili roditelja, starošću, stambenim zbrinjavanjem i socijalnom isključenošću" Web- stranica eurostata:http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/social_protection_backgrouounds

⁸⁰ "Pravo na socijalnu sigurnost obuhvata pravo na pristup i očuvanje beneficija bilo u novčanom obliku ili u obliku robne pomoći, bez diskriminacije, a kako bi se osigurala zaštita, inter alia, od (a) nedostatka zarade putem rada uzrokovanog bolesti, invaliditetom, majčinstvom, povredom na radu, nezaposlenošću, starom dobi, ili smrću člana porodice; (b) nedostatka sredstava potrebnih da se omogući pristup zdravstvenoj zaštiti; (c) nedovoljne porodične podrške, naročito za djecu i odrasle osobe koje zavise od drugih" Komitet za ekonomska, socijalna i kulturna prava, Opći komentar 19 (E/C.12/GC/19), paragraf 2

U vrijeme ekonomskih kriza kada se povećava broj nezaposlenih lica, a samim tim i broj socijalnih slučajeva, država treba da osigura najugroženijim dijelovima društva neophodnu socijalnu pomoć. Upravo je bit socijalne zaštite zbrinjavanje najugroženijih kategorija društva. Međutim, u Bosni i Hercegovini, u odnosu na stanje u kojoj se država nalazi, nedostatak finansijskih sredstava i neprovođenje strategija iz ove oblasti, često i najugroženije kategorije ostaju bez adekvatne pomoći.

Primjer, po kome je Institucija ombudsmena postupala, a odnosi se na oblast socijalne zaštite može se navesti primjer žalbe⁸¹ u kojem je riječ o licu koje je već niz godina nezaposleno, ima oboljenje kičme i raseljeno je lice. U više navrata žaliteljica se obraćala socijalnoj službi Općine Ilijaš za ostvarivanje prava na jednokratnu novčanu pomoć, a u svrhu liječenja, te se obraćala Službi socijalne zaštite Ilijaš radi ostvarivanja subvencije za komunalije. Prilikom podnošenja žalbe, žaliteljica ukazuje da joj nije odgovoreno po posljednjim zahtjevima koje je uputila nadležnim organima. Nakon provedenog istražnog postupka, aktom načelnika Općine Ilijaš, Institucija ombudsmena je obaviještena da su zahtjevi žaliteljice u potpunosti uvaženi. Iz dostavljenog izjašnjenja Službe socijalne zaštite Ilijaš, a povodom zahtjeva žaliteljice za subvencioniranje, doneseno je rješenje kojim se priznaje pravo na subvencioniranje troškova grijanja.

U nekoliko predmeta⁸² registrovanih u kancelariji u Mostaru, građani su se obratili Instituciji ombudsmena, radi izuzetno teškog socijalnog stanja u kojem se nalaze te su nakon intervencije Institucije ombudsmena dobili odluke o dodjeli vanredne novčane pomoći za preživljavanje.

Česta su i obraćanja građana vezana za stambeno zbrinjavanje radi deložacija iz stanova koje koriste pa u takvim žalbama⁸³ Institucija ombudsmena, u okviru svoga mandata, pruža pomoć građanima, na način da se obraća nadležnim organima u svrhu eventualnog pronalaska adekvatnog smještaja.

Posebnu pažnju Institucije ombudsmena zaslužuje žalba⁸⁴ koju je Institucija ombudsmena pokrenula ex officio, a odnosi na se stanje i položaj žena žrtava ratnih silovanja. Iako je predmet registrovan pred kraj 2013. godine, tokom 2014. godine bavila se istražnim postupcima, prikupljanjem dokumentacije i podataka sa svih nivoa vlasti BiH, a s ciljem utvrđivanja stanja ove kategorije, a prvenstveno u odnosu na socijalne naknade koje ostvaruju/ne ostvaruju, postojanje/vođenje jedinstvene baze podataka, rezultate revizija statusa žrtve, zaštitu ličnih podataka žrtava.

Za početak, može se konstatovati da se žrtvama ratnog silovanja u BiH ne poklanja dovoljno pažnje, te preživjele žrtve seksualnog nasilja u ratu nisu na adekvatan način tretirane unutar zakonodavstva BiH. Ostvarivanje naknada zavisi od dokazivanja statusa koji je samo po sebi složen i mukotrpan proces.

Također, bitno je istaći da je tokom 2013. godine sačinjen Nacrt programa za žrtve ratnog silovanja, seksualnog zlostavljanja i torture i njihovih porodica iz BiH 2013-2016. godine na koji je Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine dostavio pozitivno mišljenje, uz preporuku da se isti dokument na mišljenje dostavi vladama entiteta i Vladi Brčko Distrikta.

⁸¹ Ž-SA-04-306/14

⁸² Ž-MO-04-120/14, Ž-MO-04-176/14, Ž-MO-04-203/14 i Ž-MO-04-212/14

⁸³ Ž-SA-05-873/14, Ž-SA-04-535/14, Ž-SA-04-1370/14

⁸⁴ Ž-SA-04-1236/13

Pozitivna mišljenja na Nacrt programa dostavili su ispred Vlade FBiH Federalno ministarstvo zdravstva, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, Gender centar FBiH, Vlada Brčko Distrikta, dok Vlada Republike Srpske još uvijek nije dostavila mišljenje⁸⁵.

Iz akta⁸⁶ Ministarstva rada i boračko-invalidske zaštite Republike Srpske može se konstatovati, da se žene žrtve seksualnog nasilja u ratu ne tretiraju kao posebna kategorija, već su prema Zakonu o zaštiti civilnih žrtava rata u RS⁸⁷ svrstane u kategoriju civilnih žrtava i ostvaruju prava propisana tim zakonom, pod jednakim uvjetima kao i ostale civilne žrtve rata koje su oštećenje organizma zadobile pod drugim okolnostima. U postupku za ostvarivanje prava, potrebna je medicinska dokumentacija o liječenju koja datira najkasnije od dana nastanka oštećenja organizma, odnosno od dana prestanka okolnosti pod kojim je oštećenje organizma nastalo, te dokaz o okolnostima pod kojima je oštećenje nastalo. Prema informacijama iz akta evidentno je da Ministarstvo raspolaže evidencijom svih korisnika prava po Zakonu o zaštiti civilnih žrtava rata. Međutim, podaci u bazi podataka koji se odnose na okolnosti pod kojima je zadobijeno oštećenje organizma nisu u potpunosti ažurirani od strane općinskih/gradskih organa uprave nadležnih za boračko-invalidsku zaštitu i zaštitu civilnih žrtava rata.

Prema obavještenjima iz akta⁸⁸ Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom⁸⁹ u članu 54 definisano je: "Posebnom kategorijom civilnih žrtava rata smatraju se lica koja su preživjela seksualno zlostavljanje i silovanje". Ovoj kategoriji žrtava utvrđeno je pravo na materijalnu naknadu nazvano "mjesečno lično novčano primanje" i iznosi 70% mjesečnog iznosa lične invalidnine ratnih vojnih invalida prve grupe, odnosno jednako je iznosu koji pripada civilnoj žrtvi rata prve grupe. Zakonske odgovornosti i nadležnosti kantona u osiguravanju prava civilnih žrtava rata, u okviru kojeg su i žrtve ratnog silovanja, su u obavezi da obezbijede 30 % sredstava za isplatu materijalnih naknada, te da obezbijede sljedeća prava: dodatak na djecu, pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala, osposobljavanju za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija), prioritetno zapošljavanje, prioritetno stambeno zbrinjavanje, te psihološku i pravnu pomoć. Kantonima je ostavljena mogućnost da prošire ovaj obim prava. Međutim, usljed teške materijalne situacije, većina kantona uglavnom ne implementira ova prava (izuzev nekoliko kantona koji obezbjeđuju dodatak na djecu i troškove u liječenju i nabavi ortopedskih pomagala). Prema informacijama iz akta Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, nakon utvrđenog statusa, nadležni organ donosi rješenje o priznavanju prava na naknadu – mjesečno lično novčano primanje, koje je u 2013. godini iznosilo 586,15 KM.

Prema informacijama iz akta⁹⁰ Vlade Brčko Distrikta, Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge, prava civilnih žrtava rata sa prostora Brčko Distrikta BiH sadržana su u Odluci Skupštine Brčko Distrikta BiH⁹¹, prava po osnovu seksualnog zlostavljanja i silovanja kao lica sa posebnim statusom u skladu sa članom 2 tačka a) Odluke, ostvaruje ukupno 23 lica. Sva prava propisana Odlukom realizuju se u kontinuitetu i u potpunosti putem Odjela za zdravstvo i ostale usluge, Službe boračko-invalidske zaštite i civilnih žrtava rata Brčko Distrikta, na teret sredstava

⁸⁵ Informacije iz akta Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH broj: 01-2-37-11-1/14 od 09.01.2014.godine

⁸⁶ Broj: 16-03/1-56-14/14 od 15.01.2014.godine

⁸⁷ „Službeni glasnik RS“ broj: 24/10

⁸⁸ Broj: 06-35/4/14 od 08.01.2014.godine

⁸⁹ „Službene novine FBiH“ broj: 39/06

⁹⁰ Broj: 05-1002AN-03/14 od 17.01.2014. godine

⁹¹ „Službeni glasnik BD“ broj: 33/12

izdvojenih u budžetu BD, predviđenih za primjenu Odluke u iznosu od jedan milion konvertibilnih maraka.

Zaključno, a s obzirom na činjenicu da Bosna i Hercegovina nije usvojila spomenuti Nacrt programa 2013-2016. godina, a da smo sada na početku 2015. godine, da je i dalje prisutna razlika u proceduri dokazivanja statusa žrtava između entiteta, da žene žrtve seksualnog nasilja i zlostavljanja u zakonodavstvu RS imaju status civilnih žrtava, te da su evidentne razlike u novčanim naknadama koje žrtve ostvaruju, ombudsmeni BiH konstatuju, da pravima ovih lica, nije posvećeno dovoljno pažnje i da država u najkraćem roku treba poduzeti mjere koje će u konačnici dovesti do ostvarenja socijalne pravde i pravičnih rješenja.

E) Zdravstvena zaštita

U 2014. godini, iz oblasti prava na zdravstvenu zaštitu, registrovano je 58 žalbi. Broj žalbi u odnosu na izvještajni period tokom 2013. godine kada je primljeno 43 žalbe povećan je za 15 predmeta ili izraženo u procentima za 34, 88% predmeta.

Ovu oblast, najbolje je predstaviti kroz neke od predmeta na kojima je Institucija ombudsmena postupala tokom 2014. godine. Kao jedan od primjera, može se istaći žalba⁹² u kojoj je preporuka⁹³ upućena direktorima JU Zavoda za zapošljavanje Pale i Fondu zdravstvenog osiguranja RS. Naime, predmet žalbe je nemogućnost žaliteljice da ostvari pravo na zdravstvenu zaštitu. Žaliteljica je nezaposleno lice, ali i član jednog Upravnog odbora, tako da kad je nastojala ostvariti pravo na zdravstveno osiguranje, Zavod je navodio da nije dužan da je osigura jer je ona član odbora te se to, prema mišljenju ovog organa, može tumačiti kao radni odnos pa samim tim prema njihovom mišljenju postoji obaveza Fonda zdravstvenog osiguranja da je osigura. S druge strane, Fond članstvo u Upravnom odboru nije tretirao kao radni odnos i smatrao je da je žaliteljica nezaposleno lice te da postoji obaveza Zavoda da je osigura. S tim u vezi preporuka je upućena označenim organima s ciljem posredovanja između istih, a radi rješavanja ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu. Nakon toga dostavljen je odgovor na preporuku Zavoda za zapošljavanje⁹⁴ u kojem je navedeno, da je dana 12. 06. 2014. godine doneseno novo Uputstvo o vođenju postupaka za utvrđivanje prava po osnovu nezaposlenosti kojim je u poglavlju II izmijenjena tačka 1 u smislu da lica koja su radno angažovana kao odbornici, članovi upravnih i nadzornih odbora, lica koja su angažovana po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima, članovi zadruga, lica koja ostvaruju prihod od autorskih prava i ostala lica koja su po Zakonu o doprinosima prijavljena na sve vidove osiguranja, bez zasnivanja radnog odnosa mogu biti prijavljena na evidenciju Zavoda čime ostvaruju pravo na zdravstveno osiguranje. Uzimajući u obzir ovo Uputstvo žaliteljica se može prijaviti na evidenciju nezaposlenih kod nadležnog biroa prema mjestu prebivališta.

Instituciji ombudsmena su se nerijetko usmeno i pismeno obraćali građani koji ne ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu, zbog činjenice, da njihovi poslodavci ne vrše redovne uplate za zdravstveno osiguranje. U vezi sa navedenim pitanjem zanimljivo je istaći činjenicu vezanu za član 87 stav 5⁹⁵ Zakona o zdravstvenom osiguranju FBiH⁹⁶. Navedeni član, presudom Ustavnog suda FBiH⁹⁷ koja je donijeta na sjednici od 14.10.2014. godine, nije usaglašen sa Ustavom FBiH. U navedenoj presudi se ističe da "pristup iskazan u članu 87. stav 5. osporenog Zakona kojim se

⁹² Ž-BL-04-161/14

⁹³ P-116/14

⁹⁴ broj: UP-1563-ŽE-1/14 od 16. 06. 2014. godine

⁹⁵ „Pravo korištenja zdravstvene zaštite u cijelosti uspostavljanja se danom podmirjenja svih dospjelih, a neisplaćenih sredstava kantonalnom zavodu osiguranja kantonalnom zavodu osiguranja saglasno odredbama Zakona o obligacionim odnosima“

⁹⁶ „Službene novine FBiH“ broj: 90/97, 7/02, 70/08 i 48/11

⁹⁷ Presudu objavljenja u Službenim novinama FBiH broj: 100/14, strana 44

pravo korištenja zdravstvene zaštite koje je obustavljeno nakon što osiguranik nije uplatio doprinos (izuzev hitne medicinske zaštite) i način na koji se to pravo ponovno uspostavlja podmiranjem svih dospjelih, a neisplaćenih sredstva Kantonalnom zavodu zdravstvenog osiguranja po ocjeni Ustavnog suda Federacije nije u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Uvjetovanje realizacije prava na zdravstvenu zaštitu isplatom dospjelih novčanih potraživanja iz obligacionog odnosa što, u suštini, predstavlja doprinos za zdravstvenu zaštitu, korištenjem povlaštenog položaja koji ima Kantonalni zavod zdravstvenog osiguranja u ovoj obligaciji, ne samo da je ugroženo pravo na zdravstvenu zaštitu već i pravo na jednakost stranaka pred zakonom. Od strane samog Kantonalnog zavoda zdravstvenog osiguranja uočena je neodrživost i ovako iskazanog opredjeljenja. Kantonalni zavod zdravstvenog osiguranja je Uputstvom broj 01- 37-976/11 od 24.05.2011. godine prihvatio obavezu da osigura zdravstvenu zaštitu svim licima bez obzira na isplatu neisplaćenih novčanih sredstava, ukoliko korisnik to pravo stječe po drugom osnovu. Naplata dospjelih iznosa osiguranja je kao dug stavljena u nadležnost postupanja nadležne Poreske uprave, na koji način je jasno odvojeno pitanje eventualnog duga i realizacija prava na zdravstvenu zaštitu.“

Institucija ombudsmena prima i žalbe⁹⁸ građana u kojima ističu primjedbe na rad, kvalitet zdravstvene zaštite i pružanje usluga od strane zdravstvenih radnika i doktora. Postupajući po tim žalbama, Institucija ombudsmena, prvenstveno upućuje stranke da iskoriste mehanizme koje imaju na raspolaganju u skladu sa Zakonom o pravima, obavezama i odgovornostima pacijenata⁹⁹. Također, po prijemu žalbe, Institucija ombudsmena se obraća upravi javnih zdravstvenih ustanova, da utvrdi da li je prijava na rad zdravstvenog radnika uzeta u obzir od strane direktora ustanove, te koje je radnje isti poduzeo s ciljem preispitivanja upućenih primjedbi, te eventualnog poduzimanja sankcija, ukoliko se ispostavi da je primjedba osnovana. Građani obično imaju primjedbe na rad i postupanje medicinskog osoblja, u smislu, da smatraju, da isti profesionalno i etično ne obavljaju svoj posao i ne pružaju adekvatnu zdravstvenu zaštitu pacijentima u datim situacijama. Registrovana je i žalba građanina koji smatra da mu se osporava propisivanje lijekova sa esencijalne liste. Međutim, u konkretnom slučaju, istražnim postupkom je utvrđeno da se predmetni lijek ne nalazi više na esencijalnoj listi u Srednjobosanskom kantonu.

Institucija ombudsmena je odlučila po službenoj dužnosti otvoriti predmet¹⁰⁰ u vezi regulisanja i uređenja primarne zdravstvene zaštite u Bosanskom Grahovu¹⁰¹. Predmet je otvoren u cilju sagledavanja prava na najviši mogući nivo ostvarivanja zdravstvene zaštite po osnovu Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, federalnih i kantonalnih zakona koji uređuju tu oblast, te strategija i standarda primarne zdravstvene zaštite. Navedeni predmet je otvoren s obzirom da informacije prikupljene u toku istrage mogu na osnovu ovog pojedinačnog slučaja ukazati na šire indikatore u oblasti zdravstva.

Kao specifična može se navesti i žalba¹⁰² u kojoj je žalilac, trenutno sa prebivalištem u Republici Hrvatskoj, ostvario pravo na starosnu penziju 2007. godine kao korisnik Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske zato što je na teritoriju tog entiteta živio i radio prije ratnih događaja. Tokom 2009. godine žalilac je prebačen na Federalni zavod za penzijsko i

⁹⁸ Ž-SA-04-1013/14; Ž-SA-04-1364/14

⁹⁹ "Službene novine Federacije BiH", broj 40/10

¹⁰⁰ Ž-SA-04-987/14

¹⁰¹ Trenutno je u Općini Bosansko Grahovo otvorena ambulanta Doma zdravlja u Drvaru, te je Općina Bosansko Grahovo jedina općina u Kantonu 10 koja nema dom zdravlja nego se primarna zdravstvena zaštita ostvaruje u navedenoj ambulanti

¹⁰² Ž-SA-04-1010/14

invalidsko osiguranje. Međutim, žalilac je tvrdio kako nije mogao ostvarivati pravo na zdravstveno osiguranje jer mu nisu uplaćeni doprinosi. Nakon istražnog postupka, utvrđeno je, da je oblast penzijsko-invalidskog i zdravstvenog osiguranja regulisana entitetskim zakonima i zakonima BD. Evidentan je problem žalioca i nekolicine sličnih slučajeva koji imaju prebivalište van Bosne i Hercegovine. Prema informacijama iz akta nadležnog Ministarstva civilnih poslova BiH¹⁰³ Ministarstvo je, još od 2008. godine, iniciralo iznalaženje načina za prevazilaženje situacije u kojoj se našao žalilac, kao i sličnih situacija, ali do danas nisu predložena odgovarajuća rješenja u regularnim procedurama, prihvatljiva za sve nadležne institucije u Bosni i Hercegovini. Prema informacijama iz Zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije BiH, u konkretnom slučaju riječ je o predmetu koji spada u kategoriju neriješenih predmeta radi tzv. "sukoba nadležnosti" između entiteta u Bosni i Hercegovini, dok Fond zdravstvenog osiguranja RS smatra da se "sukob nadležnosti" ne odnosi na taj fond, da isti vrši prijavljivanje, u skladu sa sporazumom, svih korisnika penzije tog fonda, sa prebivalištem u inostranstvu, o čemu su upoznati i organi za vezu država ugovornica, koji i navode da u postupku primjene sporazuma nemaju problema o ovom pitanju sa Fondom zdravstvenog osiguranja RS. Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH smatra da je suština ovog problema što se ne može utvrditi nadležni nosilac za osiguranje zdravstvene zaštite penzionera Federacije BiH koji su radni staž i prebivalište imali na području Republike Srpske i koji su se preselili na područje Republike Hrvatske, odnosno Republike Srbije.

Naime, u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju¹⁰⁴, obaveznik podnošenja prijave na obavezno zdravstveno osiguranje penzionera, a samim tim obaveznik uplate doprinosa za zdravstvenu zaštitu penzionera je ono pravno lice koje vrši isplatu penzije korisniku penzije. Prijava na zdravstveno osiguranje i uplata doprinosa vrši se prema zavodu zdravstvenog osiguranja posljednjeg prebivališta penzionera. Većina takvih penzionera nije imala posljednje prebivalište na području FBiH već na području Republike Srpske odakle su preselili u Republiku Hrvatsku, odnosno Republiku Srbiju. Kako se pravo na zdravstveno osiguranje u FBiH ostvaruje u okviru kantona, odnosno kantonalnih zavoda zdravstvenog osiguranja, a u konkretnom slučaju, žalilac nije imao prebivalište ni u jednom od kantona, nije moguće odrediti koji je kantonalni zavod nadležan izdati obrazac.

F) Pravo na obrazovanje

Tokom 2014. godine, Institucija ombudsmena je iz oblasti obrazovanja registrovala 33 žalbe. U odnosu na izvještajni period iz 2013. godine, kada je primljeno 27 žalbi, zabilježeno je neznatno povećanje za 6 predmeta ili za 22,22%.

Institucija ombudsmena postupa po žalbama koje se odnose na sve nivoe obrazovanja. Da bi se osiguralo potpuno uživanje prava na obrazovanje, vlasti moraju osigurati dostupnost i pristupačnost obrazovnim institucijama, kao i prihvatljivost i prilagodljivost obrazovnog sistema. Pored nadležnih ministarstava iz oblasti obrazovanja, brojne institucije u smislu agencija za standarde obrazovanja, pedagoških zavoda i prosvjetnih inspekcija, bave se implementiranjem, provođenjem i zaštitom prava iz oblasti obrazovanja.

Kvalitet obrazovanja zavisi o nastavnom kadru i usko je povezan sa zapošljavanjem nastavnika u odgojno-obrazovanim ustanovama, a što je i istaknuto u dijelu ovog izvještaja koji se odnosi na konkursne procedure i zapošljavanje.

¹⁰³ Akt broj: 07-12-1973-ATO/14 od 27.11.2014.godine

¹⁰⁴ Službene novine Federacije BiH broj: 37/99,02/07

Kao primjer, može se navesti i žalba¹⁰⁵ primljena po podnesku kojeg je u ime žalitelja podnijela organizacija Transparency International BiH. Žalba se odnosi na javni konkurs koji je proveden od JU "Dječje obdanište" Živinice na kojem je, umjesto odgajatelja, izabran kandidat koji je profesor bosanskog jezika i književnosti. Do ovog je došlo jer je u Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju TK predviđeno da različite programe predškolskog odgoja i obrazovanja u javnim i privatnim predškolskim ustanovama realizuju odgajatelji i stručni saradnici različitih profila (pedagozi, specijalni pedagozi, psiholozi, ljekari, socijalni radnici i lica sa završenim fakultetom društvenih nauka) s visokom stručnom spremom ili ekvivalentom i položenim stručnim ispitom. Navedeni član nije u saglasnosti sa Okvirnim zakonom BiH. U konkretnom slučaju, izdata je preporuka¹⁰⁶ Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona da poduzmu sve mjere kako bi se navedeni član Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju TK uskladio sa Okvirnim zakonom BiH, na koju još uvijek nije dostavljen odgovor.

Institucija ombudsmena je razmatrala i žalbe koje se odnose na konkursne procedure za dodjele stipendija. U žalbi¹⁰⁷ žaliteljica se obratila u ime svoje kćerke zbog toga što nije blagovremeno dobila odgovor iz Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK, a na prigovor na Odluku o dodjeli stipendija i subvencija smještaja u studentski dom za akademsku 2013/2014. godinu. U konkretnom slučaju uspostavljena je saradnja sa nadležnim Ministarstvom koje je dostavilo izjašnjenje po kojim je kriterijima kćerka žaliteljice ostvarila bodove u skladu sa podzakonskim aktom, a iz čega proizlazi da broj bodova nije bio dovoljan da se ostvari pravo na stipendiju. U konkretnom slučaju žalba radi neosnovanosti nije prihvaćena.

Žalba¹⁰⁸ žaliteljice koja je istakla primjedbu na postupanje Medicinskog fakulteta u Sarajevu, a povodom povrata školarine. Naime, prema relevantnim zakonskim odredbama „student koji plaća školarinu u određenoj studijskoj godini pokazao dobar uspjeh, odnosno položio sve ispite iz te godine i postigao prosječnu ocjenu najmanje osam može dobiti javno finansirano mjesto za nastavak studija na tom ciklusu i to u skladu sa statutom i mogućnostima organizacijske jedinice/visokoškolske ustanove“. Nakon istražnog postupka utvrđeno je da navedeni fakultet nije bio u mogućnosti izvršiti povrat školarine za 2013/2014. godinu, međutim, žaliteljica je na osnovu svog visokog prosjeka, oslobođena od uplate školarine samofinansirajućeg studija za 2014/2015. godinu.

4.3. PRAVA DJECE

4.3.1. O značaju ostvarivanja prava djece u BiH

Zagovarati, promovisati i štiti dječja prava u Bosni i Hercegovini nije nimalo jednostavan zadatak, posebno u vrijeme kada je ekonomska kriza teško pogodila i djecu. Sve ekonomske mjere pogađaju djecu, posredno ili neposredno, ali je štetan utjecaj nekih moguće umanjiti ili ukloniti, dok druge trajno i nepopravljivo pogoršavaju položaj djeteta. Djeca i njihova prava, nažalost, nisu prioritet u Bosni i Hercegovini i donosioci odluka, sebi, prilikom donošenja odluka, ne postavljaju pitanja: Da li će ovom odlukom bilo koje dijete biti diskriminisano? Da li ova odluka uzima u obzir najbolji interes djeteta? Da li je pravo djeteta na razvoj obuhvaćeno ovom odlukom? Da li su djeca imala mogućnost da izraze svoje mišljenje te da li je ono uzeto u obzir?

¹⁰⁵ Ž-BL-04-596/14

¹⁰⁶ P-288/14

¹⁰⁷ Ž-MO-04-43/14

¹⁰⁸ Ž-SA-04-988/14

Nastojanja su ombudsmena da promovišu prava djeteta i da potaknu sve društvene aktere da još aktivnije djeluju kako bi svako dijete, bez ikakve diskriminacije, imalo uvjete za dostojanstven život i razvoj potencijala, a pravna zaštita njihovih prava bila još efikasnija i djelotvornija. Nesumnjivo je napravljen pomak u ostvarivanju prava djece u posljednjih 25 godina koliko je prošlo od donošenja i usvajanja Konvencije o pravima djeteta, ali još uvijek postoje ozbiljni i brojni problemi. U razgranatom sistemu normi međunarodnog prava, dijete ima posebno mjesto, ali bez obzira na proteklo vrijeme od donošenja Konvencije, ni danas nije lako zagovornicima dječjih prava da obaveze države budu provedene u djelo. Svako zagovaranje predstavlja proces i podrazumijeva vrijeme, a djeca ne bi trebalo i ne mogu da čekaju. Mi, odrasli, bismo trebali pripremiti djecu da, učenjem o svojim pravima, budu svjesni svojih odgovornosti i dužnosti kao građani u zaštiti prava drugih, odnosno trebamo ih pripremiti za cjeloživotno učenje, mobilnost i život i rad u tolerantnom demokratskom društvu. Nezavisne institucije za ljudska prava su važan mehanizam za unapređenje i osiguranje provođenja Konvencije o pravima djeteta i, prema mišljenju UN Komiteta za prava djeteta, osnivanje ovakvih tijela jeste i obaveza države. Mada su i odraslim licima i djeci podjednako potrebne institucije za ljudska prava, postoje i dodatna opravdanja za poklanjanje posebne pažnje pravima djeteta. Naime, razvojne sposobnosti djece čine ih posebno izloženim kršenju ljudskih prava. Mišljenja djece se rijetko uzimaju u obzir, a djeca se itekako susreću sa brojnim problemima te je pristup djece organizacijama i institucijama koje bi mogle da pruže djeci zaštitu, generalno posmatrano, poprilično ograničen.

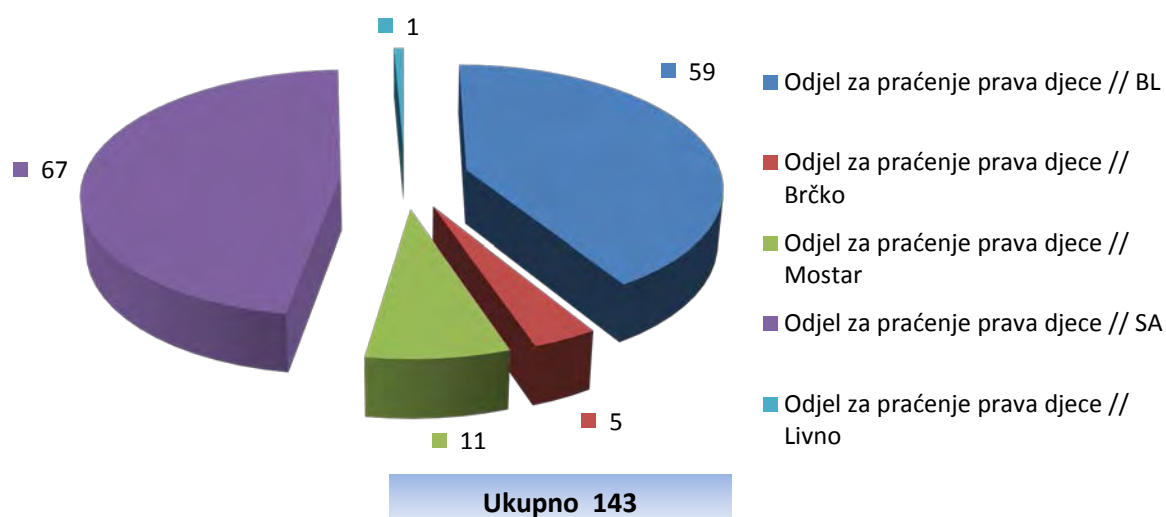
Tokom 2014. godine ombudsmeni su poduzeli čitav niz aktivnosti, nastojeći ispuniti svoju promotivnu ulogu o značaju prava djeteta u našem društvu. Ombudsmeni i Save the Children su 03. i 04.11. 2014. godine zajedno organizovali veliku globalnu međunarodnu konferenciju u Sarajevu pod nazivom „Prava djeteta – od pojma do primjene“ kojoj su prisustvovali predstavnici brojnih zemalja čitavog svijeta kako bi se razgovaralo i diskutovalo o ulogama institucija za zaštitu ljudskih prava u zaštiti prava djeteta. Veoma je važno naglasiti da su, pored učesnika konferencije i brojnih uvaženih domaćih zvaničnika, konferenciji prisustvovala i aktivno učestvovala djeca iz regije/Srbije, Crne Gore/ i Bosne i Hercegovine. Na konferenciji je istaknut značaj Konvencije o pravima djeteta i njenim protokolima, ali su ombudsmeni itekako svjesni poteškoća sa kojima se susreću zemlje svijeta u provođenju odredbi Konvencije u praksi, pa tako i Bosna i Hercegovina.

Osoblje Institucije ombudsmena, s ciljem isticanja značaja ostvarivanja prava djece, obavilo je razgovore sa djecom koja rade pri nevladinim organizacijama na području čitave BiH i koje su članice Mreže pod nazivom „Snažniji glas za djecu“. Mreža je već godinama stalni partner ombudsmena i zaista je za svaku pohvalu što pri Mreži radi 10 grupa djece koja aktivno učestvuju u brojnim projektima, sastaju se, rade, zajedno osmišljavaju aktivnosti, izdaju saopćenja, upozoravaju itd. Sa predstavnicima dječjih grupa obavljani su razgovori krajem 2014. godine, a isti će biti nastavljeni i tokom 2015. godine. U ovom dijelu izvještaja ističemo važnost participacije djece i koliko je značajno da djeca budu upoznata sa nadležnostima i mandatom ombudsmena i da znaju svoja prava i obaveze. Tokom 2014. godine ističu se i posjete učenika Srednje strojarske škole Fausta Vrančića, Srednje mašinsko-saobraćajne škole, Srednje turističko–ugostiteljske škole, Srednje ekonomske i ugostiteljsko–turističke škole, Srednje tekstilne i poljoprivredne škole i Srednje građevinske škole, sve iz Mostara područnom Uredu Institucije ombudsmena u Mostaru.

Tokom Međunarodne nedjelje djeteta u 2014. godini, predstavnici Institucije ombudsmena prisustvovali su okruglom stolu u organizaciji SOS Dječja sela BiH i Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajeva, pod nazivom „Porodično zbrinjavanje djece bez roditeljskog staranja“. Aktivno učešće je uzeto i na konferenciji „Smjernice za alternativno zbrinjavanje djece kao vodič za deinstitutionalizaciju dječje zaštite u BiH“ koju organizuju

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, Save the Children SOS Dječja sela BiH i Hope and Homes for Children. Značajno je spomenuti da je, uz pomoć Save the Children, urađena „Analiza provođenja Smjernica UN za alternativno staranje o djeci u zemljama Zapadnog Balkana“ i analiza predstavlja veoma značajan dokument. Kada su u pitanju djeca bez roditeljskog staranja i/ili djeca kojoj prijete gubitak roditeljskog staranja, ombudsmeni ukazuju na nepostojanje statističkih podataka i na brojne probleme u ovoj oblasti. Prije svega prema procjenama nekih nevladinih organizacija¹⁰⁹, cijeni se da je od 3 do 4 hiljade djece u našoj državi bez roditeljskog staranja ili bez adekvatnog roditeljskog staranja. Od toga 1/3 djece je u ustanovama, te ombudsmeni konstatuju da proces deinstytucionalizacije i transformacije velikih ustanova teče veoma sporo. Ombudsmeni su tokom Međunarodne nedjelje djeteta razgovarali sa predstavnicima Savjeta učenika OŠ „Vuk Stefanović Karadžić“ u Turjaku, općina Gradiška. Cilj razgovora sa djecom jeste prepoznati njihove probleme i potrebe i pokušaj da se Institucija ombudsmena u većoj mjeri „približi“ djeci. Sastanak je održan u formi sjednice tek formiranog Vijeća učenika.

4.3.2. Zapažanja u ostvarivanju prava djece

Dijagram 9. Pregled primljenih žalbi u Odjelu za praćenje prava djece u 2014. godini po Uredima

Tokom 2014. godine, u Odjelu za praćenje prava djece primljene su 143 žalbe, a ombudsmeni su na ovaj broj žalbi izdali 11 preporuka. Važno je istaći, da se, posredno, i u drugim oblastima prava, ombudsmeni bave kršenjima ili ugrožavanjima prava djeteta. Ono što treba istaći jeste da se ombudsmenima izuzetno rijetko obraćaju djeca što svakako ukazuje na činjenicu da je potrebno mnogo više napora poduzimati u promociji prava djeteta, Institucije ombudsmena i osnaživati, poticati djecu da preuzmu aktivniju ulogu u svojim sredinama-školi, porodici itd. Kao i ranijih godina, žalbe podnose roditelji djece koji pretpostavljaju da uvijek znaju, sa sigurnošću, koji je to najbolji interes djeteta. Roditelji djece se žale na sudove i tužilaštva, najčešće zbog dugotrajnosti postupaka povodom brakorazvodnih parnica i odlučivanja po krivičnim prijavama, zbog izbjegavanja davanja izdržavanja ili nasilja u porodici. Nadalje, roditelji su često nezadovoljni radom centara za socijalni rad, navodeći da su pristrasni, neprofesionalni, neobjektivni, da ne poštuju rokove propisane zakonima itd. I dalje se određen broj žalbi odnosi na rad predškolskih i školskih ustanova, kao i na probleme djece u ostvarivanju prava na

¹⁰⁹ SOS Dječja sela Bosne i Hercegovine i Home and Hopes for Children

zdravstvenu zaštitu. Manji broj predmeta se ponovo, s obzirom na iskustva iz prethodnih godina, odnosio na kršenje prava djeteta na privatnost od strane medija. Najveći broj žalbi u oblasti prava djeteta zabilježen je u Uredu u Sarajevu 67, potom Uredu Banja Luka 59, u Područnom uredu u Mostaru 11, u Područnom uredu u Brčkom 5, a u Terenskom uredu Livno registrovana je 1 žalba.

4.3.3. Ostvareni rezultati u zaštiti prava djece

Odjel za praćenje prava djece je, za razliku od ostalih Odjela, zahvaljujući saradnji sa međunarodnom organizacijom Save the Children izradio više specijalnih izvještaja u oblasti prava djeteta koji su rezultirali preporukama prema svim nivoima vlasti u BiH. Međutim, nakon sveobuhvatnih analiza upućene preporuke i njihova realizacija podrazumijevaju vrijeme i sistemske promjene pa ombudsmeni koriste priliku da istaknu da se aktivnosti ombudsmena ne završavaju izradom specijalnih izvještaja i upućivanjem preporuka već se i dalje nastavljaju aktivnosti s ciljem zagovaranja realizacije preporuka ombudsmena, cijeneći, prije svega, najbolji interes djece.

Specijalni izvještaj - Mladi i djeca u sukobu sa zakonom, sačinjen je tokom 2012. godine, a u 2013. godini i u 2014. godini, ombudsmeni su poduzimali dodatne aktivnosti kako bi se unaprijedila prava djece i mladih u sukobu sa zakonom. S tim u vezi, želimo da istaknemo da su mnoge Preporuke iz ovog Specijalnog izvještaja realizovane, ali i dalje postoji potreba nadležnih organa da se u budućnosti rješavaju problemi ove kategorije djece. Npr. ombudsmeni će i tokom 2015. godine insistirati od Vlade Republike Srpske/Ministarstva pravde da se u objektu u kojem je smješten Vaspitno-popravni dom pri KPZ Banja Luka poprave uvjeti u kojima borave djeca¹¹⁰.

Preporuke iz Specijalnog izvještaja - Djeca i mediji i kršenje prava djeteta na privatnost¹¹¹, nisu realizovane i ombudsmeni koriste priliku da ukažu nadležnim vlastima da je neophodno raditi na uspostavljanju efikasnijih mehanizama u zaštiti prava djeteta u oblasti printanih i online- medija.

Također, ombudsmeni nisu zadovoljni realizacijom preporuka iz Specijalnog izvještaja - **Djeca u konfliktnim razvodima**¹¹². Treba reći da određeni pomaci postoje, ali još uvijek treba raditi na iznalaženju efikasnijih mehanizama kako bi se spriječila i sankcionisala kršenja prava djece u sudskim i upravnim postupcima. Radi se o postupcima u kojima se, između ostalog, odlučuje o pravima djece i to od pokušaja mirenja/postupka posredovanja pred organima starateljstva, preko pitanja u vezi sa održavanjem ličnih odnosa/kontakata djeteta sa roditeljem sa kojim ne živi, do brakorazvodnih parnica i postupaka izvršenja pravosnažnih presuda u dijelu koji se odnosi na izdržavanje djece kod nadležnih sudova.

Rukovodeći se rezultatima istraživanja iz Specijalnog izvještaja - **Uloga centara za socijalni rad u zaštiti prava djeteta**¹¹³, ombudsmeni, kao i ranijih godina, ukazuju nadležnim organima da je neophodno jačati kapacitete centara za socijalni rad. Ombudsmeni su veoma svjesni svih poteškoća sa kojima se centri susreću, iako su u postupcima istraživanja u Instituciji ombudsmena tzv. „odgovorna strana“ čiji rad preispitujemo i nadziremo. CSR za najveći

¹¹⁰ Broj predmeta Ž-BL-01-592/14

¹¹¹ Sačinjen 2012. godine

¹¹² Sačinjen tokom 2013. godine

¹¹³ Sačinjen tokom 2013. godine

problem imaju finansiranje jer se ustanove socijalne zaštite doživljavaju kao ustanove „*koje samo troše*“. Sve ovo se nesumnjivo odražava na obim i kvalitet usluga koje pružaju CSR, a samim tim i onemogućava zadovoljavanje potreba korisnika. CSR imaju i problem sa stručnim osobljem, posebno u malim općinama. Ombudsmeni opet izražavaju svoju zabrinutost zbog opterećenosti stručnih radnika u CSR administrativnim poslom što mora imati za posljedicu smanjen broj, raznovrsnost, ali i kvalitet usluga, ali naglašavaju i da, uvažavajući rezultate istraživanja, u velikom broju CSR radi osoblje koje nije angažovano na stručnim poslovima. Preporuke ombudsmena iz ovog izvještaja nisu realizovane.

4.3.4. Zabrinutosti o ostvarivanju prava djece

Pored već istaknutih planiranih aktivnosti ombudsmena za 2015. godinu, ombudsmeni će kroz aktivnosti Odjela za praćenje prava djece nastojati da poduzmu i dodatne napore u oblasti zaštite djece od seksualnog nasilja koje je ne samo prisutno, već i u porastu, pri tome posebno imajući u vidu da država ima obavezu da uskladi svoje krivično zakonodavstvo sa Konvencijom Vijeća Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe (Lanzarote konvencija). To bi podrazumijevalo obavezu države da poduzima dodatne napore s ciljem prevencije (obrazovanje za djecu), pružanje veće podrške žrtvama, izmjene materijalnih krivičnih propisa (npr. određivanje i povećanje dobne granice ispod koje je zabranjeno imati seksualne odnose sa djetetom), uvođenje korporativne odgovornosti, uspostavljanje registra pedofila, odnosno evidentiranje i pohranjivanje podataka o osuđenim licima.

Ombudsmeni pozdravljaju napore nadležnih organa što je u decembru mjesecu 2013. godine počelo sa radom Vijeće za djecu BiH, ali istovremeno izražavaju zabrinutost što su se članovi Vijeća tokom 2014. godine samo dva puta sastali i što je, radi funkcionisanja ovog savjetodavnog tijela, izostala adekvatna finansijska podrška nadležnih organa.

Tokom 2014. godine bili smo svjedoci težih kršenja prava djeteta, s obzirom da je zabilježeno nekoliko slučajeva fizičkog nasilja nad djecom koji su rezultirali smrću djece. Osim praćenja u medijima, u pojedinim slučajevima, ombudsmeni su pokretali postupke po službenoj dužnosti¹¹⁴. Prosto se nameće zaključak da je u Bosni i Hercegovini i dalje u velikoj mjeri prisutan problem nasilja u porodici. Definitivno postoje brojni problemi u prevenciji i djelovanju nadležnih u cilju zaštite žrtve nasilja u porodicama, posebno u onim slučajevima kada se radi o djeci predškolskog uzrasta koja nisu uključena u predškolski odgoj i obrazovanje i gdje je, zapravo, najveći problem otkrivanje i identifikacija problema nasilja u porodici. Ombudsmeni naglašavaju da u ovakvim slučajevima kršenja prava djece prvenstveno postoji odgovornost roditelja, ali i nadležni organi, odnosno država moraju kontinuirano raditi na pronalaženju efikasnih mehanizama koji će nasilje nad djecom svesti na najmanju moguću mjeru, a ukoliko se i dese, roditelje i/ili ostale počinioce što oštrije i strožije krivično sankcionisati. Ombudsmeni, također, opravdano postavljaju pitanje odgovornosti društvene zajednice u slučajevima nasilja u porodici.

Ombudsmeni koriste priliku da istaknu svoju veliku zabrinutost, s obzirom da su u 2012. godini izvršili sveobuhvatnu analizu zdravstvene zaštite djece u Bosni i Hercegovini, kao i da su preporuke upućene nadležnim organima početkom 2013. godine, ali povodom izdatih preporuka nadležni organi se nisu izjasnili. U ovoj oblasti potrebno je poduzeti dodatne napore kako bi se stanje i pravo djece na zdravstvenu zaštitu unaprijedilo, odnosno, prije svega, zakonodavstvo uskladilo sa Konvencijom o pravima djeteta.

¹¹⁴ Ž-SA-01-245/14

Participacija djece je, itekako, važna u svakodnevnom radu institucija za zaštitu ljudskih prava i učešće djece se jednostavno nameće kao standard u radu svake ove institucije. S tim u vezi, s obzirom da Odjel radi od 2009. godine, da su kroz zajedničku saradnju sa Save the Children, ojačani kapaciteti Odjela, ombudsmeni će se u narednom periodu strateški opredijeliti i raditi na kreiranju rada Odjela koji će podrazumijevati i aktivno učešće djece.

4.4.PRAVA LICA SA INVALIDITETOM

4.4.1. Zapažanja i pojave u ostvarivanju prava lica sa invaliditetom

Iako je Bosna i Hercegovina prihvatila niz međunarodnih dokumenata, a od 2010. godine je i potpisnica UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom koji obavezuju državu da uspostavi standarde i pravila za dostupnost javnih institucija i privatnih objekata namijenjenih za javnu upotrebu, rokove i postepeni napredak ka njihovom uklanjanju, a zatim i nadgledanje primjene ovih pravila te uvođenje sankcija za njihovo nepridržavanje, registrovane žalbe u Instituciji ombudsmena BiH ukazuju, da ova kategorija građana ima velike probleme koji se multipliciraju jer evidentirani problem pristupačnosti se reflektira na ostvarivanje svih drugih prava počevši od obrazovanja, zdravstvene i socijalne zaštite, privatnog i porodičnog života, socijalne uključenosti, pristupa izbornom procesu i sl.

Najveći broj žalbi koje su primljene odnosile su se na: problem pristupačnosti¹¹⁵, kašnjenja isplate naknada po osnovu invalidnosti¹¹⁶, neisplaćivanje naknada i šteta dosuđenih pravomoćnom sudskom odlukom¹¹⁷, dužinu trajanja postupka odlučivanja po žalbi pred drugostepenim organom, pravo na socijalnu zaštitu, ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu, zaštitu osoba sa invaliditetom od svih vidova diskriminacije kao i drugih prava po osnovu invalidnosti¹¹⁸.

Žalbe ukazuju i na ponašanje resornih ministarstava, organa i donosilaca zakona i odluka, koja zbog neusklađenosti istih sa UN Konvencijom o pravima lica sa invaliditetom i zbog uskog tumačenja pozitivnih propisa imaju za posljedicu zanemarivanje najboljeg interesa osoba sa invaliditetom i kršenje njihovih prava.

Osiguranje pristupačnosti je i dalje stalni zadatak i obaveza organa vlasti na svim nivoima države jer je Bosna i Hercegovina tek započela aktivnosti na implementaciji Konvencije UN o pravima osoba sa invaliditetom.

Stalan, aktuelan problem, naznačen i u ranijim izvještajima odnosi se na rad Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja u FBiH.

Tokom 2014. godine, po službenoj dužnosti, Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine otvorila je predmet¹¹⁹ sa ciljem utvrđivanja činjenica koje ukazuju na kršenja prava osoba oboljelih od karcinoma dojke, a u vezi sa traženjem mišljenja Parlamenta FBiH o potrebi usklađivanja Liste invaliditeta sa međunarodnom listom invaliditeta.

Institucija ombudsmena je našla opravdanim vođenje postupka.

U postupku koji je vođen ukazano je i na elemente diskriminacije osoba (žena) oboljelih od karcinoma dojke koja je višestruka jer je, donošenjem Uputstva o primjeni Liste invaliditeta, umjesto da se postigne jednostavnija i lakša primjena Liste invaliditeta, u potpunosti ukinut procenat invalidnosti što predstavlja kršenje prava iz zdravstvene zaštite, ali i kršenje prava iz socijalne zaštite.

¹¹⁵ Ž-BL-02-507/13

¹¹⁶ Ž-MO-02-10/14

¹¹⁷ Ž-MO-02-124/14, Ž-Sa-02-71/12, Ž-Sa-02-1284/11, Ž-MO-02-198/14

¹¹⁸ Ž-MO-02-202/14, Ž-MO-02-209/14, . Ž-MO-02-68/14

¹¹⁹ Ž-SA-02-851/14

Zbog svega navedenog, Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH je donijela preporuku broj P-154/14 kojom je Institutu za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja preporučila da odmah prekine sa primjenom Uputstva za primjenu Liste invaliditeta kao apsolutno ništavog akta i da primjenjuje Listu invaliditeta koja je donesena u zakonskoj proceduri od nadležnog organa i u skladu je sa međunarodnim standardima, a Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike FBiH da, s obzirom na zakonska ovlaštenja i obavezu osiguranja vladavine prava u oblasti socijalne zaštite, promptno poduzme mjere nadzora prema Institutu u dijelu koji se odnosi na osiguranje zakonitosti postupanja i otklanjanje diskriminacije, a Vladi FBiH kao osnivaču da poduzme mjere kako bi vratila djelovanje Instituta u zakonske okvire te osigurala humano i zakonito postupanje prema građanima, uz puno uvažavanje njihovog digniteta i zaustavila diskriminatorna ponašanja. Donesena preporuka još nije realizirana i u toku je praćenje njene realizacije.

Želimo ukazati i na problem nepostojanja institucija, instituta ili komisije koja bi vršila procjenu mirnodopskih invalida, djece sa poteškoćama u razvoju, žena oboljelih od karcinoma dojke, djece i starijih osoba sa urođenim invaliditetom u Republici Srpskoj¹²⁰ na koji je ukazala Koalicija „Kolosi“ Bijeljina. Ove osobe su diskriminirane u odnosu na civilne žrtve rata i ratne vojne invalide kod kojih se ocjena invalidnosti vrši na vojno-ljekarskoj komisiji. Pri Fondu PIO RS postoji komisija koja vrši ocjenu preostale radne sposobnosti ili invalidsko penzionisanje, ali koja nema ovlaštenja da izdaje rješenja o invalidnosti. Ovo ima za posljedicu da navedene osobe ne uživaju nikakva prava niti beneficije jer nemaju dokaze o stepenu invaliditeta pa umjesto da država osigura mehanizme njihove zaštite, oni padaju na teret i brigu porodica.

U predmetima Saveza slijepih Republike Srpske i invalida iz Trebinja¹²¹ ističe se da im nije adekvatno riješen status, da mjesečno dobivaju minimalna sredstva za preživljavanje i da su njihove porodice na rubu siromaštva. Također se navodi da primanja ne prate rast troškova života kao i da su, primjenom novog Zakona o socijalnoj zaštiti Republike Srpske, slijepi osobe znatno oštećene u odnosu na druge invalide jer su im manje naknade što ukazuje na neravnopravan tretman odnosno diskriminaciju. Ističu da im nisu priznata sva prava po osnovu invalidnosti i zato traže povlastice u unutrašnjem putničkom saobraćaju da se njihovo kretanje osigura uz pomoć psa vodiča i da se oslobode obaveze plaćanja RTV takse.

Sličan zahtjev je bio predmet razmatranja po žalbi¹²² u kojoj je izdata preporuka br. P-25/14 u pogledu poduzimanja aktivnosti na povećanju broja pasa - vodiča u BiH (trenutno ih ima samo dva), u kome je Federalno ministarstvo rada i socijalne politike odgovorilo da su iz kontakata sa udruženjima koja okupljaju slijepa i slabovidna lica saznali da udruženja nisu toliko zainteresovana za povećanje broja pasa – vodiča jer im je veća potreba osiguranja mašina za Brajevo pismo, printera za Brajevo pismo i sl. Iz činjenica prikupljenih tokom rada na predmetu, jasno se može zaključiti u kakvom materijalnom stanju žive slijepa i slabovidna lica, kao i da nemaju novaca za nabavku pasa – vodiča čija obuka košta 12.000,00 eura, a posebno nemaju sredstva za hranu takvih pasa.

Pitanja koja su predmet razmatranih žalbi odnose se i na provođenje konkursne procedure kod zapošljavanja¹²³ u kojem komisija za prijem kandidata nije u obzir uzela činjenicu da se radi o osobi sa invaliditetom 100% prve kategorije invalidnosti, a primljen je kandidat po rodbinskim vezama. Pri tome zabrinjava činjenica da odgovorni organ, BH Telecom, Instituciji dostavlja zaključak o odbijanju da se izjasni jer smatra da nisu organ vlasti i nemaju obavezu da se izjašnjavaju na akte Institucije ombudsmena.

¹²⁰ Sastanak organizacije My Rights sa predstavnicima Koalicija udruženja osoba sa invaliditetom održan 22.12.2014. godine sa Institucijom ombudsmena

¹²¹ Ž-MO-02-4/14, . Ž-MO-02-5/14

¹²² Ž-SA-04-1059/13

¹²³ Ž-SA-04-1376/14

Prilikom razmatranja žalbe koja se odnosila na postupak ostvarivanja prava na invalidsku penziju¹²⁴ u kojoj su kao odgovorni organi označeni Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje (FZ PIO) i Institut za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja Sarajevo (Institut), nakon dva provedena upravna postupka i vođenja dva upravna spora, FZ PIO/MIO nije donio odluku o ostvarivanju prava jer Institut nije preispitao nalaz, ocjenu i mišljenje iz razloga što podnositelj žalbe nije uplatio troškove za medicinsko vještačenje. Kako je utvrđeno da je podnositelj žalbe tokom vođenja postupka od 2008. godine tri puta bio obavezan da plati troškove vještačenja, ombudsmeni su izdali preporuku broj: 254/14 kojom su izrazili zabrinutost zbog činjenice se radi o kršenju prava žalioaca na odlučivanje u razumnom roku, kako od strane Instituta, tako i od strane FZ PIO te da postupak ostvarivanja prava na invalidsku penziju traje duže od 6 godina.

Također, preporukom je ukazano na pojavu tzv. „ping-pong-a“, odnosno neopravdanu aktivnost sudova koji dva puta ukida odluku i vraća na ponovni upravni postupak, umjesto da upravnu stvar riješi u meritumu ili obaveže nižestepeni organ na hitno postupanje.

I dalje se uočava ogromno nezadovoljstvo građana radom i netransparentnošću rada Instituta, rada jednog ljekara umjesto komisije, plaćanja troškova, dužine trajanja postupka i dr. Ove činjenice i primjedbe su isticane i u ranijim Godišnjim izvještajima o radu Institucije ombudsmena BiH za 2012. i 2013. godinu¹²⁵.

4.4.2. Statistika žalbi građana u ovoj oblasti

U odnosu na ukupan broj predmeta koji su bili u radu, na kršenja prava osoba sa invaliditetom, odnosi se 117 žalbi od kojih je preneseno iz ranijih godina 46 žalbi, a tokom 2014. godine primljena je ukupno 71 žalba.

Tokom 2014. godine ukupno je riješeno 66 žalbi, a ostala je neriješena 51 žalba, od čega 16 neriješenih iz ranijih godina i 35 neriješenih žalbi iz 2014. godine.

R.br.	Način okončanja	Žalbe 2014.	Žalbe iz ranijih godina	Ukupno
1	U toku intervencije ombudsmena	8	10	18
2	Preporukom ombudsmena	1	4	5
3	Nezainteresiranost stranke za dalje vođenje postupka	10	6	16
4	Neprihvatljiva žalba	4	3	7
5	Na drugi način	12	7	19
6	Nenadležnost i ustupanje predmeta nadležnom organu	0	0	0
7	Proslijeđen drugom Uredu ombudsmena	0	0	0
8	Specijalnim izvještajem	0	0	0
9	Ponovljen postupak	1	0	1
10	Ukupno	36	30	66

Tabela 6. Prikaz postupanja ombudsmena po žalbama u Odjelu za praćenje prava osoba s invaliditetom prema načinu okončanja predmeta

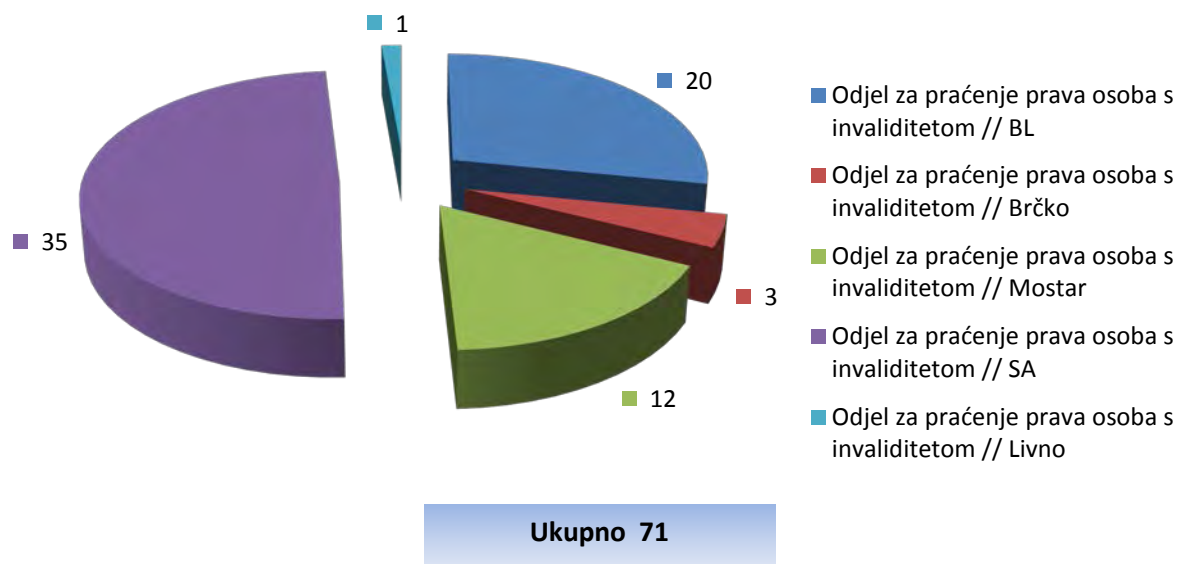
¹²⁴ Ž-SA-04-660/13

¹²⁵ www.ombudsmen.gov.ba

Od 117 žalbi koje su bile u radu, u toku 2014. godine završeno je ukupno 66 žalbi, pri čemu je z 30 završenih žalbi iz ranijih godina, a 36 žalbi iz 2014. godine.

U 2014. godini izdato je ukupno 9 preporuka, od čega su 2 preporuke realizirane, u 3 slučaja sa odgovornim organima je uspostavljena saradnja, a u 4 slučaja nije dostavljen odgovor o realizaciji preporuke ili nije istekao rok za dostavljanje odgovora.

Poredeći broj predmeta/žalbi koje su primljene tokom 2014. godine može se konstatovati da je u odnosu na 2013. godinu došlo do smanjenja broja žalbi za 5,33%.

Dijagram 10. Pregled primljenih žalbi u Odjelu za praćenje prava osoba s invaliditetom u 2014. godini po Uredima

4.4.3. Ostvareni rezultati aktivnosti

Iako se u izvještaju iznose statistički podaci vezani za primljeni broj žalbi koje su rješavane, već je i ranije napomenuto, da su problemi lica sa invaliditetom multiplicirani zbog čega ni broj razmatranih žalbi ne može biti tačan. Ovaj broj je veoma teško procijeniti i kroz kreiranu bazu podataka evidentirati svako kršenje prava osobe sa invaliditetom jer ako žalbeni navodi ukazuju na kršenja prava iz obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite i sl. te žalbe se razmatraju u okviru posebnih odjela koji tretiraju navedene oblasti.

Generalno se može konstatovati da je Bosna i Hercegovina tek započela aktivnosti na primjeni UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom, da su pomoci minimalni, ali da je očigledno da je ova kategorija stanovništva diskriminirana u odnosu na druge građane.

Zbog navedenog, ali i činjenice da su zbog prirode invaliditeta najčešće i izolirani, najveći broj takvih osoba ni ne poznaje svoja osnovna prava, pa i ne traži njihovu zaštitu.

Primjedbe i nezadovoljstvo građana ukazuju da Inspekcija pri Ministarstvu za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata FBiH koja je oduzela prava većem broju invalida, nema mandat za te radnje jer njen angažman ne spada u nadležnost inspeksijskih službi. Građani /invalidne osobe su prošli duge, iscrpljujuće, zakonom propisane(redovne) postupke da ostvare prava po osnovu invalidnosti i da dobiju odgovarajuća rješenja, a ta inspekcija je po posebnoj proceduri odlučila da ove osobe budu obespravljene.

Generalne primjedbe civilnih žrtava rata su, da u pravilu, kasne isplate njihovih mjesečnih naknada u HNK, iako je za ovu kategoriju građana Federacija BiH svakog mjeseca slala novac na vrijeme. Zastoj nastupa u organima HNK pa građani sumnjaju da se ta sredstva isplaćuju u druge svrhe, na štetu osoba sa invaliditetom.

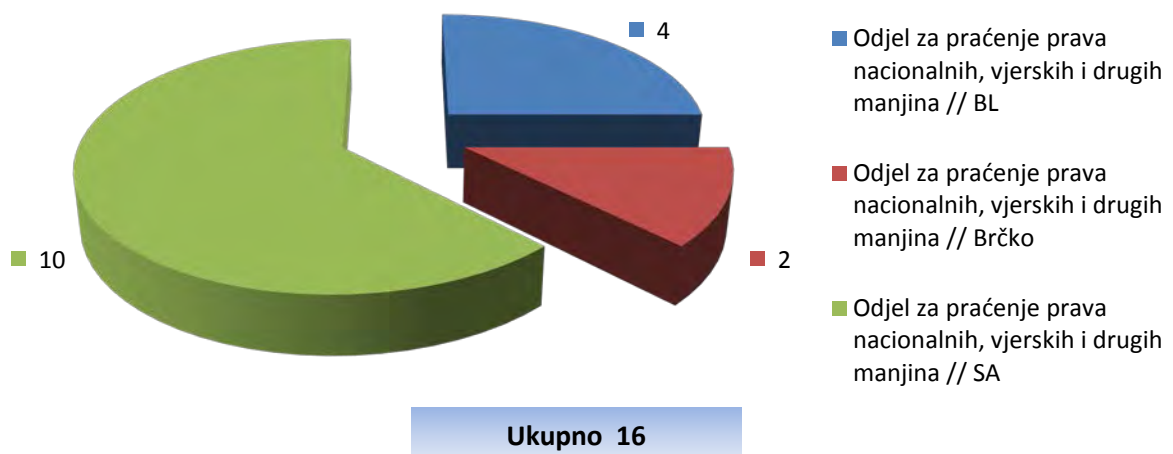
Ombudsmeni su kroz svoje aktivnosti naglašavali da posljedice nesavjesnog postupanja trećih lica u postupcima pred domaćim državnim organima ne mogu snositi pojedinci, nego da državni organi trebaju poduzeti odgovarajuće mjere radi prevencije, ali i mjere radi otklanjanja posljedica nesavjesnog ponašanja trećih lica i da osiguraju dostupnost svih prava koja država garantuje. S tim u vezi, naglašena je i potreba educiranja svih građana, ali i zaposlenika institucija vlasti, kao i nužnost podizanja svijesti svih o pravima osoba sa invaliditetom, obavezama države u vezi sa tim pravima što bi trebalo da je dio svakodnevnih aktivnosti, ali i medijskih oglašavanja.

Početkom 2013. godine Bosna i Hercegovina je poslala svoj Inicijalni izvještaj o primjeni Konvencije o pravima osoba s invaliditetom UN Komitetu za prava osoba s invaliditetom.

Tokom 2014. godine je razmatran Univerzalni periodični izvještaj (UPR) o stanju ljudskih prava u BiH i tom prilikom je donesen veliki broj preporuka državi, među njima i one koje se odnose na uočena kršenja prava lica sa invaliditetom koje je država obavezna razmotriti i blagovremeno dati svoje odgovore, najkasnije do 28.sjednice Vijeća za ljudska prava u martu 2015. godine.

4.5.PRAVA NACIONALNIH, VJERSKIH I DRUGIH MANJINA

4.5.1. Zapažanja i pojave u oblasti prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina

Dijagram 11. Pregled primljenih žalbi u Odjelu za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina u 2014. godini po Uredima

U 2014. godini, u oblasti prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina, zabilježen je porast broja žalbi u odnosu na 2013. godinu koji brojčano nije značajan, ali je primjetan, s obzirom da ukazuje da pripadnici manjina prepoznaju Instituciju ombudsmena kao instituciju kojoj se mogu obratiti u vezi sa pitanjima koja prepoznaju kao kršenje ili ograničavanje njihovih prava i sloboda.

Navedeni porast možemo sagledati kao posljedicu dvije značajne aktivnosti koje je Institucija ombudsmena provodila u 2014. godini. Prva je vezana za izradu Specijalnog izvještaja o položaju Roma u Bosni i Hercegovini koji je realizovan uz pomoć Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini, a na kojoj su, osim zaposlenika Institucije ombudsmena, radili i konsultanti koje je angažovala Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini¹²⁶. U sklopu tog izvještaja, osim uspostavljanja kontakta velikog broja organizacija civilnog društva koje okupljaju ili predstavljaju romsku populaciju, Institucija ombudsmena je održala prezentacije istog u više gradova u Bosni i Hercegovini¹²⁷. Druga aktivnost, koja je doprinijela većem broju kontakata sa predstavnicima manjina, je projekat koji je, uz podršku Evropske komisije u Bosni i Hercegovini, realizirala Minority Rights Group International, Kuća ljudskih prava i Srpsko građansko vijeće, u sklopu kojeg su uspostavljeni kontakti sa različitim organizacijama koje okupljaju i predstavljaju manjine u Bosni i Hercegovini te je na osnovu informacija prikupljenih tim putem, Institucija ombudsmena u toku 2014. godine otvorila četiri ex officio predmeta¹²⁸.

Za pretpostaviti je da će naprijed navedene aktivnosti dati veće pokazatelje u 2015. godini u vidu porasta broja žalbi. Povećan broj žalbi bit će značajan iz više razloga: kao prvi, znak većeg povjerenja u rad Institucije ombudsmena drugi je povećana mogućnost da se nakon provedene istrage u predmetu djeluje prema tijelima vlasti u svrhu otklanjanja povreda. Svakako, žalbe u kojima Institucija ombudsmena ne utvrdi povredu prava mogu biti dobar indikator načina na koji posebno ranjive grupe percipiraju svoja prava, te kako pristupiti otklanjanju povreda prava ili razloga zbog kojih se određene činjenice interpretiraju kao kršenja prava.

Naime, žalbe upućene Instituciji ombudsmena moramo shvatiti i staviti u kontekst mnogo širi od žalbe kao pravnog lijeka u postupcima koji se vode pred tijelima vlasti i pritužbe i molbe koju pojedinac upućuje tijelu vlasti u želji da se otkloni određeni problem s kojim se suočava. Žalba upućena Instituciji ombudsmena omogućava građanima da probleme, s kojima se suočavaju u svakodnevnom životu, stave u pravni kontekst, odnosno na Instituciji ombudsmena je da subjektivni osjećaj uskraćivanja prava razmotri objektivno, u svjetlu prava i sloboda zagarantovanih zakonom, ustavom i drugim međunarodnim dokumentima. Stoga, i žalbe za koje Institucija ombudsmena utvrdi da su neosnovane i neprihvatljive mogu biti indikator širih problema sa kojima se suočavaju građani (siromaštvo, nezaposlenost, osjećaj nemoći i nemogućnosti da utječu na procese u zajednici u kojoj žive), a posebno ranjive i marginalizirane grupe.

4.5.2. Statistika žalbi građana

U 2014. godini primljeno je 16 žalbi. Od toga je završeno 8 žalbi. Izdate su 2 preporuke, od kojih je po jednoj ostvarena saradnja, a druga nije realizovana.

Primljen je veći broj žalbi koje se odnose na prava pripadnika vjerskih manjina¹²⁹ u odnosu na ranije godine. Postupajući u tim predmetima, Institucija ombudsmena izdala je jednu preporuku i jedno mišljenje.

¹²⁶ Navedeni izvještaj može se pronaći na web-stranici Institucije ombudsmena.

¹²⁷ Između ostalog, prezentacije tog izvještaja održane su u Sarajevu, Banjoj Luci, Tuzli, Zenici, Vitezu, Bihaću, Gradišci i Prijedoru.

¹²⁸ Radi se o predmetima registrovanim pod brojem: Ž-SA-03-263/14, Ž-SA-03-264/14, Ž-SA-05-265/14 i Ž-SA-03-1160/14

¹²⁹ Predmeti registrovani pod brojem: Ž-BL-03-138/14, Ž-SA-03-473/14 i Ž-SA-03-547/14

4.5.3. Ostvareni rezultati aktivnosti

U odnosu na ranije godine, smanjen je broj žalbi koje možemo svrstati u politička prava, a koje su u prethodnim godinama bile izrazito zastupljene¹³⁰. Tako je, u 2014. godini, primljena jedna žalba koja se odnosi na izbor članova Vijeća nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine¹³¹.

Najveći broj žalbi koje su registrovane u 2014. godini odnose se na ostvarivanje prava pripadnika romske nacionalne manjine što je potpuno razumljivo, uzimajući u obzir njenu brojnost, a posebno činjenicu, u kom položaju se nalazi najveći broj pripadnika romske nacionalne manjine.

Oblasti, na koje je ukazano u žalbama, odražavaju probleme s kojima se svakodnevno suočavaju Romi, počevši od stambenog zbrinjavanja¹³², zapošljavanja¹³³, socijalne zaštite¹³⁴, problema vezanih za neuređenu infrastrukturu¹³⁵. Pitanje infrastrukture nameće se kao sve značajnije pitanje, posebno u slučajevima koji se odnose na naselja u kojima žive Romi ili u kojima čine većinsko stanovništvo, odsustvo uređene infrastrukture (vodovodne i kanalizacione mreže, pristupa električnoj energiji, putnoj infrastrukturi, uličnoj rasvjeti) nije isključivo samo pitanje kvaliteta života u tim naseljima nego se često od same te populacije percipira kao odvojenost i isključenost u odnosu na ostale građane. Rješavanje tog pitanja predstavlja izazov i potrebu da se u narednom periodu mnogo radi na nivou jedinica lokalne samouprave koje su, prvenstveno, zadužene za rješavanje tog pitanja.

Osim navedenih predmeta, Institucija ombudsmena je u toku 2014. godine, na osnovu informacija iz medija i drugih izvora, otvorila ex officio predmete, koji su se odnosili na trgovinu ljudima¹³⁶ i obrazovanje¹³⁷.

Institucija ombudsmena u 2014. godini, kao i prethodnih godina, registrovala je određen broj žalbi koje su uputili pripadnici nacionalnih manjina, a koji su registrirani kao predmeti kod drugih odjela¹³⁸. Institucija ombudsmena postupa i provodi istragu i u tim predmetima i nastoji promovirati zaštitu ljudskih prava tako je u predmetu Ž-MO-05-71714 upućena preporuka, koja se odnosi na rješavanje određenih pitanja s kojima se suočava romska populacija na području općine Jablanica.

Isto tako, u 2014. godini, na osnovu informacija koje su prenosili mediji ili različite web-stranice, kontaktiran je, u predmetu Ž-SA-05-393/14, određen broj jedinica lokalne samouprave, a u vezi sa grafitima kojima se ispoljava mržnja i netrpeljivost, kako prema manjinama, tako i prema drugim grupama. U toku rada na predmetu, jedinice lokalne samouprave su, ili odmah pristupile uklanjanju takvih grafita ili su naveli da će to učiniti prvom mogućom prilikom.

U toku 2014. godine, Institucija ombudsmena je učestvovala i u drugim aktivnostima, između ostalog, u radnoj grupi, koja je učestvovala u izradi Antidiskriminacijskog programa za osnovne škole u Kantonu Sarajevo, a čiji je nosilac bila "Kali Sara- romski informacijski centar".

¹³⁰ Navedene žalbe prvenstveno su se odnosile na izbor i funkcionisanje savjetodavnih tijela koja postoje pri zakonodavnim tijelima na različitim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini ili statute jedinica lokalne samouprave, a u vezi mjesta predviđenog za nacionalne manjine u skladu sa odredbama Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

¹³¹ Žalba registrirana pod brojem Ž-SA-03-562/14.

¹³² Žalbe registrovane pod brojem: Ž-BL-03-26/14, Ž-SA-03-264/14, Ž-SA-03-575/14 i Ž-SA-03-1160/14

¹³³ Žalbe registrovane pod brojem: Ž-BR-03-171/14 i Ž-BL-03-393/14

¹³⁴ Žalba registrirana pod brojem: Ž-BL-03-270/14

¹³⁵ Žalbe registrovane pod brojem: Ž-SA-03-263/14, Ž-SA-03-928/14 i Ž-BR-03-282/14

¹³⁶ Žalba registrovana pod brojem Ž-SA-03-1201/14

¹³⁷ Žalba registrovana pod brojem Ž-SA-03-1257/14

¹³⁸ Kao primjer toga možemo navesti predmete registrovane pod brojem: Ž-MO-05-71/14 i Ž-MO-04-110/14.

O navedenom programu kao pozitivnom primjeru, izlagano je i u sklopu regionalne konferencije "Inkluzivno obrazovanje bez diskriminacije" u sklopu Dekade uključenja Roma.

U 2015. godini će se nastaviti sa aktivnostima započetim u 2014. godini te razmotriti i inicirati druge, a u svrhu promovisanja i zaštite prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina.

4.6. PRAVA PRITVORENIH/ZATVORENIH LICA

4.6.1. Značaj i razlozi za suzbijanje torture

Ljudsko dostojanstvo, pravo na neprikosnovenost fizičkog i psihičkog integriteta i zabrana mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, zagarantovani su Ustavom BiH, brojnim zakonima, kao i najznačajnijim konvencijama koje je BiH ratifikovala. Međutim, u široj javnosti, nedostaje jasna svijest da ta osnovna ljudska prava pripadaju svakom građaninu, pa i onom ko je uhapšen, pritvoren ili osuđen, tražilac azila ili ilegalni migrant, kao i svim osobama sa mentalnim smetnjama ili ometenošću u razvoju.

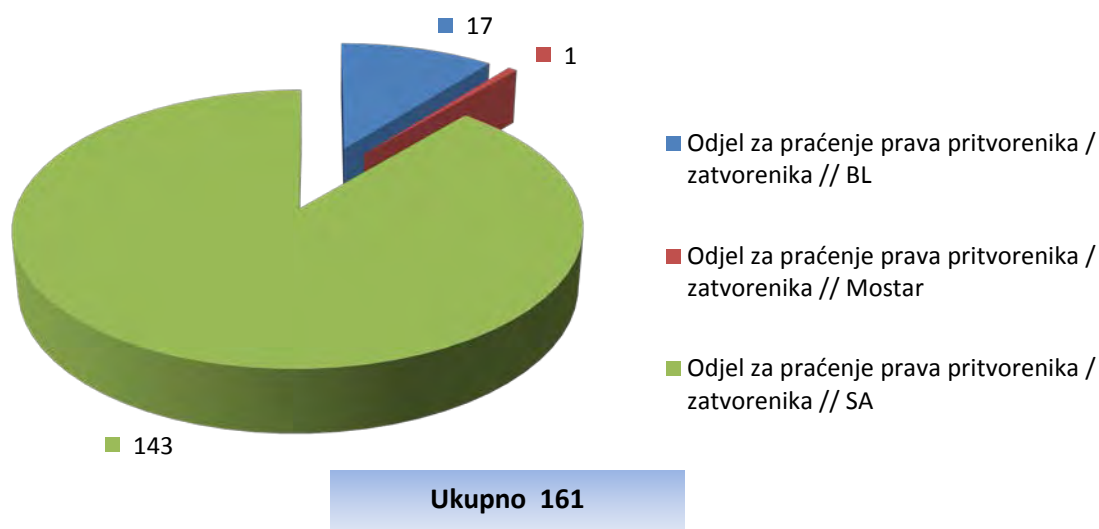
Zalaganje za poštivanje međunarodnih standarda u BiH uobičajeno se doživljava kao nešto nametnuto, kao prihvatanje pravila koja su neprimjenjiva na ovom prostoru. Mišljenja o posebnostima tradicije i specifičnostima navika na ovom prostoru, dovode do shvatanja o potrebi neprimjereno oštre kaznene politike pa i do shvatanja opravdanosti zlostavljanja.

Ohrabruje utisak, da u organima vlasti, koji su nadležni za postupanje prema licima lišenim slobode, prevlađuje svijest o neophodnosti iskorjenjivanja zlostavljanja.

Ipak, pojedinačni slučajevi zlostavljanja lica lišenih slobode jasno ukazuju da su, u velikoj mjeri, posljedica nedostatka sistema unutar zatvorskih ustanova, koji je tako ustrojen da ne predstavlja dovoljnu prepreku za slučajeve torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka, otkrivanja tih pojava, provođenja djelotvorne istrage i utvrđivanja odgovornih za njen nastanak.

U tom smislu, nadležni organi, trebaju unaprijediti svoje postupanje u borbi protiv nekažnjivosti za torturu.

4.6.2. Zapažanja i pojave u oblasti zaštite prava pritvorenika/zatvorenika

Dijagram 12. Pregled primljenih žalbi u Odjelu za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika u 2014. godini po Uredima

Metod i način na koji se ljudi drže u zatvorskim i pritvorskim objektima smatra se fundamentalnim mjerilom u razvoju modernog demokratskog društva zasnovanog na vladavini prava i zaštiti ljudskih prava.

Zatvorski sistem u BiH karakteriše fragmentarnost, kako u smislu organizacijske strukture, tako i u smislu zakonodavnog okvira koji ga reguliše. Izvršenje krivično-pravnih sankcija raspoređeno je između tri nivoa vlasti u nadležnosti Ministarstva pravde BiH i ministarstava pravde u entitetima i pravosudne komisije Distrikta Brčko.

Ratifikacijom Opcionog protokola uz UN Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih postupaka ili kazni u oktobru 2008. godine, u Bosni i Hercegovini su poduzete mjere i aktivnosti za uspostavu Nacionalnog preventivnog mehanizma (NPM) za sprečavanje torture. Međutim, iako svjesni značaja uspostavljanja NPM-a, u Bosni i Hercegovini još uvijek nije došlo do njegove potpune uspostave i pored uloženi napor od domaćih organa i tijela, s obzirom da je u periodu od 2009-2013. godine održano više okruglih stolova i tematskih konferencija s ciljem potpunog uspostavljanja nezavisnog mehanizma za prevenciju torture u skladu sa članovima 17 do 23 OPCAT-a (čl. 2., 11. i 16.).

Trenutno su u toku zakonodavne aktivnosti na uspostavljanu NPM-a kao mehanizma koji se stavlja umandat Instituciji ombudsmena BiH. U skladu sa zaključkom Vijeća ministara BiH, sačinjen je Zakon o dopunama Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine kojim je regulisana uspostava Nacionalnog preventivnog mehanizma kao zasebnog odjela pri Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH. Prijedlog Zakona o dopunama Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH utvrdilo je Vijeće ministara BiH u aprilu 2014. godine i isti je prosljeđen u parlamentarnu proceduru BiH.

Ombudsmeni su registrovali žalbu¹³⁹ grupe osuđenih lica iz Kazneno-popravnog zavoda Busovača i povodom žalbe, a kako bi ispitali njenu osnovanost, ombudsmeni su dana 06.03.2014. godine, obavili nenajavljen posjetu Kazneno-popravnog zavodu Busovača. Osim službenih podataka koji nedvosmisleno ukazuju na pretrpanost Zavoda, tokom posjete je neposrednim opažanjem uočena pretrpanost. Naime, utvrđeno je da je broj zatvorenika znatno veći u odnosu na prostorne mogućnosti budući da je u sobama veličine 20 m² smješteno po 6 zatvorenika na dvospratnim krevetima (sa dva ležaja). Ustanovljeno je da su uvjeti u kojima osuđenici borave jako loši, u sobama nema stola ni stolica, osuđene osobe na podu, ispod kreveta drže obuću zajedno sa kesama hrane i sokova. Stacionar, kantina i samice se koriste za smještaj osuđenika, a higijenu prostorija je jako teško održavati zbog broja osuđenika. Uočeno je da u većem broju pregledanih prostorija osuđenici drže otvorene prozore, iako je na dan posjete bilo hladno, kako bi se donekle ublažila zagušljivost prostora. S obzirom na uvjete smještaja, zapravo je iznenađujuće da ovdje nema većih ekscesa, nemira, pa čak ni nezadovoljstva. Zatečena službena lica navedeno objašnjavaju kao posljedicu nedostatka smještajnog prostora.

Navedenom posjetom, utvrđeno je da je pretrpanost Kazneno-popravnog zavoda Busovača veliki problem budući da je ova ustanova kapaciteta 88 mjesta, a trenutno zatvorsku kaznu izdržava 112 zatvorenika. Ombudsmeni uvažavaju činjenicu da se u ovakvim uvjetima uprava Zavoda susreće sa velikim poteškoćama po pitanju organizacije i odgovarajućeg upravljanja, međutim, ne mogu prihvatiti činjenicu smještaja zatvorenika u skućenim i nehigijenskim uvjetima, neprekidan nedostatak privatnosti (čak i kad se koristi toalet), smanjene aktivnosti

¹³⁹ Predmet: Ž-SA-07-211/14

izvan ćelije, preopterećenost zdravstvenih službi, neodgovarajuće raspoređivanje pojedinih zatvorenika zbog čega procjena rizika postaje gotovo nemoguća. Osim toga, veći je i rizik od prijetnji i nasilja što, uz iznesene prijetnje pobunom, može učiniti vršenje nadzora izuzetno teškim, ako ne i nemogućim.

Neprihvatljivo je uvijek isticati i sveprisutni problem nedostatka novca, a nedovoljno činiti o pitanju organizacije i odgovarajućeg upravljanja. Ovo je istaknuto jer Zavod posjeduje novoizgrađeni paviljon koji bi mogao primiti 70 osuđenih lica, ali isti nije stavljen u funkciju zbog nedostatka osoblja.

Polazeći od iznesenih ocjena da su uvjeti, u kojima zatvorenici u Kazneno-popravnom zavodu Busovača izdržavaju zatvorsku kaznu, ispod svakog ljudskog dostojanstva, a u cilju otklanjanja uočenih slabosti i nepravilnosti te sprečavanja daljeg kršenja prava zatvorenika, ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine su donijeli Preporuku Ministarstvu pravde Federacije BiH i direktoru KPZ Busovača:

1. da bez odlaganja poduzmu sve potrebne mjere s ciljem poboljšanja kvaliteta života zatvorenika što, prije svega, znači osiguravanje dovoljno životnog prostora po zatvoreniku, osiguravanje osvjetljenja, grijanja, provjetravanja, pristupa pitkoj vodi kao i održavanje ovih prostorija u zadovoljavajućem stanju i ispunjavanje zahtjeva zatvorske higijene;
2. da se obezbijedi boravak u samici za samo jednu osobu, a ne četiri kako je do sada bio slučaj;
3. da se osiguraju potrebna novčana sredstva za prijem novih zatvorskih službenika na koji način će se omogućiti da se stavi u funkciju već izgrađeni novi objekat kapaciteta 70 mjesta;
4. da se upozore nadležni sudovi da do stvaranja naprijed navedenih uvjeta ne izdaju uputne akte za izdržavanje kazne zatvora u KPZ-u Busovača.

U vezi sa realizacijom date preporuke dana 07.4.2014. godine Općinski sud u Zenici je primio dopis KPZ-a Busovača sa posebnim akcentom da sudovi maksimalno koriste mogućnost upućivanja osuđenika u druge zavode, u kojima ima mjesta dok se ne donese odgovarajuće rješenje na postojeći problem u zavodu. Istaknuto je da je, u 2013. godini, ovaj sud uputio 2 lica na izdržavanje kazne zatvora, 5 lica je sprovedeno na izdržavanje putem Sudske policije i 1 lice iz odjeljenja pritvora prebačeno je na izdržavanje kazne zatvora. U 2014. godini sud je samo 1 lice uputio jer je prethodno bio primljen od strane uputnog akta Suda BiH. Od ukupno 9 primljenih lica u KPZ Busovača samo 4 lica su još uvijek na izdržavanju kazni.

Inače, u Općinskom sudu Zenica trenutno 220 osuđenih lica čeka na izdržavanje kazne zatvora. Da bi se riješila situacija preopterećenja predmetima usljed nemogućnosti upućivanja lica u KPZ Busovača, ovaj sud se svaka dva mjeseca obraća Federalnom Ministarstvu pravde za osiguranje slobodnih smještajnih kapaciteta u drugim zavodima u kojima ima slobodnih mjesta tako da je 2013/2014. godine najviše lica upućeno u KPZ Zenica.

Ombudsmeni su stava da ljudi koji se nalaze u zatvoru ne prestaju biti ljudskim bićima. S tim u vezi, ombudsmeni podsjećaju da postupanje prema zatvorenicima sa aspekta ljudskih prava podrazumijeva čovječno postupanje i poštivanje ljudskog dostojanstva te očuvanje tjelesnog i duševnog zdravlja zatvorenika, vodeći pri tome računa da se održi potreban red i disciplina.

Ombudsmeni, također, smatraju potrebnim ponovo naglasiti da je pretrpanost odavno prestala biti isključivi, organizacijski problem zatvorske ustanove već se radi o problemu koji vlasti sistematski moraju rješavati.

Iskustva brojnih zemalja dokazuju da izgradnja novih zatvora i povećanje kapaciteta ne rješava problem pretrpanosti već je neophodno postupati u skladu sa preporukama Vijeća Evrope. Dakle, u što većoj mjeri afirmirati izricanje alternativnih kazni kao što su: rad za opće dobro, elektronske narukvice, dekriminalizacija određenih kažnjivih ponašanja. S tim u vezi ombudsmeni su naročitu pažnju posvetili analizi primjene instituta uvjetnog otpusta zatvorenika u FBiH jer se, po navodima osuđenika, daje samo u izuzetnim slučajevima i to privilegovanim osobama.

Ombudsmeni su dana 15.04.2014. godine, obavili i nenajavljenu posjetu Kazneno-popravnog zavodu Bijeljina. Tom prilikom žalbom se obratila grupa osuđenih lica, ističući svoje nezadovoljstvo u pogledu zdravstvene zaštite, tvrdeći da zavodski ljekar sve tegobe i bolesti liječi sa 2-3 tablete; od 6 sati ujutro do 14 sati ne smiju ući u sobe; ne mogu stupiti u kontakt sa Institucijom ombudsmena, jer uprava ne dozvoljava telefonske pozive, a žalbe poštom se ne prosljeđuju; osuđeničko vijeće je sastavljeno od osuđenih lica koja uživaju naklonost uprave pa isto ne radi u interesu svih osuđenika(vijeće nije izabrano slobodnim izborom osuđenika); straža prema osuđenicima često upotrebljava fizičku silu; posjete se obavljaju subotom i nedjeljom u prostoriji koja je potpuno neadekvatna pa su osuđenici i posjetioci prisiljeni stajati; vešeraj se ne koristi; cijene proizvoda u kantini veće su nego na tržištu; sobe su pretrpane, a prostor za šetnju prekratak.

Na traženje ombudsmena, direktor Zavoda navodi da je nemogućnost boravka osuđenika u spavaonicama regulisana kućnim redom; prostorija za posjete jeste neuvjetna pa će dio sredstava predviđen za novi zatvor biti preusmjeren na njenu adaptaciju; u Zavodu postoji generalni manjak prostora s obzirom da se radi o zgradi nenamjenskog tipa; prostor za šetnju je mali, ali se takav deficit nadoknađuje brojem sati koje osuđenici mogu provoditi vani; osuđenici se odvođe i na Golo brdo na fudbalsko igralište; članove osuđeničkog vijeća biraju osuđenici u skladu sa pravilima o izboru(neformalna grupa osuđenika ne može biti u vijeću kao ni osuđenici u C grupi); Zavod posjeduje samo jednu mašinu za pranje veša, ali je vešeraj kompletiran i očekuje se da će se početi koristiti do polovine godine.

Direktor ističe da su dalji radovi na izgradnji novog objekta Kazneno-popravnog zavoda Bijeljina u Patkovači stopirani zbog povlačenja sredstava iz IPA fondova pa je nastavak izgradnje neizvjestan.

Ombudsmeni su zabrinuti činjenicom da je prostor za posjete potpuno neadekvatan pa su osuđenici i posjetioci prisiljeni stajati za vrijeme posjete. Ovo je od posebne važnosti zato što bi se održavanju dobrog kontakta sa porodicom i vanjskim svijetom trebala pridavati velika važnost i vodeći princip trebao bi biti unapređivanje ovakvih kontakata.

Također je uočeno da se žalbe koje osuđena lica upućuju ombudsmenima(iz kazneno-popravnih zavoda u Republici Srpskoj) dostavljaju u otvorenim kovertama, na što su ombudsmeni reagovali u smislu da se tajnost pismenih pošiljki mora osigurati, naročito kada je riječ o komunikaciji sa državnim institucijama za ljudska prava zbog čega uprava mora da garantuje ovo pravo, a kontrolu mogućih zloupotreba da osmisli na drugi način.

Ombudsmeni su donijeli Preporuku Ministarstvu pravde Republike Srpske i direktoru KPZ Bijeljina da, bez odlaganja, poduzmu sve potrebne mjere s ciljem poboljšanja kvaliteta života osuđenika; da se osigura adekvatan prostor namijenjen za posjete osuđenicima; da se po svakom prijavljenom slučaju upotrebe fizičke sile prema osuđenicima od strane zatvorskih službenika provede istražni postupak, a počinioci adekvatno sankcionišu; da se osigura tajnost pismenih pošiljki, a ne slati pošiljke u otvorenim kovertama kako je to do sada bio slučaj.

Povodom date Preporuke Ministarstvo pravde Republike Srpske je dostavilo izjašnjenje u kojem se, između ostalog, ističe da se mogu složiti sa konstatacijom da u KPZ-u Bijeljina postoji problem nedostatka prostora za adekvatnu organizaciju života i rada u prostorijama gdje borave osuđena lica. Smještajni kapacitet iznosi 58 mjesta od čega je na dan posjete u ustanovi boravilo 46 osuđenih lica. Ovom prilikom se naglašava da je Ministarstvo pravde RS u periodu od posljednjih nekoliko godina uložilo mnogo napora i finansijskih sredstava na proširenju i adaptaciji ukupnih kapaciteta u KPZ Doboj, Banja Luka i Foča (Odjeljenje sa posebnim režimom) dok je u KPZ-u Trebinje u toku renoviranje kapaciteta za smještaj osuđenih lica.

Kada se radi o KPZ Bijeljina, predviđeno je da se ova ustanova izmjesti na novu lokaciju (bivša kasarna Golo brdo) gdje radovi na izgradnji traju od 2009. godine što predstavlja osnovni razlog zbog kojeg u toku posljednjih nekoliko godina nisu ulagana značajnija finansijska sredstva za adaptaciju i proširenje postojećeg prostora za osuđena lica. No, i pored postojećih nedostataka inspekcija Ministarstva pravde nije konstatovala nepoštovanje zakona od strane uprave ustanove kada je u pitanju tretman prema osuđenim licima.

Tačni su i navodi da prostor za boravak na otvorenom nije sasvim adekvatan, no i pored toga, uprava ulaže napore da omogući osuđenima bavljenje sportskim aktivnostima na drugoj lokaciji (prostor novog zatvora u izgradnji) te uvođenje sadržaja za slobodno vrijeme u ustanovi.

O pitanju higijene sigurno je da se može učiniti više napora da budu osigurani svi potrebni uvjeti za to. Što se tiče posjeta, prisutan je problem nedostatka prostora te je sigurno da se osuđenima mogu ponuditi posjete veći broj dana u sedmici, a onim osuđenima koji su smješteni na poluotvorenom odjelu – ekonomiji mogu se odobriti posjete u tom prostoru. U postupku za ocjenu opravdanosti upotrebe sredstava prinude, rukovodilac službe osiguranja dužan je da u roku od 72 sata od dobijanja izvještaja o upotrebi sredstava prinude provede postupak, donese zaključak o opravdanosti i dostavi ga rukovodiocu Ustanove pri čemu, po potrebi, priprema izvještaj o počinjenom krivičnom djelu, prekršaju ili disciplinskom prekršaju.

Ombudsmeni su razmatrali i žalbu grupe pritvorenih lica koji mjeru pritvora izdržavaju u pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija Ministarstva pravde BiH. Podnosioci žalbe navode da se nalaze u navedenoj Pritvorskoj jedinici u objektu u kome postoje četiri prostorije (A, B, C, D) u kojima su pritvorenici do sada godinama primali posjete. Između prostorija C i D postoji staklena pregrada sa telefonom kojim se može ostvariti komunikacija između prostorija.

Sve do maja mjeseca 2014. godine, kada je uprava donijela spornu odluku koja je i predmet žalbe, pritvorenici su posjete primali u jednoj od četiri prostorije i bili u istoj prostoriji sa licima koja su ih došla posjetiti. U odnosu na pojedine pritvorenike i posjetioce, sud je, po procjeni mogao, a i jeste određivao da u prostoriji bude prisutan i zavodski službenik. Spornom odlukom direktor je propisao da se posjete porodice, rodbine i prijatelja od tog trenutka odvijaju isključivo u prostorijama C i D, na način da je pritvorenik u jednoj, a posjetioци u drugoj prostoriji. Ističu da im je time onemogućeno da ih mogu posjetiti i u humanim uvjetima komunicirati njihova djeca. Nekoliko puta su imali situaciju da mala djeca, koja ne mogu razumjeti o čemu se radi, plaču i traže da im priđu što je nemoguće zbog staklene pregrade pa su se posjete morale prekidati prije nego što stvarno i počnu. Očigledno je da ovakva situacija predstavlja traumu za djecu. Iz tog razloga se veći broj pritvorenika zajedničkim pismenim podneskom obratio upravi da im, barem za djecu, dozvole normalnu posjetu. Bili su uskraćeni za bilo kakav odgovor sve dok u znak protesta nisu odbili ručak, a sve u cilju da skrenu pažnju na ovaj problem. Nekoliko pritvorenika je tada stupilo u štrajk glađu. Ovakvo ponašanje uprave

smatraju povredom svojih temeljnih ljudskih prava zagarantovanih, između ostalog, i Evropskim zatvorskim pravilima.

Ombudsmeni su posjetili pritvorsku jedinicu Ministarstva pravde BiH i obavili razgovor sa pritvorenim licima. Nakon traženja ombudsmena, v.d. upravnik pritvorske jedinice je istakao da je upravnik zavoda, koristeći međunarodne standarde u pogledu ograničenja, dužan konstantno pratiti sigurnosna stanja kao i ublažiti režim porodičnih posjeta kada na to ukažu stvarne činjenice i okolnosti, odnosno javni red i mir u Zavodu. Primjenjujući navedena ograničenja upravnik Zavoda je konstatovao da je došlo do potpune kontrole svih sigurnosnih razloga i rizika pa je došao do zaključka da se može ublažiti režim porodičnih posjeta.

Upravnik pritvorske jedinice je obavijestio ombudsmene da je donio novu Naredbu kojom se „odobrava obavljanje dva puta mjesečno, posjeta djece pritvorenih lica u prostorijama A i B, uz nadzor ovlaštenog zavodskog službenika u trajanju od sat vremena“.

Kvalitet pružanja zdravstvene zaštite najčešće je uzrokovan organizacijskim problemima, a jedan od najvećih je nepopunjenost i nedostatak zdravstvenih radnika i osiguranja zdravstvene zaštite na druge načine, prema Evropskim zatvorskim pravilima¹⁴⁰. U nekim kazneno-popravnim zavodima (osim KPZ Banjaluka, KPZ Zenica, KPZ Tuzla i KPZ Bijeljina u kojima je osiguran standard zdravstvene zaštite) kao posljedica se javlja da osobe lišene slobode nemaju osigurane adekvatne i blagovremene medicinske preglede i izloženi su neopravdanom čekanju pregleda i zahvata što dovodi do kršenja prava ovih osoba.

Ombudsmeni su posebnu pažnju posvetili kvalitetu ishrane, higijenskim uvjetima u kojima se sprema i servira. Posebno je kvalitetno uspostavljen standard ishrane u KPZ-u Kula, ali nisu uočena značajnija odstupanja ni u ostalim ustanovama. Posvećena je pažnja standardu pitke vode i istraživanje stanja u KPZ-u Orašje po žalbi osoba ove ustanove, kao i drugih ustanova su utvrđeni odgovarajući standardi.

Ombudsmeni su zapazili da je ostvarivanje prava osuđenih/pritvorenih lica na posjete članova porodice i advokata u većini ustanova na zadovoljavajućem nivou. Međutim, obavljanje posjeta je različito gdje je u nekim ustanovama za vrijeme posjete obavezno prisustvo straže što otvara pitanje kriterija za restrikciju komunikacija i posjeta kao i prilagođavanja prostorija za posjet djece ovim licima.

Također se zapaža da, u praksi, nije dovoljno zaživjelo pravilo mogućnosti izlaska iz zatvora, uz sprovođenje ili bez istog, radi bolesti člana porodice ili humanitarnih razloga, a zbog straha od bjekstva kao i zbog ograničenih finansijskih sredstava.

Zapaža se da su kazneno-popravne ustanove organizovale zatvorenicima obavljanje vjerskih obreda kao i posjed knjiga i literature koje se odnose na njihova vjerovanja.¹⁴¹

Ombudsmeni su zapazili da su žalbeni mehanizmi u ustanovama neefikasni i nepravedni i da su različiti mehanizmi, počevši od evidencija žalbi direktoru, mobilnih raporta do direktne komunikacije koja se uopće i ne evidentira pri čemu se krše prava ovih osoba na propisani postupak i obavještenja po njihovim žalbama.

Zapaženo je da je, u nekim ustanovama, postignut napredak u radno-aktivnom angažmanu osoba lišenih slobode (KPZ Bijeljina, KPZ Busovača, KPZ Doboje, KPZ Bihać, KPZ Tuzla) u odnosu na raniji period. Posebno je zabrinjavajući nedostatak radnog angažmana u KPZ-u Sarajevo i KPT-u Mostar kao i smanjenog angažmana u zimskom periodu u drugim ustanovama zbog

¹⁴⁰ Evropska zatvorska pravila, dio III-Zdravstvo.

¹⁴¹ Evropsko zatvorsko pravilo 29.1 i 29.2

angažovanja na sezonskim poslovima. Generalno, postoje manje mogućnosti za radno-okupacijsku terapiju nego što su potrebe osoba lišenih slobode što se odražava na podnošenje deprivacija osuđeničke sredine, a kao krajnji rezultat ima neostvarivanje potpunog programa tretmana osoba lišenih slobode.

U svim institucijama za izvršenje krivičnih sankcija zapaža se nedostatak osoblja u odnosu na broj osuđenih lica. Posebno je zabrinjavajuće stanje u oblasti preodgojne službe i tretmana, a što dovodi u pitanje cilj koji se želi ostvariti izvršenjem krivične sankcije. U nekim ustanovama nema pravnika, socijalnog radnika, pedagoga. Problem predstavlja i činjenica da se mali broj radno-angažovanog stručnog kadra u ustanovama u odnosu na broj osuđenika reflektira na nemogućnost kvalitetnog rada sa osuđenim licem i često dovodi do „profesionalnog sagorijevanja“ osoblja.

Nažalost, u oblasti edukacije, a posebno supervizije osoblja u ustanovama, nisu napravljeni značajniji pomaci. Osoblje u ustanovama ima djelimičnu podršku resornih ministarstava koja i sama imaju problem nedostatka stručnog kadra. Situacija je dodatno usložnjena finansijskim ograničenjima i restrikcijama tako da se vrše smanjenja svih troškova unutar budžeta ustanova.

Zapaženo je da se, po Zakonu o izvršenju krivičnih sankcija, program stručne obuke radnika kazneno-popravnih ustanova obavlja u Zavodima na osnovu godišnjeg plana i programa obuke i to, iz oblasti međunarodnih instrumenata i standarda ljudskih prava, posebno Evropske konvencije o ljudskim pravima, Evropske konvencije o sprečavanju mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, kao i Evropskih zatvorskih pravila.

Imajući u vidu sva navedena zapažanja kao i podatke do kojih se došlo u ispitnim postupcima po žalbama i redovnim posjetama ovih ustanova, može se zaključiti da, još uvijek, postoji dosta prostora za jačanje zaštite prava osoba lišenih slobode, iako tokom 2014. godine nisu utvrđena postupanja koja predstavljaju torturu, utvrđeno je da postoje povrede prava ovih osoba, u postupanjima prema njima koja predstavljaju neljudsko i ponižavajuće postupanje.

4.6.3. Statistika žalbi građana u oblasti zaštite prava pritvorenika/zatvorenika

U 2014. godini primljena je 161 žalba osoba koje su, zbog lišenja slobode, smještene u 15 kazneno-popravnih ustanova u BiH. To je, u odnosu na 2013. godinu, u kojoj je primljena 141 žalba je za oko 14% više. Iz ranijih godina je prenesena u rad, u 2014. godinu 91 žalba. Ukupno u radu, u 2014. godini je bilo 252 žalbe.

U 2014. godini je od ukupnog broja žalbi u radu završeno je 165 žalbi ili 65,4%, a nezavršenih je ostalo ukupno 87 žalbi.

Analiza strukture žalbi pokazuje da se najveći broj žalbi(94) odnosi na: nezadovoljavajuće uvjete smještaja, tretman osuđenih osoba, na neki vid zlostavljanja i nekorektnog ponašanja osoblja ustanova, nasilje od strane drugih zatvorenika, probleme vezane za posjete porodica, premještaje u drugu ustanovu dok se 36 žalbi odnosilo na uskraćivanje vanzavodskih pogodnosti, 29 na zdravstvenu zaštitu i higijenske uvjete i 2 na pomilovanja.

Najveći broj primljenih žalbi je iz KPZ Zenica u kojem se nalazi i najveći broj zatvorenika.

4.6.4. Ostvareni rezultati aktivnosti

Po primljenim žalbama, kako bi istražili njihovu osnovanost, obavljene su nenajavljene posjete kaznen-popravnim ustanovama¹⁴² radi obilaska prostora boravka osoba lišenih slobode, obavljanja razgovora sa osobama lišenim slobode, uvida u službenu dokumentaciju, razgovora sa rukovodiocima i osobljem ovih ustanova.

Ombudsmeni cijene da je kontinuiran porast žalbi ovih osoba uvjetovan, između ostalog, čestim posjetama i obilascima ovih ustanova zatvorskog sistema, zbog veće informisanosti osoba lišenih slobode i ovlaštenjima Institucije ombudsmena, zbog čega je Institucija ombudsmena štampala i brošuru.

Posebne aktivnosti Institucije ombudsmena su bile na raznim skupovima zajedno sa predstavnicima zatvorskih ustanova, gdje je bila prilika da se analiziraju standardi ostvarivanja prava osoba lišenih slobode i ukažu na dobre i loše primjere ustanova do kojih se došlo radom po žalbama i rezultatima najavljenih i nenajavljenih posjeta.

Održani su i brojni sastanci sa predstavnicima zatvorskih ustanova s ciljem analiziranja stanja prava osoba lišenih slobode, analize provedivosti izdatih preporuka, a posebno preporuka i mjera iz specijalnog izvještaja o pravima osoba lišenih slobode.

Provođenjem preporuka i mjera Institucije ombudsmena došlo do značajnog poboljšanja uvjeta za kvalitetnije životne uvjete u KPZ Busovača, zatim i mjera na eliminisanju pretrpanosti u ovom zatvoru.

Također, u KPZ Bijeljina su mjere i preporuke rezultirale poboljšanjem uvjeta za posjete ovim licima, poboljšanjem higijenskih i općih životnih uvjeta ovim licima, zatim ažuriranju evidencija unutrašnjih postupaka i požurivanju na završetku novog objekta za ovu ustanovu.

U pritvorskoj jedinici Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija je provođenjem preporuka i mjera riješeno pitanje posjeta porodica i rodbine lica lišenih slobode u ovoj ustanovi.

4.7. ELIMINACIJA SVIH OBLIKA DISKRIMINACIJE

4.7.1. Kraći osvrt na eliminaciju diskriminacije

Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine odredio je Instituciji ombudsmena BiH status "centralne institucije nadležne za zaštitu od diskriminacije" i u tu svrhu predviđa osnivanje i rad posebnog odjela sa isključivim zadatkom razmatranja predmeta navodne diskriminacije koju je počinilo bilo koje pravno ili fizičko lice i u bilo kojoj oblasti života.

Zakon predviđa nadležnosti ombudsmena, od promotivnih aktivnosti, preko istraživanja u oblasti diskriminacije, do postupanja po žalbama pojedinaca koji tvrde da su žrtve diskriminacije i preuzimanja aktivne uloge u prekršajnim postupcima za zaštitu od diskriminacije. U tom smislu, zakonske nadležnosti ombudsmena BiH u oblasti zaštite od diskriminacije u velikoj mjeri prate međunarodne standarde relevantne za rad tijela za zaštitu jednakosti.

¹⁴² Posjete KPZ-u Zenica 2, KPZ-u Foča 2, KPZ-u Sarajevo 2, Pritvorskoj jedinici Suda BiH 1, KPZ-u Busovača 1, KPZ-u Bijeljina 1, KPZ-u Banja Luka 1, KPZ-u Mostar

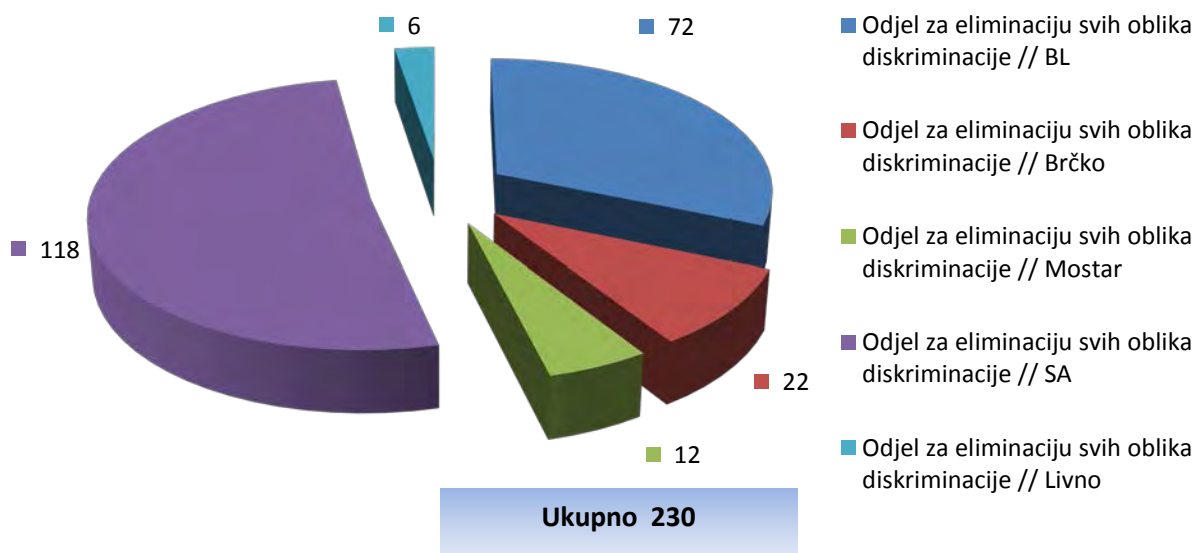
Radom na pojedinačnim žalbama ili u postupcima istraživanja po službenoj dužnosti, ombudsmeni nastoje da ukažu na značaj što dosljednije primjene zabrane diskriminacije sadržane u međunarodnim konvencijama i domaćem zakonodavstvu kao i na značaj usklađivanja domaćeg zakonodavstva s međunarodnim standardima ljudskih prava. U preporukama i ostalim odlukama ukazuje se odgovornim institucijama i službama na faktore koji onemogućavaju ravnopravan tretman prema svim građanima BiH i predlažu odgovarajuće mjere za efikasnu pravnu intervenciju usmjerenu na zaštitu prava građana.

U toku 2014. godine, u Odjelu za eliminaciju svih oblika diskriminacije registrovano je ukupno 230 žalbi. Ovo predstavlja povećanje broja žalbi za 32 predmeta ili 16,16% u odnosu na prethodnu, 2013. godinu, kada je bilo registrovano 198 žalbi.

Prema procjenama ombudsmena, ovaj podatak i dalje ne predstavlja stvarni prikaz obima diskriminacije jer i dalje postoje neprijavljeni slučajevi zbog generalnog nepovjerenja građana u institucije kao i zbog straha od eventualnih negativnih posljedica po status žrtava.

Najveći broj žalbi odnosi se na mobing kao poseban oblik diskriminacije na radnom mjestu (69), zatim slijede žalbe na diskriminaciju na osnovu društvenog položaja i spola (25), diskriminaciju na osnovu etničke pripadnosti (22), diskriminaciju na osnovu nacionalnog ili socijalnog porijekla (19) i diskriminaciju na osnovu obrazovanja (12).

Od ukupno registrovanih 230 predmeta diskriminacije, 118 je registrovano u Područnom uredu Sarajevo, 72 u Glavnom uredu u Banjoj Luci, 22 u Područnom uredu u Brčko Distriktu, 12 u Područnom uredu u Mostaru i 6 u Terenskom uredu u Livnu. Statistike ove vrste imaju samo simboličan značaj jer bilo koje lice, iz bilo kojeg područja u Bosni i Hercegovini, može da izjavi žalbu Uredu ombudsmena prema vlastitom nahođenju.

Dijagram 13. Pregled primljenih žalbi u Odjelu za eliminaciju svih oblika diskriminacije u 2014. godini po Uredima

U 2014. godini su izdate 42 preporuke.

Od toga broja je realizovano 17 preporuka, djelimično realizovana 1 preporuka i ostvarena saradnja na realizaciji 11 preporuka, što je ukupno 29 ili 69% prihvaćenih preporuka, a nerealizovane su 4 preporuke. Na 9 preporuka nije dostavljen odgovor o realizaciji što je ukupno 13 ili 31% nerealizovanih preporuka.

Status žalbi iz 2014.g. sa donesenom preporukom	Djelimično realizovana	Nema odgovora	Nije realizovana	Ostvarena saradnja	Realizovane	Ukupno
Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	1	9	4	11	17	42

Tabela 7. Prikaz broja žalbi iz 2014.god. u kojima su donesene preporuke sa njihovom realizacijom u Odjelu za eliminaciju svih oblika diskriminacije

Institucija ombudsmena, prema članu 7. Stav (2) tačka f. Zakona o zabrani diskriminacije, obavezna je da izradi poseban izvještaj o svojim aktivnostima koje se odnose na primjenu navedenog zakona. U okviru tog izvještaja dati su detaljni pokazatelji aktivnosti Odjela.

Navedeni poseban izvještaj o diskriminaciji u 2014. godini je u prilogu Godišnjeg izvještaja o aktivnostima Institucije ombudsmena u 2014. godini.

POGLAVLJE V. SARADNJA SA ORGANIMA I INSTITUCIJAMA

5.1. Saradnja sa institucijama i organizacijama u BiH

Ombudsmeni su u 2014. godini saradivali sa nizom institucija i organizacija u BiH s ciljem promovisanja ljudskih prava i izgrađivanja svijesti o potrebi preveniranja njihovog kršenja.

Saradnja sa institucijama i organizacijama u BiH podrazumijeva, s jedne strane, saradnju neophodnu u radu po žalbama građana i zaštite ljudskih prava onako kako je to definisano Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava BiH, a s druge strane, saradnju u promovisanju ljudskih prava i stvaranju uvjeta za njihovo ostvarivanje kako je to definisano i Zakonom i Strategijom djelovanja Institucije ombudsmena

U postupcima po žalbama građana i mjerama po tim žalbama, Zakon obavezuje organe vlasti na saradnju sa Institucijom u smislu pružanja pomoći u istrazi i vršenju kontrole, omogućavanja pristupa i provjeri traženih informacija, obavljanja neposrednih razgovora i razmatranje potrebnih spisa i dokumenata.

Ovu saradnju u 2014. godini ombudsmeni ocjenjuju zadovoljavajućom, ali ističu potrebu da se ona podigne na još viši nivo radi postizanja efikasnog i pravovremenog rješavanja žalbi građana. To bi povećalo broj riješenih žalbi čije rješavanje zna kasniti zbog sporih i neblagovremenih dostavljanja traženih izjašnjenja i dokumentacije od institucija i organa vlasti.

Saradnja organa vlasti je posebno značajna u odnosu na usvajanje i realizaciju preporuka po žalbama građana koje ombudsmeni upućuju institucijama i organima za poduzimanje mjera na otklanjanju kršenja ljudskih prava.

Preporukama su predložene mjere za otklanjanje kršenja ljudskih prava u 355 ili 23 % žalbi u kojima su utvrđena kršenja ljudska prava.

Važno je istaći da je u 1.239 ili 40% završenih žalbi otklonjeno kršenje ljudskih prava u toku postupka istraživanja. To ukazuje na pozitivan trend da je mnogo više slučajeva u kojima je iskazana odgovornost za otklanjanje kršenja prava, u odnosu na slučajeve kada nije prihvaćena odgovornost za otklanjanje kršenja prava. U posebnom tabelarnom dodatku ovog izvještaja mogu se vidjeti ovi primjeri koji govore i o prihvaćenim i neprihvaćenim preporukama.

O broju preporuka koje nisu prihvaćene, u skladu sa Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava BiH, obaviješteni su neposredno viši organi i tijela, radi poduzimanja mjera za realizaciju preporuka, a u slučajevima gdje nisu prihvaćene preporuke ni nakon toga, navedeni su u ovom godišnjem izvještaju, po kome bi parlamenti, kao i prethodne godine, trebali poduzeti mjere prema kršiocima ljudskih prava.

U smislu promovisanja i stvaranja boljih uvjeta na zaštiti ljudskih prava, i u 2014. godini, ombudsmeni su radili na povećanju i intenziviranju saradnje sa parlamentima i njihovim tijelima. Obavljane su rasprave o godišnjem i specijalnim izvještajima, a vezano za razmatranje analiza i procjena učestalosti kršenja ljudskih prava. Razmatrane su i konkretne preporuke upućene organima i institucijama, zatim je zajedno praćena realizacija preporuka te su razmatrani uvjeti za funkcionisanje Institucije ombudsmena.

Kao i prethodnih godina, i u 2014. godini, ombudsmeni su zbog činjenice da u lokalnim zajednicama građani u najvećem broju ostvaruju svoja prava, posjetili općine: Prijedor, Gradišku, Drvar, Vitez, Zenicu, Tuzlu, Bihać, Sarajevo, Banju Luku, Travnik, Trebinje, Grahovo, Glamoč, Tuzlu, Gradišku, Novi Grad, Nevesinje, Berkoviće, B.Petrovac, Rogaticu, Ravno i Livno. Tom prilikom su vođeni razgovori o ostvarivanju ljudskih prava u oblasti zapošljavanja, povratka izbjeglica i raseljenih lica, zdravstvene i socijalne zaštite, funkcionisanja uprave, prava nacionalnih manjina, slučajeva diskriminacije i slično.

Pored navedenog, kao oblici moguće saradnje, korišteni su i konsultativni sastanci, posebno sa izvršnim organima vlasti, a najviše o realizaciji preporuka, dostavljanju izvještaja i odgovora po žalbama građana, prikupljanja podataka za izradu specijalnih izvještaja.

Značajan vid saradnje ostvaren je učešćem ombudsmena na brojnim skupovima po raznim temama iz oblasti ljudskih prava. To se odnosi na ministarstva, organe i tijela vlasti, a u vezi sa pružanjem besplatne pravne pomoći, prava djece, prava invalida, prava penzionera, prava nacionalnih manjina, prava zatvorenika/pritvorenika i dr.

U oblasti zaštite od diskriminacije, posebno je ostvarivana saradnja sa organima vlasti, gender centrima, organizacijama civilnog društva, s ciljem upoznavanja sa djelovanjem Odjela za eliminisanje svih oblika diskriminacije, analizom pojava diskriminacije, promovisanja prava u oblasti ravnopravnosti spolova, prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina i dr.

Posebno se ističe saradnja ostvorena sa jednim brojem fakulteta i škola sa kojima su potpisani i akti o saradnji sa Institucijom ombudsmena, s ciljem upoznavanja mladih sa ljudskim pravima, aktuelnim mjerama na zaštiti, te stjecanja praktičnih znanja u ostvarivanju i zaštiti ljudskih prava.

Saradnja sa institucijama, organima i organizacijama u BiH ostvarivanja je s ciljem efikasnijeg funkcionisanja Institucije ombudsmena, postizanja veće ažurnosti u postupcima po individualnim žalbama građana, kao i ostvarivanja većeg profesionalizma u postupanjima u zaštiti i ostvarivanju ljudskih prava.

5.2. Saradnja sa međunarodnim organizacijama i institucijama

U 2014. godini Institucija ombudsmena je saradivala sa međunarodnim organizacijama i institucijama kao međunarodnim sistemom zaštite ljudskih prava s ciljem razmjene informacija o radu Institucije i stanju ljudskih prava.

Ovakvi oblici saradnje su se pokazali korisnim, ne samo za razmjenu informacija, već i za bolje strateško planiranje u oblasti ljudskih prava, a posebno kada su periodični i kontinuirani.

U toku godine sa Delegacijom Evropske unije je bila saradnja u pravcu analiziranja stanja ljudskih prava, posebno u oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava sa fokusom na socijalno stanje, zapošljavanje i standard života građana.

I u 2014. godini, jedna od značajnih je saradnja Institucije ombudsmena BiH sa Misijom OSCE-a u BiH. Ova saradnja se u 2014. operativno odnosila na podizanje svijesti u manjim lokalnim sredinama o radu Institucije ombudsmena i mehanizmima zaštite ljudskih prava koji su građanima na raspolaganju i u tom kontekstu uz podršku i organizaciju OSCE, Institucija je bila prisutna tokom godine u općinama Bosansko Grahovo(10 posjeta), općina Drvar(10 posjeta), općina Glamoč(6 posjeta) i općina Tomislavgrad(2 posjete). Paralelno sa ovom aktivnošću i

razgovorima sa građanima i predstavnicima vlasti, organizovana su i tri okrugla stola u Bosanskom Grahovu, Glamoču i Tomislavgradu, te su posjećene općine Travnik, Trebinje, Bihać i Prijedor. Na tim okruglim stolovima je bilo prilike da se građani, predstavnici vlasti i NVO-a upoznaju sa mandatima institucije, stanjem ljudskih prava, a posebno onima koji se odnose na zabranu diskriminacije.

U sklopu aktivnosti koje su bile vezane za prava Roma i njihovu integraciju u lokalnim sredinama u saradnji sa Misijom OSCE-a u BiH održano je 6 okruglih stolova u gradovima: Prijedor, Vitez, Zenica, Tuzla, Bihać i Gradiška na kojima je promovisan Specijalni izvještaj o položaju Roma u BiH i preporuke koje su ombudsmeni BiH dali za unapređenje položaja Roma.

Ombudsmeni BiH su prepoznali i potrebu sveobuhvatnog sagledavanja implementacije Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma i u tom smislu, uz podršku OSCE-a, angažovan je pravni savjetnik koji je od sredine godine počeo da održava sastanke sa raseljenim licima i povratničkom populacijom i prikuplja relevantne informacije vezane za ova prava. Ovakvi sastanci su održani u: Novom Gradu, Berkovićima, Nevesinju, Prijedoru, Bosanskom Petrovcu, Rogatici, Ravnom, Drvaru i Livnu.

Saradnja sa predstavnicima OEBS/ODHIR se odnosila na upoznavanje sa Projektom međunarodnih standarda i unapređenje strategije za borbu protiv terorizma, zatim, o pravima žena i ravnopravnosti spolova.

Saradnja sa UN tijelima u Bosni i Hercegovini nastavila se u 2014. godini i to na pitanjima prava djece (UNICEF), prava žena i ravnopravnost spolova (UNWOMEN), konsultacije vezano za UPR podnesak i prava Roma (UNDP).

Karakteristično je istaći da su Instituciju ombudsmena posjetili brojni predstavnici naprijed navedenih međunarodnih organizacija i institucija.

Saradnja se nastavila sa stalnim partnerom Institucije ombudsmena za ljudska prava, Save the Children i to najviše u segmentu zagovaranja i implementacije preporuka koje su vezane za prava djece iz Specijalnih izvještaja Uloga centara za socijalni rad u zaštiti prava djeteta i Djeca u konfliktnim razvodima koji su zajedno realizovani. Drugi vidovi saradnje su se ogledali kroz pružanje podrške Odjelu za praćenje prava djece u njihovim aktivnostima na terenu i u školama, kao i partnerstvu i organizaciji globalne konferencije "Prava djeteta od pojma do primjene" u novembru mjesecu.

Institucija je imala nekoliko radnih sastanaka sa predstavnicima Ambasade Sjedinjenih Američkih Država, ambasade Kanade, USAID-a, predstavnicima Ambasade Kraljevine Holandije, Norveškog vijeća za izbjeglice i EU u BiH. Sa Ambasadom Sjedinjenih Američkih Država u BiH, tokom 2014. godine, uspješno je i realizovan projekat stažiranja mladih pripravnika u Instituciji ombudsmena BiH koji su, osim prilike da se mladi ljudi upoznaju sa aktivnostima koje Institucija poduzima na zaštiti i promociji ljudskih prava, pomogli u jačanju kapaciteta Institucije i efektivnijeg rada na žalbama građana.

U kontekstu međunarodne saradnje sa regionalnim i međunarodnim mehanizmima zaštite ljudskih prava kao institucija za zaštitu ljudskih prava akreditovana je u status A pa je Institucija ombudsmena uzela aktivno učešće unutar mreža tijela za zaštitu ljudskih prava čija je članica.

Paralelno sa ovim aktivnostima, u okviru svojih mogućnosti, Institucija je participirala na skupovima globalnog nivoa i važnosti, na kojima se govorilo o temama, saradnji globalnih i regionalnih tijela za zaštitu ljudskih prava, dostignućima u primjeni razvojnih ciljeva prava žena, seksualnog nasilja u sukobima.

Institucija je uzela učešće u najvažnijem događaju na međunarodnom planu kada su tijela za zaštitu ljudskih prava u pitanju, a to je 27. godišnji sastanak Međunarodnog koordinacionog komiteta institucija za promociju i zaštitu ljudskih prava (ICC). Glavna tema sastanka je bila "Uloga prevencije u promociji i zaštiti ljudskih prava" u čemu značajno doprinose Institucije za zaštitu ljudskih prava i neizostavna uloga države koja treba da jača mandat i kapacitet ovih institucija.

Dakle, kada govorimo o uspostavi dobrih i operativnih kontakata na međunarodnom nivou i tokom 2014. godine Institucija je potvrdila svoje opredjeljenje šireg pristupa i partnerskog djelovanja u interesu zaštite ljudskih prava građana BiH.

Regionalna saradnja

Imajući u vidu da je Institucija ombudsmena BiH potpisnica Sarajevske izjave o saradnji, zajedno sa zemljama Jugoistočne Evrope, regionalna saradnja je posebno važna u aktivnostima koje Institucija planira i realizuje.

Tako je u februaru mjesecu, uz podršku Regionalnog Vijeća za saradnju (RCC) i Centralno Evropske inicijative (CEI), održana konferencija u Ljubljani na kojoj su ombudsmeni Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Albanije, Kosova* i Makedonije pozvali vlasti svojih zemalja da pokažu veću brigu, senzibilitet i dosljednost u rješavanju pitanja iz oblasti ekonomskih i socijalnih prava građana jer je nepoštivanje tih prava najveća prijetnja ljudskim pravima u cjelini.

Interes za podržavanje regionalne saradnje ombudsmena CEI-RCC su prepoznali kroz projekat "Unapređenje saradnje u Jugoistočnoj Evropi putem aktivnosti za jačanje Vijeća za regionalnu saradnju". Na završnoj konferenciji u martu, u Sarajevu sumirali su se postignuti rezultati u implementaciji projekta i otvorio prostor za prezentaciju budućih planova, posebno u svjetlu nove strategije Regionalnog Vijeća za saradnju „Jugoistočna Evropa 2020-radna mjesta i prosperitet u evropskoj perspektivi“. Zaključeno je, da regionalna saradnja nudi mogućnosti ubrzane evropske perspektive i pristup fondovima koji su upravo namijenjeni njenom jačanju.

Teme i aktivnosti koje su bile relevantne za Regiju u 2014. su: prava manjina sa posebnim naglaskom na Rome i pripadnike LGBT zajednice, govor mržnje, diskriminacija, sloboda pristupa informacijama, borba protiv korupcije i uloga ombudsmena, borba protiv torture i osnaživanje preventivnih mehanizama uspostavljenih u skladu sa Opcionim protokolom Konvencije protiv torture. U tom kontekstu Institucija je dala svoj doprinos i učestvovala u radu konferencija i radionica na kojima se razmjenjivala regionalna praksa i usvajali određeni zaključci koji su imali za cilj unapređenje zaštite prava u ovim oblastima:

U okviru djelovanja Mreže ombudsmena za djecu Jugoistočne Evrope (CRONSEE), osoblje Odjela za praćenja prava djece Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, ugostilo je osoblje ombudsmena Albanije. Ova studijska posjeta imala je za cilj osnažiti djelovanje ombudsmena Albanije u oblasti zaštite prava djece kroz razmjenu iskustava i primjere dobre prakse.

Instituciju ombudsmena BiH je posjetila i povjerenica za zaštitu ravnopravnosti Republike Srbije. Tokom posjete povjerenice zaključeno je da postoji prostor za jačanje regionalne saradnje i razmjenu iskustava ove dvije institucije u oblasti borbe protiv svih oblika diskriminacije koju u budućnosti treba i konkretizovati.

Događaji koje je Institucija organizovala

I ove godine prigodnim aktivnostima, Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH je obilježila "Nedjelju djeteta", tradicionalni međunarodni događaj koji ima za cilj usmjeriti pažnju odraslih na potrebe i prava djeteta, posebno položaj djeteta u zajednici u kojoj živi, raste i razvija se. U okviru obilježavanja „Nedjelje djeteta“, 7. oktobra u Banjoj Luci, organizovan je okrugli sto na temu realizacije preporuka Institucije ombudsmena iz Specijalnog izvještaja "Djeca u konfliktnim razvodima. Cilj istraživanja „Djeca u konfliktnim razvodima“ bio je da se kroz zajedničku saradnju sa nadležnim organima prepoznaju i utvrde razlozi i uzroci koji dovode do kršenja prava djece u sudskim i upravnim postupcima. U ovim postupcima se, između ostalog, odlučuje o pravima djece i to od pokušaja mirenja, preko pitanja u vezi sa održavanjem ličnih kontakata djeteta sa roditeljem sa kojim ne živi, do brakorazvodnih parnica i postupaka izvršenja pravosnažnih presuda u dijelu koji se odnosi na izdržavanje djece, kod nadležnih sudova.

Povodom 25. godišnjice od usvajanja Konvencije UN o pravima djeteta, od 3. do 4. novembra u Sarajevu, uz podršku Save the Children, organizovana je globalna konferencija pod nazivom "Prava djeteta - od pojma do primjene", na kojoj su prisustvovali ombudsmeni za djecu, predstavnici Institucija ombudsmena i zagovornici prava djeteta iz 23 zemlje iz cijelog svijeta, uključujući i zemlje Evrope, Južne Amerike, Azije i Afrike. Teme koje su se obrađivale na konferenciji uključivale su, između ostalog, ulogu neovisnih nacionalnih institucija za zaštitu ljudskih prava u zaštiti i promociji prava djeteta, diskusiju o različitim modelima Institucija ombudsmena za djecu i modelima saradnje ombudsmena za djecu i nevladinih organizacija, kao i načini komunikacije ombudsmena za djecu sa djecom, kao njihovim krajnjim korisnicima. Institucija ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini i Evropska komisija za borbu protiv rasizma i netolerancije (ECRI) 19. novembra zajednički su organizovali okrugli stol na temu aktivnosti provođenja preporuka iz izvještaja ECRI-ja o Bosni i Hercegovini objavljenog 2011. i relevantnih zaključaka objavljenih 2014. godine. Cilj skupa je bio da se na pozitivan način doprinese debati u Bosni i Hercegovini o borbi protiv rasne diskriminacije i netolerancije.

Međunarodni Dan ljudskih prava Institucija ombudsmena za ljudska prava obilježila je organizacijom zajedničkog događaja u Parlamentarnoj skupštini BiH, sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice, a uz podršku Misije OSCE-a u BiH koji se odnosio na prezentaciju realizacije preporuka ombudsmena BiH vezano za ostvarivanje prava Roma u BiH i promociju Nacrta strateške platforme za poboljšanje položaja nacionalnih manjina u BiH.

5.3. Saradnja sa medijima

Ombudsmeni su, kako prethodnih, tako i u 2014. godini, saradivali s medijima s ciljem promocije ljudskih prava i kreiranja svijesti o potrebi prevencije njihovog kršenja te informisanja građana o mehanizmima zaštite njihovih prava kroz rad ombudsmena.

Ovu saradnju moguće je posmatrati kroz informisanje javnosti o stepenu poštovanja ljudskih prava, ali isto tako i dobijanja saznanja o kršenju ljudskih prava putem medijskog izvještavanja. Ova saznanja su u određenom broju slučajeva poslužila kao osnov za otvaranje predmeta po službenoj dužnosti s ciljem ispitivanja tačnosti navoda i poduzimanja aktivnosti u skladu s mandatom ove institucije na otklanjanju eventualnih kršenja prava.

U tom smislu neosporan je doprinos medija u skretanju pažnje javnosti, ali i same Institucije na slučajeve koji bi, u suprotnom, ostali nezapaženi da ih se upravo mediji nisu dotakli, iznijeli i prozvali odgovorne.

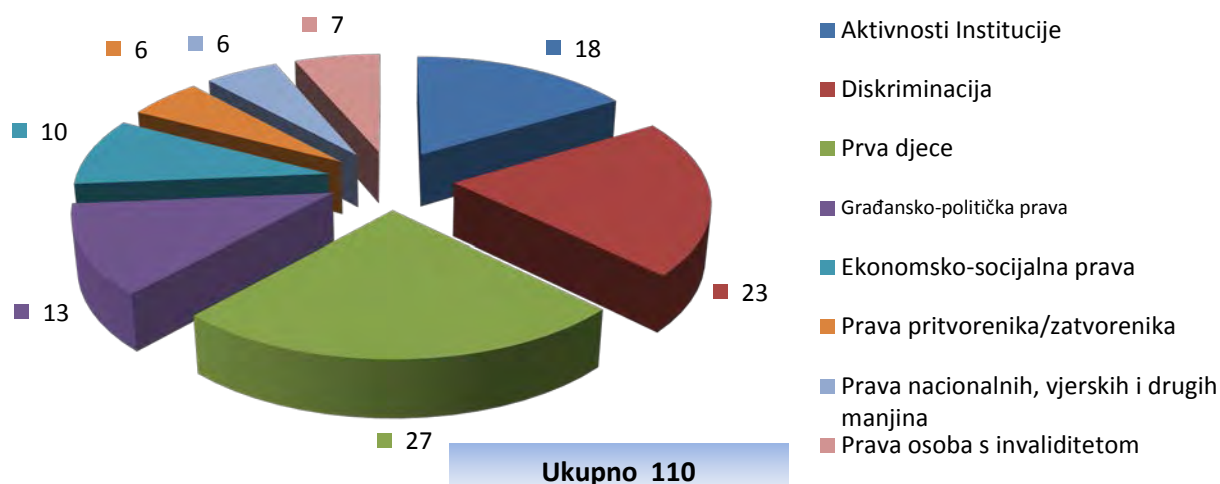
Ombudsmeni ocjenjuju da je trenutno u BiH teška situacija kada je u pitanju položaj medija i novinara. Stoga, u interesu javnosti, ombudsmeni pozivaju da se zaustavi trend narušavanja slobode medija u Bosni i Hercegovini i novinarima u BiH, u skladu sa postojećim zakonima i međunarodnim standardima, omogući pravo na rad. Imajući u vidu da je stepen slobode izražavanja u jednom društvu indikator njegove otvorenosti, nivoa demokratije i poštivanja ljudskih prava i ombudsmeni očekuju da vlast osigura okruženje koje će pogodovati slobodi izražavanja i medija.

Po predmetima koji su u ovoj i prethodnih godina uglavnom bili vezani za radno-pravni status novinara ili zahtjev za monitoring sudskih procesa u kojima su jedna od strana u postupku sami novinari, u Instituciji je postupano u okviru nadležnosti Odjela za ekonomsko-socijalna pitanja.

U odnosu na 2013. godinu, u 2014. godini zabilježen je neznatan pad ukupne aktivnosti o pitanju davanja izjava za medije što je moguće tumačiti smanjenim interesom medija za aktivnosti Institucije, ali isto tako i činjenicom da je riječ o izbornoj godini, te da su ova i druga dešavanja u značajnijoj mjeri zauzimala medijski prostor. Ipak, ova činjenica, također, nameće obavezu intenzivnijeg djelovanja ombudsmena prema medijima u cilju plasiranja informacija od značaja za zaštitu ljudskih prava.

U 2014. godini Institucija ombudsmena je odgovorila na 110 zahtjeva medija, ne uključujući izjave koje su ombudsmeni i njihovi pomoćnici dali za medije prilikom učešća na skupovima u zemlji i inostranstvu, pres-konferencijama kao i informacije plasirane putem saopćenja za javnost i objavljene na web-stranici institucije.

Ove aktivnosti su podrazumijevale gostovanje u radioemisijama i tv-emisijama, izjave pred kamerama i telefonske izjave ili dostavljanje odgovora u pisanoj formi za štampane i elektronske medije.

Dijagram 14. Procentualni pregled zahtjeva medija po oblastima ljudskih prava

Analiza pokazuje da se najveći broj zahtjeva medija u 2014, kao i prethodnih godina, odnosio na oblast zaštite prava djeteta (27), a u neznatno manjoj mjeri na diskriminaciju (23).

Izražen interes javnosti u oblasti zaštite prava djeteta potaknut je mnogobrojnim problemima u ostvarivanju prava djece u BiH i može se pripisati aktuelnim dešavanjima u vezi s pravom na obrazovanje, vršnjačkim nasiljem, nasiljem u porodici, opasnostima koje djecu vrebaju na internetu, eksploatacijom djece itd.

Pored odgovora na medijske upite, ombudsmeni su blagovremeno informisali javnost o aktivnostima iz oblasti prava djece.

Visok procenat udjela zahtjeva koji se odnose na diskriminaciju, s jedne strane govori o pozitivnom pomaku u smislu informisanja javnosti o Zakonu o zabrani diskriminacije i nadležnostima ombudsmena kao i pojačanog senzibiliteta u pogledu postojanja zaštite od diskriminacije, dok s druge strane ukazuje na ozbiljne probleme koji su prisutni u društvu, a tiču se mobinga, diskriminacije na osnovu društvenog položaja i spola, kao i drugih oblika diskriminacije.

Kada govorimo o izjavama koje su ombudsmeni i njihovi pomoćnici dali za medije u okviru ove teme, posebna pažnja pridana je pravima LGBT populacije te mobingu kao jednom od oblika diskriminacije. Također, tokom 2014. godine nastavljene su aktivnosti na promociji Zakona o zabrani diskriminacije, između ostalog, kroz učešće predstavnika Institucije u radioemisijama i tv-emisijama.

Mediji su pokazali značajan interes za aktivnosti Institucije, saznanja do kojih su ombudsmeni došli postupajući po žalbama građana i mjera koje su poduzeli na otklanjanju utvrđenih kršenja njihovih prava, kao i ostalih pokazatelja kojima se ocjenjuje opće stanje ljudskih prava u BiH. U tom smislu odgovoreno je na 18 zahtjeva medija.

Pored navedenog, ombudsmeni su informisali javnost o posjetama lokalnim zajednicama kako bi građanima olakšali pristup mehanizmima za zaštitu ljudskih prava te približili ulogu i funkciju ove Institucije. Tokom ovih posjeta razgovarano je o ljudskim pravima vezanim za zapošljavanje, povratak, zdravstvenu i socijalnu zaštitu, funkcionisanje uprave, prava nacionalnih manjina i dr.

Oblast građanskih i političkih prava(13) podrazumijevala je davanje odgovora u vezi sa funkcionisanjem pravosuđa, uprave, kao i slobode pristupa informacijama, imovinsko-pravnim odnosima, vladinim i ministarskim imenovanjima i sl.

U nešto manjoj mjeri zahtjevi medija odnosili su se na ekonomsko-socijalna prava građana(10). U okviru ove oblasti tretirane su teme iz domena socijalne zaštite, kao i prava iz radnog odnosa i dr.

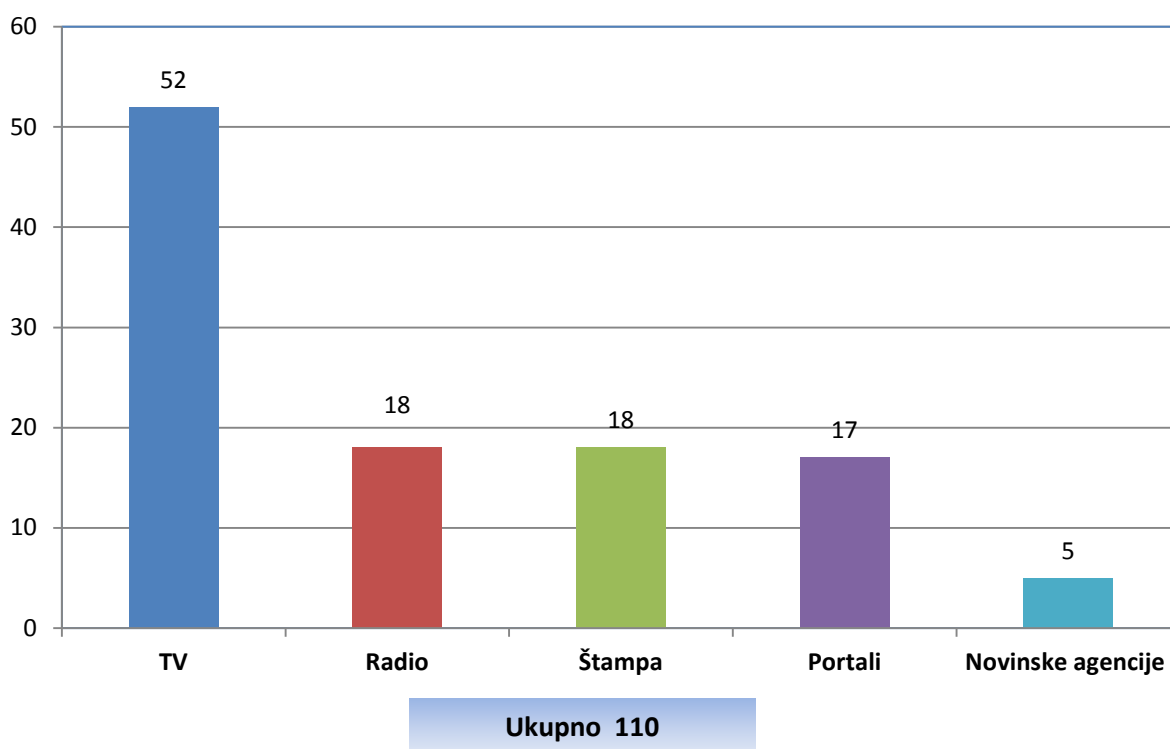
U odnosu na 2013. godinu došlo je do povećanja broja zahtjeva koji su se odnosili na prava osoba s invaliditetom(7) i prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina(6) što je i dalje izuzetno nizak nivo zastupljenosti i ukazuje na potrebu veće medijske promocije poštivanja prava ovih kategorija stanovništva.

Imajući ovo u vidu, ombudsmeni u saradnji s Misijom OSCE u BiH, poduzeli su niz medijskih istupa u okviru praćenja realizacije preporuka iz Specijalnog izvještaja o položaju Roma u BiH.

Cilj je bio ukazati javnosti na probleme sa kojima se danas susreću Romi u BiH i na važnost primjene preporuka ombudsmena o poštivanju prava Roma. Ovo je posebno važno zbog načina na koji je javnost, putem medija, upoznata s ovim problemima, a što doprinosi ne samo uklanjanju predrasuda, već i posvećivanju dovoljno pažnje problemima s kojima se suočavaju ranjive kategorije stanovništva.

Ombudsmeni su, također, ukazali na zabrinjavajuće stanje ljudskih prava osoba s invaliditetom u Bosni i Hercegovini zbog kršenja prava u svim oblastima, te posebno aktuelizirali problem arhitektonskih barijera i ukazali na potrebu poduzimanja djelotvornih i odgovarajućih mjera koje bi olakšale osobama s invaliditetom potpuno uživanje prava i njihovo puno uključivanje i učešće u zajednici.

U odnosu na 2013, u 2014. godini pitanja koja su se odnosila na temu prava pritvorenika/zatvorenika zastupljena su u istoj mjeri i bila su šest puta predmet obraćanja medijskih kuća ovoj instituciji.

Dijagram 15. Medijski interes za rad Institucije ombudsmena BiH s obzirom na vrstu medija

Kao što je vidljivo iz grafikona, ubjedljivo najveći udio (47%) od ukupnog broja istupa u medijima, ombudsmeni i njihovi pomoćnici ostvarili su u televizijskim programima (52), nakon čega slijede izjave za radiostanice (18) i štampane medije (18).

U odnosu na 2013. godinu, posmatrajući udio u ukupnom broju izjava za medije, došlo je do povećanog priliva zahtjeva od strane portala (17) dok su novinske agencije uputile značajno manji broj zahtjeva (5).

Kada je riječ o medijima koji su izvještavali o radu ombudsmena u prethodnoj godini, poseban interes pokazala je BHRT, u čijem programu su predstavnici institucije ostvarili ubjedljivo najveći broj gostovanja. U značajnoj mjeri interes su pokazali i Hayat TV, RTVBiH, Radio Slobodna Evropa i druge medijske kuće.

Ne treba zanemariti ni doprinos lokalnih medija koji su pokazali interes za predstavljanje i promociju aktivnosti Institucije tokom posjeta ombudsmena lokalnim zajednicama čime su nesumnjivo doprinijeli informisanju građana o mogućnostima obraćanja ovoj Instituciji te ostalim relevantnim pitanjima iz oblasti zaštite ljudskih prava. U tom smislu, posebno se istakla RTVUSK.

Kao i prethodnih godina, u 2014. godini težište medijske saradnje bilo je na Uredima u Banjoj Luci i Sarajevu što ukazuje na potrebu snažnijeg angažmana na promociji aktivnosti područnih Ureda u Mostaru, Livnu i Brčko Distriktu.

U toku 2014. godine Institucija ombudsmena BiH organizovala je pres-konferencije koje su pratile događaje na obilježavanju Međunarodnog dana ljudskih prava i globalne inicijative „Ljudska prava 365 dana u godini“, konferenciju “Prava djeteta - od pojma do primjene” kojoj su prisustvovali ombudsmeni za djecu, predstavnici Institucija ombudsmena i zagovornici prava djeteta iz 23 zemlje iz cijelog svijeta, kao i okruglog stola na temu aktivnosti provođenja preporuka iz izvještaja Evropske komisije za borbu protiv rasizma i netolerancije (ECRI) u Bosni i Hercegovini te druge aktivnosti ove Institucije.

Teme o kojima je razgovarano uključile su, između ostalog, ulogu nezavisnih nacionalnih institucija za zaštitu ljudskih prava u zaštiti i promociji prava djeteta, unapređenje položaja nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini, zakonodavni i institucionalni okvir za borbu protiv rasizma i rasne diskriminacije, borbu protiv govora mržnje i nediskriminatorno obrazovanje kao instrument društvene integracije i dr.

U istom periodu ombudsmeni su, u formi saopćenja za javnost, informisali građane o aktivnostima Institucije od značaja za ostvarivanje njihovih prava kao što je npr. uspostavljanje uredovnih dana u Drvaru. Na isti način ombudsmeni su se oglasili povodom obilježavanja značajnih datuma iz oblasti ljudskih prava u BiH iznoseći pri tome ocjenu postojećeg stanja i prijedloge za unapređenje. Ombudsmeni su, također, izdali saopćenja kojima su osudili napade na LGBT populaciju u Sarajevu i Banjoj Luci, pozvali na otvoren i transparentan proces radnog angažovanja u školama, sprečavanje eksploatacije djece i aktuelizirali ostale teme koje su razmatrane sa stanovišta zaštite i unapređenja ljudskih prava.

U cilju informisanja javnosti o tekućim događajima i aktuelnostima u ovoj Instituciji, internetska prezentacija www.ombudsmen.gov.ba redovno je ažurirana s novim vijestima, preporukama ombudsmena i dokumentima, kao što su izvještaji, istraživanja i publikacije Institucije i promotivni videomaterijali. Posjetiocima je, također, omogućeno da preuzmu obrazac žalbe i pronađu ostale relevantne informacije o aktivnostima Institucije.

U toku 2014. godine, na ovoj internetskoj prezentaciji objavljeno je 77 pojedinačnih informacija, a posjećena je 25.706 puta i ukupno je pogledana 97.691 stranica sa sadržajima. Te posjete ostvarilo je 16.070 različitih posjetilaca koji su se, u prosjeku, zadržavali 3 minute i 16 sekundi na internetskoj prezentaciji.

Najviše posjeta bilo je iz Bosne i Hercegovine, slijede Srbija i Hrvatska, a značajan broj posjeta zabilježen je iz SAD-a, Njemačke, Austrije, Slovenije, Francuske, Holandija, Belgije, itd.

Budući da je jedna od ključnih aktivnosti Institucije usmjerena na podizanje svijesti građana o njihovim pravima i o postojanju mehanizama i institucija koje staju u njihovu zaštitu kada su

ugroženi na bilo koji način, ombudsmeni su, između ostalog, nastojali da kroz učešće u promotivnim aktivnostima i distribuciju promotivnog materijala doprinesu afirmaciji prava ugroženih kategorija.

Saradnja s medijima u 2014, kao i prethodnih godina, nastavljena je kroz organizaciju okruglih stolova, učešće predstavnika Institucije na skupovima posvećenim pitanjima iz oblasti medijskih sloboda, te redovnim kontaktima s medijskim kućama.

5.4. Saradnja sa civilnim društvom

Saradnja sa organizacijama civilnog društva (OCD) u 2014. godini je ostala na istom nivou kao i u 2013. godini sa određenim iskoracima kad su u pitanju šire konsultacije sa OCD i u tom smislu nema značajnijih promjena kada govorimo o dostignutom nivou saradnje i organizacijama sa kojima Institucija ombudsmena najčešće saraduje.

Kako bi sagledali rezultate ove saradnje, Institucija ombudsmena za ljudska prava je 3. decembra 2014. u zgradi Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine organizovala konsultativni sastanak sa predstavnicima OCD sa područja čitave Bosne i Hercegovine. Na poziv Institucije se odazvalo 25 organizacija.

Konsultacije su održane sa ciljem prikupljanja prioriteta i oblasti u kojima OCD i ombudsmeni BiH mogu, u budućnosti, zajednički djelovati, i koji će biti uvršteni u Strategiju Institucije ombudsmena za ljudska prava za period 2015-2020.

Tokom 2014. godine izdvojilo se nekoliko oblasti prilikom saradnje sa NVO, prije svega radi se o oblasti diskriminacije i posebnom mandatu koji Institucija ombudsmena ima u skladu sa Zakonu o diskriminaciji u BiH. Saradnja se ogledala u učešću u konferencijama, stručnim skupovima i promotivnim aktivnostima u kojima se šira javnost upoznavala sa mandatom i nivoom implementacije ovog zakona. Posebna pažnja, u ovom kontekstu, posvećena je pravima manjina kao što su Romi i pripadnici LGBT populacije, govoru mržnje, a akcentat je stavljen i na efikasnije uključivanje civilnog društva u borbu protiv diskriminacije. Organizacije sa kojima je Institucija saradivala u ovoj oblasti su: Minority Rights Group (MRGI), Kuća ljudskih prava Sarajevo, Srpsko građansko vijeće, Sarajevski otvoreni centar, Analitika. U nekoliko navrata ombudsmeni BiH najoštrije su osudili napade na udruženja koja okupljaju LGBT aktiviste i tako dali podršku ovim udruženjima ističući pravo na slobodu izražavanja i okupljanja bez obzira na njihovu seksualnu orijentaciju.

Druga oblast saradnje je vezana za implementaciju Zakona o slobodi pristupa informacijama u BiH, prije svega u oblasti zagovaranja otvorene vlade, aktivne transparentnosti i pune implementacije ovog zakona.

Ombudsmeni BiH permanentno ukazuju na važnost osiguranja pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, primjenjivanja testa javnog interesa u procesu odlučivanja javnih organa po zahtjevima Zakona o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI), imajući u vidu da, u odnosu na prethodne godine, u Bosni i Hercegovini nije došlo do suštinskog pomaka u oblasti slobode pristupa informacijama. Kao najčešći problemi navedeni su neažurnost u dostavljanju informacija, dostavljanje u formi koja je propisana zakonom čime se građanima uskraćuje pravo žalbe, nepotpuni odgovori i veliki broj odbijajućih rješenja. U tom smislu, s ciljem podizanja nivoa svijesti javnih organa i građana o adekvatnoj primjeni ZOSPI-a, u saradnji sa Transparency International i Fonda za Otvoreno društvo, predstavnici Institucije su učestvovali u nizu aktivnosti posvećenih ovim problemima organizovanih tokom 2014.

Kada govorimo o pravima osoba sa invaliditetom, ombudsmeni su održali konsultacijski sastanak sa koalicijama osoba sa invaliditetom koju okuplja organizacija My Right I definisali neka od područja za aktivnosti, kao što su: usklađivanje zakonodavstva sa Konvencijom, zagovaranje programa individualnih potreba osoba sa invaliditetom, kvalitetnog obrazovanja ovih osoba, pristupačnosti javnim objektima, participacije ovih osoba u društvu.

Posebnu senzibilnost i u 2014. godini Institucija je posvećivala saradnji sa OCD koje se bave zaštitom i promocijom prava djece koja su sve češće žrtve nasilja u porodici, izložena eksploataciji i radu na ulici. Organizacije partneri čije je aktivnosti Institucija podržala su neformalna koalicija Snažniji glas za djecu i SOS Dječja sela za djecu bez roditeljskog staranja.

Određenu saradnju Institucija je ostvarila kada su u pitanju prava zaštite pacijenata sa Fondacijom Centra za javno pravo, sa organizacijom Trail na promociji prava žrtava i organizacijom "Udružene žene" kad je u pitanju prevencija i borba protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Ipak, dvije značajne aktivnosti se izdvajaju kada je u pitanju saradnja sa civilnim društvom, jedna je potpisivanje Sporazuma o saradnji u cilju unapređenja sistema besplatne pravne pomoći u Kantonu Sarajevo koji je inicirala Fondacija Lokalne demokratije, a koji je još potpisan od strane predstavnika Općinskog suda u Sarajevu, Kantonalnog zavoda za pružanje besplatne pravne pomoći, JU Kantonalni centar za socijalni rad, Općina Stari Grad, Općina Vogošća, Općina Ilidža, Općina Ilijaš i Općina Trnovo. Svrha spomenutog Sporazuma je uspostavljanje zajedničke saradnje i koordinacije pružaoca besplatne pravne pomoći kako bi građani Kantona Sarajevo imali efikasniju i kvalitetniju zaštitu u ostvarivanju svojih prava. Saradnja se temelji na praksi dogovorenog djelovanja, razmjeni informacija koje se odnose na sadržaj ugovorenog partnerstva i, prema potrebi, informacija koje su vezane za sve ostale aktivnosti u domenu zaštite i promocije prava marginaliziranih građana u kojem bi zajedno djelovali i, na jedan zdrav, način omogućili veći stepen pristupa pravdi i pravosuđu za korisnike usluga.

Druga značajna aktivnost je koordinacija aktivnosti kada je u pitanju participacija i izvještavanje u procesu podnošenja UPR izvještaja Bosne i Hercegovine koji je inicirala Asocijacija za demokratske inicijative (ADI) i Centar za ljudska prava u Sarajevu u ime Mreže pravde u BiH. Mreža pravde u Bosni i Hercegovini je neformalna mreža 64 nevladine organizacije formirana u januaru 2010. godine kako bi pružala podršku razvoju efikasnog, neovisnog i odgovornog pravosudnog sistema u cilju efikasnije zaštite ljudskih prava i uspostavljanju vladavine prava u Bosni i Hercegovini. Ova koordinacija je doprinijela razmjeni informacija i boljoj pripremi izvještaja u sjeni od strane nevladinog sektora i samostalnog podneska Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH.

U skladu sa svojim kapacitetima i mogućnostima, Institucija ombudsmena je tokom 2014. godine provodila i određene edukativne aktivnosti, te nastavila aktivnost posjete osnovnim i srednjim školama, saradnju sa fakultetima i omladinskim organizacijama. Održan je konsultativni sastanak između Inicijative mladih za ljudska prava I Institucije ombudsmena povodom obilježavanja Međunarodne nedjelje tolerancije škola Grada Mostara, učešćem na naučnim skupovima organizovanim od fakulteta, univerziteta i sl.

POGLAVLJE VI. FUNKCIONISANJE INSTITUCIJE OMBUDSMENA

6.1. Uvod

U 2014. godini nisu osigurana sredstva za otvaranje planiranih područnih i terenskih ureda Institucije ombudsmena koje su bile planirane i za koji je iskazan interes lokalnih zajednica. Taj interes za otvaranje kancelarija ili uredovnih dana je i dalje iskazan, i u ovoj godini, od općina, Bihać, Trebinje, Bijeljina, Travnik, Grahovo, Drvar, Doboj. Nedostajala su potrebna sredstva za zapošljavanje osoblja kao i potrebne opreme za rad, iako su lokalne zajednice spremne ustupiti prostor za urede.

Problem većeg prisustva na terenu radi što neposrednijih kontakata sa građanima i organima vlasti rješavanje, kao i prethodne godine, većim neposrednim prisustvom i posjetama ombudsmena i saradnika na terenu u mnogim općinama.

U toku godine, organizovani su uredovni dani u općinama Grahovo i Drvar uz pomoć OEBS-a, a nastavljena je praksa iz prethodne godine, redovnih uredovnih dana u Tuzli, koja je nastavljena uz pomoć općine, UNDP-a i OEBS-a

6.2. Osoblje

U Instituciji ombudsmena je u 2014. godini je bilo zaposleno 56 osoba. U odnosu na prethodne godine smanjen je broj zaposlenih za 5 osoba.

Nije bilo finansijskih uvjeta za popunjavanje radnih mjesta tri pomoćnika ombudsmena u Glavnom uredu Banja Luka, te Područnim uredima Sarajevo i Mostar. Te pozicije su ostale upražnjene odlaskom prethodnog osoblja.

Nepopunjenost ovih radnih mjesta pomoćnika ombudsmena u značajnoj mjeri se reflektuje na kvalitet i funkcionisanje Institucije, budući da su predviđena mjesta za osobe sa većim radnim iskustvom i poznavanjem ljudskih prava, a istovremeno su i rukovodioci tri odjela.

6.3. Smještaj i tehnička opremljenost Institucije

Osim stalnih pokušaja ombudsmena da se iznađe trajno rješenje za smještaj Glavnog ureda u Banjoj Luci i Područnih Ureda u Sarajevu, Mostaru i Livnu, i u 2014. godini, Institucija je radila u iznajmljenim prostorima, osim u Brčkom, što je imalo za posljedicu značajno izdvajanje sredstava iz budžeta za plaćanje zakupa.

Od 2010. godine, Institucija ombudsmena nije nabavljala opremu i vozila. Postoji potreba za tim nabavkama, a posebno za nabavkom vozila, koja su dotrajala i iziskuju velike troškove održavanja u ispravnom stanju.

Također je neophodno obnavljanje elektronske opreme zbog starosti i dotrajalosti koja, također, stvara dodatne troškove za održavanje u ispravnom stanju, a nužno je održavati kvalitetan nivo informacijskog sistema sa kojim se služi.

6.4. Budžet i finansije

Institucija ombudsmena u 2014. godini je funkcionisala u okviru sredstava odobrenih budžetom, a koja nisu bila dovoljna pa je Vijeće ministara BiH za 2014. godinu, na kraju godine, po zahtjevu Institucije, odobrilo naknadna sredstva iz rezerve budžeta BiH u iznosu od 32.200 KM, kako bi u finansijskoj godini bile izmirene finansijske obaveze.

U periodu od 2009. godine budžetska sredstva za funkcionisanje Institucije ombudsmena bila su umanjivana, što je utjecalo na plan i rad Institucije i otežavalo normalno funkcionisanje u svim segmentima rada i nisu uvažavani zahtjevi za budžetskim sredstvima iako su za to postojali i zakonski i opravdani razlozi, kao što je to po Zakonu o zabrani diskriminacije, kao što su to posebni poslovi u oblasti vladinih, ministarskih i drugih imenovanja, poslovi u oblasti slobode pristupa informacijama i drugim.

Revizijski izvještaji su svake godine bili pozitivni, što je ukazivalo na racionalno i zakonito izvršenje budžeta i trošenje budžetskih sredstava.

6.5. Status Institucije

Status i efikasnost Institucije ombudsmena kao mehanizma za zaštitu ljudskih prava, a posebno pitanje nezavisnosti, podložno je provjerama u okviru procesa reakreditacije koju obavlja Međunarodni komitet institucija za promovisanje i zaštitu ljudskih prava (ICC)

U procesu akreditacije i reakreditacije obaveza je da se dokaže da Institucija ombudsmena funkcionise kao nezavisno tijelo, a u skladu sa Pariskim principima i međunarodnim standardima kojima se utvrđuje status Institucije.

Pariski principi i međunarodni standardi su instrumenti koji obavezuju Institucije ombudsmena za zaštitu ljudskih prava da djeluju u skladu sa tim principima, a istovremeno obavezuju institucije vlasti da poduzimaju mjere za uspostavljanje tijela za zaštitu ljudskih prava i omogućavaju funkcionisanje u skladu sa Pariskim principima i međunarodnim standardima.

Potkomitet za akreditaciju i Međunarodni komitet institucija za promovisanje i zaštitu ljudskih prava akreditovali su 2010. godine Instituciju ombudsmena BiH u status „A“, uz preporuke da je potrebno osigurati finansijsku nezavisnost i finansijsku sigurnost za funkcionisanje Institucije ombudsmena BiH. U 2015. godini je potrebno obnoviti akreditaciju što podrazumijeva ispunjenost navedenih preporuka koje u ovom momentu nisu ispunjene.

S ciljem realizacije preporuka za potpunu finansijsku nezavisnost i finansijsku sigurnost za funkcionisanje poduzimane su aktivnosti od Institucije ombudsmena u smislu obavještanja nadležnog parlamenta i njegovih tijela i organa za pitanja finansija zašto je dobijena podrška za implementaciju preporuka. U toku je proces izmjena i dopuna zakonske regulative, ali sporo teče.

POGLAVLJE VII. TABELARNI PRIKAZ PREPORUKA

Broj preporuke	Broj žalbe	Upućen organu	Povreda prava	Datum izdavanja preporuke	Realizacija	Primljen odgovor
P-1/14	Ž-SA-06-788/13	KLINIČKI CENTAR UNIVERZITETA U SARAJEVU, UPRAVNI ODBOR	01 - DISKRIMINACIJA	6.1.2014.	REALIZIRANA	DA
P-2/14	Ž-SA-06-737/13	MINISTARSTVO PRIVREDE KANTONA SARAJEVO N/R MINISTRA SARAJEVO, KANTONALNA UPRAVA ZA ŠUMARSTVO SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	6.1.2014.	REALIZIRANA	DA
P-3/14	Ž-SA-02-467/13	FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE SARAJEVO, MINISTARSTVO ZA RAD RASELJENA LICA I IZBJEGLICE KS SARAJEVO	12 - OSOBE SA INVALIDITETOM	6.1.2014.	REALIZIRANA	DA
P-4/14	Ž-SA-05-1153/13	FEDERALNA UPRAVA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE SARAJEVO	19 – UPRAVA	6.1.2014.	REALIZIRANA	DA
P-5/14	Ž-SA-05-938/13	OPĆINA NOVI GRAD SARAJEVO	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	7.1.2014.	REALIZIRANA	DA
P-6/14	Ž-SA-05-934/13	OPĆINA ZENICA N/R NAČELNIKA, JAVNO PREDUZEĆE "PARKINZI" ZENICA	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	28.1.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-7/14	Ž-SA-04-1295/13	KANTON SARAJEVO, MINISTARSTVO PRIVREDE	19 - UPRAVA	16.1.2014	NEMA ODGOVORA	NE
P-8/14	Ž-SA-05-1107/13	KANTONALNI SUD U SARAJEVU	19 - UPRAVA	3.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-9/14	Ž-SA-05-95/14	KANTONALNI SUD U SARAJEVU	09 - SUDOVI -- 09-2 - DUŽINA TRAJANJA POSTUPKA (ČLAN 6)	3.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-10/14	Ž-BL-05-691/13	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA USK BIHAĆ	19 - UPRAVA	14.2.2014	REALIZIRANA	DA
P-11/14	Ž-BL-05-585/13	OKRUŽNI SUD ISTOČNO SARAJEVO	09 - SUDOVI -- 09-3 - IZVRŠENJE PRESUDA	13.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-12/14	Ž-BL-04-540/13	OPĆINA KNEŽEVO	10 - RADNI ODNOSI	17.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-13/14	Ž-BL-04-291/13	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA USK BIHAĆ	11 - OBRAZOVANJE	17.2.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-14/14	Ž-BL-05-560/13	GRAD TREBINJE, ADMINISTRATIVNA SLUŽBA JU "DOM OMLADINE" TREBINJE	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	17.2.2014.	NEMA ODGOVORA	NE

P-15/14	Ž-BL-05-784/13	MUP RS CENTAR JAVNE BEZBJEDNOSTI BANJA LUKA, GRAD BANJA LUKA, ODJELJENJE ZA OPĆU UPRAVU MATIČNA KANCELARIJA BRONZANI MAJDAN	19 - UPRAVA	17.2.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-16/14	Ž-BL-05-718/13	SKUPŠTINA OPĆINE ZVORNIK	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	17.2.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-17/14	Ž-LI-04-237/13	FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE, UPRAVNA INSPEKCIJA FBIH SARAJEVO	25 - PENZIJE	17.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-18/14	Ž-MO-01-155/13	RADIO-TELEVIZIJA FBIH N/R GLAVNOG DIREKTORA	13 - PRAVA DJETETA	17.2.2014.	OSTVARENA SARADNJA	NE
P-19/14	Ž-LI-05-186/13	OPĆINA LIVNO, SLUŽBA ZA GOSPODARSTVO I INSPEKCIJSKE POSLOVE LIVNO	19 – UPRAVA	18.2.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-20/14	Ž-SA-06-506/13	MINISTARSTVO KOMUNIKACIJA I PROMETA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO N/R MINISTRA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 – MOBING	18.2.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-21/14	Ž-SA-04-145/14	AGENCIJA ZA DRŽAVNU SLUŽBU BIH, ODJELJENJE AGENCIJE KANTON 10 I UNSKO - SANSKI KANTON N/R DIREKTORA LIVNO	10 - RADNI ODNOSI	18.2.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-22/14	Ž-SA-04-1317/13	UNSKO-SANSKI KANTON, MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA N/R MINISTRA BIHAĆ, JU OŠ "FADIL BILAL" ŠUMATAC N/R DIREKTORA VELIKA KLADUŠA	23 - ZDRAVSTVO	18.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-23/14	Ž-SA-05-944/13	FEDERALNO MINISTARSTVO PROMETA I KOMUNIKACIJA MOSTAR	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	18.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-24/14	Ž-SA-04-994/13	VIJEĆE MINISTARA BIH, MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA SARAJEVO, VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, MINISTARSTVO KULTURE I SPORTA SARAJEVO, VLADA KANTONA SARAJEVO, MINISTARSTVO KULTURE I SPORTA SARAJEVO	23 - ZDRAVSTVO	18.2.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-25/14	Ž-SA-04-1059/13	FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE SARAJEVO, MINISTARSTVO ZDRAVLJA I SOCIJALNE ZAŠTITE RS BANJA LUKA, VLADA BRČKO DISTRIKTA BIH, BRČKO CENTAR ZA OBUKU PASA ZA OTKRIVANJE MINA U BIH SARAJEVO	24 - SOCIJALNA ZAŠTITA	18.2.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-26/14	Ž-SA-06-895/12	JU "CENTAR ZA SPORT I REKREACIJU" SARAJEVO UPRAVNI ODBOR	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 – MOBING	18.2.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-27/14	Ž-SA-05-1273/13	JP ELEKTROPRIVREDA BIH DD SARAJEVO, ZAVISNO DRUŠTVO RMU BREZA DOO BREZA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	19.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-28/14	Ž-SA-05-17/14	OPĆINA GRAČANICA, SLUŽBA ZA UPRAVU, DRUŠTVENE DJELATNOSTI BORAČKO- INVALIDSKU ZAŠTITU I ZAJEDNIČKE POSLOVE, SLUŽBA ZA PODUZETNIŠTVO, LOKALNI RAZVOJ I FINANSIJE, N/R NAČELNIKA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	19.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-29/14	Ž-SA-05-428/13	UNIVERZITET U TUZLI TUZLA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	19.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-30/14	Ž-SA-05-519/13	MINISTARSTVO STAMBENE POLITIKE KANTONA SARAJEVO, UPRAVA ZA STAMBENA PITANJA SARAJEVO	19 - UPRAVA	19.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-31/14	Ž-SA-05-1345/13	RADIO -TELEVIZIJA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO, N/R DIREKTORA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	19.2.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-32/14	Ž-SA-05-158/14	MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA KANTONA SARAJEVO N/R MINISTRA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	19.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-33/14	Ž-SA-05-1350/13	FEDERALNO MINISTARSTVO FINANSIJA SARAJEVO N/R MINISTRA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	19.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-34/14	Ž-SA-05-1240/13	UPRAVNI ODBOR FONDA ZA ZAŠTITU OKOLINE FBIH SARAJEVO	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	26.2.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-35/14	Ž-SA-05-868/13	Ministarstvo ZDRAVSTVA KANTONA SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	12.2.2014.	REALIZIRANA	DA
P-36/14	Ž-BL-05-845/13	MINISTARSTVO RADA I BORAČKO INVALIDSKE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	19 - UPRAVA	10.3.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-37/14	Ž-BL-06-365/12	OPĆINA ZENICA, SLUŽBA ZA OPĆU UPRAVU I STAMBENE POSLOVE, MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE, PROMET I KOMUNIKACIJE I ZAŠTITU OKOLINE ZDK ZENICA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-14 - NA OSNOVU POLITIČKOG ILI DRUGOG UVJERENJA	10.3.2014.	REALIZIRANA	DA
P-38/14	Ž-BL-06-115/14	RADIO TELEVIIZIJA REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	10.3.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-39/14	Ž-SA-06-34/14	AGENCIJA ZA DRŽAVNU SLUŽBU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO, FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	11.3.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-40/14	Ž-SA-05-193/14	JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD TUZLA	19 - UPRAVA	12.3.2014.	REALIZIRANA	DA

P-41/14	Ž-SA-05-1367/12	KANTONALNI SUD SARAJEVO	09 - SUDOVI -- 09-2 - DUŽINA TRAJANJA POSTUPKA (ČLAN 6)	12.3.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-42/14	Ž-SA-05-1064/13	OPĆINA DONJI VAKUF, OPĆINSKO VIJEĆE	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	12.3.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-43/14	Ž-MO-01-156/13	DOM ZDRAVLJA MOSTAR N/R DIREKTORA	13 - PRAVA DJETETA	12.3.2014.	REALIZIRANA	NE
P-44/14	Ž-SA-05-1136/13	VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE, MINISTARSTVO KOMUNIKACIJA I PROMETA SARAJEVO	19 - UPRAVA	13.3.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-45/14	Ž-BL-01-803/13	OPĆINA KOTOR VAROŠ CENTAR ZA SOCIJALNI RAD KOTOR VAROŠ	13 - PRAVA DJETETA	13.3.2014.	REALIZIRANA	DA
P-46/14	Ž-SA-05-898/13	VLADA ŽUPANIJE POSAVSKE, ORAŠJE	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	14.3.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-47/14	Ž-BL-04-694/13	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA USK, JU MJEŠOVITA SREDNJA ŠKOLA BIHAĆ	10 - RADNI ODNOSI	17.3.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-48/14	Ž-SA-01-1282/13	OPĆINA BANOVIĆ, I JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD BANOVIĆI	13 - PRAVA DJETETA	21.3.2014.	REALIZIRANA	DA
P-49/14	Ž-SA-05-749/13	FEDERALNO MINISTARSTVO FINANSIJA/FINANCIJA SARAJEVO	09 - SUDOVI	18.6.2014.	REALIZIRANA	DA
P-50/14	Ž-SA-05-540/13, Ž-SA-05-541/13, Ž-SA-05-542/13, Ž-SA-05-543/13, Ž-SA-05-544/13, Ž-SA-05-545/13	VLADA KANTONA SARAJEVO, MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA I ZAŠTITE OKOLIŠA KANTONA SARAJEVO	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	21.3.2014.	REALIZIRANA	DA
P-51/14	Ž-SA-07-211/14	FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE N/R MINISTRA, KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD POLUOTVORENOG TIPA BUSOVAČA N/R DIREKTORA	07 - ZATVORI	21.3.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-52/14	Ž-SA-05-766/13	OPĆINSKI SUD U SARAJEVU	09 - SUDOVI -- 09-2 - DUŽINA TRAJANJA POSTUPKA (ČLAN 6)		REALIZIRANA	DA
P-53/14	Ž-SA-05-1225/13	OPĆINA NOVI GRAD SARAJEVO	19 - UPRAVA	8.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-54/14	Ž-LI-06-34/14	JP ELEKTROPRIVREDA HZ HB D.D. MOSTAR	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-16 - NA OSNOVU ČLANSTVA U SINDIKATU ILI DRUGOM UDRUŽENJU	2.4.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-55/14	Ž-SA-04-1020/13	UNIVERZITET U SARAJEVU EKONOMSKI FAKULTET SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA	7.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-56/14	Ž-BL-05-124/14	TOPLANA AD PRIJEDOR N/R ČLANOVA NADZORNOG ODBORA	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	7.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-57/14	Ž-BL-04-625/13	FOND ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE RS, ODJELJENJE ZA RJEŠAVANJE U PRVOM STEPENU BANJA LUKA	25 - PENZIJE	7.4.2014.	REALIZIRANA	NE
P-58/14	Ž-BL-05-638/13	ADMINISTRATIVNA SLUŽBA GRADA BANJA LUKA, ODJELJENJE ZA PROSTORNO UREĐENJE	19 - UPRAVA	7.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-59/14	Ž-SA-02-127/14	KANTONALNI SUD U SARAJEVU, ODJELJENJE ZA UPRAVNE POSLOVE SARAJEVO	12 - OSOBE SA INVALIDITETOM	7.4.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-60/14	Ž-SA-05-438/13	FEDERALNA UPRAVA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE, FEDERALNI INSPEKTORAT ZA KATASTAR SARAJEVO	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	7.4.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-61/14	Ž-SA-04-204/14	JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA UNIVERZITETSKI KLINIČKI CENTAR TUZLA	23 – ZDRAVSTVO	7.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-62/14	Ž-SA-05-68/14	MINISTARSTVO ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE BIH SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	7.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-63/14	Ž-BL-04-99/14	JU DJEČJI VRTIĆ "NAŠA RADOST" PRNJAVOR	10 - RADNI ODNOSI	7.4.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-64/14	Ž-SA-05-104/14, Ž-SA-05-76/14	OPĆINA VITEZ OPĆINSKO VIJEĆE N/R PREDSEDAVAJUĆEG	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	7.4.2014.	NIJE REALIZIRANA	NE
P-65/14	Ž-BL-05-512/13	OPĆINA JAJCE, OPĆINSKO VIJEĆE	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	7.4.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-66/14	Ž-BL-05-815/13	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	05 – POLICIJA	8.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-67/14	Ž-BL-01-797/13	VLADA UNSKO-SANSKOG KANTONA, MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA, PEDAGOŠKI ZAVOD BIHAĆ, JU GIMNAZIJA CAZIN	13 - PRAVA DJETETA	8.4.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-68/14	Ž-BL-06-192/14	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA KANTON 10 LIVNO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-12 - NA OSNOVU NACIONALNOG ILI SOCIJALNOG PORIJEKLA	8.4.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-69/14	Ž-SA-06-317/14	SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	8.4.2014.	REALIZIRANA	DA

P-70/14	Ž-SA-05-961/13	OPĆINA CENTAR SARAJEVO, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE N/R NAČELNIKA OPĆINE	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	8.4.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-71/14	Ž-SA-05-25/14	FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE SARAJEVO N/R MINISTRA N/R SLUŽBENIKA ZA INFORMISANJE	19 – UPRAVA	8.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-72/14	Ž-SA-05-1242/13	KANTONALNI SUD U SARAJEVU N/R PREDSEDNIK SUDA	09 – SUDOVI	8.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-73/14	Ž-SA-05-220/14	VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO N/R PREMIJERA	19 – UPRAVA	8.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-74/14	Ž-SA-05-109/14	VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO N/R PREMIJERA	19 – UPRAVA	8.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-75/14	Ž-SA-06-992/13	MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, NAUKU I MLADE KANTONA SARAJEVO	01 – DISKRIMINACIJA	8.4.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-76/14	Ž-SA-05-1301/13	GRAD MOSTAR, GRADSKA UPRAVA, ODJEL ZA URBANIZAM I GRAĐENJE N/R GRADONAČELNIKA	19 – UPRAVA	8.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-77/14	Ž-SA-06-1331/13,	MINISTARSTVO PROMETA I KOMUNIKACIJA FBiH N/R MINISTRA MOSTAR	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 – MOBING	8.4.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-78/14	Ž-SA-05-1385/13	OPĆINA TRAVNIK, OPĆINSKI NAČELNIK	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	8.4.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-79/14	Ž-SA-05-1304/13	MINISTARSTVO ZDRAVLJA I SOCIJALNE ZAŠTITE RS BANJA LUKA, MINISTARSTVO PORODICE, OMLADINE I SPORTA BANJA LUKA, GRAD BIJE LJINA, JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD BIJE LJINA	16 – NASILJE	8.4.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-80/14	Ž-SA-04-1012/12	TUZLANSKI KANTON, MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA, SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE TUZLA	10 - RADNI ODNOSI	8.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-81/14	Ž-SA-05-262/14	KANTONALNI SUD U SARAJEVU SARAJEVO	09 – SUDOVI	9.4.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-82/14	Ž-LI-05-26/14	FEDERALNA UPRAVA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	14.5.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-83/14	Ž-SA-06-187/14, Ž-SA-06-318/14	MINISTARSTVO SIGURNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE GRANIČNA POLICIJA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-11 - NA OSNOVU ETNIČKE PRIPADNOSTI	15.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-84/14	Ž-SA-06-280/14	KLINIČKI CENTAR UNIVERZITETA U SARAJEVU	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 – MOBING	18.4.2014.	REALIZIRANA	DA

P-85/14	Ž-SA-04-366/14	FEDERALNO MINISTARSTVO ZA PITANJA BORACA I INVALIDA ODBRAMBENO-OSLOBODILAČKOG RATA N/R MINISTRA, NA ZNANJE: VLADA FBIH N/R PREMIJERA	10 - RADNI ODNOSI	28.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-86/14	Ž-LI-05-55/14	OPĆINA LIVNO, OPĆINSKI NAČELNIK	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	14.5.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-87/14	Ž-LI-05-48/14	ŠGD "HERCEGBOSANSKE ŠUME" D.O.O. KUPRES	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	3.6.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-88/14	Ž-LI-05-259/13	OPĆINA KUPRES, SLUŽBA ZA OPĆU UPRAVU, DRUŠTVENE DJELATNOSTI I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE	19 - UPRAVA	14.5.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-89/14	Ž-BL-05-674/13	CENTAR ZA SOCIJALNI RAD BIHAĆ	19 - UPRAVA	15.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-90/14	Ž-BL-05-188/14	JU OŠ "DOSITEJ OBRADOVIĆ" KNEŽEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	15.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-91/14	Ž-BL-05-125/14	SKUPŠTINA OPĆINE RUDO	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	15.5.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-92/14	Ž-BL-05-110/14	GRAD BIJELJINA, GRADSKA UPRAVA GRADA BIJELJINA, ODJELJENJE ZA PROSTORNO UREĐENJE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	21.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-93/14	Ž-BL-02-507/13	OPĆINA LUKAVAC N/R OPĆINSKOG NAČELNIKA N/R PREDSJEDNIKA SKUPŠTINE OPĆINE	12 - OSOBE SA INVALIDITETOM	21.5.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-94/14	Ž-BL-04-866/13	FOND PIO REPUBLIKE SRPSKE, FILIJALA BANJALUKA	25 - PENZIJE	19.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-95/14	Ž-BL-06-216/14	AGENCIJA ZA BANKARSTVO REPUBLIKE SRPSKE	01 - DISKRIMINACIJA	19.5.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-96/14	Ž-BL-06-209/14	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA TUZLANSKOG KANTONA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	19.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-97/14	Ž-BL-06-164/14	JU OŠ "PETAR KOČIĆ" MRKONJIĆ GRAD	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	22.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-98/14	Ž-BL-04-253/14, Ž-BL-06-190/14, Ž-BL-06-292/14	SREDNJOŠKOLSKI DOM BANJA LUKA N/R PREDSJEDNIKA UPRAVNOG ODBORA, N/R PEDAGOŠKOG VIJEĆA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-01 - UZNEMIRAVANJE I 10 - RADNI ODNOSI	19.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-99/14	Ž-BL-06-568/13	UPRAVNI ODBOR TRIGLAV OSIGURANJA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	19.5.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-100/14	Ž-BL-01-158/14	MINISTARSTVO PROSVJETE I KULTURE REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	13 - PRAVA DJETETA	20.5.2014.	DJELIMIČNO REALIZIRANA	DA
P-101/14	Ž-BL-01-56/14	CENTAR ZA PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE BANJA LUKA	13 - PRAVA DJETETA	23.5.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-102/14	Ž-SA-06-199/13	AGENCIJA ZA PRIVATIZACIJU U BOSANSKO-PODRINJSKOM KANTONU, UPRAVNI ODBOR GORAŽDE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	20.5.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-103/14	Ž-SA-05-138/14	OPĆINA TRAVNIK, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKI NADZOR	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	8.4.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-104/14	Ž-BL-05-45/14	KP „VODOVOD“ AD SRBAC, NADZORNI ODBOR OPĆINA SRBAC	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	20.5.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-105/14	Ž-MO-04-137/12	GRAD MOSTAR N/R GRADONAČELNIKA	24 - SOCIJALNA ZAŠTITA	22.5.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-106/14	Ž-MO-05-162/12	FEDERALNO PRAVOBRANILAŠTVO SARAJEVO	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	22.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-107/14	Ž-MO-04-189/12	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, ZNANOSTI, KULTURE I SPORTA ZHK N/R MINISTRA	10 - RADNI ODNOSI	22.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-108/14	Ž-SA-05-371/14	KANTON SARAJEVO, KANTONALNO TUŽILAŠTVO	26 - TUŽILAŠTVA	26.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-109/14	Ž-SA-02-225/14	MINISTARSTVO ODBRANE BOSNE I HERCEGOVINE N/R MINISTRA UL. HAMDJE KREŠEVLJAKOVIĆA BROJ 98, 71 000 SARAJEVO, ŽALBENO VIJEĆE PRI VIJEĆU MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE N/R PREDSJEDAVAJUĆEG VIJEĆA	12 - OSOBE SA INVALIDITETOM	27.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-110/14	Ž-SA-04-457/14	FEDERALNA UPRAVA POLICIJE N/R DIREKTORA SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	27.5.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-111/14	Ž-SA-05-86/14	KANTONALNI SUD U SARAJEVU	19 - UPRAVA	27.5.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-112/14	Ž-SA-05-353/14	FEDERALNO MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA N/R MINISTRA, N/R DIREKTORA FEDERALNE UPRAVE POLICIJE, N/R NAČELNIKA JEDINICE ZA PROFESIONALNE STANDARDE	05 - POLICIJA	27.5.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-113/14	Ž-LI-05-109/14	OPĆINA DRVAR, OPĆINSKI NAČELNIK	19 - UPRAVA	9.6.2014.	NIJE REALIZIRANA	NE
P-114/14	Ž-LI-05-46/14	OPĆINA DRVAR, OPĆINSKI NAČELNIK	19 - UPRAVA	9.6.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-115/14	Ž-LI-05-166/13	OPĆINSKI SUD LIVNO	09 - SUDOVI -- 09-2 - DUŽINA TRAJANJA POSTUPKA (ČLAN 6)	9.6.2014.	REALIZIRANA	DA
P-116/14	Ž-BL-04-161/14	JU ZAVOD ZA ZAPOŠNJAVANJE PALE, FOND ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA BANJA LUKA	23 - ZDRAVSTVO	10.6.2014.	REALIZIRANA	DA

P-117/14	Ž-BL-04-127/14, Ž-BL-04-867/13	KANTONALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA BIHAĆ, INSPEKCIJA ZA PREDŠKOLSKO I OSNOVNO OBRAZOVANJE BIHAĆ	10 - RADNI ODNOSI	10.6.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-118/14	Ž-BL-05-863/13	ZAVOD ZA MEDICINU RADA I SPORTA REPUBLIKE SRPSKE, INSTITUT ZA MEDICINSKO VJEŠTAČENJE SARAJEVO, 3. KANTONALNA BOLNICA ZENICA	05 - POLICIJA	12.6.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-119/14	Ž-BL-05-46/14, Ž-BL-05-47/14	OPĆINA UGLJEVIK	19 - UPRAVA	10.6.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-120/14	Ž-BL-05-344/14	KANTONALNA MINISTARSTVA UNUTRAŠNJIH POSLOVA, MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA REPUBLIKE SRPSKE, JAVNI REGISTAR BRČKO DISTRIKTA BIH	19 - UPRAVA	11.6.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-121/14	Ž-BL-06-178/14	FEDERALNI ZAVOD PIO / MIO SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	11.6.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-122/14	Ž-BL-05-733/13	OPĆINA MRKONJIĆ-GRAD REPUBLIČKA UPRAVA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE RS	19 - UPRAVA	10.6.2014.	REALIZIRANA	DA
P-123/14	Ž-BL-01-865/13	OŠ "VUK STEFANOVIĆ KARADŽIĆ" VIŠEGRAD	13 - PRAVA DJETETA	10.6.2014.	REALIZIRANA	DA
P-124/14	Ž-BL-01-642/13	JU GIMNAZIJA "FILIP VIŠNJIĆ" BIJELJINA	13 - PRAVA DJETETA	10.6.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-125/14	Ž-BL-01-749/13	JU GIMNAZIJA "FILIP VIŠNJIĆ" BIJELJINA	13 - PRAVA DJETETA	12.6.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-126/14	Ž-BL-04-68/14	FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE SARAJEVO	25 - PENZIJE	10.6.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-127/14	Ž-BL-02-116/14	VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE	12 - OSOBE SA INVALIDITETOM	11.6.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-128/14	Ž-SA-05-1242/13	KANTONALNI SUD U SARAJEVU N/R PREDSJEDNIKA SUDA	09 - SUDOVI	11.6.2014.	REALIZIRANA	DA
P-129/14	Ž-SA-06-442/14	DIREKCIJA ZA KOORDINACIJU POLICIJSKIH TIJELA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-01 - UZNEMIRAVANJE	12.6.2014.	REALIZIRANA	DA
P-130/14	Ž-SA-06-179/14	EKONOMSKI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	13.6.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-131/14	Ž-SA-05-481/14	UNIVERZITET U SARAJEVU, PRAVNI FAKULTET U SARAJEVU	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	13.6.2014.	REALIZIRANA	DA
P-132/14	Ž-SA-05-954/13	OPĆINA CENTAR SARAJEVO, KABINET OPĆINSKOG NAČELNIKA, INSPEKCIJA	19 - UPRAVA	13.6.2014.	REALIZIRANA	DA

P-133/14	Ž-SA-05-1333/13	MINISTARSTVO FINANSIJA SBK/KSB TRAVNIK	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	13.6.2014.	REALIZIRANA	DA
P-134/14	Ž-SA-05-198/14	VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO, VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO, VLADA REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	19 - UPRAVA	16.6.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-135/14	Ž-BL-06-350/14	ŽALBENO VIJEĆE VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-17 - NA OSNOVU OBRAZOVANJA	17.6.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-136/14	Ž-SA-06-511/14	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA BOSANSKO-PODRINJSKOG KANTONA, UPRAVA POLICIJE GORAŽDE N/R POLICIJSKOG KOMESARA GORAŽDE, MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA BOSANSKO-PODRINJSKOG KANTONA N/R MINISTRA GORAŽDE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	18.6.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-137/14	Ž-MO-04-36/13	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA ZHK N/R MINISTRA	10 - RADNI ODNOSI	21.7.2014.	REALIZIRANA	DA
P-138/14	Ž-MO-05-83/13	FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE SARAJEVO, UPRAVNI INSPEKTORAT N/R GLAVNOG UPRAVNOG INSPEKTORA	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	21.7.2014.	REALIZIRANA	DA
P-139/14	Ž-MO-01-20/14	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA HNK N/R MINISTRA, g. ZLATKO HADŽIOMEROVIĆ	13 - PRAVA DJETETA	21.7.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-140/14	Ž-BL-03-138/14	MINISTARSTVO PROSVJETE I KULTURE REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA, REPUBLIČKI PEDAGOŠKI ZAVOD RS, KATIHETSKI ODBOR SPC BIJE LJINA, MEĐURELIGIJSKO VIJEĆE U BOSNI I HERCEGOVINI SARAJEVO	04 - VJERSKE SLOBODE / RELIGIJA	24.7.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-141/14	Ž-BL-05-294/14	KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD BIHAĆ	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	2.7.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-142/14	Ž-BL-05-703/13	GRAD DOBOJ, KABINET GRADONAČELNIKA, MINISTARSTVO UPRAVE I LOKALNE SAMOUPRAVE REPUBLIKE SRPSKE, UPRAVNA INSPEKCIJA BANJA LUKA	19 – UPRAVA	11.7.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-143/14	Ž-BL-05-247/14	OPĆINA KNEŽEVO	19 - UPRAVA	29.7.2014.	REALIZIRANA	DA

P-144/14	Ž-BL-06-139/14	JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD TUZLA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-11 - NA OSNOVU ETNIČKE PRIPADNOSTI	29.7.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-145/14	Ž-BL-05-307/14	OKRUŽNI SUD BANJA LUKA	09 - SUDOVI -- 09-2 - DUŽINA TRAJANJA POSTUPKA (ČLAN 6)	29.7.2014.	REALIZIRANA	NE
P-146/14	Ž-BR-05-274/13	OPĆINA ŽIVINICE	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	29.7.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-147/14	Ž-BL-05-179/14, Ž-BL-05-184/14	OPĆINA ŠIPOVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	29.7.2014.	REALIZIRANA	DA
P-148/14	Ž-SA-05-564/14	VISOKO SUDSKO I TUŽILAČKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO N/R PREDSEDNIKA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	4.8.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-149/14	Ž-SA-05-36/14	FEDERALNA UPRAVA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE N/R DIREKTORA	19 – UPRAVA	29.7.2014.	REALIZIRANA	DA
P-150/14	Ž-SA-05-374/14	OPĆINA NOVI GRAD SARAJEVO N/R NAČELNIKA	19 – UPRAVA	30.7.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-151/14	Ž-SA-04-667/14	KANTONALNI SUD U SARAJEVU	25 – PENZIJE	31.7.2014.	REALIZIRANA	DA
P-152/14	Ž-SA-05-552/14	MINISTARSTVO STAMBENE POLITIKE, UPRAVA ZA STAMBENA PITANJA KANTONA SARAJEVO	19 – UPRAVA	31.7.2014.	REALIZIRANA	DA
P-153/14	Ž-BL-06-401/14	ELEKTROPRIVREDA REPUBLIKE SPRSKE TREBINJE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	1.8.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-154/14	Ž-SA-02-851/14	INSTITUT ZA MEDICINSKO VJEŠTAČENJE ZDRAVSTVENOG STANJA FBiH SARAJEVO N/R DIREKTORA, FEDERALNO MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE POLITIKE SARAJEVO N/R MINISTRA, VLADA FBiH N/R PREMIJERA	12 - OSOBE SA INVALIDITETOM	6.8.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-155/14	Ž-LI-05-169/14	GIMNAZIJA LIVNO, ŠKOLSKI ODBOR	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	11.8.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-156/14	Ž-BL-06-178/14	KANTONALNI SUD SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	26.8.2014.	REALIZIRANA	DA
P-157/14	Ž-SA-05-1388/13	JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD ZAVIDOVIĆI, UPRAVNI ODBOR OPĆINE ZAVIDOVIĆI OPĆINSKI NAČELNIK	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	27.8.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-158/14	Ž-SA-05-74/14	VLADA ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA N/R PREMIJERA	19 - UPRAVA	27.8.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA

P-159/14	Ž-SA-01-870/13	JU DOM ZDRAVLJA GORNJI VAKUF – USKOPLJE G	13 - PRAVA DJETETA	27.8.2014.	REALIZIRANA	DA
P-160/14	Ž-SA-05-343/14	KANTONALNI SUD U SARAJEVU	09 - SUDOVI	27.8.2014.	REALIZIRANA	DA
P-161/14	Ž-BR-05-341/11	OPĆINSKI SUD U TUZLI	09 - SUDOVI	12.9.2014.	REALIZIRANA	DA
P-162/14	Ž-BR-04-366/13	OPĆINA TUZLA, KABINET NAČELNIKA	10 - RADNI ODNOSI	12.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-163/14	Ž-BR-05-211/13	OPĆINSKI SUD U TUZLI	09 - SUDOVI -- 09-3 - IZVRŠENJE PRESUDA	12.9.2014.	REALIZIRANA	DA
P-164/14	Ž-BR-05-198/13	VLADA TUZLANSKOG KANTONA, MINISTARSTVO ZDRAVSTVA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	12.9.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-165/14	Ž-BR-04-221/13	MINISTARSTVO RADA I BORAČKO- INVALIDSKE ZAŠTITE RS, KOMISIJA ZA IMPLEMENTACIJU ČLANA 182.(152.) ZAKONA O RADU RS	10 - RADNI ODNOSI	12.9.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-166/14	Ž-BR-05-439/11	MINISTARSTVO RADA I BORAČKO-INVALIDSKE ZAŠTITE RS KOMISIJA ZA IMPLEMENTACIJU ČLANA 182.(152.) ZAKONA O RADU	19 - UPRAVA	12.9.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-167/14	Ž-BR-05-438/11	MINISTARSTVO RADA I BORAČKO-INVALIDSKE ZAŠTITE RS KOMISIJA ZA IMPLEMENTACIJU ČLANA 182.(152.) ZAKONA O RADU RS	19 - UPRAVA	12.9.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-168/14	Ž-BL-05-113/14	UPRAVA ZA INDIREKTNO OPOREZIVANJE BOSNE I HERCEGOVINE	19 - UPRAVA	11.9.2014.	REALIZIRANA	DA
P-169/14	Ž-BL-05-276/14	CENTAR ZA SOCIJALNI RAD TESLIĆ	19 - UPRAVA	11.9.2014.	REALIZIRANA	DA
P-170/14	Ž-BL-05-501/14, Ž-BL-07-435/14	MINISTARSTVO PRAVDE REPUBLIKE SRPSKE	09 - SUDOVI -- 09-3 - IZVRŠENJE PRESUDA	12.9.2014.	REALIZIRANA	DA
P-171/14	Ž-BL-05-182/14	REPUBLIČKA UPRAVA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE PODRUČNA JEDINICA ŠIPOVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	11.9.2014.	REALIZIRANA	DA
P-172/14	Ž-BL-01-173/14	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA UNSKO-SANSKI KANTON BIHAĆ	13 - PRAVA DJETETA	11.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-173/14	Ž-SA-05-243/14, Ž-SA-05-244/14	KANTON SARAJEVO, MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA N/R MINISTRA SARAJEVO	05 – POLICIJA	11.9.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-174/14	Ž-SA-06-804/13	KLINIČKI CENTAR UNIVERZITETA U SARAJEVU N/R GENERALNOG DIREKTORA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 – MOBING	15.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-175/14	Ž-SA-05-1332/13	PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	19 – UPRAVA	11.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE

P-176/14	Ž-BL-06-40/14	MINISTARSTVO PROSVJETE I KULTURE REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-17 - NA OSNOVU OBRAZOVANJA	11.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-177/14	Ž-BL-06-55/14	OPĆINA JAJCE, JP ELEKTROPRIVREDA HRVATSKE ZAJEDNICE HERCEG-BOSNE D.D. MOSTAR	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-11 - NA OSNOVU ETNIČKE PRIPADNOSTI	16.9.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-178/14	Ž-SA-05-872/13	FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE, UPRAVNA INSPEKCIJA SARAJEVO N/R MINISTRA	15 – IMOVINSKO-PRAVNI	15.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-179/14	Ž-SA-05-718/14, Ž-SA-05-729/14	KANTONALNO TUŽILAŠTVO KANTONA SARAJEVO N/R GLAVNE KANTONALNE TUŽITELJICE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	12.9.2014.	REALIZIRANA	DA
P-180/14	Ž-SA-05-613/14	FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR N/R DIREKTORA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	12.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-181/14	Ž-SA-05-612/14	FOND ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA N/R DIREKTORA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	12.9.2014.	REALIZIRANA	DA
P-182/14	Ž-SA-04-290/14	K.P "VODOVOD I KANALIZACIJA" A.D. ISTOČNO SARAJEVO	21 - KOMUNALNE USLUGE	12.9.2014.	REALIZIRANA	DA
P-183/14	Ž-SA-05-402/14	FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE, UPRAVNA INSPEKCIJA SARAJEVO	19 – UPRAVA	12.9.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-184/14	Ž-SA-05-734/14	OPĆINA ŽEPČE, OPĆINSKI NAČELNIK, SLUŽBA ZA GRADITELJSTVO I PROSTORNO UREĐENJE, GRAĐEVINSKI INSPEKTOR ŽEPČE	19 – UPRAVA	12.9.2014.	REALIZIRANA	DA
P-185/14	Ž-SA-03-473/14	VLADA REPUBLIKE SRPSKE, MINISTARSTVO PROSVJETE I KULTURE BANJA LUKA	04 - VJERSKE SLOBODE / RELIGIJA	12.9.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-186/14	Ž-SA-05-573/12	ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON, OPĆINA ZENICA, SLUŽBA ZA OPĆU UPRAVU I STAMBENE POSLOVE ZENICA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	12.9.2014.	NIJE REALIZIRANA	NE
P-187/14	Ž-SA-05-1177/13	OSNOVNI SUD U BANJA LUCI N/R PREDSEDNIKA SUDA, OKRUŽNI SUD U BANJA LUCI N/R PREDSEDNIKA SUDA, VIŠI PRIVREDNI SUD U BANJA LUCI N/R PREDSEDNIKA SUDA	09 – SUDOVI	12.9.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-188/14	Ž-MO-05-87/14	OPĆINSKI SUD MOSTAR N/R PREDSEDNIKA	09 – SUDOVI	12.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-189/14	Ž-MO-04-101/14, Ž-MO-04-111/14, Ž-MO-04-117/14,	VLADA HNK N/R PREMIJERA MOSTAR	10 - RADNI ODNOSI	12.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-190/14	Ž-SA-05-974/14	PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	19 – UPRAVA	16.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE

P-191/14	Ž-BL-05-753/13	VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	19 – UPRAVA	16.9.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-192/14	Ž-BL-06-357/14	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA TUZLANSKOG KANTONA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-12 - NA OSNOVU NACIONALNOG ILI SOCIJALNOG PORIJEKLA	16.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-193/14	Ž-BL-05-174/14	CENTAR JAVNE BEZBJEDNOSTI PRIJEDOR	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-2 - ODBIJANJE PRISTUPA INFORMACIJAMA	17.9.2014.	REALIZIRANA	DA
P-194/14	Ž-BL-05-822/13	VLADA USK N/R PREMIJERA, MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA USK N/R MINISTRA BIHAĆ	05 – POLICIJA	16.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-195/14	Ž-BL-05-304/14	OKRUŽNO TUŽILAŠTVO BANJA LUKA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	16.9.2014.	REALIZIRANA	DA
P-196/14	Ž-BL-05-422/14	MINISTARSTVO ZDRAVLJA I SOCIJALNE POLITIKE RS BANJA LUKA	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	16.9.2014.	REALIZIRANA	DA
P-197/14	Ž-BL-04-409/14	KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD FOČA, MINISTARSTVO PRAVDE REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	25 - PENZIJE	16.9.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-198/14	Ž-BR-05-367/13	OPĆINA TUZLA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	20.10.2014.	REALIZIRANA	DA
P-199/14	Ž-BR-01-48/14	CENTAR ZA SOCIJALNI RAD TUZLA	13 - PRAVA DJETETA	20.10.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-200/14	Ž-BR-05-414/11	OPĆINA TUZLA, SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE I ZAŠTITU OKOLINE	19 - UPRAVA	20.10.2014.	REALIZIRANA	DA
P-201/14	Ž-BR-05-165/13	JP ZA KOMUNALNE I ZANATSKE USLUGE "RAD" LUKAVAC, OPĆINA LUKAVAC, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE, KOMUNALNA INSPEKCIJA	19 - UPRAVA	20.10.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-202/14	Ž-BR-05-125/14, Ž-BR-05-127/14	POLICIJA BRČKO DISTRIKTA BIH	05 - POLICIJA	20.10.2014.	REALIZIRANA	DA
P-203/14	Ž-BR-05-106/11	OPĆINA GRAČANICA, SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE, GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE, ODJEL ZA INSPEKCIJE, FEDERALNA UPRAVA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE	19 - UPRAVA	20.10.2014.	DJELIMIČNO REALIZIRANA	DA

P-204/14	Ž-BR-05-164/14	OPĆINSKI SUD U LUKAVCU	09 - SUDOVI -- 09-3 - IZVRŠENJE PRESUDA	20.10.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-205/14	Ž-BR-05-171/13	POLICIJA BRČKO DISTRIKTA BIH	05 - POLICIJA	20.10.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-206/14	Ž-BR-05-260/13	MUP TK, POLICIJSKA STANICA SREBRENİK, KANTONALNO TUŽILAŠTVO TK TUZLA	05 - POLICIJA	20.10.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-207/14	Ž-BR-05-154/14	MUP KANTONA SARAJEVO, POLICIJSKA STANICA NOVO SARAJEVO, POLICIJA BRČKO DISTRIKTA BIH	05 - POLICIJA	20.10.2014.	REALIZIRANA	DA
P-208/14	Ž-BR-05-169/12	ADVOKATSKA KOMORA REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	20.10.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-209/14	Ž-BR-05-292/11	OPĆINA KALESIJA N/R NAČELNIKA OPĆINE	19 - UPRAVA	20.10.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-210/14	Ž-BR-04-84/13	FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE SARAJEVO N/R MINISTRA, UPRAVNA INSPEKCIJA	10 - RADNI ODNOSI	20.10.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-211/14	Ž-BR-02-202/13	MINISTARSTVO ZA RAD, SOCIJALNU POLITIKU I POVRATAK TK TUZLA, CENTAR ZA SOCIJALNI RAD ŽIVINICE	12 - OSOBE SA INVALIDITETOM	20.10.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-212/14	Ž-BR-05-170/13	JU OSNOVNA MUZIČKA ŠKOLA TUZLA	10 - RADNI ODNOSI	20.10.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-213/14	Ž-BR-04-59/14	OPĆINA SREBRENICA, NAČELNIK OPĆINE, ODJELJENJE ZA PROSTORNO UREĐENJE I STAMBENO KOMUNALNE POSLOVE, EKOLOŠKI INSPEKTOR	14 – EKOLOGIJA I ZAŠTITA OKOLINE	20.10.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-214/14	Ž-BR-05-187/13	OPĆINA LUKAVAC, CENTAR ZA SOCIJALNI RAD, MUP TK, POLICIJSKA STANICA LUKAVAC	05 - POLICIJA	20.10.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-215/14	Ž-BL-05-618/14	MINISTARSTVO UPRAVE I LOKALNE SAMOUPRAVE REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	19 - UPRAVA	23.11.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-216/14	Ž-BL-04-509/14	REPUBLIČKA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE REPUBLIKE SRPSKE, SEKTOR INSPEKCIJA RADA I ZAŠTITE NA RADU ODJELJENJE BANJA LUKA	10 - RADNI ODNOSI	23.10.2014.	REALIZIRANA	DA
P-217/14	Ž-SA-05-477/14	VLADA FEDERACIJE BIH SARAJEVO	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	27.10.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-218/14	Ž-MO-04-111/13	MINISTARSTVO ZDRAVSTVA, RADA I SOCIJALNE ZAŠTITE HNK N/R MINISTRA MOSTAR	23 - ZDRAVSTVO	27.10.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-219/14	Ž-MO-04-164/13	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA HNK N/R MINISTRA	10 - RADNI ODNOSI	27.10.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-220/14	Ž-MO-05-53/14	OPĆINSKI SUD U MOSTARU N/R PREDSJEDNIKA SUDA	09 - SUDOVI	27.10.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA

P-221/14	Ž-SA-04-769/14	KANTON SARAJEVO, MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA N/R MINISTRA	10 - RADNI ODNOSI	31.10.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-222/14	Ž-SA-01-1039/14	KANTONALNI SUD U SARAJEVU N/R PREDSEDNIKA SUDA	13 - PRAVA DJETETA	29.10.2014.	REALIZIRANA	DA
P-223/14	Ž-SA-05-657/14	DRŽAVNA AGENCIJA ZA ISTRAGE I ZAŠTITU BIH, REGIONALNI URED TUZLA N/R NAČELNIKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	29.10.2014.	REALIZIRANA	DA
P-224/14	Ž-SA-06-817/14	DRUGOSTEPENA DISCIPLINSKA KOMISIJA ZA ORGANE UPRAVE U FBIH N/R PREDSEDNIKA DRUGOSTEPENE DISCIPLINSKE KOMISIJE, KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD POLUOTVORENOG TIPRA SARAJEVO N/R DIREKTORA, N/R ZAMJENIKA DIREKTORA, FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE N/R MINISTRA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	29.10.2014.	DJELIMIČNO REALIZIRANA	DA
P-225/14	Ž-SA-05-23/14	KANTONALNA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE UNSKO-SANSKOG KANTONA BIHAĆ N/R GLAVNOG KANTONALNOG INSPEKTORA	19 - UPRAVA	29.10.2014.	REALIZIRANA	DA
P-226/14	Ž-SA-06-890/14	FEDERALNO MINISTARSTVO ZA PITANJA BORACA I INVALIDA ODBRAMBENO-OSLOBODILAČKOG RATA SARAJEVO N/R MINISTRA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-12 - NA OSNOVU NACIONALNOG ILI SOCIJALNOG PORIJEKLA	29.10.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-227/14	Ž-SA-04-685/14	UNIVERZITET U BIHAĆU N/R REKTORA, VLADA UNSKO-SANSKOG KANTON, SKUPŠTINA UNSKO-SANSKOG KANTONA	10 - RADNI ODNOSI	30.10.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-228/14	Ž-SA-05-645/14	JP „GRIJANJE“ D.O.O. ZENICA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	30.10.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-229/14	Ž-SA-05-1362/13	CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA BIH SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	30.10.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-230/14	Ž-SA-05-1297/13	KANTONALNI SUD U SARAJEVU SARAJEVO	19 - UPRAVA	31.10.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-231/14	Ž-SA-05-269/14	PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO N/R PREDSEDAVAJUĆEG PREDSTAVNIČKOG DOMA, VLADA F BIH	09 - SUDOVI -- 09-2 - DUŽINA TRAJANJA POSTUPKA (ČLAN 6)	19.5.2014.	OSTVARENA SARADNJA	NE
P-232/14	Ž-BL-05-423/14	INSPEKTORAT ZA UNUTRAŠNJU KONTROLU, MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA RS BANJA LUKA	05 – POLICIJA	11.11.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-233/14	Ž-BL-05-467/14	OPĆINA SRBAC, SKUPŠTINA OPĆINE SRBAC	19 – UPRAVA	11.11.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-234/14	Ž-BL-05-639/13	ADMINISTRATIVNA SLUŽBA OPĆINE DERVENTA, SKUPŠTINA OPĆINE DERVENTA	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	11.11.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA

P-235/14	Ž-BL-04-440/14	VLADA REPUBLIKE SRPSKE, MINISTARSTVO FINANSIJA REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	11.11.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-236/14	Ž-BL-05-472/14	ODBOR DRŽAVNE SLUŽBE ZA ŽALBE FBIH	19 – UPRAVA	6.11.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-237/14	Ž-BL-06-640/14	PEKARA „FJOLA“ GRADIŠKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	6.11.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-238/14	Ž-BL-05-477/14	SKUPŠTINA OPĆINE SOKOLAC	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	6.11.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-239/14	Ž-BL-05-572/14	GRAD BANJA LUKA, ODJELJENJE ZA KOMUNALNE I STAMBENE POSLOVE I POSLOVE SAOBRAĆAJA, ODJELJENJE ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE - URBANISTIČKO-GRAĐEVINSKA INSPEKCIJA, ODJELJENJE ZA FINANSIJSKE POSLOVE	19 – UPRAVA	6.11.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-240/14	Ž-BL-05-284/14	OPĆINA VOGOŠČA, SLUŽBA ZA URBANIZAM, PROSTORNO PLANIRANJE, GRAĐENJE, IMOVINSKO-PRAVNE I STAMBENE POSLOVE, URBANISTIČKO-GRAĐEVINSKA INSPEKCIJA	19 – UPRAVA	6.11.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-241/14	Ž-BL-05-383/14	OPĆINA TRAVNIK, MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA, GRAĐENJA, ZAŠTITE OKOLINE, POVRATKA I STAMBENIH POSLOVA TRAVNIK	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	6.11.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-242/14	Ž-BR-05-76/14	OPĆINA LUKAVAC, OPĆINSKI NAČELNIK, JU "RTV LUKAVAC"	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	8.12.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-243/14	Ž-BR-04-81/13	POREZNA UPRAVA FBIH, KANTONALNI POREZNI URED TUZLA, FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR, KANTONALNA ADMINISTRATIVNA SLUŽBA TUZLA	10 - RADNI ODNOSI	8.12.2014.	REALIZIRANA	DA
P-244/14	Ž-BR-04-360/11	FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR, KANTONALNA ADMINISTRATIVNA SLUŽBA TUZLA	25 - PENZIJE	8.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-245/14	Ž-BR-04-235/13, Ž-BR-04-236/13	JP ELEKTROPRIVREDA BIH D.D. SARAJEVO, ZAVISNO DRUŠTVO RUDNIK MRKOG UGLJA „ĐURĐEVIK“D.O.O.ĐURĐEVIK, FEDERALNA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE SARAJEVO, SKUPŠTINA TK NA ZNANJE	10 - RADNI ODNOSI	8.12.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-246/14	Ž-BR-05-83/14	OPĆINA LUKAVAC, OPĆINSKI NAČELNIK	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	8.12.2014.	REALIZIRANA	DA

P-247/14	Ž-BR-04-110/14	PRIVREDNA KOMORA BRČKO DISTRIKTA BIH, ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE BRČKO DISTRIKTA BIH	10 - RADNI ODNOSI	8.12.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-248/14	Ž-BR-05-70/13	MINISTARSTVO FINACIJA RS, PORESKA UPRAVA, PODRUČNI CENTAR BIJELJINA, FOND ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE RS BIJELJINA	19 - UPRAVA	8.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-249/14	Ž-SA-06-947/14	OPĆINA STARI GRAD SARAJEVO N/R OPĆINSKOG NAČELNIKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	28.11.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-250/14	Ž-SA-04-979/14	OPĆINSKI SUD U SARAJEVU	10 - RADNI ODNOSI	28.11.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-251/14	Ž-SA-06-665/14, Ž-SA-06-843/14	OSNOVNA ŠKOLA „SAFVET-BEG BAŠAGIĆ“ SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING I 01-17 - NA OSNOVU OBRAZOVANJA	1.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-252/14	Ž-SA-05-517/14	OPĆINA VOGOŠĆA N/R NAČELNIKA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	1.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-253/14	Ž-SA-05-923/14	FEDERALNA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE SARAJEVO N/R DIREKTORA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	1.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-254/14	Ž-SA-04-660/13	FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE SARAJEVO N/R DIREKTORA, INSTITUT ZA MEDICINSKO VJEŠTAČENJE ZDRAVSTVENOG STANJA FBiH SARAJEVO N/R DIREKTORA	23 - ZDRAVSTVO	1.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-255/14	Ž-SA-05-1052/14	MINISTARSTVO ODBRANE BIH SARAJEVO N/R MINISTRA, ŽALBENO VIJEĆE PRI VIJEĆU MINISTARA BIH SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	1.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-256/14	Ž-SA-05-269/14	PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE N/R PREDSJEDAVAJUĆEG PREDSTAVNIČKOG DOMA	09 - SUDOVI -- 09-2 - DUŽINA TRAJANJA POSTUPKA (ČLAN 6)	1.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-257/14	Ž-SA-04-960/14	FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	1.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-258/14	Ž-SA-06-487/14	PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BIH SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA	1.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-259/14	Ž-SA-05-43/14	FEDERALNA UPRAVA ZA INPEKCIJSKE POSLOVE SARAJEVO, GRAD MOSTAR	19 - UPRAVA	1.12.2014.	REALIZIRANA	DA

P-260/14	Ž-SA-06-1009/14, Ž-SA-06-1042/14, Ž-SA-06-1043/14, Ž-SA-06-1044/14, Ž-SA-06-1073/14, Ž-SA-06-944/14	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA TUZLANSKOG KANTONA	01 - DISKRIMINACIJA	1.12.2014.	REALIZIRANA	DA
P-261/14	Ž-BL-05-130/14	GRAD BANJA LUKA, SKUPŠTINA GRADA BANJE LUKE	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	1.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-262/14	Ž-BL-05-220/14	CENTAR ZA SOCIJALNI RAD DERVENTA, OSNOVNI SUD DERVENTA	19 - UPRAVA	1.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-263/14	Ž-BL-05-244/14	MINISTARSTVO RASELJENIH LICA I IZBJEGLICA FBIH SARAJEVO, NA ZNANJE: MINISTARSTVO ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	19 - UPRAVA	1.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-264/14	Ž-BL-05-531/14	VLADA UNSKO – SANSKOG KANTONA FBIH BIHAĆ	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	1.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-265/14	Ž-SA-02-1284/11	MINISTARSTVO RADA I BORAČKO-INVALIDSKE ZAŠTITE REPUBLIKE SRPSKE, ODJELJENJE BILEĆA N/R NAČELNIKA ODJELJENJA	12 - OSOBE SA INVALIDITETOM	4.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-266/14	Ž-BL-05-638/14	JZU „SVETI APOSTOL LUKA“ DOBOJ	19 - UPRAVA	3.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-267/14	Ž-BL-05-707/14	AGENCIJA ZA DRŽAVNU UPRAVU REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	3.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-268/14	Ž-BL-05-305/14	ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU	2.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-269/14	Ž-BL-05-633/14	GRAD BANJA LUKA, ODJELJENJE ZA BORAČKO-INVALIDSKU ZAŠTITU	19 - UPRAVA	2.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-270/14	Ž-BL-05-465/14	OPĆINA SRBAC, MINISTARSTVO UPRAVE I LOKALNE SAMOUPRAVE REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	19 - UPRAVA	2.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-271/14	Ž-BL-05-397/14	REPUBLIČKA UPRAVA ZA GEODETSKE I IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE PODRUČNA JEDINICA BANJALUKA	19 – UPRAVA	10.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-272/14	Ž-SA-05-1049/14	FEDERALNO MINISTARSTVA PROMETA I KOMUNIKACIJA SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA -- 03-1 - NEODLUČIVANJE U ZAKONSKOM ROKU		REALIZIRANA	DA

P-273/14	Ž-MO-06-67/14	KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD POLUOTVORENOG TIPA MOSTAR	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-13 - NA OSNOVU VEZE SA NACIONALNOM MANJINOM	3.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-274/14	Ž-MO-05-71/14	OPĆINA JABLANICA	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	4.12.2014.	REALIZIRANA	DA
P-275/14	Ž-BL-01-592/14	VLADA REPUBLIKE SRPSKE, MINISTARSTVO PRAVDE REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	13 - PRAVA DJETETA	8.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-276/14	Ž-BL-04-421/14	ŽELJEZNICE REPUBLIKE SRPSKE AD DOBOJ GRAD PRIJEDOR	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	8.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-277/14	Ž-BL-04-557/14	OPĆINA DOBOJ ISTOK	10 - RADNI ODNOSI	8.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-278/14	Ž-BL-05-359/14	OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE BOSANSKA KRUPA	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	8.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-279/14	Ž-LI-05-243/14	OPĆINA BUGOJNO	19 - UPRAVA	5.12.2014.	REALIZIRANA	DA
P-280/14	Ž-SA-05-841/14	OPĆINA TRAVNIK N/R NAČELNIKA OPĆINE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	4.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-281/14	Ž-SA-06-934/14	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA KANTONA SARAJEVO, UPRAVA POLICIJE N/R POLICIJSKOG KOMESARA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	11.12.2014.	REALIZIRANA	DA
P-282/14	Ž-SA-05-842/14, Ž-SA-05-921/14, Ž-SA-05-926/14	VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	11.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-283/14	Ž-SA-04-789/14	TUZLANSKI KANTON, MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA TUZLA	11 - OBRAZOVANJE	11.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-284/14	Ž-SA-04-1061/14	KANTON SARAJEVO, MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, NAUKU I MLADE SARAJEVO	10 - RADNI ODNOSI	11.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-285/14	Ž-SA-04-929/14	FOND ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE REPUBLIKE SRPSKE FILIJALA BANJA LUKA	25 - PENZIJE	11.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-286/14	Ž-SA-06-1176/13	UNIVERZITETSKO-KLINIČKI CENTAR SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	11.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-287/14	Ž-SA-05-763/13	POSAVSKI KANTON, VLADA POSAVSKOG KANTONA N/R PREMIJERA	19 – UPRAVA	11.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-288/14	Ž-BL-04-596/14	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA TUZLANSKOG KANTONA	11 – OBRAZOVANJE	12.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-289/14	Ž-BL-05-605/14	MINISTARSTVO ZA IZBJEGLICE I RASELJENA LICA RS, ODSJEK BANJA LUKA	19 – UPRAVA	11.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE

P-290/14	Ž-SA-05-275/14	OPĆINA ZENICA, SLUŽBA ZA OPĆU UPRAVU I STAMBENE POSLOVE ZENICA N/R POMOĆNIKA NAČELNIKA	19 – UPRAVA	12.12.2014.	REALIZIRANA	DA
P-291/14	Ž-SA-05-894/14	OPĆINSKI SUD U SARAJEVU SARAJEVO N/R PREDsjedNIKA SUDA	09 – SUDOVI	12.12.2014.	REALIZIRANA	DA
P-292/14	Ž-SA-05-596/13	VISOKO SUDSKO I TUŽILAČKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	12.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-293/14	Ž-SA-04-1398/12, Ž-SA-04-791/14	KLINIČKI CENTAR UNIVERZITETA U SARAJEVU N/R GENERALNOG DIREKTORA	10 - RADNI ODNOSI	12.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-294/14	Ž-LI-05-274/14	OPĆINA LIVNO, OPĆINSKI NAČELNIK	19 – UPRAVA	16.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-295/14	Ž-BL-01-699/14	UNSKO – SANSKI KANTON, MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA BIHAĆ, OPĆINA VELIKA KLADUŠA	13 - PRAVA DJETETA	16.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-296/14	Ž-BL-04-399/14	UNSKO – SANSKI KANTON, MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA BIHAĆ	10 - RADNI ODNOSI	16.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-297/14	Ž-BL-05-711/14	GRAD BANJA LUKA, ODJELJENJE KOMUNALNE POLICIJE, CENTAR JAVNE BEZBJEDNOSTI BANJA LUKA	19 – UPRAVA	17.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-298/14	Ž-SA-06-471/14	GRANIČNA POLICIJA BIH SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-09 - NA OSNOVU JEZIKA	17.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-299/14	Ž-SA-05-200/14	VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	09 – SUDOVI	17.12.2014.	REALIZIRANA	DA
P-300/14	Ž-SA-05-798/13	OPĆINA CENTAR SARAJEVO, OPĆINSKI NAČELNIK	19 – UPRAVA	17.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-301/14	Ž-SA-05-969/14	OPĆINA KLADANJ N/R OPĆINSKOG NAČELNIKA	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	17.12.2014.	REALIZIRANA	DA
P-302/14	Ž-SA-01-1163/14	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA TUZLANSKOG KANTONA, AGENCIJA ZA IDENTIFIKACIJSKE DOKUMENTE, EVIDENCIJU I RAZMJENU PODATAKA BIH BANJA LUKA, MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA BIH SARAJEVO	13 - PRAVA DJETETA	17.12.2014.	REALIZIRANA	DA
P-303/14	Ž-SA-05-1095/14	KJP "SARAJEVO-ŠUME" D.O.O. SARAJEVO, NADZORNI ODBOR SKUPŠTINA PREDUZEĆA	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	17.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-304/14	Ž-SA-05-864/14	OPĆINA GRADAČAC, OPĆINSKO VIJEĆE, OPĆINSKI NAČELNIK	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	17.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE

P-305/14	Ž-SA-05-196/14	JP "REG-DEP" D.O.O. BIHAĆ, SKUPŠTINA PREDUZEĆA BIHAĆ	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	17.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-306/14	Ž-SA-05-958/14	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA TUZLANSKOG KANTONA	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	17.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-307/14	Ž-SA-05-684/14	KANTONALNI SUD U SARAJEVU N/R PREDSEDNIKA SUDA	09 - SUDOVI	1.12.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-308/14	Ž-BR-05-235/14	JZU DOM ZDRAVLJA KALESIJA	19 - UPRAVA	23.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-309/14	Ž-BR-05-163/14, Ž-BR-05-165/14	SKUPŠTINA BRČKO DISTRIKTA BIH, VLADA BRČKO DISTRIKTA BIH B	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI I 19 – UPRAVA	23.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-310/14	Ž-BR-05-282/11	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA TUZLANSKOG KANTONA, POLICIJSKA UPRAVA LUKAVAC, OPĆINA LUKAVAC, VIJEĆE ZA SIGURNOST SAOBRAĆAJA, OPĆINA LUKAVAC, SLUŽBA ZA PROSTORNO PLANIRANJE, OBNOVU I KOMUNALNE DJELATNOSTI	05 – POLICIJA	23.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-311/14	Ž-BR-05-344/11	GRAD TUZLA, SLUŽBA ZA KOMUNALNE POSLOVE, IZGRADNJU I POSLOVE MJESNIH ZAJEDNICA TUZLA, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE, INSPEKTORAT URBANISTIČKO-GRAĐEVINSKE INSPEKCIJE	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	23.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-312/14	Ž-BR-02-434/11	MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE, GRAĐEVINARSTVO I EKOLOGIJU REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	12 - OSOBE SA INVALIDITETOM	23.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-313/14	Ž-BR-05-175/12	OPĆINA BANOVIĆI, SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE, STAMBENO-KOMUNALNE POSLOVE	15 – IMOVINSKO-PRAVNI ODNOSI	23.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-314/14	Ž-BR-01-206/14	OPĆINA ODŽAK, CENTAR ZA SOCIJALNI RAD ODŽAK	13 - PRAVA DJETETA	23.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-315/14	Ž-BR-05-173/13	VLADA POSAVSKOG KANTONA ORAŠJE	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	23.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-316/14	Ž-BR-05-174/11	GRAD TUZLA	22 - VLADINA I MINISTARSKA IMENOVANJA	23.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-317/14	Ž-LI-05-269/14	JP ELEKTROPRIVREDA HZHB MOSTAR, OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM POSLOVNICA DRVAR	19 - UPRAVA	23.12.2014.	REALIZIRANA	NE
P-318/14	Ž-LI-04-325/14	OSNOVNA ŠKOLA "FRA LOVRO KARLAU" LIVNO, ŠKOLSKI ODBOR	10 - RADNI ODNOSI	23.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-319/14	Ž-SA-05-874/14	SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO, VLADA KANTONA SARAJEVO	19 - UPRAVA	23.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE

P-320/14	Ž-BL-01-672/14	JAVNA USTANOVA „DJEČJI VRTIĆ“ NOVI TRAVNIK	13 - PRAVA DJETETA	30.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-321/14	Ž-LI-04-335/14	JP "KOMUNALAC" DRVAR	21 - KOMUNALNE USLUGE	30.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-322/14	Ž-SA-07-425/14	MINISTARSTVO PRAVDE REPUBLIKE SRPSKE N/R MINISTRA, KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD ZATVORENOG TIPA BIJEJINA N/R DIREKTORA	07 - ZATVORI	23.4.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-323/14	Ž-BL-06-553/14	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE I OMLADINE KANTONA SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	30.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-324/14	Ž-BL-06-743/14	JU DOM ZA DJECU I OMLADINU BEZ RODITELJSKOG STARANJA „RADA VRANJEŠEVIĆ“ BANJA LUKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	30.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-325/14	Ž-SA-05-1100/14	OPĆINA ILIDŽA, SLUŽBA ZA IMOVINSKO-PRAVNE, STAMBENE, GEODETSKE POSLOVE I KATASTAR NEKRETNINA ILIDŽA	19 - UPRAVA	31.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-326/14	Ž-SA-05-984/14	MINISTARSTVO STAMBENE POLITIKE KANTONA SARAJEVO, UPRAVA ZA STAMBENA PITANJA SARAJEVO	03 - PRISTUP INFORMACIJAMA	31.12.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA

ANEKS I – PREGLED BUDŽETA 2014.

0304 Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Obrazac 2.

ZBIRNI PREGLED
rashoda budžeta po ekonomskim kategorijama
za period izvještavanja: od 1.1. do 31.12.2014.

Redni broj	Vrsta rashoda	Ekonomski kod	Odobreno budžetom za tekuću godinu	Izmjene: rebalans, prestrukt., rezerva (+,-)	Korigovani budžet (4+,-5)	Realizovano u tekućem periodu	Realizovano u prethodnoj godini	Indeks (7/6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	Tekući izdaci		2.388.000	62.959	2.450.959	2.380.015	2.513.093	98,61
1.	Bruto plaće i naknade	611100	1.665.000	61.724	1.726.724	1.702.693	1.707.978	98,61
2.	Naknade troškova zaposlenih	611200	182.000	2.180	184.180	177.752	169.741	96,51
3.	Putni troškovi	613100	69.000	-6.000	63.000	55.341	88.493	87,84
4.	Izdaci za telefonske i PTT usluge	613200	50.000	8.000	58.000	52.026	59.670	89,70
5.	Izdaci za energiju i komunalne usluge	613300	21.000	-1.000	20.000	15.013	19.175	75,07
6.	Nabavka materijala	613400	44.000	1.000	45.000	41.071	35.769	91,27
7.	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	613500	35.000	-10.000	25.000	22.752	28.361	91,01
8.	Izdaci za zakupninu	613600	252.000	-4.000	248.000	247.047	246.733	99,62
9.	Izdaci za tekuće održavanje	613700	23.000	12.055	35.055	26.213	32.217	74,78
10.	Izdaci za osiguranje	613800	7.000	1.000	8.000	6.403	6.364	80,04
11.	Ugovorene i druge posebne usluge	613900	40.000	-2.000	38.000	33.704	118.592	88,69
II	Kapitalni izdaci		5.000	4.000	9.000	7.432	0	
1.	Nabavka zemljišta	821100	0	0	0	0	0	
2.	Nabavka zgrada	821200	0	0	0	0	0	
3.	Nabavka opreme	821300	5.000	4.000	9.000	7.432	0	1
4.	Nabavka ostalih stalnih sredstava	821400	0	0	0	0	0	

5.	Nabavka sredstava u obliku prava	821500	0	0	0	0	0	0
6.	Rekonstrukcija i investicijsko održavanje	821600	0	0	0	0	0	0
III	Tekući grantovi		0	0	0	0	0	0
1.	Grantovi drugim nivoima vlasti	614100	0	0	0	0	0	0
2.	Grantovi pojedincima	614200	0	0	0	0	0	0
3.	Grantovi neprofitnim organizacijama	614300	0	0	0	0	0	0
4.	Grantovi u inostranstvo	614700	0	0	0	0	0	0
IV	Kapitalni grantovi		0	0	0	0	0	0
1.	Kapitalni grantovi drugim nivoima vlasti	615100	0	0	0	0	0	0
2.	Kapitalni grantovi pojedincima i neprofitnim organizacijama	615200	0	0	0	0	0	0
V	Izdaci za kamate i ostale naknade		0	0	0	0	0	0
1.	Kamate na pozajmice primljene kroz državu	616100	0	0	0	0	0	0
2.	Izdaci za inostrane kamate	616200	0	0	0	0	0	0
3.	Kamate na domaće pozajmljivanje	616300	0	0	0	0	0	0
4.	Ostale naknade vezane za pozajmljivanje	616400	0	0	0	0	0	0
SVE UKUPNO (I+II+III+IV+V):			2.393.000	66.959	2.459.959	2.387.447	2.513.093	0,97

ANEKS II PREGLED OBAVEZA PO ZAKONU O SLOBODI PRISTUPA INFORMACIJAMA

1. Javni organi na nivou BiH koji su ispunili obavezu imenovanja Službenika za informisanje i dostavili Vodič i Index registar u skladu sa članom 19 i 20 ZOSPI

R.br.	Ime institucije	R.Br.	Ime institucije
1	Agencija za policijsku podršku	37	Institut za standardizaciju BiH
2	Agencija za državnu službu BiH	38	Komisija za koncesije
3	Agencija za forenzička ispitivanja	39	Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika BiH
4	Agencija za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH	40	Komisija za uklanjanje mina
5	Agencija za javne nabavke i Ured za razmatranje žalbi BiH	41	Konkurencijsko vijeće BiH
6	Agencija za lijekove i medicinska sredstva	42	Ministarstvo civilnih poslova
7	Agencija za nadzor nad tržištem BiH	43	Ministarstvo finansija i trezora BiH
8	Agencija za osiguranje depozita BiH	44	Ministarstvo komunikacija i prometa
9	Agencija za osiguranje u BiH	45	Ministarstvo odbrane BiH
10	Agencija za poštanski promet BiH	46	Ministarstvo pravde BiH
11	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje	47	Ministarstvo sigurnosti BiH
12	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije	48	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
13	Agencija za rad i zapošljavanje BiH	49	Ministarstvo vanjskih poslova
14	Agencija za razvoj visokog obrazovanja, i osiguranje kvaliteta BiH	50	Ministarstvo vanjskih poslova
15	Agencija za sigurnost hrane BiH	51	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
16	Agencija za statistiku BiH	52	Obavještajno-sigurnosna agencija BiH
17	Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova	53	Odbor državne službe za žalbe
18	Agencija za unapređenje inostranih investicija	54	Parlamentarna skupština BiH
19	Agencija za zaštitu ličnih podataka BiH	55	Pravobranilaštvo BiH
20	Arhiv BiH	56	Regulatorna agencija za komunikacije BiH
21	Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja	57	Sekretarijat Predsjedništva BiH
22	Centar za uklanjanje mina	58	Služba za poslove sa strancima
23	Centralna banka BiH	59	Služba za zajedničke poslove institucija BiH
24	Centralna izborna komisija BiH	60	Sud Bosne i Hercegovine
25	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH-BHDCA	61	Tužilaštvo Bosne i Hercegovine
26	Direkcija za ekonomsko planiranje BiH	62	Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja i bilja
27	Direkcija za evropske integracije	63	Uprava za indirektno oporezivanje
28	Državna agencija za istrage i zaštitu	64	Ured koordinatora za reformu javne uprave
29	Državna regulativna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost	65	Ured za reviziju finansijskog poslovanja Institucija BiH
30	Državna regulatorna komisija za električnu energiju	66	Ured za veterinarstvo BiH
31	Elektroprivreda BiH	67	Ustavni sud BiH
32	Fond za povratak	68	Vanjskotrgovinska/Spoljnotrgovinska komora BiH
33	Granična policija BiH	69	Vijeće ministara, Ured za zakonodavstvo*
34	Institucija ombudsmena za zaštitu potrošača u BiH	70	Vijeće ministara BiH, Generalni Sekretarijat
35	Institut za akreditiranje BiH	71	Visoko sudsko i tužilačko vijeće
36	Institut za intelektualno vlasništvo BiH		

2. Javni organi na nivou BiH koji su tokom 2014 dostavljali statističke podatke u skladu sa članom 20 ZOSPI

R.br.	Ime institucije	R.Br.	Ime institucije
1	Agencija za državnu službu BiH	17	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH
2	Agencija za identifikacijske dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH	18	Ministarstvo odbrane BiH
3	Agencija za javne nabavke BiH	19	Ministarstvo pravde BiH
4	Agencija za nadzor nad tržištem BiH	20	Ministarstvo spoljne trgovina I ekonomskih odnosa BiH
5	Agencija za sigurnost hrane	21	Ministarstvo vanjskih poslova
6	Agencija za osiguranje u BiH	22	Parlamentarna skupština BiH- Sekretarijat
7	Agencija za rad i zapošljavanje BiH	23	Predsjedništva BiH Sekretarijat
8	Agencija za razvoj visokog obrazovanja, i osiguranje kvaliteta BiH	24	Služba za poslove sa strancima
9	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije	25	Ured koordinatora za reformu javne uprave
10	Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja/oblasti visokog obrazovanja	26	Ured za razmatranje žalbi BiH
11	Centralna banka BiH	27	Ustavni sud BiH
12	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH-BHDCA	28	Vijeće ministara BiH, Generalni Sekretarijat
13	Direkcija za ekonomsko planiranje	29	Visoko sudsko i tužilačko vijeće
14	Direkcija za evropske integracije		
15	Fond za povratak BiH		
16	Ministarstvo finansija i trezora BiH		

Kada govorimo o dostavljanju statističkih podataka javnih organa na državnom nivou, u odnosu na 2013. godinu, Institucija ombudsmena za ljudska prava bilježi 29 javnih organa koji redovno ispunjavaju svoju obavezu. Tokom 2013. ovu obavezu je ispunjavalo 26 javnih organa.

3. Javni organi na nivou FBiH koji su tokom 2014. dostavljali statističke podatke u skladu sa ZOSPI

R.Br.	Nivo entiteta	R.Br.	Nivo Kantona	R.Br.	Nivo općine
1	Federalni hidrometeorološki zavod	1	Kantonalni sud u Tuzli	1	Općina Bosansko Grahovo
2	Komisija za vrijednosne papire Federacije BiH	2	Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo	2	Općina Drvar
3	Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH	3	Kantonalno tužiteljstvo ZDK	3	Općina Foča-Ustikolina
4	Parlament Federacije BiH – Ured za odnose s javnošću	4	Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo	4	Općina Gračanica
5	Tužilaštvo FBiH	5	Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo	5	Općina Hadžići
6	Vrhovni sud Federacije BiH	6	Ministarstvo za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona	6	Općina Ilijaš
		7	Olimpijski Bazen Otoka	7	Općina Kakanj
		8	Univerzitet u Tuzli	8	Općina Ključ
				9	Općina Lukavac
				10	Općina Sapna
				11	Općina Stari Grad

U 2014. godini, šest javnih organa na nivou FBiH je redovno ispunjavalo svoju obavezu dostavljanja statističkih podataka, dok je u 2013. godini to radilo 8 javnih organa. Na nivou kantona FBiH u 2014 godini ovu obavezu je ispunilo 8 javnih organa, dok su u 2013. godini ti pokazatelji bili veći i ovu obavezu je ispunjavalo 15 javnih organa. Kada govorimo o općinama u FBiH, statističke podatke u 2014. godini redovno je dostavilo 11 općina, dok je u 2013 godini ovu obavezu ispunjavalo 14 općina.

4. Javni organi na nivou Republike Srpske koji su tokom 2014. dostavili statističke podatke u skladu sa ZOSPI

R.Br.	Nivo entiteta	R.Br.	Nivo okruga	R.Br.	Nivo općine
1	Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske	1	Okružni privredni sud Doboj	1	Općina Milići
2	Republičko Tužilaštvo	2	Okružno tužilaštvo Istočno Sarajevo	2	Općina Prnjavor
		3	Okružno tužilaštvo Trebinje	3	Općina Rudo
				4	Općina Sokolac
				5	Općina Ugljevik
				6	Osnovni sud u Tesliću

Na nivou entiteta Republike Srpske 2 javna organa u 2014, kao i u 2013. godini su ispunila svoju obavezu dostave statističkih podataka i na nivou općina, 6 javnih organa u odnosu na 2013. godinu kada ih je bilo 7.

Tokom 2014. godine sljedeći javni organi su ispunili obavezu dostave Rješenja o službeniku za informisanje, Vodiča i Indeks Registra.

1. Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske (Vodič, Indeks Registra)
2. Republičko tužilaštvo RS (Vodič)
3. Agencija za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u FBiH (Rješenje o službeniku za informisanje)
4. Ured Vlade Unsko-sanskog kantona (Rješenje o službeniku za informisanje)
5. Direkcija regionalnih cesta USK (Rješenje o službeniku za informisanje)
6. Okružni sud u Banja Luci (Rješenje o službeniku za informisanje)
7. Općinski sud Zavidovići (Rješenje o službeniku za informisanje)
8. Javna ustanova Bolnica Travnik (Rješenje o službeniku za informisanje)
9. Javna ustanova Zavod za odgoj muške djece i omladine Sarajevo (Rješenje o službeniku za informisanje, Vodič, Indeks Registra)
10. Univerzitet u Tuzli (Rješenje o službeniku za informisanje, Vodič, Indeks Registra)

ANEKS III TABELARNI PRIKAZ STATISTIČKIH PODATAKA

Ured / Vrsta kontakta	Pismeni kontakt	Neposredni kontakt	Telefonski kontakt	Ukupno kontakti kancelarija	Pismene žalbe	Ukupno obraćanja građana
Banja Luka	30	339	1470	1839	835	2674
Brčko	32	471	900	1403	309	1712
Mostar	18	680	1125	1823	243	2066
Sarajevo	17	420	1357	1794	1403	3197
Livno	186	1169	1833	3188	341	3529
Ukupno	283	3079	6685	10047	3131	13178

Tabela prvih kontakata i pismenih žalbi građana koja daje ukupan broj obraćanja u 2014. god.

Naziv odjela	Broj žalbi
UKUPNO	3131
01 - Odjel za praćenje prava djece // BL	59
01 - Odjel za praćenje prava djece // Brčko	5
01 - Odjel za praćenje prava djece // Livno	1
01 - Odjel za praćenje prava djece // Mostar	11
01 - Odjel za praćenje prava djece // SA	67
01 - Odjel za praćenje prava djece	143
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // BL	20
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // Brčko	3
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // Livno	1
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // Mostar	12
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // SA	35
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom	71
03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // BL	4
03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // Brčko	2
03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // SA	10
03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina	16
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // BL	169
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // Brčko	95
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // Livno	66
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // Mostar	66
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // SA	286
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna pitanja	682
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // BL	494
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // Brčko	182
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // Livno	267
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // Mostar	141
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // SA	744
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava	1828
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // BL	72
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Brčko	22
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Livno	6
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Mostar	12
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // SA	118
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	230
07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // BL	17
07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // Mostar	1
07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // SA	143
07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika	161

Broj žalbi po odjelima u 2014. god.

ODJEL	Primljeno u 2014.	A/A iz 2014.	Ostalo u radu iz 2014.	Preneseno iz ranijih godina	A/A iz ranijih godina	Ostalo u radu iz ranijih godina
01 - Odjel za praćenje prava djece	143	77	66	130	103	27
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom	71	36	35	46	30	16
03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina	16	8	8	6	4	2
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna pitanja	682	415	267	326	239	87
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava	1828	1174	654	789	638	151
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	230	120	110	153	82	71
07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika	161	87	74	91	78	13
UKUPNO	3131	1917	1214	1541	1174	367

ODJEL	Ukupno rađeno u 2014.	Ukupno završeno	Ostalo u radu iz ranijih zajedno sa 2014.
01 - Odjel za praćenje prava djece	273	180	93
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom	117	66	51
03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina	22	12	10
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna pitanja	1008	654	354
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava	2617	1812	805
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	383	202	181
07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika	252	165	87
UKUPNO	4672	3091	1581

Poređenje sa primanjem žalbi prema odjelima po godinama

ODJEL	Primljeno u 2014.	Primljeno 2013.	Razlika 2014-2013.	Procenat razlike u %	
01 - Odjel za praćenje prava djece	143	165	-22	-13,33	smanjenje
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom	71	75	-4	-5,33	smanjenje
03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina	16	13	3	23,08	povećanje
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna pitanja	682	698	-16	-2,29	smanjenje
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava	1828	1880	-52	-2,77	smanjenje
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	230	198	32	16,16	povećanje
07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika	161	141	20	14,18	povećanje
UKUPNO	3131	3170	-39	-1,23	smanjenje

Odjel	Broj
01 - Odjel za praćenje prava djece // SA	67
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // SA	35
03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // SA	10
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // SA	286
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // SA	744
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // SA	118
07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // SA	143
Ukupan broj žalbi Sarajevo	1403
01 - Odjel za praćenje prava djece // BL	59
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // BL	20
03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // BL	4
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // BL	169
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // BL	494
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // BL	72
07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // BL	17
Ukupan broj žalbi Banja Luka	835
01 - Odjel za praćenje prava djece // Brčko	5
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // Brčko	3
03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // Brčko	2
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // Brčko	95
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // Brčko	182
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Brčko	22
Ukupan broj žalbi Brčko	309
01 - Odjel za praćenje prava djece // Mostar	11
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // Mostar	12
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // Mostar	66
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // Mostar	141
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Mostar	12
07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // Mostar	1
Ukupan broj žalbi Mostar	243
01 - Odjel za praćenje prava djece // Livno	1
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // Livno	1
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // Livno	66
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // Livno	267
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Livno	6
Ukupan broj žalbi Livno	341
Ukupan broj žalbi Instituciji	3131

Broj žalbi po Uredima u 2014. god.

Uredi	Primljeno u 2014.	A/A iz 2014.	Ostalo u radu iz 2014.	Preneseno iz ranijih godina	A/A iz ranijih godina	Ostalo u radu iz ranijih godina
Ured Sarajevo	1403	798	605	834	618	216
Ured Banja Luka	835	571	264	248	207	41
Ured Brčko	309	167	142	253	180	73
Ured Mostar	243	131	112	122	93	29
Ured Livno	341	250	91	84	76	8
UKUPNO	3131	1917	1214	1541	1174	367
Uredi	Ukupno rađeno u 2014.	Ukupno završeno	Ostalo u radu iz ranijih zajedno sa 2014.			
Ured Sarajevo	2237	1416	821			
Ured Banja Luka	1083	778	305			
Ured Brčko	562	347	215			
Ured Mostar	365	224	141			
Ured Livno	425	326	99			
UKUPNO	4672	3091	1581			
Poređenje sa primanjem žalbi po Uredima po godinama						
URED	Primljeno u 2014.	Primljeno 2013.	Razlika 2014-2013.	Procenat razlike u %		
Ured Sarajevo	1403	1391	12	0,86	Povećanje	
Ured Banja Luka	835	876	-41	-4,68	Smanjenje	
Ured Brčko	309	380	-71	-18,68	Smanjenje	
Ured Mostar	243	216	27	12,50	Povećanje	
Ured Livno	341	307	34	11,07	Povećanje	
UKUPNO	3131	3170	-39	-1,23	Smanjenje	

Povrede prava	Primljeno u 2014.	Primljeno 2013.	Razlika 2014-2013.	Razlika u %	
01 - Diskriminacija	232	195	37	18,97	povećanje
02 - Mediji i sloboda informisanja	3	2	1	50,00	povećanje
03 - Pristup informacijama	218	228	-10	-4,39	smanjenje
04 - Vjerske slobode / religija	6	2	4	200,00	povećanje
05 - Policija	145	138	7	5,07	povećanje
06 - Javni prihodi	3	3	0	0,00	bez promjene
07 - Zatvori	160	139	21	15,11	povećanje
08 - Ravnopravnost spolova	0	0	0	0,00	bez promjene
09 - Sudovi	579	606	-27	-4,46	smanjenje
10 - Radni odnosi	291	318	-27	-8,49	smanjenje
11 - Obrazovanje	33	27	6	22,22	povećanje
12 - Osobe sa invaliditetom	66	73	-7	-9,59	smanjenje
13 - Prava djeteta	144	166	-22	-13,25	smanjenje
14 - Ekologija i zaštita okoline	4	6	-2	-33,33	smanjenje
15 – Imovinsko-pravni odnosi	162	154	8	5,19	povećanje
16 – Nasilje	2	6	-4	-66,67	smanjenje
17 - Javne isprave	20	29	-9	-31,03	smanjenje
18 – Manjine	12	11	1	9,09	povećanje
19 – Uprava	517	484	33	6,82	povećanje
20 - Ratne štete	3	10	-7	-70,00	smanjenje
21 - Komunalne usluge	70	66	4	6,06	povećanje
22 - Vladina i ministarska imenovanja	109	144	-35	-24,31	smanjenje
23 – Zdravstvo	58	43	15	34,88	povećanje
24 - Socijalna zaštita	65	70	-5	-7,14	smanjenje
25 – Penzije	155	176	-21	-11,93	smanjenje
26 – Tužilaštva	73	68	5	7,35	povećanje
27 – Pravobranilaštva	1	6	-5	-83,33	smanjenje
UKUPNO	3131	3170	-39	-1,23	smanjenje

Poređenje primljenih žalbi po povredama prava 2014 – 2013. god.

Povreda prava	Potkategorija	Broj žalbi
01 - Diskriminacija	00 – Ostalo	42
01 - Diskriminacija	01-01 – Uznemiravanje	4
01 - Diskriminacija	01-03 – Mobing	69
01 - Diskriminacija	01-04 – Segregacija	1
01 - Diskriminacija	01-06 - Poticanje na diskriminaciju	2
01 - Diskriminacija	01-09 - Na osnovu jezika	5
01 - Diskriminacija	01-10 - Na osnovu vjere	2
01 - Diskriminacija	01-11 - Na osnovu etničke pripadnosti	22
01 - Diskriminacija	01-12 - Na osnovu nacionalnog ili socijalnog porijekla	19
01 - Diskriminacija	01-13 - Na osnovu veze sa nacionalnom manjinom	3
01 - Diskriminacija	01-14 - Na osnovu političkog ili drugog uvjerenja	5
01 - Diskriminacija	01-15 - Na osnovu imovnog stanja	4
01 - Diskriminacija	01-16 - Na osnovu članstva u sindikatu ili drugom udruženju	6
01 - Diskriminacija	01-17 - Na osnovu obrazovanja	12
01 - Diskriminacija	01-18 - Na osnovu društvenog položaja i spola	25
01 - Diskriminacija	01-19 - Na osnovu spolnog izražavanja ili orijentacije	11
01 - Diskriminacija	SUMA	232
02 - Mediji i sloboda informisanja	SUMA	3
03 - Pristup informacijama	00 – Ostalo	122
03 - Pristup informacijama	03-1 - neodlučivanje u zakonskom roku	62
03 - Pristup informacijama	03-2 - odbijanje pristupa informacijama	35
03 - Pristup informacijama	03-3 - pravo na dvostepenost	1
03 - Pristup informacijama	SUMA	218
04 - Vjerske slobode / religija	SUMA	6
05 - Policija	SUMA	145
06 - Javni prihodi	SUMA	3
07 - Zatvori	00 – Ostalo	133
07 - Zatvori	07-1 - korištenje zavodskih pogodnosti i posjete	16
07 - Zatvori	07-2 - zdravstvena zaštita i higijenski uvjeti	9
07 - Zatvori	07-4 – pomilovanja	2
07 - Zatvori	SUMA	160
08 - Ravnopravnost spolova	SUMA	0
09 – Sudovi	00 – Ostalo	316
09 – Sudovi	09-1 - žalbe na rad sudija/sutkinja	36
09 – Sudovi	09-2 - dužina trajanja postupka (član 6)	155
09 – Sudovi	09-3 - izvršenje presuda	72
09 – Sudovi	SUMA	579
10 - Radni odnosi	SUMA	291
11 – Obrazovanje	SUMA	33
12 - Osobe sa invaliditetom	SUMA	66
13 - Prava djeteta	SUMA	144
14 – Ekologija i zaštita okoline	SUMA	4
15 – Imovinsko-pravni odnosi	SUMA	162
16 – Nasilje	SUMA	2
17 - Javne isprave	SUMA	20
18 – Manjine	SUMA	12
19 – Uprava	SUMA	517
20 - Ratne štete	SUMA	3

21 - Komunalne usluge	SUMA	70
22 - Vladina i ministarska imenovanja	SUMA	109
23 – Zdravstvo	SUMA	58
24 - Socijalna zaštita	SUMA	65
25 – Penzije	SUMA	155
26 – Tužilaštva	SUMA	73
27 – Pravobranilaštvo	SUMA	1
SUMA	SUMA	3131

Broj žalbi primljenih pod potkategorijama 2014. god.

Broj žalbi po povredama prava po Uredima u 2014. god.

Ured	Povrede prava	Broj žalbi
Sarajevo	01 – Diskriminacija	119
Sarajevo	02 - Mediji i sloboda informisanja	1
Sarajevo	03 - Pristup informacijama	123
Sarajevo	04 - Vjerske slobode / religija	5
Sarajevo	05 – Policija	49
Sarajevo	06 - Javni prihodi	3
Sarajevo	07 – Zatvori	143
Sarajevo	09 – Sudovi	200
Sarajevo	10 - Radni odnosi	129
Sarajevo	11 – Obrazovanje	15
Sarajevo	12 - Osobe sa invaliditetom	33
Sarajevo	13 - Prava djeteta	68
Sarajevo	14 – Ekologija i zaštita okoline	3
Sarajevo	15 – Imovinsko-pravni odnosi	70
Sarajevo	16 – Nasilje	2
Sarajevo	17 - Javne isprave	9
Sarajevo	18 – Manjine	7
Sarajevo	19 – Uprava	220
Sarajevo	20 - Ratne štete	3
Sarajevo	21 - Komunalne usluge	38
Sarajevo	22 - Vladina i ministarska imenovanja	42
Sarajevo	23 – Zdravstvo	25
Sarajevo	24 - Socijalna zaštita	15
Sarajevo	25 – Penzije	55
Sarajevo	26 – Tužilaštva	25
Sarajevo	27 – Pravobranilaštvo	1
	UKUPNO Sarajevo	1403

Ured	Povrede prava	Broj žalbi
Banja Luka	01 – Diskriminacija	72
Banja Luka	02 - Mediji i sloboda informisanja	1
Banja Luka	03 - Pristup informacijama	66
Banja Luka	04 - Vjerske slobode / religija	1
Banja Luka	05 – Policija	37
Banja Luka	07 – Zatvori	16
Banja Luka	09 – Sudovi	138
Banja Luka	10 - Radni odnosi	67
Banja Luka	11 – Obrazovanje	6
Banja Luka	12 - Osobe sa invaliditetom	19
Banja Luka	13 - Prava djeteta	59
Banja Luka	15 – Imovinsko-pravni odnosi	24
Banja Luka	17 - Javne isprave	4
Banja Luka	18 – Manjine	3
Banja Luka	19 – Uprava	162
Banja Luka	21 - Komunalne usluge	17
Banja Luka	22 - Vladina i ministarska imenovanja	47
Banja Luka	23 – Zdravstvo	12
Banja Luka	24 - Socijalna zaštita	14
Banja Luka	25 – Penzije	53
Banja Luka	26 – Tužilaštva	17
	UKUPNO Banja Luka	835

Ured	Povrede prava	Broj žalbi
Brčko	01 – Diskriminacija	23
Brčko	03 - Pristup informacijama	7
Brčko	05 – Policija	23
Brčko	09 – Sudovi	80
Brčko	10 - Radni odnosi	24
Brčko	11 – Obrazovanje	6
Brčko	12 - Osobe sa invaliditetom	2
Brčko	13 - Prava djeteta	5
Brčko	14 – Ekologija i zaštita okoline	1
Brčko	15 – Imovinsko-pravni odnosi	13
Brčko	17 - Javne isprave	4
Brčko	18 – Manjine	2
Brčko	19 – Uprava	39
Brčko	21 - Komunalne usluge	8
Brčko	22 - Vladina i ministarska imenovanja	7
Brčko	23 – Zdravstvo	13
Brčko	24 - Socijalna zaštita	23
Brčko	25 – Penzije	20
Brčko	26 – Tužilaštva	9
	UKUPNO Brčko	309

Ured	Povrede prava	Broj žalbi
Mostar	01 – Diskriminacija	12
Mostar	03 - Pristup informacijama	14
Mostar	05 – Policija	10
Mostar	07 – Zatvori	1
Mostar	09 – Sudovi	46
Mostar	10 - Radni odnosi	42
Mostar	11 – Obrazovanje	4
Mostar	12 - Osobe sa invaliditetom	12
Mostar	13 - Prava djeteta	11
Mostar	15 – Imovinsko-pravni odnosi	53
Mostar	17 - Javne isprave	2
Mostar	19 – Uprava	7
Mostar	22 - Vladina i ministarska imenovanja	5
Mostar	23 – Zdravstvo	2
Mostar	24 - Socijalna zaštita	8
Mostar	25 – Penzije	9
Mostar	26 – Tužilaštva	5
	UKUPNO Mostar	243

Ured	Povrede prava	Broj žalbi
Livno	01 – Diskriminacija	6
Livno	02 - Mediji i sloboda informisanja	1
Livno	03 - Pristup informacijama	8
Livno	05 – Policija	26
Livno	09 – Sudovi	115
Livno	10 - Radni odnosi	29
Livno	11 – Obrazovanje	2
Livno	13 - Prava djeteta	1
Livno	15 – Imovinsko-pravni odnosi	2
Livno	17 - Javne isprave	1
Livno	19 – Uprava	89
Livno	21 - Komunalne usluge	7
Livno	22 - Vladina i ministarska imenovanja	8
Livno	23 – Zdravstvo	6
Livno	24 - Socijalna zaštita	5
Livno	25 – Penzije	18
Livno	26 – Tužilaštva	17
	UKUPNO Livno	341

Broj žalbi po entitetima i općinama podnosilaca žalbi 2014. god.			
Entitet	Kanton	Općina	Broj žalbi
FBiH	Bosansko-podrinjski kanton	Goražde	12
FBiH	Bosansko-podrinjski kanton	Pale – Prača	2
FBiH	Bosansko-podrinjski kanton	UKUPNO	14
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Čapljina	15
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Čitluk	7
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Grad Mostar	177
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Jablanica	9
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Konjic	8
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Neum	6
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Prozor	2
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Stolac	1
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	UKUPNO	225
FBiH	Kanton br. 10	Bosansko Grahovo	18
FBiH	Kanton br. 10	Drvar	40
FBiH	Kanton br. 10	Glamoč	32
FBiH	Kanton br. 10	Kupres	1
FBiH	Kanton br. 10	Livno	189
FBiH	Kanton br. 10	Tomislavgrad	57
FBiH	Kanton br. 10	UKUPNO	337
FBiH	Kanton Sarajevo	Hadžići	13
FBiH	Kanton Sarajevo	Ilidža	43
FBiH	Kanton Sarajevo	Ilijaš	11
FBiH	Kanton Sarajevo	Sarajevo – Centar	175
FBiH	Kanton Sarajevo	Sarajevo-Novigrad	110
FBiH	Kanton Sarajevo	Sarajevo-Novo Sarajevo	120
FBiH	Kanton Sarajevo	Sarajevo-Stari Grad	81
FBiH	Kanton Sarajevo	Trnovo	3
FBiH	Kanton Sarajevo	Vogošća	35
FBiH	Kanton Sarajevo	UKUPNO	591
FBiH	Posavski kanton	Odžak	2
FBiH	Posavski kanton	Orašje	7
FBiH	Posavski kanton	UKUPNO	9
FBiH	Srednjobosanski kanton	Bugojno	14
FBiH	Srednjobosanski kanton	Busovača	4
FBiH	Srednjobosanski kanton	Donji Vakuf	5
FBiH	Srednjobosanski kanton	Fojnica	5
FBiH	Srednjobosanski kanton	Gornji Vakuf – Uskoplje	4
FBiH	Srednjobosanski kanton	Jajce	14
FBiH	Srednjobosanski kanton	Kiseljak	6
FBiH	Srednjobosanski kanton	Novi Travnik	6
FBiH	Srednjobosanski kanton	Travnik	20
FBiH	Srednjobosanski kanton	Vitez	11
FBiH	Srednjobosanski kanton	UKUPNO	89
FBiH	Tuzlanski kanton	Banovići	18
FBiH	Tuzlanski kanton	Čelić	2
FBiH	Tuzlanski kanton	Doboj-Istok	3
FBiH	Tuzlanski kanton	Gračanica	14
FBiH	Tuzlanski kanton	Gradačac	18
FBiH	Tuzlanski kanton	Kalesija	15
FBiH	Tuzlanski kanton	Kladanj	9
FBiH	Tuzlanski kanton	Lukavac	51
FBiH	Tuzlanski kanton	Sapna	7
FBiH	Tuzlanski kanton	Srebrenik	21
FBiH	Tuzlanski kanton	Teočak	2

FBiH	Tuzlanski kanton	Tuzla	181
FBiH	Tuzlanski kanton	Živinice	35
FBiH	Tuzlanski kanton	UKUPNO	376
FBiH	Unsko-sanski kanton	Bihać	51
FBiH	Unsko-sanski kanton	Bosanska Krupa	14
FBiH	Unsko-sanski kanton	Bosanski Petrovac	2
FBiH	Unsko-sanski kanton	Bužim	6
FBiH	Unsko-sanski kanton	Cazin	22
FBiH	Unsko-sanski kanton	Ključ	5
FBiH	Unsko-sanski kanton	Sanski Most	16
FBiH	Unsko-sanski kanton	Velika Kladuša	23
FBiH	Unsko-sanski kanton	UKUPNO	139
FBiH	Zapadnohercegovački kanton	Grude	2
FBiH	Zapadnohercegovački kanton	Ljubuški	10
FBiH	Zapadnohercegovački kanton	Posušje	5
FBiH	Zapadnohercegovački kanton	Široki Brijeg	10
FBiH	Zapadnohercegovački kanton	UKUPNO	27
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Breza	11
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Doboj-Jug	5
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Kakanj	9
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Maglaj	8
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Olovo	6
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Tešanj	23
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Usora	1
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Vareš	3
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Visoko	17
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Zavidovići	18
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Zenica	154
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Žepče	6
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	UKUPNO	261
FBiH		UKUPNO	2068
RS		Berkovići	1
RS		Bijeljina	56
RS		Bileća	3
RS		Bosanska Kostajnica	5
RS		Bosanski Brod	3
RS		Bratunac	2
RS		Čajniče	2
RS		Čelinac	6
RS		Derвента	4
RS		Doboj	36
RS		Foča	18
RS		Gacko	3
RS		Grad Banja Luka	302
RS		Gradiška	31
RS		Istočna Ilidža	2
RS		Istočni Stari Grad	3
RS		Istočno Novo Sarajevo	15
RS		Jezero	1
RS		Kalinovik	1
RS		Kneževo	12
RS		Kotor Varoš	8
RS		Kozarska Dubica	3
RS		Kupres	12
RS		Laktaši	13
RS		Lopare	5
RS		Ljubinje	1

RS		Milići	2
RS		Modriča	8
RS		Mrkonjić Grad	14
RS		Nevesinje	4
RS		Novi Grad	6
RS		Oštra Luka	1
RS		Pale	13
RS		Pelagićevo	1
RS		Petrovo	1
RS		Prijedor	45
RS		Prnjavor	17
RS		Rogatica	4
RS		Rudo	1
RS		Sokolac	7
RS		Srbac	19
RS		Srebrenica	3
RS		Šamac	5
RS		Šekovići	2
RS		Šipovo	15
RS		Teslić	6
RS		Trebinje	16
RS		Ugljevik	4
RS		Višegrad	4
RS		Vlasenica	7
RS		Vukosavlje	4
RS		Zvornik	17
RS		UKUPNO	774
Brčko Distrikt		UKUPNO	93
		Nema općine	73
		e-mail	29
		Iz inostranstva	94
		UKUPNO SVE	3131

Raspored žalbi po općinama protivne strane 2014. god.

Entitet	Kanton	Općina	Broj žalbi
FBiH	Bosansko-podrinjski kanton	Foča – Ustikolina	1
FBiH	Bosansko-podrinjski kanton	Goražde	13
FBiH	Bosansko-podrinjski kanton	Pale – Prača	1
FBiH	Bosansko-podrinjski kanton	UKUPNO	15
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Čapljina	7
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Čitluk	3
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Grad Mostar	223
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Jablanica	6
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Konjic	7
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Neum	7
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Prozor	2
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	Stolac	1
FBiH	Hercegovačko-neretvanski kanton	UKUPNO	256
FBiH	Kanton br. 10	Bosansko Grahovo	6
FBiH	Kanton br. 10	Drvar	34
FBiH	Kanton br. 10	Glamoč	14
FBiH	Kanton br. 10	Livno	216
FBiH	Kanton br. 10	Tomislavgrad	37

FBiH	Kanton br. 10	UKUPNO	307
FBiH	Kanton Sarajevo	Hadžići	7
FBiH	Kanton Sarajevo	Ilidža	20
FBiH	Kanton Sarajevo	Ilijaš	11
FBiH	Kanton Sarajevo	Sarajevo – Centar	558
FBiH	Kanton Sarajevo	Sarajevo-Novigrad	54
FBiH	Kanton Sarajevo	Sarajevo-Novo Sarajevo	95
FBiH	Kanton Sarajevo	Sarajevo-Stari Grad	38
FBiH	Kanton Sarajevo	Vogošća	15
FBiH	Kanton Sarajevo	UKUPNO	798
FBiH	Posavski kanton	Odžak	3
FBiH	Posavski kanton	Orašje	5
FBiH	Posavski kanton	UKUPNO	8
FBiH	Srednjobosanski kanton	Bugojno	16
FBiH	Srednjobosanski kanton	Busovača	2
FBiH	Srednjobosanski kanton	Donji Vakuf	3
FBiH	Srednjobosanski kanton	Fojnica	1
FBiH	Srednjobosanski kanton	Gornji Vakuf – Uskoplje	2
FBiH	Srednjobosanski kanton	Jajce	13
FBiH	Srednjobosanski kanton	Kiseljak	8
FBiH	Srednjobosanski kanton	Novi Travnik	7
FBiH	Srednjobosanski kanton	Travnik	33
FBiH	Srednjobosanski kanton	Vitez	6
FBiH	Srednjobosanski kanton	UKUPNO	91
FBiH	Tuzlanski kanton	Banovići	9
FBiH	Tuzlanski kanton	Doboj-Istok	2
FBiH	Tuzlanski kanton	Gračanica	7
FBiH	Tuzlanski kanton	Gradačac	11
FBiH	Tuzlanski kanton	Kalesija	6
FBiH	Tuzlanski kanton	Kladanj	6
FBiH	Tuzlanski kanton	Lukavac	22
FBiH	Tuzlanski kanton	Sapna	1
FBiH	Tuzlanski kanton	Srebrenik	10
FBiH	Tuzlanski kanton	Teočak	1
FBiH	Tuzlanski kanton	Tuzla	233
FBiH	Tuzlanski kanton	Živinice	31
FBiH	Tuzlanski kanton	UKUPNO	339
FBiH	Unsko-sanski kanton	Bihać	81
FBiH	Unsko-sanski kanton	Bosanska Krupa	14
FBiH	Unsko-sanski kanton	Bosanski Petrovac	2
FBiH	Unsko-sanski kanton	Bužim	1
FBiH	Unsko-sanski kanton	Cazin	14
FBiH	Unsko-sanski kanton	Ključ	4
FBiH	Unsko-sanski kanton	Sanski Most	6
FBiH	Unsko-sanski kanton	Velika Kladuša	14
FBiH	Unsko-sanski kanton	UKUPNO	136
FBiH	Zapadnohercegovački kanton	Grude	2
FBiH	Zapadnohercegovački kanton	Ljubuški	1
FBiH	Zapadnohercegovački kanton	Posušje	3

FBiH	Zapadnohercegovački kanton	Široki Brijeg	19
FBiH	Zapadnohercegovački kanton	UKUPNO	25
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Breza	6
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Doboj-Jug	2
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Kakanj	8
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Maglaj	8
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Olovo	2
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Tešanj	12
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Vareš	2
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Visoko	18
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Zavidovići	12
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Zenica	159
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	Žepče	7
FBiH	Zeničko-dobojski kanton	UKUPNO	236
FBiH	UKUPNO	UKUPNO	2211
RS		Bijeljina	51
RS		Bileća	1
RS		Bosanska Kostajnica	4
RS		Bosanski Brod	2
RS		Bratunac	1
RS		Čajniče	1
RS		Čelinac	3
RS		Derventa	6
RS		Doboj	26
RS		Donji Žabar	1
RS		Foča	16
RS		Gacko	1
RS		Grad Banja Luka	449
RS		Gradiška	20
RS		Istočna Ilidža	2
RS		Istočni Stari Grad	1
RS		Istočno Novo Sarajevo	13
RS		Jezero	1
RS		Kalinovik	1
RS		Kneževo	7
RS		Kotor Varoš	6
RS		Kozarska Dubica	3
RS		Kupres	10
RS		Laktaši	3
RS		Lopare	3
RS		Milići	1
RS		Modriča	3
RS		Mrkonjić Grad	6
RS		Novi Grad	3
RS		Novo Goražde	1
RS		Oštra Luka	1
RS		Pale	5
RS		Prijedor	20
RS		Prnjavor	17

RS		Rogatica	2
RS		Rudo	1
RS		Sokolac	6
RS		Srbac	7
RS		Srebrenica	4
RS		Šamac	4
RS		Šekovići	1
RS		Šipovo	9
RS		Teslić	5
RS		Trebinje	18
RS		Ugljevik	3
RS		Višegrad	4
RS		Vlasenica	7
RS		Vukosavlje	3
RS		Zvornik	16
RS		UKUPNO	779
Brčko Distrikt		UKUPNO	68
		Nema općine	68
		Inostranstvo:	5
		UKUPNO	73
	SVE	UKUPNO	3131

Broj žalbi koje su završene po odjelima u 2014. god.

Naziv odjela	Žalbe u 2014.	Žalbe iz ranijih godina	Ukupno
01 - Odjel za praćenje prava djece // BL	22	29	51
01 - Odjel za praćenje prava djece // Brčko	3	2	5
01 - Odjel za praćenje prava djece // Livno	1	0	1
01 - Odjel za praćenje prava djece // Mostar	8	5	13
01 - Odjel za praćenje prava djece // SA	43	67	110
Ukupno završeno po odjelu	77	103	180
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // BL	14	5	19
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // Brčko	1	5	6
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // Livno	0	1	1
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // Mostar	5	2	7
02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // SA	16	17	33
Ukupno završeno po odjelu	36	30	66
03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // BL	4	2	6
03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // Brčko	0	1	1
03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // SA	4	1	5
Ukupno završeno po odjelu	8	4	12
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // BL	107	34	141
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // Brčko	46	50	96
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // Livno	55	10	65
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // Mostar	36	24	60
04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // SA	171	121	292
Ukupno završeno po odjelu	415	239	654
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // BL	360	101	461
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // Brčko	100	113	213
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // Livno	190	63	253
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // Mostar	76	58	134
05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // SA	448	303	751

Ukupno završeno po odjelu	1174	638	1812
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // BL	48	26	74
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Brčko	17	9	26
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Livno	4	2	6
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Mostar	5	4	9
06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // SA	46	41	87
Ukupno završeno po odjelu	120	82	202
07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // BL	16	10	26
07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // Mostar	1	0	1
07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // SA	70	68	138
Ukupno završeno po odjelu	87	78	165
Ukupno završenih	1917	1174	3091

Ured	Naziv odjela	Žalbe 2014.	Žalbe iz ranijih godina	Ukupno A/A
Sarajevo	01 - Odjel za praćenje prava djece // SA	43	67	110
Sarajevo	02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // SA	16	17	33
Sarajevo	03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // SA	4	1	5
Sarajevo	04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // SA	171	121	292
Sarajevo	05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // SA	448	303	751
Sarajevo	06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // SA	46	41	87
Sarajevo	07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // SA	70	68	138
Ukupno riješenih žalbi Sarajevo		798	618	1416
Banja Luka	01 - Odjel za praćenje prava djece // BL	22	29	51
Banja Luka	02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // BL	14	5	19
Banja Luka	03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // BL	4	2	6
Banja Luka	04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // BL	107	34	141
Banja Luka	05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // BL	360	101	461
Banja Luka	06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // BL	48	26	74
Banja Luka	07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // BL	16	10	26
Ukupno riješenih žalbi Banja Luka		571	207	778
Brčko	01 - Odjel za praćenje prava djece // Brčko	3	2	5
Brčko	02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // Brčko	1	5	6
Brčko	03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // Brčko	0	1	1
Brčko	04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // Brčko	46	50	96
Brčko	05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // Brčko	100	113	213
Brčko	06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Brčko	17	9	26
Brčko	07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // Brčko	0	0	0
Ukupno riješenih žalbi Brčko		167	180	347
Mostar	01 - Odjel za praćenje prava djece // Mostar	8	5	13
Mostar	02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // Mostar	5	2	7
Mostar	03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // Mostar	0	0	0
Mostar	04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // Mostar	36	24	60
Mostar	05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // Mostar	76	58	134

Mostar	06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Mostar	5	4	9
Mostar	07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // Mostar	1	0	1
Ukupno riješenih žalbi Mostar		131	93	224
Livno	01 - Odjel za praćenje prava djece // Livno	1	0	1
Livno	02 - Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom // Livno	0	1	1
Livno	03 - Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina // Livno	0	0	0
Livno	04 - Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna prava // Livno	55	10	65
Livno	05 - Odjel za praćenje političkih i građanskih prava // Livno	190	63	253
Livno	06 - Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Livno	4	2	6
Livno	07 - Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika // Livno	0	0	0
Ukupno riješenih žalbi Livno		250	76	326
UKUPNO		1917	1174	3091

Broj žalbi koje su završene po Uredima i odjelima u 2014. god.

Povreda prava	Podkategorija	Broj žalbi u 2014	Žalbe iz ranijih godina	Ukupno A/A u 2014
01 – Diskriminacija	00 – Ostalo	12	29	41
01 – Diskriminacija	01-01 – Uznemiravanje	4	0	4
01 – Diskriminacija	01-02 - Spolno uznemiravanje	0	0	0
01 – Diskriminacija	01-03 – Mobing	40	26	66
01 – Diskriminacija	01-04 – Segregacija	1	0	1
01 – Diskriminacija	01-05 - Izdavanje naloga i pomaganje drugima prilikom diskriminacije	0	1	1
01 – Diskriminacija	01-06 - Podsticanje na diskriminaciju	2	0	2
01 – Diskriminacija	01-08 - Na osnovu boje kože	0	0	0
01 – Diskriminacija	01-09 - Na osnovu jezika	1	0	1
01 – Diskriminacija	01-10 - Na osnovu vjere	2	0	2
01 – Diskriminacija	01-11 - Na osnovu etničke pripadnosti	12	5	17
01 – Diskriminacija	01-12 - Na osnovu nacionalnog ili socijalnog porijekla	9	4	13
01 – Diskriminacija	01-13 - Na osnovu veze sa nacionalnom manjinom	0	2	2
01 – Diskriminacija	01-14 - Na osnovu političkog ili drugog uvjerenja	3	2	5
01 – Diskriminacija	01-15 - Na osnovu imovnog stanja	1	0	1

01 – Diskriminacija	01-16 - Na osnovu članstva u sindikatu ili drugom udruženju	4	0	4
01 – Diskriminacija	01-17 - Na osnovu obrazovanja	9	7	16
01 – Diskriminacija	01-18 - Na osnovu društvenog položaja i spola	15	2	17
01 – Diskriminacija	01-19 - Na osnovu polnog izražavanja ili orijentacije	8	3	11
01 – Diskriminacija	SUMA	123	81	204
02 - Mediji i sloboda informisanja	SUMA	1	0	1
03 - Pristup informacijama	00 – Ostalo	78	33	111
03 - Pristup informacijama	03-1 - neodlučivanje u zakonskom roku	44	17	61
03 - Pristup informacijama	03-2 - odbijanje pristupa informacijama	26	7	33
03 - Pristup informacijama	03-3 - pravo na dvostepenost	1	0	1
03 - Pristup informacijama	SUMA	149	57	206
04 - Vjerske slobode / religija	SUMA	4	1	5
05 – Policija	SUMA	100	44	144
06 - Javni prihodi	SUMA	2	0	2
07 – Zatvori	00 – Ostalo	75	65	140
07 – Zatvori	07-1 - korištenje zavodskih pogodnosti i posjete	6	7	13
07 – Zatvori	07-2 - zdravstvena zaštita i higijenski uvjeti	3	6	9
07 – Zatvori	07-3 - smještaj osoba sa mentalnim poremećajima i invaliditetom	0	0	0
07 – Zatvori	07-4 – pomilovanja	2	0	2
07 – Zatvori	SUMA	86	78	164
08 - Ravnopravnost spolova	SUMA	0	1	1
09 – Sudovi	00 – Ostalo	211	77	288
09 – Sudovi	09-1 - žalbe na rad sudija/sutkinja	29	7	36
09 – Sudovi	09-2 - dužina trajanja postupka (član 6)	117	66	183
09 – Sudovi	09-3 - izvršenje presuda	51	35	86
09 – Sudovi	SUMA	408	185	593
10 - Radni odnosi	SUMA	157	108	265
11 – Obrazovanje	SUMA	17	18	35
12 - Osobe sa invaliditetom	SUMA	34	28	62
13 - Prava djeteta	SUMA	78	96	174
14 – Ekologija i zaštita okoline	SUMA	3	4	7

15 – Imovinsko-pravni odnosi	SUMA	82	80	162
16 – Nasilje	SUMA	1	2	3
17 - Javne isprave	SUMA	11	5	16
18 – Manjine	SUMA	4	4	8
19 – Uprava	SUMA	320	171	491
20 - Ratne štete	SUMA	2	2	4
21 - Komunalne usluge	SUMA	48	19	67
22 - Vladina i ministarska imenovanja	SUMA	51	63	114
23 – Zdravstvo	SUMA	39	15	54
24 - Socijalna zaštita	SUMA	37	25	62
25 – Penzije	SUMA	113	58	171
26 – Tužilaštva	SUMA	47	24	71
27 – Pravobranilaštva	SUMA	0	5	5
SUMA	SUMA	1917	1174	3091

Broj žalbi koje su završene po potkategorijama 2014. god.

Nacin okončanja	Žalbe u 2014.	Žalbe iz ranijih godina	Ukupno
U toku intervencije ombudsmena	706	533	1239
Preporukom ombudsmena	100	186	286
Nezainterasiranost stranke za dalje vođenje postupka	325	143	468
Neprihvatljiva žalba	519	133	652
Na drugi način	229	155	384
Nenadležnost i ustupanje predmeta nadležnom organu	19	10	29
Proslijeđeno drugom uredu ombudsmena	16	1	17
Specijalnim izvještajem	0	12	12
Ponovni postupak	3	1	4
Ukupno	1917	1174	3091
SAMO ZA NEPRIHVATLJIVA ŽALBA – POTKATEGORIZACIJA	Iz 2014.god.	Iz ranijih godina	
00 – ostalo	61	3	
01 - anonimna žalba	2	0	
02 - zlonamjerna žalba	3	0	
03 - neosnovana žalba	386	121	
04 - žalba ne sadrži nikakav zahtjev	5	1	
05 - narušavanje legitimnih prava treće strane	1	0	

06 - kašnjenje podnosilaca od 1godine nakon činjenica, događaja ili odluke	4	0
07 - nisu iscrpljena sva pravna sredstva	27	4
08 - žalba nepotpuna ili nerazumljiva (nije naknadno dopunjena)	8	1
09 - podnosilac odustao od žalbe	5	0
10 - žalba sa već razmatranim činjenicama (dupliranje žalbe)	16	3
11 - činjenično stanje prije 14. decembra 1995.god.	1	0
Ukupno	519	133

Broj žalbi koje su završene// Način okončanja žalbi u 2014. god.

Broj žalbi sa preporukama po kategorijama povreda prava i realizaciji u 2014. god.

R.br.	Povreda prava	Broj žalbi sa izdatom preporukom
1	01 – Diskriminacija	42
2	02 - Mediji i sloboda informisanja	0
3	03 - Pristup informacijama	28
4	04 - Vjerske slobode / religija	2
5	05 – Policija	7
6	06 - Javni prihodi	0
7	07 – Zatvori	3
8	08 - Ravnopravnost spolova	0
9	09 – Sudovi	13
10	10 - Radni odnosi	21
11	11 – Obrazovanje	2
12	12 - Osobe sa invaliditetom	4
13	13 - Prava djeteta	11
14	14 - Ekologija i zaštita okoline	1
15	15 – Imovinsko-pravni odnosi	5
16	16 – Nasilje	0
17	17 - Javne isprave	0
18	18 – Manjine	0
19	19 – Uprava	44

Djelimično realizovana	4
Nema odgovora	52
Nije realizovana	25
Ostvarena saradnja	55
Realizovana	80
Ukupno	216

20	20 - Ratne štete	0
21	21 - Komunalne usluge	2
22	22 - Vladina i ministarska imenovanja	24
23	23 – Zdravstvo	2
24	24 - Socijalna zaštita	0
25	25 – Penzije	4
26	26 – Tužilaštva	1
27	27 – Pravobranilaštva	0
28	UKUPNO	216

ODJEL	Broj žalbi iz 2014. god. sa izdatom preporukom
Odjel za praćenje političkih i građanskih prava	11
Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna pitanja	4
Odjel za praćenje prava osoba s invaliditetom	2
Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i dr. manjina	33
Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika	121
Odjel za praćenje prava djece	42
Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	3
UKUPNO	216

Broj žalbi sa izdatom preporukom po odjelima u 2014. god.

Ured	Broj žalbi iz 2014. god. sa izdatom preporukom
Ured Sarajevo	103
Ured Banja Luka	80
Ured Brčko	13
Ured Mostar	8
Ured Livno	12
Ukupno žalbi iz 2014.god. s preporukom	216

Broj žalbi sa izdatom preporukom po Uredima u 2014. god.

Naziv odjela	Djelimično realizovana	Nema odgovora	Nije realizovana	Ostvarena saradnja	Realizovana	Ukupno
Odjel za praćenje prava djece	2	4	1	2	2	11
Odjel za praćenje prava osoba sa invaliditetom	0	0	0	3	1	4
Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina	0	0	1	1	0	2
Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna pitanja	1	11	4	10	7	33
Odjel za praćenje političkih i građanskih prava	0	29	15	27	50	121
Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	1	9	4	11	17	42
Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika	0	0	0	2	1	3
Ukupno žalbi iz 2014.god. s preporukom	2	68	16	73	57	216

Realizacija preporuka u žalbama iz 2014. god. po odjelima

Naziv odjela	Djelimično realizovana	Nema odgovora	Nije realizovana	Ostvarena saradnja	Realizovana	Ukupno
Ured Sarajevo	1	20	8	29	45	103
Ured Banja Luka	1	20	9	22	28	80
Ured Brčko	1	4	2	2	4	13
Ured Mostar	0	6	1	0	1	8
Ured Livno	1	2	5	2	2	12
Ukupno žalbi iz 2014.g. s preporukom	4	52	25	55	80	216

Realizacija preporuka u žalbama iz 2014. god. po Uredima

ODJEL	Broj preporuka
Odjel za praćenje političkih i građanskih prava	194
Odjel za ekonomska, socijalna i kulturna pitanja	55
Odjel za praćenje prava osoba s invaliditetom	9
Odjel za praćenje prava nacionalnih, vjerskih i dr. manjina	2
Odjel za praćenje prava pritvorenika / zatvorenika	2
Odjel za praćenje prava djece	20
Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	44
UKUPNO	326

Preporuke u 2014. god. po odjelima uključujući i žalbe prenesene iz prethodnih godina
(preporuke prikazane jedinstveno bez obzira na broj predmeta koje obuhvataju)

Način realizacije preporuka	Broj preporuka
Realizovana	118
Ostvarena saradnja	79
Djelimično realizovana	4
Nema odgovora	86
Nije realizovana	39
Ukupan broj žalbisa izdatom preporukom	326

Preporuke u 2014. god. po realizaciji uključujući i žalbe prenesene iz prethodnih godina
(preporuke prikazane jedinstveno bez obzira na broj predmeta koje obuhvataju)

Diskriminacija	46
Pristup informacijama	40
Vjerske slobode/religija	2
Policija	12
Zatvori	2
Sudovi	23
Radni odnosi	30
Obrazovanje	3
Osobe sa invaliditetom	9
Prava djeteta	20
Ekologija i zaštita okoline	1
Imovinsko-pravni odnosi	16
Nasilje	1
Uprava	71
Komunalne usluge	2
Vladina i ministarska imenovanja	31
Zdravstvo	6
Socijalna zaštita	2
Penzije	8
Tužilaštva	1
Ukupno preporuka	326

Preporuke u 2014. god. po povredama prava uključujući i žalbe prenesene iz prethodnih godina

(preporuke prikazane jedinstveno bez obzira na broj predmeta koje obuhvataju)

Odgovorne strane	Broj preporuka
Ministarstva	113
Lokalne zajednice-općine	79
Agencije	7
Ustanove u oblasti obrazovanja	23
Ustanove u oblasti socijalne zaštite	12
Ustanove u oblasti zdravstvene zaštite	14
Sudovi, tužilaštva, pravobranilaštva	35
Zatvori	6
Uprave i direkcije	14
Javna preduzeća i ustanove	28
Parlament i vlade kantona	21
Ostalo	10
Ukupno preporuka	362

Organi kojima su upućene preporuke u 2014. god. uključujući i žalbe prenesene iz prethodnih godina

(u zavisnosti od vrste povrede preporuka se nekad šalje na adrese više organa)

Vrsta aktivnosti	Broj obraćanja
Aktivnosti Institucije	18
Diskriminacija	23
Prava djece	27
Građansko-politička prava	13
Ekonomsko-socijalna prava	10
Prava pritvorenika/zatvorenika	6
Prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina	6
Prava osoba s invaliditetom	7
Ukupno	110

Pregled zahtjeva medija po oblastima ljudskih prava

Vrsta medija	Broj obraćanja
TV	52
Radio	18
Štampa	18
Portali	17
Novinske agencije	5
Ukupno	110

Medijski interes za rad Institucije ombudsmena BiH s obzirom na vrstu medija

Institucija ombudsmena/ombudsmana
za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Институција омбудсмeнa/омбудсмaнa
зa људска прaвa Бoснe и Хeрцeгoвинe

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O POJAVAMA DISKRIMINACIJE U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2014. GODINU

Banja Luka, mart 2015. godine

SADRŽAJ

UVOD.....	4
STATISTIKE	4
MOBING	8
DISKRIMINACIJA PO OSNOVU SEKSUALNE ORIJENTACIJE (LGBT).....	9
GOVOR MRŽNJE	11
SUDSKA PRAKSA	13
ILUSTRATIVNI PRIMJERI.....	17
AKTIVNOSTI PROMOCIJE I SARADNJA SA INSTITUCIJAMA.....	20
JAČANJE KAPACITETA ZA ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE	24
ANEKS I PREGLED IZDATIH PREPORUKA U OBLASTI DISKRIMINACIJE.....	25

UVOD

Za razliku od zemalja u kojima postoje specijalizovane ustanove za zaštitu ravnopravnosti, Zakon o zabrani diskriminacije Bosne i Hercegovine povjerava Instituciji ombudsmena BiH status "centralne institucije nadležne za zaštitu od diskriminacije" i u tu svrhu predviđa osnivanje i rad posebnog odjela sa isključivim zadatkom razmatranja predmeta navodne diskriminacije koju je počinilo bilo koje pravno ili fizičko lice i u bilo kojoj oblasti života.

Zakon predviđa široku lepezu nadležnosti ombudsmena koje sežu od promotivnih aktivnosti, preko istraživanja u oblasti diskriminacije, do postupanja po žalbama pojedinaca koji tvrde da su žrtve diskriminacije i preuzimanja aktivne uloge u prekršajnim postupcima za zaštitu od diskriminacije. U tom smislu, zakonske nadležnosti ombudsmena BiH u oblasti zaštite od diskriminacije u velikoj mjeri prate međunarodne standarde relevantne za rad tijela za zaštitu jednakosti.

Međutim, za efikasnu borbu protiv diskriminacije nije dovoljno samo usvojiti zakonska rješenja usklađena s tim standardima. Ključno je osigurati efikasnu i pravilnu primjenu Zakona, koja je u Bosni i Hercegovini trenutno ocijenjena slabom, prije svega kroz jačanje institucija koje mogu odgovoriti novom važnom zadatku, zaštiti protiv diskriminacije, koji im je Zakon povjerio kroz kontinuiranu podršku njihovim aktivnostima od drugih ključnih aktera.

Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije uspostavljen je u januaru 2009. godine sa osnovnim ciljem da osigura ujednačavanje pristupa u ostvarivanju i zaštiti prava građana na cijeloj teritoriji BiH i poduzme efikasne mjere s ciljem sprečavanja bilo kojeg oblika diskriminacije. Radom na pojedinačnim žalbama ili u postupcima istraživanja po službenoj dužnosti, ombudsmeni nastoje da ukažu na značaj dosljedne primjene zabrane diskriminacije sadržane u međunarodnim konvencijama i domaćem zakonodavstvu kao i na značaj usklađivanja domaćeg zakonodavstva s međunarodnim standardima o ljudskim pravima. U preporukama i ostalim odlukama ukazuje se odgovornim institucijama i službama na faktore koji onemogućavaju ravnopravan zakonski tretman prema svim građanima BiH i predlažu odgovarajuće mjere za efikasnu pravnu intervenciju usmjerenu na zaštitu prava građana.

Detaljni podaci o radu Odjela, izvještaji iz prethodnih godina, zakonska regulativa, kao i obrasci i uputstva za pokretanje postupka za zaštitu od diskriminacije, dostupni su na www.ombudsmen.gov.ba.

STATISTIKE

U toku 2014. godine, u Odjelu za eliminaciju svih oblika diskriminacije registrovano je ukupno 230 žalbi. Ovo predstavlja povećanje broja žalbi za 32 predmeta ili 16,16% u odnosu na prethodnu, 2013. godinu, kada je bilo registrovano 198 žalbi. Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije imao je procentualno najveće povećanje broja predmeta u poređenju sa ostalim Odjelima u instituciji, ako se izuzme Odjel za prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina gdje je ukupno godišnje povećanje broja predmeta za 3, dovelo do procentualnog povećanja od 23,08%.

Prema procjenama ombudsmena, ovaj podatak i dalje ne predstavlja stvaran prikaz obima diskriminacije jer i dalje postoje neprijavljeni slučajevi zbog generalnog nepovjerenja građana u institucije, kao i zbog straha od eventualnih negativnih posljedica po status žrtava.

Najveći broj žalbi odnosi se na mobing kao poseban oblik diskriminacije na radnom mjestu (69), zatim slijede žalbe na diskriminaciju na osnovu društvenog položaja i spola (25), diskriminaciju na osnovu etničke pripadnosti (22), diskriminaciju na osnovu nacionalnog ili socijalnog porijekla (19) i diskriminaciju na osnovu obrazovanja (12).

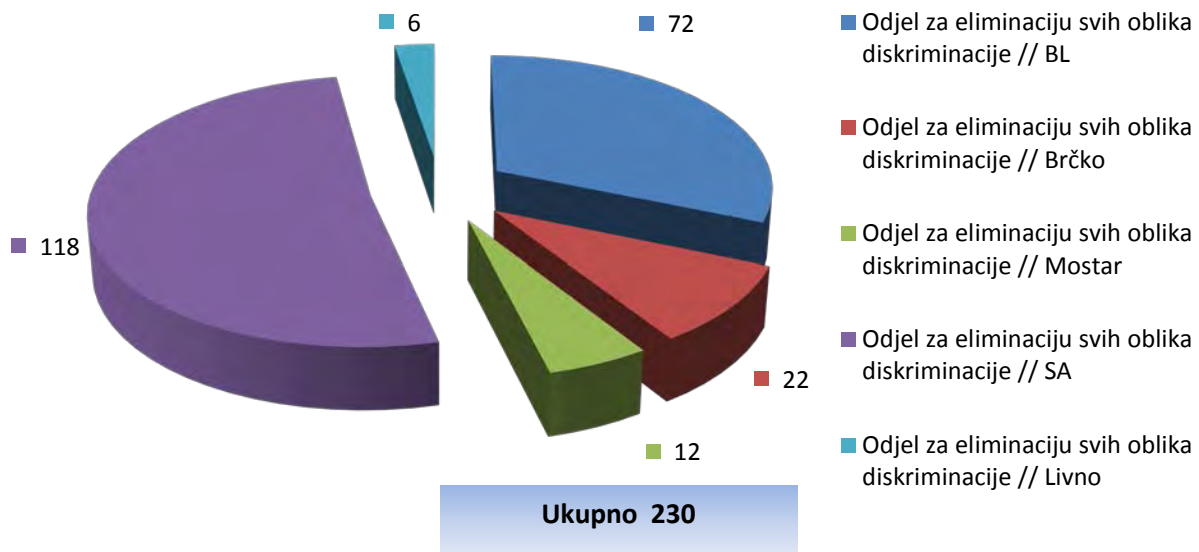
OBLICI DISKRIMINACIJE / UREDI	SARAJEVO	BANJA LUKA	BRČKO	MOSTAR	LIVNO	UKUPNO
Uznemiravanje	1	3	0	0	0	4
Spolno uznemiravanje	0	0	0	0	0	0
Mobing	42	16	7	3	1	69
Segregacija	0	1	0	0	0	1
Izdavanje naloga i pomaganje drugima prilikom diskriminacije	0	0	0	0	0	0
Poticanje na diskriminaciju	0	0	2	0	0	2
Na osnovu rase	0	0	0	0	0	0
Na osnovu boje kože	0	0	0	0	0	0
Na osnovu jezika	3	1	0	0	1	5
Na osnovu vjere	1	1	0	0	0	2
Na osnovu etničke pripadnosti	11	11	0	0	0	22
Na osnovu nacionalnog ili socijalnog porijekla	11	5	3	0	0	19
Na osnovu veze sa nacionalnom manjinom	0	0	2	1	0	3
Na osnovu političkog ili drugog uvjerenja	1	2	0	1	1	5
Na osnovu imovnog stanja	1	2	0	1	0	4
Na osnovu članstva u sindikatu ili drugom udruženju	1	4	0	0	1	6
Na osnovu obrazovanja	5	5	2	0	0	12
Na osnovu društvenog položaja i spola	7	10	7	0	1	25
Na osnovu spolnog izražavanja ili orijentacije	3	8	0	0	0	11
Ostalo	32	3	0	6	1	42

Tabela 1: Prikaz primljenih žalbi po Uredima i oblicima diskriminacije

Od ukupno registrovanih 230 predmeta diskriminacije, 118 je registrovano u Područnom uredu Sarajevo, 72 u Glavnom uredu Banja Luka, 22 u Područnom uredu Brčko Distrikta, 12 u Područnom uredu Mostar i 6 u Terenskom uredu Livno. Statistike ove vrste imaju samo formalan, ali ne i indikativan značaj jer bilo koje lice iz bilo kojeg područja u Bosni i Hercegovini, može izjaviti žalbu Uredu ombudsmena prema sopstvenom nahođenju.

Odjel	Primljeno u 2014.
Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // BL	72
Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Brčko	22
Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Mostar	12
Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // SA	118
Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije // Livno	6
Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	230

Tabela 2: Prikaz primljenih žalbi po Uredima

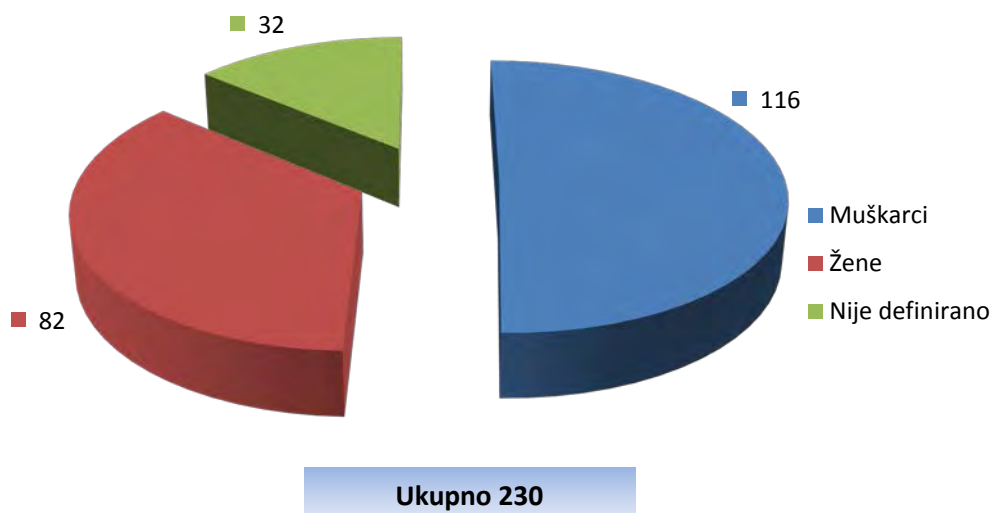
Dijagram 1: Pregled primljenih žalbi u Odjelu za eliminaciju svih oblika diskriminacije u 2014.god. po Uredima

UREDI	PRIMLJENI	U RADU	ZAVRŠENI
Banja Luka	72	24	48
Brčko	22	5	17
Mostar	12	7	5
Sarajevo	118	72	46
Livno	6	2	4
Ukupno u Odjelu	230	104	126

Tabela 3: Prikaz žalbi u Odjelu za eliminaciju svih oblika diskriminacije u 2014. godini

Kao i prethodnih godina, Institucija ombudsmena vodi statistike i o strukturi žalbi prema spolu podnosioca žalbe, imajući u vidu svoj mandat za borbu protiv diskriminacije na osnovu spola, ali i zahtjeve različitih nevladinih organizacija koje se bave ravnopravnošću između spolova. U 2014. godini, muškarci su izjavili 116, a žene 82 žalbe na diskriminaciju, što, u procentima iskazano, predstavlja 58% naprema 42% u korist muškaraca. Primjetna je blaga prednost u broju obraćanja muškaraca u odnosu na žene, što znači da se žene rjeđe odlučuju na pokretanje postupka za zaštitu od diskriminacije iako su, barem u jednakoj mjeri, diskriminirane, naročito u vidu mobinga i drugih vrsta diskriminacije na radnom mjestu. Tokom 2014. godine, u Instituciji ombudsmena registrovano je 25 predmeta diskriminacije na osnovu društvenog položaja i spola dok je takvih predmeta u prethodnoj, 2013. godini, bilo 14.

U 32 predmeta nije definisan spol jer se radi o slučajevima kada Institucija ombudsmena otvara predmet po službenoj dužnosti (*ex officio*) kada se radi o anonimnoj žalbi ili žalbi gdje podnositelj izričito navodi da ne želi otkrivanje svog identiteta.

Dijagram 2: Spolna struktura podnosilaca žalbi u Odjelu za eliminaciju svih oblika diskriminacije u 2014.god.

U slučajevima kada u postupku istrage utvrdi povredu prava, Institucija ombudsmena izdaje preporuke s ciljem usvajanja mjera i otklanjanja povrede prava.

Aneks VI, član 5, stav 4) Dejtonskog mirovnog sporazuma propisuje obavezu odgovorne strane da, u ostavljenom vremenskom roku, pismenim putem obavijesti Instituciju ombudsmena na koji način će ispoštovati preporuku.

Dok je u 2013. godini izdata 61 preporuka iz oblasti diskriminacije, u 2014. godini ukupan broj preporuka iznosi 42.

Za smanjenje preporuka u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu, neophodno je napomenuti da je određeni broj predmeta riješen u toku istrage, bilo posredovanjem, poticanjem prijateljskog rješenja, poduzimanjem medijacije između strana u sporu ili na način da odgovorni javni organ sam koriguje svoje postupanje nakon prvog obraćanja Institucije ombudsmena.

Status žalbi iz 2014.god. sa donesenom preporukom	Djelimično realizirana	Nema odgovora	Nije realizirana	Ostvarena saradnja	Realizirano	Ukupno
Odjel za eliminaciju svih oblika diskriminacije	1	9	4	11	17	42

Nepoštovanje preporuka ombudsmena vezanih za povrede Zakona o zabrani diskriminacije povlači prekršajnu odgovornost fizičkih i pravnih lica, novčane kazne do 10.000 KM, mjere bezbjednosti, zabrane obavljanja djelatnosti i druge sankcije predviđene zakonom.

Od usvajanja Zakona o zabrani diskriminacije u BiH prošlo je više od 5 godina, što je dovoljan vremenski period za analiziranje najčešćih pojava oblika diskriminacije, i stvaranje prakse o pitanju sudske zaštite od diskriminacije.

U tom smislu, ombudsmeni primjećuju da je konstantno prisutan veliki broj žalbi na mobing, da se redovno pojavljuju žalbe na etničku diskriminaciju, ali u blago opadajućem broju, ali i da se sve više predmeta otvara po navodima o diskriminaciji po osnovu seksualne

orijentacije (LGBT populacije) ili predmetima vezanim za govor mržnje, iako je broj žalbi iz posljednje dvije kategorije gotovo zanemariv u odnosu na ukupan broj predmeta u Instituciji.

MOBING

U Odjelu za eliminaciju svih oblika diskriminacije u 2014. godini primljeno je 69 žalbi koje se odnose na mobing što je identičan broj žalbi na mobing iz prethodne, 2013. godine.

Iako je broj obraćanja građana ovoj Instituciji zbog mobinga konstantan, taj broj i dalje nije stvarni pokazatelj stanja u BiH. Institucija ombudsmena dolazi do ovakvog zaključka na osnovu svjedočenja stranaka i medijskih natpisa kada najčešće na svjetlo dana izlaze najteže posljedice mobinga. Činjenica je da ima puno građana koji su danas izloženi mobingu, ali se ne obraćaju Instituciji niti traže sudsku zaštitu iz straha da bi u tom slučaju mogli ostati bez posla.

Uspoređujući statistike iz prethodnih godina, evidentno je da je mobing u porastu čemu doprinosi teška ekonomska situacija, visoka stopa nezaposlenosti, loše uređeno tržište rada i nedostatak kapaciteta nadležnih inspekcija. Žrtve mobinga su, također, izložene stresu jer mobing ostavlja posljedice po njihovo zdravlje, a uz žalbu Instituciji često se prilažu mišljenja psihologa, psihijataru ili drugih stručnih lica kao i iskazi svjedoka. Olakšavajuća okolnost za žrtvu mobinga ogleda se u činjenici da je teret dokazivanja na navodnom prekršitelju. U praksi, prekršitelj je lice na poziciji moći u odnosu na žrtvu i čini sve kako bi opovrgao postojanje mobinga, pozivajući se na svoja prava koja proizlaze iz raznih internih i općih akata.

Tokom provedbe postupka ispitivanja osnovanosti žalbi, ombudsmeni su uspješno saradivali sa poslodavcima u javnom i privatnom sektoru koji su blagovremeno dostavljali tražena izjašnjenja i obavijesti o stanju u predmetima, a nadležene inspekcije rada su u svakom slučaju postupile po dopisima Institucije ombudsmena te poduzeli neophodne istražne radnje.

Slično kao i u prethodnom izvještajnom periodu, građani su se Instituciji ombudsmena najčešće obraćali zbog neprijateljskog okruženja na radnom mjestu, vrijeđanja i omalovažavanja od strane nadređenih, sprečavanja napredovanja u službi, selektivnog i nepotpunog ostvarivanja prava iz radnog odnosa u pogledu korištenja godišnjeg odmora, prava na stručno usavršavanje i naknada za rad.

Najčešće prijavljivani oblik mobinga je tzv. vertikalni mobing koji postoji kada pretpostavljeni zlostavlja jednog određenog radnika dok se znatno manji broj žalbi odnosi na horizontalni mobing, tj. mobing između radnika na jednakom položaju u hijerarhijskoj ljestvici. U svakom slučaju, cilj mobinga je da se zaposleni prisile da napuste radno mjesto i tako ekonomski još više degradiraju.

Označeni odgovorni organi u svojim izjašnjenjima Instituciji ombudsmena navodili su da su navodi podnositelaca žalbi neistiniti, da se poslovi ponekad obavljaju u promijenjenim uvjetima zbog specifičnosti rada, da se striktno poštuju odredbe Zakona o radu i kolektivnih ugovora te da su podnosioci žalbe sami doprinijeli neprijateljskoj atmosferi i okruženju na radnom mjestu, svojim postupcima.

U nemalom broju slučajeva, Institucija ombudsmena se obraćala nadležnim inspekcijama rada, kako bi se sa što većom dozom izvjesnosti utvrdilo činjenično stanje te donijela odgovarajuća odluka jer se iz neposrednog izjašnjavanja dvije suprotstavljene strane nije moglo doći do pouzdanog zaključka o postojanju odgovornosti. Ono što je zajedničko za sve žrtve mobinga je da su posljedice višestruke. Problemi i nezdrava atmosfera na poslu su razlog stalnih bolovanja i povratak na posao je upitan što može dovesti do dobrovoljnog otkaza zbog potpune iscrpljenosti ili do dobivanja otkaza. Nakon gubitka zaposlenja pojavljuju se novi problemi u vezi sa pronalaženjem novog posla jer mobing dovodi do gubitka samopoštovanja i gubitka socijalne uloge, što se odražava i na poslovni i na porodični život. Ako se žrtva mobinga

odluči na pokretanje parničnog postupka protiv zlostavljača, već osiromašeni kućni budžet zbog gubitka posla, bolovanja, otkaza ili specijalističkih pregleda dodatno se umanjuje za troškove advokata i sudske takse, što dovodi do još težeg stanja žrtve.

U periodu izvještavanja, Institucija ombudsmena je vršila monitoring ranije pokrenutih suđenja za mobing protiv poslodavaca, gdje je u postupku po žalbi, drugostepeni sud otvorio postupak rasprave i preinačio prvostepenu presudu u korist žrtve mobinga. Ovakav ishod govori o većem stepenu senzibiliteta sudija za suđenja u predmetima diskriminacije, a naročito mobinga, što može vratiti vjeru u djelotvornost pravnih lijekova koji stoje na raspolaganju žrtvi.

DISKRIMINACIJA PO OSNOVU SEKSUALNE ORIJENTACIJE (LGBT)

Osobe po osnovu seksualne orijentacije (LGBT osobe) se u svakodnevnom životu susreću sa stereotipima i predrasudama, iako su istospolni seksualni odnosi dozvoljeni zakonom, a neravnopravan tretman LGBT osoba izričito zabranjen. Položaj pripadnika LGBT populacije je težak jer društvo nije spremno da ih prihvati kao ravnopravne pripadnike društva. U slučaju povrede prava, rijetko se odlučuju za pokretanje postupka pred Institucijom ombudsmena ili drugim nadležnim organima zbog nepovjerenja u institucije i straha od osude okoline zbog objelodanjivanja svoje seksualne orijentacije.

Što se tiče konkretnih primjera žalbe, Institucija ombudsmena imala je u 2014. godini 11 registrovanih predmeta diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije i spolnog izražavanja. Kao i prethodnih godina, većina predmeta otvorena je po službenoj dužnosti ili po prijavi nevladinih organizacija koje se bave zaštitom prava ove kategorije građana.

U periodu izvještavanja, Instituciji se u sedam navrata obraćala organizacija Sarajevski otvoreni centar, a postupak istraživanja je proveden po svim tim žalbama. Zbog povrede odredbi Zakona o zabrani diskriminacije BiH, žalba je podnesena protiv Zavoda za transfuzijsku medicinu Republike Srpske, a sporan je bio Upitnik za davaoce krvi, u kojem postoji diskriminacija po osnovu seksualne orijentacije. Zavodu je Institucija ombudsmena izdala preporuku da revidira sporni upitnik kako iz njega ne bi bili isključeni davaoci samo po osnovu seksualne orijentacije, ali je ova medicinska ustanova na preporuku odgovorila riječima da "iz davanja krvi nisu izuzete isključivo homoseksualne osobe nego sve osobe rizičnog ponašanja u skladu sa Direktivom 200/98/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju standarda kvalitete i sigurnosti za prikupljanje, ispitivanje, preradu, čuvanje i promet ljudske krvi i krvnih sastojaka".

Zbog istog vida diskriminacije, zabrane davanja krvi homoseksualnim osobama, žalba je podnesena i nakon navoda na internet-stranici Kantonalne bolnice Zenica, a nakon intervencije ombudsmena, direktor Kantonalne bolnice Zenica, potvrdio je da je sporna rečenica skinuta sa internet-stranice, ali i da se ista nikada nije interpretirala u smislu diskriminacije bilo koje kategorije davalaca. Sarajevski otvoreni centar se žalio i zbog Zakona o matičnim knjigama Brčko Distrikta BiH koji onemogućava i ugrožava ostvarivanje ljudskih prava transseksualnih osoba koje su prošle proces promjene spola. Nakon istrage, Institucija ombudsmena je utvrdila da je upisivanje podataka o promjeni spola omogućeno tako što se upis vrši u rubrici "Naknadni upisi i bilješke", a zahtjevi se mogu podnijeti po standardnoj proceduri. Osim navedenog utvrđeno je da, u konkretnom slučaju, nijedna osoba nije pretrpjela povredu prava po navedenim žalbenim osnovama, nema naznaka da je bilo koja osoba bila diskriminisana spornim pravnim aktima ili se nije u tom smislu obratila Instituciji ombudsmena.

Više žalbi je podneseno na osnovu kontinuiranog uvredljivog pisanja portala i magazina SAFF kojem je iz Institucije ombudsmena izdata preporuka da se javno izvini pripadnicima

homoseksualne manjine i magistrima Rodnih studija zbog navoda iznesenih u jednom od članaka te da u budućem novinarskom radu poštuje Zakon o zabrani diskriminacije u BiH. Uvredljivim tekstovima u magazinu SAFF bavilo se, osim toga, i Vijeće za štampu. S obzirom da magazin SAFF nije pokazao spremnost za saradnju, ovaj slučaj nesaradnje uvršten je u Godišnji izvještaj Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH koji je upućen Parlamentarnoj skupštini BiH i zakonodavnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Povodom napada na članove banjalučkog Udruženja Queer aktivista 29.03.2014. godine, ombudsmeni su izdali saopćenje za javnost kojim najoštrije osuđuju napad koji se desio ispred prostorija udruženja i tom prilikom je istaknuto da lica drugačije seksualne orijentacije uživaju sva ustavom garantovana prava uključujući i zaštitu LGBT populacije u pogledu prava na slobodu izražavanja i okupljanja. Povodom navedenog incidenta, ombudsmeni su otvorili istragu po službenoj dužnosti i javno pozvali sve organe vlasti da jačaju svoje kapacitete kako bi blagovremeno odgovorili na sve vrste nasilja i fizičkih napada na pripadnike LGBT populacije. Izjašnjenje Policijske stanice Centar, Banja Luka, prosljeđeno je udruženju na komentar, da bi se nakon prikupljanja svih činjenica mogla donijeti konačna odluka.

U svakom slučaju, ombudsmeni smatraju da državni organi zaduženi za održavanje reda imaju prvenstvenu obavezu da reaguju u ovakvim situacijama, a sudovi imaju mogućnost izricanja težih kazni za krivična djela počinjena iz mržnje. Također, bitno je pronaći počinioca radi odvratanja od budućih napada sličnog karaktera i slanja jasne poruke javnosti da je nasilje prema LGBT populaciji neprihvatljivo.

U sklopu aktivnosti saradnje sa nevladinim organizacijama, ombudsmeni su razmatrali zahtjev Sarajevskog otvorenog centra za izradom Specijalnog izvještaja posvećenog pravima LGBT populacije. Ombudsmeni su iskazali razumijevanje za ovakav zahtjev, ali su ga stavili u kontekst izrade specijalnih izvještaja za sve ugrožene kategorije, uzimajući u obzir i broj pojedinačnih žalbi kao jedan od indikatora opravdanja za izradu specijalnog izvještaja. Ombudsmeni naglašavaju da će inicijativa za izradu Specijalnog izvještaja o pravima LGBT osoba biti predmet razmatranja kod izrade strateških dokumenata, uzimajući u obzir i stav zakonodavnih tijela o ovom pitanju.

Priznavanje prava pripadnika LGBT populacije zavisi od otvorenosti i spremnosti društvene većine da toleriše različitost i od političke volje državnih institucija i funkcionera da uspostave efikasne mehanizme zaštite u slučaju kršenja prava. Jedna od ključnih aktivnosti Institucije ombudsmena usmjerena je na podizanje svijesti građana o njihovim pravima i o postojanju mehanizama i institucija koje staju u njihovu zaštitu kada su ugroženi na bilo koji način.

Iako je podizanje svijesti građana veoma značajno, nije samo po sebi dovoljno jer, prvenstveno se mora podići svijest institucija, a to treba biti permanentan, trajan proces. Ocjena integriteta državnih službenika i edukacija policije o diskriminaciji LGBT osoba trebali bi biti obavezni dio njihovog obučavanja. Gradnja pozitivnog ambijenta za sve obespravljene osobe, pričanje o njihovim problemima, dobar je početak mijenjanja svijesti društva, a mijenjanje svijesti će ohrabriti osobe iz ugroženih grupa da se obrate institucijama za svoju zaštitu.

Nosioci javnih funkcija trebali bi otvorenije istupiti u zaštiti prava LGBT populacije, povodom pojedinačnih incidenata, ali i generalno jer živimo i dalje u relativno konzervativnom društvu u kojem je prisutan jak utjecaj vjerskih organizacija. Prema saznanjima Institucije ombudsmena nije bilo slučajeva diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije koji su dobili sudski epilog. Stoga je na javnim vlastima obaveza da osiguraju istinsko funkcionisanje udruženja i političkih partija čak i onda kada ljute ili vrijeđaju osobe koje se protive zakonitim idejama i zahtjevima koje udruženje ili partija nastoji promovisati. Zatim, njihovi članovi moraju

biti u stanju održavati skupove bez straha da će biti objekt fizičkog napada njihovih protivnika. Ovaj strah može udruženje ili drugu grupu koja podržava zajedničke ideje ili interese obeshrabriti od otvorenog izražavanja mišljenja o kontraverznim pitanjima koja se tiču zajednice. Najzad, u demokratskom društvu, pravo na kontrademostracije ne može se proširiti na sprečavanje prava na slobodu okupljanja (vidi Evropski sud, Ouranio Toxo i drugi protiv Grčke, presuda od 20. oktobra 2005. godine, stav 37. s referencama na navedenu praksu Evropskog suda).

Način na koji jedno društvo tretira LGBT osobe oslikava način na koji se društvo odnosi prema svemu što je različito, a upravo u različitostima se ogleda bogatstvo i napredak jednog društva.

GOVOR MRŽNJE

Govor mržnje, tačnije, zagovaranje mržnje na osnovu nacionalnog porijekla, rase ili vjere, zauzima posebno mjesto u radu Institucije ombudsmena. Generalno govoreći, sloboda izražavanja, kao korelativ govoru mržnje, proteže se i na nepopularne ideje i izjave koje mogu da šokiraju, uvrijede, ili uznemire druga lica. Međutim, brojne međunarodne konvencije ne samo da dozvoljavaju državama da zabrane govor mržnje, nego to izričito zahtijevaju. Urođeno dostojanstvo i jednakost svakog pojedinca je temeljni aksiom međunarodnog sistema zaštite ljudskih prava. Stoga ne čudi da međunarodno pravo osuđuje izjave kojima se negira jednakost ljudskih bića.

Član 20. Međunarodnog pakta o političkim i građanskim pravima nalaže da svako pozivanje na nacionalnu rasnu ili vjersku mržnju koje predstavlja poticanje na diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje, treba biti zabranjeno zakonom. Pojedine zemlje zauzele su stav da samo podstrekavanje sa namjerom da se izazove momentalno nasilje opravdava ograničavanje temeljnog prava na slobodu izražavanja. Važan motiv za ovakvu i slične pozicije leži u bojazni da bi šira zabrana podstrekavanja na „diskriminaciju ili neprijateljstvo“ bila zloupotrijebljena od strane vlasti i da bi obeshrabrila građane od učešća u legitimnom političkom dijalogu npr. oko pitanja vjere ili prava nacionalnih manjina. Iz tog razloga, pojedina, demokratski uređena društva, kao što je ono u Belgiji, Danskoj, Finskoj, Islandu, SAD-u, stavili su rezerve na navedeni član 20. MPGPP. Prema mišljenju Komiteta za ljudska prava UN-a zabrana govora mržnje je potpuno kompatibilna sa slobodom izražavanja iz člana 19. Pakta, a ostvarivanje slobode izražavanja povlači za sobom poseban vid odgovornosti. Pored MPGPP, i druge međunarodne konvencije regulišu zabranu govora mržnje. Od naročitog značaja je član 4. Međunarodne Konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije koji ide dalje od MPGPP i kojim se od država potpisnica, između ostalog, zahtijeva da „utvrde kao krivično djelo svako širenje ideja zasnovanih na superiornosti ili rasnoj mržnji kao i svako poticanje na rasnu diskriminaciju. Za razliku od MPGPP, Konvencija nalaže zabranu rasističkog govora čak i kad on ne predstavlja podstrekavanje na diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje.

Ombudsmeni su prilikom razmatranja pojedinačnih slučajeva, a u pogledu korelacije između slobode izražavanja i govora mržnje, primjenjivali sljedeće standarde:

Niko ne može biti kažnjen za izjave koje su istinite;

Niko ne može biti kažnjen za širenje govora mržnje, osim ako se uspostavi da je takva aktivnost poduzeta sa namjerom izazivanja diskriminacije, neprijateljstva ili nasilja;

Neophodno je poštovati pravo novinara da odluče na koji način da prenose informacije javnosti, posebno kada izvještavaju o rasizmu i netoleranciji;

Niko ne može biti podvrgnut prethodnoj cenzuri;

Svako izricanje sankcija od strane sudova mora strogo poštovati princip proporcionalnosti.

Internet je prvenstveno prostor sa kreativnim sadržajima za mlade, a govor mržnje je negacija svega što je kreativno i protiv njega se društvo mora boriti proaktivno, autocenzurom i edukacijom. Upravo zbog toga su Generalni direktorat za demokratiju Vijeća Evrope, a na inicijativu omladinskog sektora i uz podršku Generalnog sekretara ove organizacije, pokrenuli kampanju protiv govora mržnje na internetu kroz osnivanje komiteta na nivou država članica.

Izmjene i dopune odredbi Krivičnog zakona Republike Srpske i Krivičnog zakona Brčko Distrikta BiH, koje se odnose na krivična djela počinjena iz mržnje usvojene su u 2010. godini, a Institucija ombudsmena je uputila inicijativu za usvajanje sličnih izmjena i dopuna Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine i očekuje se i njihovo usvajanje.

Tu je, također, još i Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o ravnopravnosti spolova i Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u BiH koji kroz neke članove tretiraju pojam govora mržnje.

Pored toga, Regulatorna agencija za komunikacije je u novembru 2011. godine donijela Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija koji tretira govor mržnje u ovoj oblasti.

Vijeće za štampu u Bosni i Hercegovini u Kodeksu za štampu Bosne i Hercegovine zabranjuje „Huškanje“ koje se uopće definiše kao „namjerno ili nenamjerno poticanje na diskriminaciju i netoleranciju,“ a štampa ima obavezu da se uzdrži od poticanja mržnje ili nejednakosti po bilo kojem osnovu, kao i od poticanja na krivičnih djela ili nasilje.

Veoma je važno naglasiti da Regulatorna agencija za komunikacije ima odobrenje da sankcioniše uočeni govor mržnje (od novčanih kazni do ukidanja TV stanice) dok Vijeće za štampu ima samo savjetodavnu ulogu i može dati preporuke, ali ne i sankcionisati.

Zakonom o zabrani diskriminacije u BiH, kao centralna institucija za zaštitu od diskriminacije označena je Institucija ombudsmena, a zabrana diskriminacije se odnosi na svako različito postupanje prema bilo kojem licu ili grupi lica na osnovu rase, boje kože, jezika, vjere, etničke / nacionalne pripadnosti ili socijalnog porijekla i po bilo kojem drugom osnovu, dakle ova lista nije zatvorena. Istim zakonom izričito je zabranjeno poticanje na diskriminaciju kao i svako zagovaranje nacionalne, vjerske ili rasne mržnje.

Institucija ombudsmena se susretala u svom radom sa primjerima govora mržnje i uglavnom se radi o neadekvatnim terminima kojima su nazivani pripadnici određenih ugroženih grupa, neprimjereni javni istupi fizičkih i pravnih lica o ličnim i moralnim karakteristikama pojedinaca na javnim funkcijama, tekstovima koji su praćeni slikama i komentarima uvredljivog sadržaja i kao takvi dostupni široj javnosti objave na blogovima pojedinih političara čija je sadržina lažna, vrijeđajuća, omalovažavajuća, kompromitujuća zbog čega osobe koje su meta takvih napada osjećaju strah za sebe i svoju porodicu, nacionalističke izjave koje šire mržnju između konstitutivnih naroda u pojedinim povratničkim sredinama. Ombudsmeni su u svojim preporukama zahtijevali trenutni prestanak objavljivanja uvredljivih sadržaja u kojima se lica nazivaju pogrđnim i neprimjerenim imenima, uklanjanje sa internet-portala sadržaja uvredljivog karaktera, objavljivanje novih članaka u kojima je sadržano javno izvinjenje pripadnicima manjinskih grupa, poduzimanje neophodnih mjera da se prilikom budućeg obavljanja novinarskog posla, pisanja i objavljivanja članaka u potpunosti poštuje Zakon o zabrani diskriminacije, zatim potrebu edukacije zaposlenih kako bi se spriječilo pisanje istih ili sličnih članaka. Na današnji dan ombudsmeni konstatuju da je stepen ispoštovanih preporuka

djelimičan, a da dalje provođenje otežava činjenica da je u većini slučajeva odgovorna strana privatno pravno lice, da je govor mržnje prisutan na internetu, koji je, kao virtuelni prostor, u velikoj mjeri neregulisan, da putem društvenih mreža dolazi do multipliciranja govora mržnje gdje se promocija ličnih stavova odvija pod velom anonimnosti.

U pogledu sudskog procesuiranja govora mržnje, statistike pokazuju, da postoji veoma mali broj prijava koje se odnose na krivična djela izazivanja rasne, nacionalne ili vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti i ta situacija je prisutna na području cijele BiH.

U BiH gdje se govor mržnje često ispoljava i kroz političku retoriku i djelovanje. Posebno zabrinjava činjenica da incidente iz mržnje čine mladi koji se u vrijeme ratnih sukoba nisu ni rodili. To znači da su izrasle nove generacije opterećene nacionalizmom i netrpeljivošću prema drugom i drugačijem.

Uspostavljeni sistem društvenih vrijednosti i stepen tolerancije je kod nas takav da je odnos prema drugom u najmanju ruku neutralan, a često i nasilan. To proizvodi i ispade prema različitim grupama koje su u manjini ili prema pojavama koje nisu u skladu sa stavovima većine.

Ukoliko se ne poduzmu energičniji koraci u suzbijanju govora mržnje, imat ćemo probleme koje imamo i sada – veliku podijeljenost društva i formiranje nekih zatvorenih društvenih skupina koje smatraju da imaju pravo da su bolji ili da su drugačiji od ostalih te da jedna grupa ima pravo da upravlja svim ostalim grupama u državi. Prepoznavanje i praćenje krivičnih djela počinjenih iz mržnje daje priliku tijelima za provođenje zakona da predvide izbijanje ozbiljnih incidenta, a osuda ovakvih djela, kroz zajednički rad svih relevantnih institucija može značajno doprinijeti vraćanju povjerenja u zajednicu.

SUDSKA PRAKSA

Članom 12. Zakona o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini, propisana je mogućnost sudske zaštite za lica koja su izložena bilo kojem obliku diskriminacije. U cilju sagledavanja i analiziranja sudske prakse, Institucija ombudsmena pratila je niz suđenja u periodu izvještavanja, ne isključujući mogućnost da su sudovi postupali i u drugim predmetima za zaštitu od diskriminacije sa kojima Institucija ombudsmena nije bila direktno upoznata od strane zainteresovanih strana.

Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine obratila se D. V. iz Banje Luke radi praćenja suđenja u postupku iz radnog odnosa, slučaj mobinga protiv tužene JP Radio televizija Republike Srpske. Postupak je pred Osnovnim sudom Banja Luka okončan na način da je tužba odbačena 04.04.2013. godine¹, ali je Okružni sud dana 12.05.2014. godine djelimično uvažio žalbu tužiteljice i preinačio² prvostepenu presudu u njenu korist. Okružni sud je, naime, obavezao tuženu stranu da tužiteljicu vrati na poslove koje je obavljala prije otkaza ugovora o radu sa ponudom izmijenjenog ugovora o radu, ali je istovremeno odbio dio zahtjeva tužiteljice da se naloži tuženoj da poduzme efikasne mjere s ciljem sprečavanja mobinga i naknadu nematerijalne štete po istom osnovu. Sud je u obrazloženju naveo da se radniku može otkazati ugovor o radu sa ponudom za zaključenje ugovora o radu pod izmijenjenim uvjetima samo ako je za radnikom prestala potreba na radnom mjestu na kojem je obavljao poslove, iz ekonomskih organizacionih i tehnoloških razloga, i ako radnik s obzirom na svoje stručne i radne sposobnosti ne može uspješno obavljati radne obaveze iz ugovora o radu, a u konkretnom slučaju nije bila provedena procedura utvrđivanja ovih. Sud je odbacio navode o diskriminaciji sa obrazloženjem

¹ 071 P 031766 08 P

² 71 O P 031766 13 GŽ

da se tužiteljica u svojim razlozima iz tužbe nije pozvala, niti učinila vjerovatnim, nijedan od osnova diskriminacije, a u presudi je, također, navedeno da prezentovani dokazi, između ostalog i tonski zapisi sjednica kolegija, ne dokazuju postojanje mobinga prema tužiteljici.

Općinski sud u Sarajevu je, dana 02.10.2013. godine, donio presudu³ u predmetu diskriminacije po tužbi D. D. iz Žepča, a koja je postala pravosnažna 23.10.2014. godine. Tužiteljica je podnijela tužbu protiv Federacije BiH prema Zakonu o zabrani diskriminacije, a povodom provođenja procedure popune upražnjenih sudačkih pozicija u Ustavnom sudu F BiH. U tužbenom zahtjevu je navela da nije dobila podršku za izbor na mjesto sudije u Domu naroda Parlamenta FBiH jer, kao hrvatski kandidat, nije predložena od strane „legitimnih hrvatskih predstavnika, nego od nelegitimnog Predsjednika Federacije.“ U postupku pred sudom je utvrđeno da Dom naroda Parlamenta F BiH na 14. Sjednici dana 21.03.2013. godine, nije potvrdio odluku Predsjednika F BiH donesenu uz saglasnost oba potpredsjednika o imenovanju D. D. za sudiju Ustavnog suda F BiH iz reda hrvatskog naroda. Odluka o nepotvrđivanju tužiteljice donesena je bez obrazloženja delegata. Sud je u obrazloženju presude naveo da su delegati Doma naroda Parlamenta F BiH trebali obrazložiti odluku o odbijanju predmetnog imenovanja tužiteljice, ukoliko su uočili određene prepreke za imenovanje koje nije uočio Visoko sudsko i tužilačko vijeće, Ustavni sud F BiH, predsjednik i potpredsjednici F BiH, s obzirom da se radi o najboljem kandidatu iz reda hrvatskog naroda. Sud dalje utvrđuje da je sama procedura imenovanja sudija bila u skladu sa Ustavom BiH, a tokom potvrde sudija od strane delegata u Domu naroda nije nijednom stavljena u pitanje stručnost i opća sposobnost tužiteljice od strane izaslanika, ali sud nije našao osnovanom primjedbu tužiteljice da nepotvrđivanje imenovanja ima politički karakter, s obzirom da delegati Doma naroda svoju odluku uopće nisu obrazložili. Sud je, pored provedenog dokaznog postupka, svoju odluku zasnovao i na činjenici da je tužena kod odgovor na tužbu priznala sve navode iz tužbe radi utvrđivanja diskriminacije prilikom izbora pa je sud uvažio zahtjev da se tužiteljici isplaćuje razlika plate između trenutno ostvarene i plate sudija Ustavnog suda F BiH, kojem zahtjevu se tužena nije protivila.

Presudom Vrhovnog suda Federacije BiH od 29.08.2014. godine ukinuta je drugostepena presuda Kantonalnog suda u Mostaru povodom prakse u Federaciji BiH prema kojoj su djeca u osnovnim i srednjim školama izučavala različite nastavne programe, poznata pod nazivom „dvije škole pod jednim krovom“. Vrhovni sud Federacije BiH je odbacio drugostepenu presudu Općinskog suda u Mostaru i potvrdio prvostepenu presudu prema kojoj „2 škole pod 1 krovom“ predstavljaju etničku segregaciju učenika i naložio da takva praksa mora biti ukinuta. Presudom Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 58 0 PS 085653 13 REV od 29.08.2014.godine, uvažene su revizije Udruženja „Vaša prava Bosne i Hercegovine“ te rješenje Kantonalnog suda u Mostaru broj: 58 OPS 085653 12 PŽ od 11.06.2013.godine, preinačeno na način da se žalbe tuženika odbijaju i prvostepena presuda Općinskog suda u Mostaru broj: 58 0 PS 085653 11 PS od 27.04.2012. godine potvrđuje, a kojom je utvrđeno da su prvotuženi, Hercegovačko-neretvanski kanton, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta, te drugotuženi, Osnovna škola Stolac i trećetuženi, Osnovna škola Čapljina organizovanjem škola na etničkom principu i donošenjem i primjenom školskih planova i programa na etničkom principu odvajali učenike u školama na području Hercegovačko–Neretvanskog kantona na temelju njihove etničke pripadnosti čime su počinili diskriminaciju. Stavom 2. dispozitiva prvostepene presude Općinskog suda u Mostaru naloženo je prvotuženom, s ciljem prestanka dalje diskriminacije djece u školama na području Hercegovačko-neretvanskog kantona, da najkasnije do 01.09.2012.godine, ustanovi jedinstvene integrisane multikulturene obrazovne ustanove-škole za utvrđena upisna područja sa jedinstvenim nastavnim planom i programom, uz puno

³ 65 0 RS 347422 13 RS

poštovanje prava djece na obrazovanje na maternjem jeziku, a drugo i trećetuženom da u istom roku integracijom stvore osnov multikulturalnosti škola i obrazovanja djece, bez obzira na etničku pripadnost, po jedinstvenom planu i programu na maternjem jeziku.

Dana 17. jula 2014. godine, Vrhovni sud Federacije BiH donio je presudu⁴ u predmetu časne sestre J. M. K. koja je bila u sporu sa općinom. Suština presude je u tome da Sud zaključuje da u slučaju tužbe J. M. K. protiv općine nije bilo elemenata diskriminacije na osnovu vjerske pripadnosti, iako je Općinski sud diskriminaciju ustanovio, a Kantonalni sud potvrdio tu prvostepenu presudu. Tužiteljica se po isteku mandata na poziciji direktorice vrtića, prijavila na konkurs općine za istu poziciju i bila jedina kandidatkinja. No, njen mandat nije obnovljen zbog toga što je, kako tužiteljica navodi, časna sestra. Prema interpretaciji Vrhovnog suda Federacije BiH, tužiteljica nije mogla biti diskriminisana jer je bila jedini kandidat za spomenuti posao. Prema obrazloženju presude, tužiteljica je kao žrtva eventualne diskriminacije bila u obavezi da uvjeri sud da je tuženi izvršio radnju zbog koje je protiv njega podnesena tužba i učiniti vjerovatnim da nedonošenje sporne Odluke predstavlja akt direktne ili indirektno diskriminacije, odnosno da j zbog njenog vjerskog opredjeljenja i njene odore na njenu štetu učinjena neka razlika u odnosu na drugu osobu ili zaštićenu skupinu. Prema shvatanju suda, ako je tužiteljica željela da dokaže da je diskriminisana zbog svog vjerskog porijekla prilikom traženja posla, potrebno je da postoji druga osoba koja ima iste ili slične kvalifikacije njenim, koja se prijavila na isti konkurs i koja je dobila posao jer tek tada postoji vjerovatnost za dokazivanje diskriminacije. Na tužiteljici je ležao teret dokazivanja da postoje određene činjenice na kojima se može utemeljiti presumpcija o postojanju direktne ili indirektno diskriminacije na koji način je došlo do povrede jednakog postupanja. Nakon toga, teret dokazivanja je na tuženom koji mora dokazati da nije došlo do povrede načela jednakog postupanja. Kod utvrđenja da je tužiteljica zaposlenica Dječjeg vrtića od 2000. godine, da je obavljala poslove odgajateljice, zatim u periodu od 2002. do 2006. godine poslove direktora, a nakon isteka mandata poslove v.d. direktora, kao i da se na raspisani konkurs za direktora javila kao jedini kandidat, činjenica da tužena nije dala saglasnost na Odluku Upravnog odbora vrtića za imenovanje tužiteljice na mjesto direktora vrtića po shvatanju suda nije dokaz da je tužena postupajući na taj način povrijedila njeno pravo na imenovanje zbog vjerskog porijekla, odnosno njene odore, zbog čega tužiteljici ne pripada pravo na zaštitu u smislu odredbe člana 12. Zakona o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini.

Udruženje Q je 2. marta 2011. godine podnijelo apelaciju Ustavnom sudu BiH zbog propusta javnih vlasti da poduzmu neophodne, razumne i odgovarajuće pravne i praktične mjere za zaštitu i očuvanje prava zaštićenih Ustavom BiH i Evropskom konvencijom, a u vezi sa organiziranjem 1. Queer Sarajevo Festivala. Ustavni sud je utvrdio povredu prava na slobodu okupljanja iz člana II/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 11. Evropske konvencije. Prvi Queer Sarajevo Festival, u organizaciji Udruženja Q, trebao je biti održan u Sarajevu od 24. do 28. septembra 2008. godine, ali je prekinut već prvog dana zbog protesta religijskih organizacija, te desničarskih i navijačkih grupa, koji su na kraju doveli i do nasilja od kojeg je stradalo osam osoba. Festival je i u danima prije održavanja, koje je bilo planirano u mjesecu vjerskog praznika, naišao na otpor političkih stranaka, religijskih vođa, medija, drugih desničarskih i nacionalističkih grupa, navijača, što je doprinijelo negativnom raspoloženju javnosti. Nakon toga su podignute dvije optužnice koje su dvojicu napadača teretile za nasilničko ponašanje i sprečavanje službenog lica u obavljanju dužnosti. Jedan napadač je oslobođen dok je drugi uslovno kažnjen. Apelacija je Ustavnom sudu podnesena nakon ovih događaja. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je 25. septembra 2014. godine na 88. plenarnoj sjednici djelimično usvojio apelaciju Udruženja Q za promociju i zaštitu kulture, identiteta i

⁴ 68 0 P 017661 13 REV

Ljudskih prava queer lica, šest godina nakon što je apelacija podnesena. Presudom⁵ je Ustavni sud BiH na spomenutoj sjednici donio Odluku o dopustivosti i meritumu kojom je djelimično usvojena apelacija Udruženja Q te utvrđena povreda prava iz člana II/3.i) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 11 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Presudom je Vladi Federacije BiH naloženo da Udruženju Q “u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke isplati iznos od 3.000 KM na ime naknade nematerijalne štete zbog utvrđene povrede prava”. Nadalje, isto je naloženo i Vladi Kantona Sarajevo koja je, također, dužna da u roku od tri mjeseca isplati isti iznos Udruženju Q. Vladi Federacije BiH i Vladi Kantona Sarajevo odlukom je naloženo da “u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja odluke obavijeste Ustavni sud BiH o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 72. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine”. Ustavni sud je kao nedopuštenu odbacio apelaciju Udruženja Q “zbog povrede prava njegovih članova i simpatizera iz čl. II/3.b), f) i) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 3, 8 i 11, pojedinačno i u vezi s čl. 13. i 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i sloboda, zato što ju je podnijelo neovlašteno lice”, jer su žalbu u vezi sa pojedinačnim slučajevima nasilja morale prijaviti osobe na koje se nasilje direktno odnosilo te za njih to nije moglo uraditi Udruženje Q. Ustavni sud je, također, odbacio i apelaciju Udruženja Q koja je podnesena “zbog povrede prava iz člana II/3.b) i f) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 3. i 8. pojedinačno i u vezi s čl. 13. i 14. Evropske konvencije zbog toga što je *rationa materiae* inkompatibilna s Ustavom BiH”, što zapravo znači da taj dio apelacije nije u nadležnosti Ustavnog suda. Ovo je prva presuda u BiH kojom je pokazano da je pravo LGBT osoba na javno okupljanje narušeno, ali i prvi put da je organima vlasti naloženo da isplate novac na ime naknade nematerijalne štete jednoj LGBT i Q organizaciji u BiH.

Općinski sud u Čapljini je dana 28.02.2014. godine donio presudu⁶ kojom utvrđuje da je M.M. diskriminisan po nacionalnoj osnovi donošenjem Odluke o uvjetima i načinu prijema državnih službenika u službu za upravu Općine Stolac, na osnovu koje je proveden Javni konkurs za popunu radnih mjesta državnih službenika u Općini Stolac. Sud je, u obrazloženju, naveo da je tužena sačinjavanjem Liste uspješnih kandidata isključila primjenu ustavom i zakonom propisanog principa nacionalne zastupljenosti državnih službenika po popisu iz 1991. godine, na taj način ukidajući tužitelju pravo prioriteta koje mu po ustavu i zakonu pripada. Sud se u obrazloženju pozvao na statističke podatke o sastavu stanovništva Zavoda za statistiku, konstatovao da tužitelju nije data prednost kao kandidatu bošnjačke nacionalnosti u odnosu na kandidate hrvatske nacionalnosti, te nakon primjene pravila o teretu dokazivanja iz člana 15. Zakona o zabrani diskriminacije, utvrdio diskriminaciju, poništio javni konkurs, naložio provođenje principa nacionalne zastupljenosti službenika prema posljednjem popisu i uzdržavanje od poduzimanja radnji u budućnosti, koje bi se mogle smatrati diskriminacijom po osnovu nacionalnog porijekla.

Članom 7. stav e) propisano je da ombudsmen Bosne i Hercegovine, u okviru svoje nadležnosti prikuplja i analizira statističke podatke o slučajevima diskriminacije. Pored statistika prezentovanih u ovom Poglavlju, Institucija ombudsmena je u periodu izvještavanja prikupila i statistike o predmetima diskriminacije pred sudskim organima u BiH, prema kojima je: podneseno 19 tužbi za diskriminaciju, od čega je u 14 slučajeva tuženo pravno lice, a u 5 slučajeva fizičko lice; da je diskriminacija navedena kao tužbeni osnov u tužbama po drugim osnovama u 18 slučajeva, gdje je u 10 slučajeva takav tužbeni zahtjev odbačen, u 1 slučaju usvojen, u 3 slučaja djelimično usvojen, a u 4 slučaja tužba povučena; doneseno je 14 odluka u meritumu u prvom stepenu, uglavnom iz oblasti zapošljavanja, rada i uvjeta zapošljavanja; doneseno je 10 odluka u meritumu u drugom stepenu, također, iz oblasti zapošljavanja i radnih odnosa.

⁵ AP-1020-11-ODM

⁶ 53 0 RS 047658 12 RS

ILUSTRATIVNI PRIMJERI

Ž-BL-05-139/14

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine primila je žalbu S. A. povodom ostvarivanja prava koja joj pripadaju kao civilnoj žrtvi rata, konkretnije, činjenice da joj se priznaje status logoraša, ali ne i status lica koje je preživjelo seksualno zlostavljanje i silovanje. U postupku istrage pred Institucijom ombudsmena utvrđeno je da podnositeljica žalbe posjeduje uvjerenja iz 2 entitetska udruženja logoraša, a Centar za socijalni rad joj ne priznaje traženi status jer ne posjeduje uvjerenje trećeg udruženja. Izdata je preporuka Centru za socijalni rad da postupi u skladu sa načelom „Zaštite prava stranaka“ iz Zakona o upravnom postupku Bosne i Hercegovine te da joj traženi status prizna.

Preporuka nije ispoštovana zbog čega je upućena urgencija načelniku općine kojoj pripada odgovorni Centar. U međuvremenu, podnositeljica žalbe, na bazi preporuke ombudsmena pokrenula je upravni spor pred sudom, u kojem je donesena presuda da se tužbeni zahtjev djelimično usvaja te se tužiteljici priznaje pravo na nematerijalnu odštetu u iznosu od 10 000 KM.

Ž-BL-06-55/14

Povratnik u općinu Jajce navodi da mu je obnovljena kuća u mjestu povratka 2010. godine, ali da, do danas, nije izvršeno priključenje električne energije zbog čega smatra da nisu ispunjeni normalni uvjeti za život. U postupku istrage, Institucija ombudsmena, obratila se dana 25.02.2014. godine Elektroprivredi HZ-HB, Poslovna jedinica Jajce, tražeći izjašnjenje na navode žalbe. Dana 10.03.2014. godine rukovodilac Poslovne jedinice Elektro Jajce dostavio je odgovor u kojem navodi da je po zahtjevu podnosioca žalbe izrađeno tehničko rješenje i izdata elektroenergetska suglasnost, da je neophodno izgraditi niskonaponsku mrežu u dužini od 500m te da je za realizaciju priključka neophodno obezbijediti sredstva od oko 18 000 KM. Ombudsmeni su preporukom podsjetili da je „Memorandumom o razumijevanju o priključenju stambenih objekata povratnika na elektrodistributivnu mrežu u BiH“ potpisanim u Sarajevu 26.01.2004. godine predviđena obaveza prioritete rekonstrukcije mreže na povratničkim područjima, a Sporazumom o ponovnom priključenju stambenih objekata povratnika na elektrodistributivnu mrežu u BiH (akt Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH br 01-260/2004 od istog datuma) navedeno je, između ostalog, da će elektropreduzeća usko saradivati sa općinama u cilju iznalaženja sredstava i ubrzanja procesa rekonstruisanja mreža na povratničkim lokacijama. U odgovoru na Preporuku, načelnik općine je obavijestio Instituciju ombudsmena da je pokrenut postupak za nabavku elektromaterijala za priključenje na elektromrežu stambenog objekta podnosioca žalbe.

Ž-SA-06-1216/13

Zaposlenik Ureda za evropske integracije žalio se na kršenje Zakona o zabrani diskriminacije koja se ogleda isključivo u nezakonitoj obradi osobnih podataka imenovanog, odnosno u povredi prava na privatnost. Naime, žaliocu je odbijen zahtjev za izdavanjem lične karta bez evidentiranja entitetskog državljanstva, kao neosnovan, a na koje je rješenje uložena žalba Apelacionoj komisiji Brčko Distrikta. Odjeljenje kao prvostepeni organ isključivo je imalo obavezu dostaviti prvostepeno rješenje i žalbu Apelacionoj komisiji pa se, ni u kojem slučaju, nije moglo postupiti na način da se predmetna žalba dostavi instituciji u kojoj je stranka u postupku zaposlena. Nakon provedenog postupka istrage, ombudsmeni su utvrdili da nezakonito korištenje, širenje i omogućavanje pristupa podacima koji su prikupljeni u postupku koji se vodi po zahtjevu za izdavanje lične karte, a koji u jednom dijelu predstavljaju lična

uvjerenja i mišljenje (sadržaj žalbe na prvostepeno rješenje) predstavlja povredu prava na privatnost, a ne diskriminaciju.

Ž-SA-06-317/13

Osoba s invaliditetom se dana 18.03.2014. godine telefonskim putem obratila Zavodu za pružanje besplatne pravne pomoći sa zahtjevom da joj se pruži besplatna pravna pomoć. Tom prilikom dobila je odgovor da pravo na besplatnu pravnu pomoć imaju samo ratni vojni invalidi. Upućena je preporuka Kantonalnoj skupštini da u roku od 30 dana od dana prijema preporuke poduzme sve mjere iz svoje nadležnosti u smislu donošenja izmjena Zakona kako bi se svim osobama s invaliditetom, bez obzira na uzrok nastanka invaliditeta, omogućili jednak pristup besplatnoj pravnoj pomoći. Preporuka je u potpunosti implementirana i donesene su izmjene Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.

Ž-SA-06-804/13

U žalbi izjavljenoj Instituciji ombudsmena ukazuje se na navodnu povredu odredbi Zakona o zabrani diskriminacije BiH u smislu mobinga, a koji se ogleda u kontinuiranom podnošenju disciplinskih prijava protiv žalitelja od strane neposredno nadređenog rukovodioca. Nakon provedenog postupka istraživanja Institucija ombudsmena uputila je dana 10.09.2014. godine preporuku u kojoj je utvrđeno da veliki broj disciplinskih postupaka koji nisu okončani utvrđivanjem odgovornosti u konačnici rezultira postojanjem mobinga. Ombudsmeni su tražili od generalnog direktora zdravstvene ustanove da okonča disciplinske postupke pokrenute protiv žalioca u najkraćem mogućem roku; da s obzirom na broj predmeta⁷ pred Institucijom ombudsmena koji ukazuju na nepostojanje kvalitetnog sistema upravljanja ljudskim resursima preispita upravljanje istim kako bi se osiguralo maksimalno funkcionisanje ustanove za dobrobit svih građana uz potpuno racionalno korištenje dostupnih ljudskih resursa; da se o poduzetim mjerama i aktivnostima izvjesti Institucija ombudsmena u roku od 30 dana. Preporuka nije ispoštovana niti je odgovor na istu primljen.

Ž-BL-06-350/14

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine primila je žalbu M. P. povodom odbijanja njene prijave za polaganje pravosudnog ispita pred Ministarstvom pravde BiH. Rješenjem Ministarstva odbijena je prijava podnositeljice žalbe za polaganje pravosudnog ispita sa obrazloženjem da joj se vrijeme koje je radila na pravnim poslovima u advokatskoj kancelariji ne računa jer nije bila zaposlena u statusu advokatskog pripravnika. Ombudsmeni su Preporukom ukazali odgovornom organu da propisani uvjet za polaganje pravosudnog ispita glasi „dvije godine rada na pravnim poslovima“ pa je nepotrebno utvrđivati da li pravne poslove u advokatskoj kancelariji mogu obavljati isključivo pripravnici ili i lica zaposlena na općim pravnim poslovima kao što su kadrovska pitanja, javne nabavke i druga pitanja opće uprave kao što je to slučaj u drugim ustanovama izvan pravosuđa, a gdje se takvo iskustvo računa u svrhu polaganja pravosudnog ispita.

Ž-SA-06-187/14 i Ž-SA-06-318/14

Žalbeni navodi oba žalioca odnosili su se na kršenje odredbi Zakona o zabrani diskriminacije BiH⁸ prilikom konkursne procedure Granične policije BiH po raspisanom Internom oglasu za popunjavanje slobodnih radnih mjesta policijskih službenika putem unapređenja u čin „mlađi inspektor. Podnosioci žalbe su naveli da je konkurs raspisan za 38 upražnjenih radnih mjesta na nivou cijele Granične policije BiH za koje se traže policijski službenici koji se izjašnjavaju kao

⁷ Preporuka pod brojem P-84/14

⁸ „Službeni glasnik BiH“ broj: 59/09

jedan od tri konstitutivna naroda BiH, odnosno da se traže samo policijski službenici koji se izjašnjavaju kao Bošnjaci, Srbi ili Hrvati. Podnosioci žalbe su istakli da iz navedenog proizlazi da se oni kao policijski službenici koji se izjašnjavaju kao "Ostali" ili bilo koji drugi kandidat koji ne pripada jednom od tri konstitutivna naroda ne mogu prijaviti na sporni konkurs i da je na taj način stavljen u neravnopravan položaj u odnosu na Hrvate, Srbe i Bošnjake, odnosno da nema jednake mogućnosti za napredovanje. Nakon intervencije Institucije ombudsmena, dostavljen je odgovor direktora Granične policije, u kojem se, između ostalog, navodi da će Granična policija BiH, objaviti novi Interni oglas za popunu upražnjenih radnih mjesta policijskih službenika, putem unapređenja kojim će se od dvije pozicije u činu „mlađi inspektor“ za policijske službenike iz reda Ostalih, jedna interno oglasiti. Slijedom navedenog, odnosno cijeneći činjenicu da je uspostavljena saradnja Institucije ombudsmena sa Graničnom policijom kao i da je preporuka ombudsmena ispoštovana, predmeti Ž-SA-06-187/14 i Ž-SA-06-318/14 su zatvoreni.

Ž-SA-06-817/14

Žalbeni navodi su se odnosili na seksualno uznemiravanje i mobing na radnom mjestu, a u vezi sa povredom prava iz radnog odnosa od strane direktora javnog Zavoda. Nakon provedenog postupka istraživanja ombudsmeni su izdali preporuku Drugostepenoj disciplinskoj komisiji da ubrza postupak rješavanja po žalbi, uzimajući u obzir činjenice iznesene u preporuci i Federalnom ministru pravde, direktoru i zamjeniku direktora KPZ PT Sarajevo da poduzmu sve neophodne mjere kako bi se prestalo sa diskriminacijom žaliteljice, uklonile nastale posljedice i prevenirala dalja mogućnost pojave bilo kakvog oblika diskriminacije spram zaposlenih i kako bi se spriječila viktimizacija zaposlenih koji prijave diskriminaciju; da u Zavodu uspostave mehanizam za preveniranje svih oblika diskriminacije i zaštitu od diskriminacije i da osiguraju da se u radno-pravnim odnosima sa zaposlenicima poštuju i odredbe Zakona o zabrani diskriminacije BiH; da poduzmu neophodne mjere zaštite zaposlenika/ica od seksualnog uznemiravanja i mobinga koje mogu obuhvatati edukaciju rukovodilaca ili predstavnika kadrovske službe, uspostavljanje internog mehanizma žalbi i arbitraže; da se razmotri i mogućnost zajedno sa žaliteljicom o iniciranju kod Udruženja medijatora postupka medijacije kako bi se riješila sva sporna pitanja, a čime bi se izbjeglo vođenje skupih sudskih postupaka i zaštitio dignitet obje strane. Preporuka ombudsmena je ispoštovana samo djelimično na način da je predmet vraćen na ponovni postupak, (a u ponovnom postupku samo smanjena kazna), da su poduzete mjere koje se odnose na mehanizme i opće preporuke, ali podnositeljci žalbe su ostala povrijeđena radna prava tako da je u konačnici zatražila sudsku zaštitu.

Ž-SA-06-708/13

Navodi žalbe ukazivali su na povrede odredbi Zakona o zabrani diskriminacije BiH vezane za postupak zamjene inostrane vozačke dozvole. Institucija ombudsmena je primila informaciju od Ministarstva unutrašnjih poslova da je doneseno rješenje kojim se odobrava zamjena inostrane vozačke dozvole s obzirom da je imenovanom u međuvremenu odobren boravak u statusu lica pod međunarodnom zaštitom na području BiH. Slijedom navedenog i uzimajući u obzir da je u predmetu izdata preporuka, da je ostvarena saradnja sa nadležnim ministarstvom, da iz prethodno navedenog odgovora proizlazi da su poduzete određene mjere u svrhu ostvarivanja prava podnositelja žalbe, Institucija ombudsmena je zatvorila i predmet Ž-SA-06-708/13.

Ž-SA-06-895/12

Žalbeni navodi su se odnosili na povredu odredbi Zakona o zabrani diskriminacije BiH, u smislu mobinga u posljednjih nekoliko godina nad zaposlenicima javne sportske ustanove od strane direktorice. Ombudsmeni su ocijenili da direktorica nije uspjela dokazati da nije prekršen

princip zabrane diskriminacije te izdali preporuku Upravnom odboru Ustanove da na prvoj narednoj sjednici Upravnog odbora poduzmu mjere i radnje na eliminaciji diskriminacije prema zaposlenim radnicima te da uklone posljedice diskriminacije bilo postizanjem sporazuma, putem obeštećenja ili kadrovskim promjenama u rukovodstvu javne ustanove; da uspostave mehanizam za preveniranje svih oblika diskriminacije kao i mehanizam za otkrivanje i otklanjanja iste i da osiguraju da se u radno-pravnim odnosima svi pridržavaju odredbi Zakona o zabrani diskriminacije BiH; da o poduzetim aktivnostima izvijesti ombudsmene, a najkasnije u roku od tri mjeseca.

AKTIVNOSTI PROMOCIJE I SARADNJA SA INSTITUCIJAMA

U toku 2014. godine nastavljene su aktivnosti na promociji i informativnim kampanjama koje su usmjerene ka nadležnim institucijama i javnosti. Ograničena sredstva i kapaciteti Institucije ombudsmena su umanjile mogućnost djelovanja Institucije u promociji tako da je to djelovanje u 2014. godine kao i u prethodnim godinama uglavnom bilo u sklopu aktivnosti koje su bile organizovane od strane drugih organizacija i institucija. I pored navedenog, Institucija ombudsmena je, između ostalog, uspjela organizovati Okrugli sto u saradnji sa Evropskom komisijom za borbu protiv rasizma i netolerancije (ECRI) na temu borbe protiv diskriminacije kao i niz uredovnih dana u mjestima u kojima nema Ured, iz sopstvenih sredstava.

Dana 28.02.2014. godine predstavnici Odjela prisustvovali su Završnoj konferenciji projekta "Primjeri dobre prakse u procesu integracije Roma", održanoj u Tirani, Republika Albanija, a u sklopu projekta "Najbolja iskustva iz prakse za uključenje Roma", implementiranog od strane OSCE/ODIHR (Ured za demokratske institucije i ljudska prava), a finansijski podržanog od strane Evropske Unije. Kao opći zaključak nameće se zapažanje da su prava Roma normativno na vrlo visokom nivou, ali da se u praksi ne ostvaruju u dovoljnoj mjeri, da je BiH među zemljama sa najnižim procentom Roma koji se školuju i imaju zdravstvenu zaštitu, da se često ni sami Romi ne trude dovoljno da poprave svoj položaj, te da je neophodno nastaviti kampanje ovog formata u svrhu promocije i motivacije nadležnih institucija.

Dana 3. marta 2014. god. predstavnici Odjela su se sastali sa predstavnicima Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH na temu baze podataka o predmetima diskriminacije koju treba da formira Ministarstvo, shodno članu 8 Zakona o zabrani diskriminacije u BiH. U cilju implementacije Pravilnika o načinu prikupljanja podataka u predmetima diskriminacije, objavljenog u Službenom glasniku BiH, br. 27/13 i uspostavljanja baze podataka prijavljenih slučajeva diskriminacije usaglašeno je da obje institucije imenuju predstavnika koji je zadužen za bazu podataka u predmetima diskriminacije kao i predstavnika koji prati predmete diskriminacije.

Dana 2. maja 2014. godine predstavnici Institucije prisustvovali su u Sarajevu sastanku sa predstavnicima Ministarstva za nacionalnu sigurnost i Ministarstva pravde SAD-a, koji je prethodio Konferenciji „Zaštita vjerskih sloboda i borba protiv diskriminacije i nasilja na osnovu religijskih uvjerenja“ koja se održala 22. maja 2014. godine. Sastanak je održan na inicijativu i poziv organizatora spomenute Konferencije, a tema je bila pomaci i napredak u ovoj oblasti od Konferencije koja je održana u 2013. godini.

Šef Odjela za eliminaciju svih oblika diskriminacije učestvovao je, kao izlagač, u radu naučne konferencije u Bihaću pod nazivom: Bosna i Hercegovina i Euroatlantske integracije (7. i 8. maja 2014. godine). U stručnom dijelu konferencije učestvovalo je oko 50

izlagača, a predstavnik Institucije je predstavio rad pod naslovom: Zaštita manjina u Bosni i Hercegovini prema međunarodnim standardima ljudskih prava. Radovi svih autora objavljeni su u zborniku radova konferencije, a konferencija je predstavljala dobru priliku za stjecanje i razmjenu iskustava o pitanjima vezanim za zaštitu ljudskih prava, evropske i međunarodne standarde, proces pridruživanja Evropskoj uniji te uvjete koje je na tom putu potrebno ispuniti.

Predstavnici Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine iz Odjela za eliminaciju svih oblika diskriminacije učestvovali su 20-22. maja 2014. godine na trodnevnom seminaru koji je organizovan od strane Ministarstva pravde i Ministarstva nacionalne sigurnosti SAD-a. Kao organizacija domaćin označeno je Međureligijsko vijeće BiH. U radu skupa također su učestvovali predstavnici entitetskih MUP-ova, tužilaštava, Min. za ljudska prava i izbjeglice BiH, predstavnici vjerskih zajednica, Ustavnog suda BiH, a predstavnici Institucije ombudsmena su kroz aktivno učešće informisali skup o konkretnim predmetima i podacima iz oblasti vjerske i etničke diskriminacije na osnovu Godišnjih izvještaja o diskriminaciji iz prethodnih godina.

Dana 14. juna 2014. godine, u prostorijama kulturnog centra „Incel“ obilježen je Međunarodni dan borbe protiv homofobije i transfobije u organizaciji banjalučkog Udruženja Queer Aktivista, u saradnji sa Helsinškim parlamentom građana Banja Luka, Centrom za Mlade KVART i UNSA Geto. Poruka ovogodišnjeg IDAHOT Banja Luka 2014 je da samo jačanjem i angažovanjem samih pripadnika i pripadnica LGBT zajednice može doći do značajnije promjene svijesti javnosti o LGBT populaciji, te da bez konkretnog rada na vidljivosti nije moguće očekivati drastične promjene. Organizatori su izrazili zadovoljstvo i zahvalnost zbog činjenice da je Institucija ombudsmena bila prisutna na obilježavanju ovog dana, naročito zbog okolnosti da su bile pozvane mnoge domaće institucije koje se nisu odazvale.

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini nastavila je da pruža snažnu podršku svim aktivnostima Institucije ombudsmena i u 2014. godini. Dana 2. i 3. jula 2014. godine organizovan je Kvartalni sastanak Odjela za eliminaciju svih oblika diskriminacije sa predstavnicima Misije OSCE-a u BiH, na temu „Zapošljavanje u javnom sektoru u skladu sa popisom stanovništva iz 1991.godine.“ Tokom skupa je istaknuto da ombudsmeni u svom radu i dalje bilježe žalbe zbog diskriminacije po etničkom osnovu prilikom zapošljavanja, no ipak to nisu najčešći oblici diskriminacije radi kojih građani podnose žalbe. Također, prezentirani su ključni predmeti koji su se odnosili na Aneks 7, a za koje su ombudsmeni BiH izdali preporuke

Dana 2. i 3. septembra 2014. godine predstavnici Odjela i Terenskih ureda ombudsmena prisustvovali su kvartalnom sastanku sa predstavnicima OSCE-a na Vlašiću, na temu: Zapošljavanje u javnom sektoru sa naročitim osvrtom na osiguranje nacionalnog balansa prema posljednjem popisu stanovništva, a dana 8. septembra 2014. godine predstavnici Odjela prisustvovali su radionici u organizaciji OSCE-a, na temu “Prava žena i rodna jednakost” u Sarajevu. Predstavnice Institucije ombudsmena sudjelovale su dana 15.10.2014. godine na Antidiskriminacionom forumu u organizaciji OSCE-a u Mostaru. Gosti foruma bili su predstavnici nevladinih organizacija, Centara za socijalni rad i Centra za pružanje besplatne pravne pomoći. Predstavnici Institucije ombudsmena predstavili su rad Institucije u predmetima diskriminacije, te upoznali učesnike sa mandatom i nadležnostima Institucije po pojedinačnim žalbama građana kao i sa karakterističnim predmetima sa područja koje pokriva Ured ombudsmena u Mostaru. Uz podršku spomenute međunarodne misije, predstavnici Institucije i Odjela za eliminaciju svih oblika diskriminacije učestvovali su i u promociji Specijalnog izvještaja o položaju Roma u BiH (Prijeđor, 11. novembar i Bihać 2. decembar). Posljednji kvartalni sastanak sa OSCE-om u 2014. godini, održan je u Čapljini (15. i 16. decembra) na temu usaglašavanja i

harmonizacije postupanja u svim predmetima diskriminacije, kao i standardizaciji preporuka te provođenju prethodnog testa prihvatljivosti žalbe.

Dana 12. septembra održan je sastanak sa predstavnicama Media centra tj. projekt koordinaticom. Media centar Sarajevo podržava razvoj nezavisnog i profesionalnog novinarstva u Bosni i Hercegovini. Od osnivanja, MC je organizovao više od 230 treninga koje je pohađalo više od 2000 ljudi iz BiH i regiona. Sastanak je održan na temu eventualne buduće saradnje Media Centra i Institucije ombudsmena.

Dana 18.09.2014. godine, predstavnici Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine iz Odjela za eliminaciju svih oblika diskriminacije su učestvovali na jednodnevnom treningu „Strateško parničenje u slučajevima kršenja ljudskih prava na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta” u Sarajevu. Ovaj trening organizovan je u okviru projekta „Enhancing Lesbian, Gay, Bisexual and Trans rights in BiH in line with EU standards“, koji finansiraju Evropska unija i Fondacija Astraea, a provodi Sarajevski otvoreni centar u saradnji s Media Centrom Sarajevo. Na radionici su učestvovali zaposlenici Udruženja „Vaša prava BiH ” i advokata iz BiH (Banja Luka, Livno, Sarajevo). Cilj ovog treninga, kako su naveli organizatori, je bio upoznati zaposlenike i zaposlenice organizacija i centara koje pružaju besplatnu pravnu pomoć te advokate sa ciljevima i razlozima za vođenje strateške parnice u slučajevima kršenja ljudskih prava na osnovu seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta.

Predstavnici Institucije prisustvovali su dana 22.09.2014. godine okruglom stolu održanom u Sarajevu pod nazivom, „Ostvarivanje imovinsko-pravnih zahtjeva žrtava zločina počinjenih tokom rata-problemi i perspektive“, TRIAL (Track impunity always). Generalne zamjerke istaknute su u pogledu nedostatka i sistemskog rješavanja navedenog pitanja, zastarjelosti zakona koji regulišu ovu oblast, prvenstveno Zakona o obligacionim odnosima i Orijentacionih kriterija o iznosu za utvrđivanje visine pravične novčane naknade nematerijalne štete.

Dana 25.09.2014. godine u Sarajevu, predstavnici Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine iz Odjela za eliminaciju svih oblika diskriminacije su učestvovali na dvodnevnoj konferenciji Prava LGBT osoba na Zapadnom Balkanu: Da li je moguć novi pristup?. Konferenciju su zajednički organizovali Fondacija Heinrich Böll sa partnerskim organizacijama Sarajevskim otvorenim centrom i Fondacijom CURE, a u sklopu projekta Coming out! Zagovaranje i zaštita prava LGBT osoba koji finansira Evropska unija, a u fokusu ima stanje ljudskih prava LGBT osoba, ne samo u Bosni i Hercegovini, nego i u zemljama regiona. Konferencija je održana pod pokroviteljstvom Institucije ombudsmena.

Dana 29. septembra 2014. godine u prostorijama Institucije ombudsmena u Sarajevu održan je sastanak sa Povjerenicom za zaštitu ravnopravnosti Srbije koja je posjetila Instituciju i razmijenila iskustva u oblasti borbe protiv svih oblika diskriminacije. Zaključeno je da postoji prostor za jačanje regionalne saradnje i razmjenu iskustava ove dvije institucije u oblasti borbe protiv svih oblika diskriminacije koju u budućnosti treba i konkretizovati.

Dana 22.10.2014. godine u Brčkom je organizovan okrugli sto na temu „Institucionalna zaštita LGBT osoba u regiji i BiH“ na kojem su kao panelisti učestvovali predstavnici Institucije ombudsmena za pitanja diskriminacije, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova iz Republike Hrvatske i Povjerenica za zaštitu ravnopravnosti iz Republike Srbije. Cilj organizovanja ovakvog skupa je da institucije za zaštitu ravnopravnosti iz regiona, zajedno sa drugima progresivnim društvenim snagama, državnim organima, organizacijama civilnog društva, sa medijima koji su

prirodni saveznici u borbi protiv diskriminacije, rade i djeluju kako bi diskriminaciju smanjivali, uključujući i zaštitu prava LGBT osoba.

Dana 26. novembra 2014. godine, u zgradi zajedničkih institucija održan je Konsultativni sastanak sa pružiocima usluga u oblastima prevencije i zaštite rodno zasnovanog nasilja. Sastanak su organizovali Agencija za ravnopravnost spolova i UN Women BiH, a u sklopu međunarodne kampanje "16 dana aktivizma protiv nasilja na osnovu spola" u okviru zajedničkog projekta "Osnovna studija o uslugama za prevenciju i borbu protiv rodno zasnovanog nasilja".

Dana 19.11.2014. godine u Sarajevu, u organizaciji Evropske komisije za borbu protiv rasizma i netolerancije (ECRI) i Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH organizovan je Okrugli sto "Borba protiv rasne diskriminacije i netolerancije u BiH." Pored brojne delegacije na najvišem nivou iz Institucije ombudsmena, u radu okruglog stola učestvovali su predstavnici Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, predstavnici ECRI-ja, entitetskih ministarstava obrazovanja, sudova, nevladinih organizacija, Regulatorne agencije za komunikacije, Vijeća za štampu, ambasada, centara za edukaciju sudija i tužilaca i predstavnici različitih međunarodnih organizacija. Okrugli sto je bio posvećen provođenju preporuka ECRI-ja upućenih Bosni i Hercegovini, pitanju institucionalne zaštite od diskriminacije, govoru mržnje i eliminaciji diskriminacije u oblasti obrazovanja. Rad skupa pratili su brojni domaći mediji, a naglasak je stavljen na pozitivne pomake koje je Bosna i Hercegovina napravila u ispunjavanju obaveza koje proizlaze iz njenog članstva u Vijeću Evrope.

Dana 4 i 5. decembra 2014. godine u Banjoj Luci je održana Konferencija na temu: Utjecaj EU integracija na poštivanje i zaštitu ljudskih prava LGBT osoba. Predstavnik Odjela učestvovao je u svojstvu paneliste i govorio o iskustvima u radu na predmetima diskriminacije LGBT osoba. Na konferenciji je, između ostalog, istaknuto, da je Institucija ombudsmena jedna od rijetkih kojoj pripadnici ove populacije mogu vjerovati jer im dosadašnja obraćanja drugim organima za provođenje zakona nisu donijela konkretne rezultate.

Dana 11.12.2014. godine predstavnici Institucije učestvovali su na konferenciji u Banjoj Luci na temu „Kako postići efikasnu zaštitu žena od diskriminacije u institucijama / ustanovama“ Diskusija je organizovana od predstavnika Inicijativa i civilnih akcija u partnerstvu sa Udruženjem „Zemlja djece“ Tuzla. Na konferenciji su prezentovani rezultati projekta upoznavanja žena sa njihovim pravima i to žena u ruralnim područjima. Istaknuto je da je obučeno mnogo manje žena nego što je planirano i da se veliki broj žena nije pojavio. Zapažen je veliki nivo nepoznavanja navedenih zakona, žene su istakle i da je jedna od prepreka mentalitet žena u ruralnim sredinama. Zaključeno je da je potrebno raditi na podizanju svijesti građana, posebno ugroženih kategorija, održavati seminare, treninge, edukacije na kojima bi se uputili kome i na koji način da se obrate u slučaju diskriminacije.

U periodu izvještavanja, predstavnici Odjela za eliminaciju svih oblika diskriminacije su vršili monitoringe suđenja i disciplinskih postupaka, posjete terenu u cilju promocije, aktivnosti posredovanja između strana s ciljem sporazumnog rješavanja spora, uglavnom u javnim ustanovama u oblasti zdravstva i obrazovanja. Promocija rada Institucije na suzbijanju diskriminacije vršena je i putem saopćenja za radioemisije i tv- emisije, gostovanja u emisijama i davanjem izjava, putem dostavljanja informacija različitim naučno-istraživačkim centrima u zemlji i inostranstvu, odgovora predstavnicima štampe, omogućavanjem pristupa informacijama zainteresovanim stranama, kao i dostavljanjem popunjenog upitnika

Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u vezi sa statistikama diskriminacije na osnovu spola i seksualne orijentacije.

JAČANJE KAPACITETA ZA ZAŠTITU OD DISKRIMINACIJE

U prethodnim godišnjim izvještajima o radu Institucije i Odjela za eliminaciju diskriminacije navedena su i detaljno obrazložena ograničenja finansijskih i kadrovskih kapaciteta Odjela koja imaju utjecaja na provođenje zakonom povjerenih aktivnosti, i situacija se, u tom pogledu, nije promijenila ni u 2014. godini, a kao pozitivni pomaci u odnosu na prethodnu, 2013. godinu, mogu se navesti koraci poduzeti od strane Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH na uspostavljanju jedinstvene baze podataka o predmetima diskriminacije i začetak sudske prakse, što je podrobnije obrazloženo u prethodnim poglavljima ovog Izvještaja.

Suštinski izazov u radu Institucije predstavlja sama nedorečenost Zakona o zabrani diskriminacije, jer je članom 7 predviđeno da je Institucija ombudsmena „centralna institucija za zaštitu od diskriminacije,“ ali ostaje nejasno šta to podrazumijeva, odnosno u kojoj mjeri su drugi organi i institucije dužni poštovati nalaze ombudsmena, što npr. sa sudovima trenutno nije slučaj. U praksi se dešava da pojedini sudovi ne poštuju stav ombudsmena utvrđen Preporukom, da je lice bilo žrtva diskriminacije,⁹ što može obeshrabriti vjeru u djelotvornost pravnih lijekova koji stoje na raspolaganju žrtvi.

Ombudsmeni BiH posebno žele da ukažu na nužnost osiguranja primjene člana 24. stav 2. Zakona kojim je propisano da će svi zakoni i opći propisi biti usaglašeni s odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu. Dakle, neophodno je da svi organi izvršne i zakonodavne vlasti na svim nivoima shvate značaj navedene odredbe i što prije pristupe analizi zakona i općih propisa iz svoje nadležnosti u svjetlu usklađenosti tih akata sa Zakonom o zabrani diskriminacije.

Član 16. Zakona o zabrani diskriminacije predviđa mogućnost da Institucija ombudsmena učestvuje kao treća strana na strani lica koja su žrtve diskriminacije u sudskim postupcima, ali nije jasno da li u svojstvu „umješaka“ ili „prijatelja suda“ što podrazumijeva različit stepen uključenosti u proces. Radi navedenog, Institucija ombudsmena planira da produbi saradnju sa nevladinim organizacijama, u domenu strateškog parničenja, a u skladu sa odredbama Zakona o zabrani diskriminacije.

Ombudsmeni konačno konstatuju da je saradnja sa institucijama na svim nivoima vlasti više formalna dok za potpuno provođenje preporuka i dalje nedostaje volja na strani odgovornih javnih organa. U pogledu odgovaranja na dopise i pružanja traženih informacija saradnja sa institucijama na svim nivoima vlasti je apsolutno zadovoljavajuća, ali broj ispoštovanih preporuka, naročito onih kojima se meritorno utvrđuje povreda prava ili zakona na štetu pojedinca je na nezavidnom nivou. Institucija ombudsmena je preventivni mehanizam zaštite ljudskih prava, a poštovanje njenih preporuka je, prvenstveno, u interesu organa javne vlasti jer predstavlja najbolju garanciju da neće doći do skupih i štetnih procesa i naknada protiv države po presudama domaćih sudova i Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu.

⁹ što se u 2013. godini odnosi na Općinski sud u Zavidovićima, a u 2014. godini na Općinski sud u Livnu

ANEKS I PREGLED IZDATIH PREPORUKA U OBLASTI DISKRIMINACIJE

Broj preporuke	Broj predmeta	Upućen organu	Povreda prava	Datum izdavanja preporuke	Realizacija	Primljen odgovor
P-1/14	Ž-SA-06-788/13	KLINIČKI CENTAR UNIVERZITETA U SARAJEVU, UPRAVNI ODBOR	01 – DISKRIMINACIJA	6.1.2014.	REALIZIRANA	DA
P-2/14	Ž-SA-06-737/13	MINISTARSTVO PRIVREDE KANTONA SARAJEVO N/R MINISTRA, KANTONALNA UPRAVA ZA ŠUMARSTVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	6.1.2014.	REALIZIRANA	DA
P-20/14	Ž-SA-06-506/13	MINISTARSTVO KOMUNIKACIJA I PROMETA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO N/R MINISTRA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	18.2.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-26/14	Ž-SA-06-895/12	JU "CENTAR ZA SPORT I REKREACIJU" SARAJEVO, UPRAVNI ODBOR	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	18.2.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-37/14	Ž-BL-06-365/12	OPĆINA ZENICA, SLUŽBA ZA OPĆU UPRAVU I STAMBENE POSLOVE MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE, PROMET I KOMUNIKACIJE I ZAŠTITU OKOLINE ZDK ZENICA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-14 - NA OSNOVU POLITIČKOG ILI DRUGOG UVJERENJA	10.3.2014.	REALIZIRANA	DA
P-38/14	Ž-BL-06-115/14	RADIO -TELEVIZIJA REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	10.3.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-54/14	Ž-LI-06-34/14	JP ELEKTROPRIVREDA HZ HB D.D. MOSTAR	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-16 - NA OSNOVU ČLANSTVA U SINDIKATU ILI DRUGOM UDRUŽENJU	2.4.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-55/14	Ž-SA-04-1020/13	UNIVERZITET U SARAJEVU, EKONOMSKI FAKULTET	01 – DISKRIMINACIJA	7.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-68/14	Ž-BL-06-192/14	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA KANTON 10 LIVNO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-12 - NA OSNOVU NACIONALNOG ILI SOCIJALNOG PORIJEKLA	8.4.2014.	NIJE REALIZIRANA	DA
P-69/14	Ž-SA-06-317/14	SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	8.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-75/14	Ž-SA-06-992/13	MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, NAUKU I MLADE KANTONA SARAJEVO	01 – DISKRIMINACIJA	8.4.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-77/14	Ž-SA-06-1331/13	MINISTARSTVO PROMETA I KOMUNIKACIJA FBIH N/R MINISTRA MOSTAR	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	8.4.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-83/14	Ž-SA-06-187/14, Ž-SA-06-318/14	MINISTARSTVO SIGURNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE, GRANIČNA POLICIJA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-11 - NA OSNOVU ETNIČKE PRIPADNOSTI	15.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-84/14	Ž-SA-06-280/14	KLINIČKI CENTAR UNIVERZITETA U SARAJEVU	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	18.4.2014.	REALIZIRANA	DA
P-95/14	Ž-BL-06-216/14	AGENCIJA ZA BANKARSTVO REPUBLIKE SRPSKE	01 – DISKRIMINACIJA	19.5.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-96/14	Ž-BL-06-209/14,	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA TUZLANSKOG KANTONA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	19.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-97/14	Ž-BL-06-164/14,	JU OŠ "PETAR KOČIĆ" MRKONJIĆ GRAD	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	22.5.2014.	REALIZIRANA	DA

P-98/14	Ž-BL-04-253/14, Ž-BL-06-190/14, Ž-BL-06-292/14	SREDNJOŠKOLSKI DOM BANJA LUKA N/R PREDSEDNIKA UPRAVNOG ODBORA, N/R PEDAGOŠKOG VIJEĆA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-01 - UZNEMIRAVANJE I 10 - RADNI ODNOSI	19.5.2014.	REALIZIRANA	DA
P-99/14	Ž-BL-06-568/13	UPRAVNI ODBOR TRIGLAV OSIGURANJA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	19.5.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-102/14	Ž-SA-06-199/13	AGENCIJA ZA PRIVATIZACIJU U BOSANSKO-PODRINJSKOM KANTONU, UPRAVNI ODBOR GORAŽDE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	20.5.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-121/14	Ž-BL-06-178/14	FEDERALNI ZAVOD PIO / MIO SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	11.6.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-129/14	Ž-SA-06-442/14	DIREKCIJA ZA KOORDINACIJU POLICIJSKIH TIJELA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-01 - UZNEMIRAVANJE	12.6.2014.	REALIZIRANA	DA
P-130/14	Ž-SA-06-179/14	EKONOMSKI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	13.6.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-135/14	Ž-BL-06-350/14	ŽALBENO VIJEĆE VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-17 - NA OSNOVU OBRAZOVANJA	17.6.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-136/14	Ž-SA-06-511/14	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA BOSANSKO-PODRINJSKOG KANTONA, UPRAVA POLICIJE GORAŽDE N/R POLICIJSKOG KOMESARA GORAŽDE, MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA BOSANSKO-PODRINJSKOG KANTONA N/R MINISTRA GORAŽDE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	18.6.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-144/14	Ž-BL-06-139/14	JU CENTAR ZA SOCIJALNI RAD TUZLA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-11 - NA OSNOVU ETNIČKE PRIPADNOSTI	29.7.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-153/14	Ž-BL-06-401/14	ELEKTROPRIVREDA REPUBLIKE SPRSKE TREBINJE	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	1.8.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-156/14	Ž-BL-06-178/14	KANTONALNI SUD SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	26.8.2014.	REALIZIRANA	DA
P-174/14	Ž-SA-06-804/13	KLINIČKI CENTAR UNIVERZITETA U SARAJEVU N/R GENERALNOG DIREKTORA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	15.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-176/14	Ž-BL-06-40/14	MINISTARSTVO PROSVJETE I KULTURE REPUBLIKE SRPSKE BANJA LUKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-17 - NA OSNOVU OBRAZOVANJA	11.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-177/14	Ž-BL-06-55/14	OPĆINA JAJCE JP ELEKTROPRIVREDA HRVATSKE ZAJEDNICE HERCEG-BOSNE DD MOSTAR	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-11 - NA OSNOVU ETNIČKE PRIPADNOSTI	16.9.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-192/14	Ž-BL-06-357/14	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA TUZLANSKI KANTON	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-12 - NA OSNOVU NACIONALNOG ILI SOCIJALNOG PORIJEKLA	16.9.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-223/14	Ž-SA-05-657/14	DRŽAVNA AGENCIJA ZA ISTRAGE I ZAŠTITU BIH REGIONALNI URED TUZLA N/R NAČELNIKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	29.10.2014.	REALIZIRANA	DA
P-224/14	Ž-SA-06-817/14	DRUGOSTEPENA DISCIPLINSKA KOMISIJA ZA ORGANE UPRAVE U FBIH N/R PREDSEDNIKA DRUGOSTEPENE DISCIPLINSKE KOMISIJE, KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD POLUOTVORENOG TIPA SARAJEVO N/R DIREKTORA, N/R .ZAMJENIKA DIREKTORA FEDERALNO MINISTARSTVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	29.10.2014.	DJELIMIČNO REALIZIRANA	DA

		PRAVDE N/R MINISTRA				
P-226/14	Ž-SA-06-890/14	FEDERALNO MINISTARSTVO ZA PITANJA BORACA I INVALIDA ODBRAMBENO-OSLODODILAČKOG RATA SARAJEVO N/R MINISTRA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-12 - NA OSNOVU NACIONALNOG ILI SOCIJALNOG PORIJEKLA	29.10.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-237/14	Ž-BL-06-640/14	PEKARA „FJOLA“ GRADIŠKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	6.11.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-249/14	Ž-SA-06-947/14	OPĆINA STARI GRAD SARAJEVO N/R OPĆINSKOG NAČELNIKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	28.11.2014.	OSTVARENA SARADNJA	DA
P-251/14	Ž-SA-06-665/14, Ž-SA-06-843/14	OSNOVNA ŠKOLA „SAFVET-BEG BAŠAGIĆ“ SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING I 01-17 - NA OSNOVU OBRAZOVANJA	1.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-258/14	Ž-SA-06-487/14,	PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BIH SARAJEVO	01 – DISKRIMINACIJA	1.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-260/14	Ž-SA-06-1009/14, Ž-SA-06-1042/14, Ž-SA-06-1043/14, Ž-SA-06-1044/14, Ž-SA-06-1073/14, Ž-SA-06-944/14	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA TUZLANSKOG KANTONA	01 – DISKRIMINACIJA	1.12.2014.	REALIZIRANA	DA
P-273/14	Ž-MO-06-67/14	KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD POLUOTVORENOG TIPA MOSTAR	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-13 - NA OSNOVU VEZE SA NACIONALNOM MANJINOM	3.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-281/14	Ž-SA-06-934/14	MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA KANTONA SARAJEVO, UPRAVA POLICIJE N/R POLICIJSKOG KOMESARA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	11.12.2014.	REALIZIRANA	DA
P-286/14	Ž-SA-06-1176/13	UNIVERZITETSKO KLINIČKI CENTAR SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	11.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-298/14	Ž-SA-06-471/14	GRANIČNA POLICIJA BIH SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-09 - NA OSNOVU JEZIKA	17.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-323/14	Ž-BL-06-553/14	MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE I OMLADINE KANTONA SARAJEVO	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-18 - NA OSNOVU DRUŠTVENOG POLOŽAJA I SPOLA	30.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE
P-324/14	Ž-BL-06-743/14	JU DOM ZA DJECU I OMLADINU BEZ RODITELJSKOG STARANJA „RADA VRANJEŠEVIĆ“ BANJA LUKA	01 - DISKRIMINACIJA -- 01-03 - MOBING	30.12.2014.	NEMA ODGOVORA	NE